

Velp

Rheden

De Steeg

Ellecom

Dieren

Spankeren

Laag-Soeren

JAARSTUKKEN 2018

gemeente Rheden

Inhoud

Jaarverslag 2018 3
Inleiding 3
Algemeen 3
Sociaal 5
Ruimte 8
Bestuur en Veiligheid 9
Financieel 10
Tot slot 15
Voorstel en besluitvorming 16
Programma verantwoording 17
1. Sociaal 17
2. Ruimte 55
3. Bestuur en Veiligheid 86
4. Dienstverlening 112
5. Financiën 122
6. Overhead 127
7. Algemene Dekkingsmiddelen 130
Paragrafen 134
Lokale Heffingen 134
Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 140
Onderhoud Kapitaalgoederen 145
Financiering 156
Bedrijfsvoering 162
Verbonden Partijen 170
Grondbeleid 189
Bezuinigingen (niet behorende tot de gecontroleerde jaarrekening) 197
Bijlage Taakvelden - Beleidsindicatoren 202
Jaarrekening 205
Baten en lasten en toelichting 207
Balans 214
Wet normering topinkomens (WNT) 257
SISA-staat 258
Taakvelden - Realisatie 259
Bijlagen (niet behorende tot de gecontroleerde jaarrekening) 260

gemeente Rheden

Jaarverslag 2018

Inleiding

Voor u ligt de Jaarrekening inclusief het bestuursverslag over het jaar 2018. Hiermee leggen wij verantwoording af over de wijze waarop vastgestelde beleidsdoelen zijn gerealiseerd en financiële middelen zijn ingezet. De structuur van deze verantwoording volgt de opbouw van de Begroting 2018. Dit vergemakkelijkt het vergelijken van beide P&C-documenten. In dit bestuursverslag leest u een verantwoording op hoofdlijnen. De toelichting per programma onderdeel, de Jaarrekening en paragrafen vindt u terug in de bijlagen.

Algemeen

VERNIEUWING GEMEENTEBESTUUR

Op bestuurlijk vlak begon het jaar in januari met de installatie van de nieuwe burgemeester. Kort daarna brachten de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 niet alleen veranderingen in de samenstelling van de gemeenteraad, maar ook in het dagelijks bestuur. De nieuwe coalitie wordt gevormd door VVD, CDA, PvdA, D66 en ChristenUnie. De ambities en speerpunten van de nieuwe coalitie zijn verwoord in het coalitieakkoord 2018-2022 ‘Rheden geeft Energie’.

ONTWIKKELING AMBTELIJKE ORGANISATIE

Per medio mei 2018 is de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie van een traditionele organisatievorm naar een netwerkorganisatie geëffectueerd. De domeinen (Sociaal-Ruimte-Bedrijfsvoering) zijn opgeheven en integrale teams zijn gevormd. We startten pilots voor zelf-verantwoordelijke teams vanuit de overtuiging dat meer regelruimte bij medewerkers leidt tot beter presteren en meer plezier in het werk. Er is een Team Strategie gevormd, dat kijkt naar kansen die de toekomst biedt en zorgt voor aansluiting op brede strategische ontwikkelingen in onze omgeving. In onze netwerkorganisatie staan de maatschappelijke vraagstukken centraal en gaan wij meer integraal en gebiedsgericht werken. Dit doen wij in partnerschap met inwoners, bedrijven en instellingen.

DIENSTVERLENING

Onze gemeente scoort traditioneel goed op het gebied van dienstverlening. Wij maken hier werk van! Door het wijkgericht werken zijn wij dichter bij de inwoner en is de toegang laagdrempeliger. Onze digitale dienstverlening breiden wij steeds verder uit waarbij wij oog houden voor de toegankelijkheid voor inwoners met beperkte digitale competenties.

In 2016 zijn wij gestart met het programma ‘Samen meer Service’ gericht op een verdere verbetering van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven. De looptijd van het programma is met een jaar verlengd tot eind 2018. In 2019 VOLGT een eindrapportage.

ONTWIKKELING MAATSCHAPPELIJK POSITIE

In december 2018 presenteerden wij de gemeenteraad een globale analyse van de fysieke en sociaal-economische staat van onze gemeente. Het beeld dat daarin naar voren komt, is dat van een relatief kwetsbare lokale samenleving. Met verhoudingsgewijs veel groepen inwoners die in min of meerdere mate afhankelijk zijn van overheidsbemoeienis. Het gaat dan met name om uitkeringsgerechtigden, ouderen, dementerenden, inwoners met lage inkomens, inwoners met lage opleidingen. Daarnaast telt de gemeente Rheden in verhouding tot andere gemeenten veel sociale/goedkope huurwoningen, een toename en clustering van het aantal sociaal zwakkeren, maar ook relatief veel jongeren die jeugdzorg ontvangen.
Tegen deze achtergrond en een verslechterende financiële positie van de gemeente is het absoluut noodzakelijk om meer focus aan te brengen in onze maatschappelijke opgave en meer discipline en zakelijkheid in de besteding van onze middelen. In dit jaarverslag en de bijbehorende jaarstukken leest u hierover meer.

RHEDEN IN DE PRIJZEN

In 2018 vielen wij dankzij ons innovatief vermogen op verschillende terreinen in de prijzen. Een hoogtepunt was de verkiezing van de gemeente Rheden door de Vereniging Nederlandse Gemeenten International (VNGi) tot de meest veelbelovende gemeente voor de Global Goals van Nederland. Steeds meer andere gemeenten, bedrijven en onderwijsinstellingen omarmen de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties en nemen daarbij de Gemeente Rheden als voorbeeld.

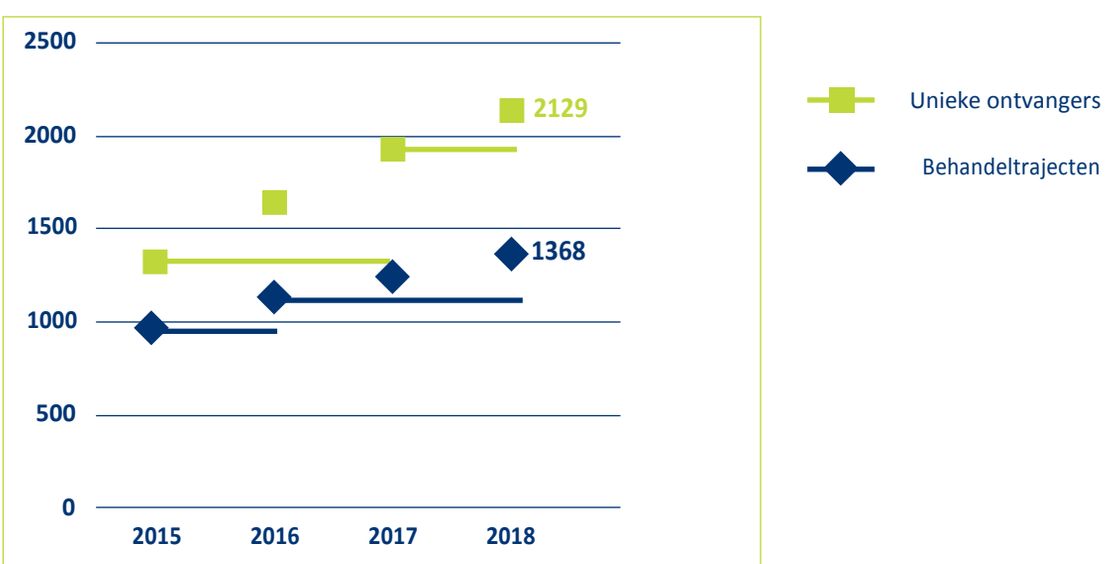
Ook onze klimaataanpak viel in de prijzen. Volgens onderzoek in opdracht van het Gelders Energie Akkoord (GEA) behoorde Rheden in 2018 tot de top 3 VAN de meest klimaatbestendige gemeenten van Gelderland.

Tevens ontvingen wij de Innovatieprijs Zwembaden 2018 van de Vereniging Sport en Gemeenten voor het zwembad ‘dat een aantoonbaar innovatieve aanpak kent’ (in casu de financiële dekking van het Doelgroepenbad uit WMO-budgetten).

Sociaal

Gemeente Rheden wil een samenleving zijn, waarin inwoners zelf regie hebben over hun leven en elkaar bijstaan. Zelfredzaamheid en samenredzaamheid zijn de dragende beginselen. Waar nodig bieden wij als gemeente ondersteuning. Wij hebben veel energie gestoken in de ontwikkeling van het maatschappelijk netwerk als eerste opvang voor hulp en ondersteuning van inwoners. Daarbij zijn tevens algemeen toegankelijke voorzieningen gerealiseerd zoals buurthuizen. Bovendien hopen wij door vroegtijdige signalering en aanpak van problematische situaties grotere maatschappelijke schadelast te voorkomen.

Het beeld van onze prestaties in de 'sociale maatschappelijke opgave' wordt ook in 2018 weer in sterke mate gedomineerd door de extra taken die we in 2015 kregen in het kader van de 3D-OPERATIE. De transformatie is complex en ook in 2018 zijn de uitgaven weer fors gestegen. Het verschil tussen de voor deze taken ontvangen budgetten en onze uitgaven bedraagt inmiddels ca € 5 miljoen! Ook de verschillen tussen de werkelijke uitgaven en de begrote uitgaven, waarin besparingstaakstellingen zijn verwerkt, zijn substantieel. Opvallend is de grote overschrijding van ruim € 2,6 miljoen op de uitgaven voor Jeugdzorg (met een opwaartse trend). Dit betreft alleen de PGB en Zorg in Natura (ZIN). De hogere uitgaven voor de Jeugdzorg worden veroorzaakt door een complex van factoren. Een relatief groot deel van onze jeugd ontvangt jeugdzorg (Rheden 11,5%, landelijk 9,5%). We constateren bovendien een groei in het aantal jeugdigen dat een beroep doet op de jeugdhulpverlening, waarbij ook het gemiddeld aantal behandeltrajecten per ontvanger stijgt. Ook het totaal aan beschikkingen (in €'s) is in 2018 zeer sterk gestegen. In combinatie met een hogere 'verzilveringsgraad' leidt dit tot hogere uitgaven. Een deel van de overschrijding (ca k € 800) wordt daarnaast verklaard door na-ijlende declaraties uit 2017. Dit is een effect van de verzilveringsproblematiek waar menig gemeente hinder van ondervindt.

Het aantal unieke inwoners dat gebruik maakt van Wmo-voorzieningen vertoont al enkele jaren een stabiel beeld, evenals het aantal toegewezen voorzieningen. De Wmo-uitgaven zijn per saldo min of meer conform begroting. Een negatieve uitschieter is de overschrijding op de Wmo-begeleiding. Dit wordt veroorzaakt door een hogere verzilveringsgraad dan verwacht, hogere uurtarieven en duurdere vormen van geïndiceerde ondersteuning.

WETHOUDER MARC BUDEL

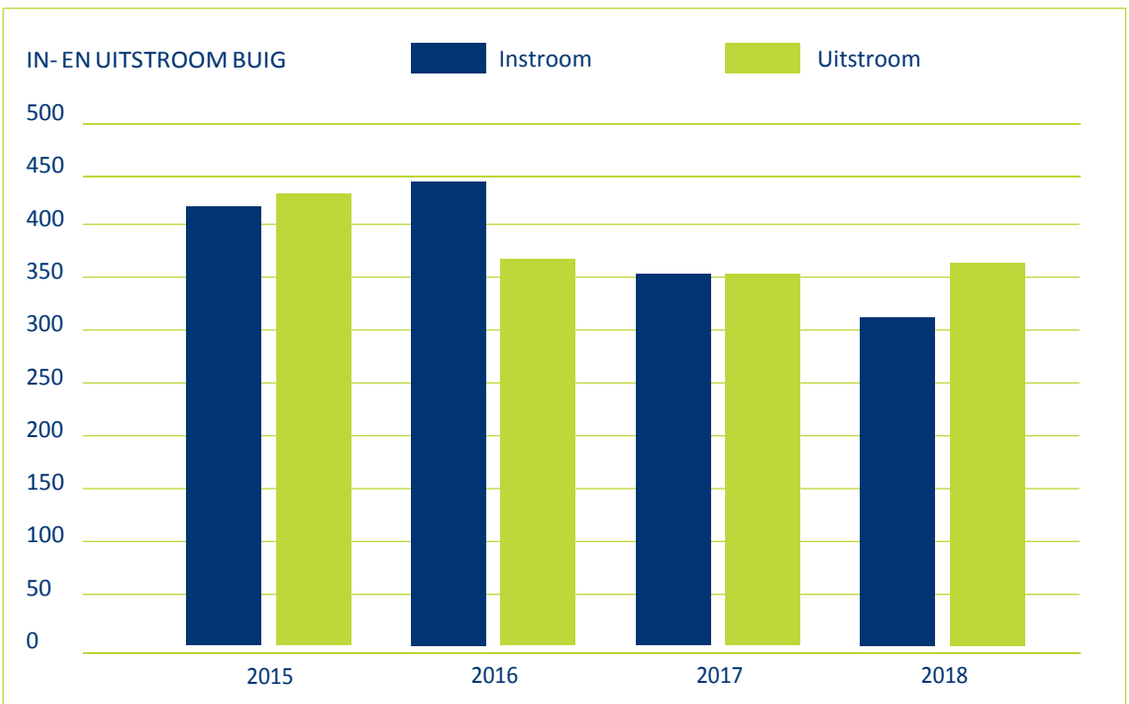
"Toen gemeenten in 2015 de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg van het Rijk overnamen, hoopten we er het beste van. Uiteraard is een goede voorbereiding het halve werk, maar onderaan de streep telt alleen of je er in slaagt om jongeren te bedienen met de zorg die nodig is. Ik vind dat wij hierin goed zijn geslaagd. In 2018 zagen wij een stijging van de zorgvraag en daarop is uitstekend geanticipeerd. Alle jongeren zijn geholpen; er is er geen enkele tussen wal en het schip terechtgekomen.
Zeer tevreden stemt mij ook de waardering van inwoners voor onze dienstverlening. Met een score van 7,7 zetten wij de stijgende lijn voort. Het aantal beroepszaken in 2018 was '0'. Dit betekent dat klachten en bezwaren adequaat worden afgehandeld, waardoor inwoners geen aanleiding zien om nog verder beroep aan te tekenen."

WETHOUDER GEA HOFSTEDE

"Blije kinderen maken mij gelukkig. Daarom heb ik er voor geijverd om ons Kindpakket beter te 'vermarkten'. Met als resultaat dat we in 2018 veel kinderen hebben weten te bereiken, die nu op regelmatige basis kunnen sporten, muziek maken of hun verjaardag eindelijk kunnen vieren zoals het hoort. Het streven is dat kinderen in de gemeente Rheden niet langer buiten de boot vallen, omdat hun ouders toevallig weinig geld hebben. Een resultaat om trots op te zijn! Ook de positieve ontwikkelingen op het gebied van samenredzaamheid en de stappen die zijn gezet op het gebied van wonen stemmen tevreden."

"Ondanks de positieve resultaten, blijft er altijd de ambitie om zaken te verbeteren. Zo kunnen vrijwilligers beter in positie worden gebracht door onze professionals. Het instrument 'dagelijkse ondersteuning' verdient aandacht, zodat mensen die meer ondersteuning nodig hebben dan enkel huishoudelijke hulp nog beter worden bediend. Tot slot zien wij een verdere toename van het aantal inwoners dat huishoudelijke hulp behoeft. Mensen worden ouder, oudere mensen blijven langer zelfstandig wonen én het aantal ouderen neemt toe. Hier is blijvend aandacht voor nodig."

De effecten van een groeiende economie met een dito groei van arbeidsplaatsen is eindelijk zichtbaar geworden in een daling van het aantal bijstandsuitkeringen. Voor het eerst in vele jaren is er een overschot op de BUIG-uitkering.

Onze re-integratie-inspanningen zijn gericht op het zoveel mogelijk werkfit maken van inwoners meteen afstand tot de arbeidsmarkt. Dankzij een aantal succesvolle projecten, vaak in Triple-Helix-formule, zoals 'Sociale Ruimte' en 'Doorslag' heeft een duurzame uitstroom plaatsgevonden.

WETHOUDER RONALD HAVERKAMP

"Het jaar 2018 laat een sterke daling zien van het aantal mensen met een bijstandsuitkering. Allereerst is dat goed nieuws voor betrokkenen zelf. Velen zijn ingestroomd in het reguliere arbeidsproces en staan niet langer aan de zijkant. Het hebben van een baan is goed voor hun gevoel van eigenwaarde. Ik ben blij dat onze inspanningen vruchten afwerpen. Het bespaart de gemeente veel geld en dat helpt ons om de begroting op orde te krijgen. Tevreden ben ik ook op de samenwerking binnen de Triple Helix (VeluwezOOOM) en de daaruit voortvloeiende projecten. De manier waarop de gemeente aan de slag is gegaan met de omgevingsvisie 'Buitengebied' geeft invulling aan het partnerschap dat dit college voor ogen staat. Het betrekken van inwoners, ondernemers en instellingen bij dergelijke opgaven is buitengewoon waardevol."

"Naar de toekomst toe, moet het aantal mensen in de bijstand verder afnemen. Hier is een blijvende inspanning voor nodig. Datzelfde geldt ook voor de sociale problematiek in verschillende van onze dorpen. De toename en clustering van het aantal sociaal zwakkeren baart zorgen. Op 1 januari 2021 gaat de Omgevingswet in. Met deze wet willen we de fysieke leefomgeving verbeteren: meer maatwerk en betere kwaliteit. De voorbereidingen zijn gestart en vragen tijd en aandacht."

Ruimte

Bij onze ruimtelijke opgave werken we samen met inwoners, instellingen, bedrijven en andere overheden aan het versterken van een robuuste, aantrekkelijke en duurzame leefomgeving, waar het goed wonen, werken en recreëren is. We geven inwoners waar mogelijk ruimte zelf invulling te geven aan hun directe leefomgeving en faciliteren initiatieven van inwoners, instellingen en bedrijven. Speerpunten hierin zijn:

- Verbetering woon- en vestigingsklimaat voor mensen en bedrijven.
- Behouden en ontwikkelen van kernkwaliteiten van de gemeente.
- Energietransitie naar duurzame energie en inspelen op effecten klimaatverandering.

In regionaal verband trachten wij het aanbod van bedrijventerreinen te optimaliseren. Dit is vastgelegd in het Regionaal Programma Werklocaties. In dat kader zal voor een aantal bedrijventerreinen de bestemming in de nabije toekomst wijzigen. De economische hoogconjunctuur vertaalt zich ook in een toegenomen belangstelling voor onze bedrijventerreinen.
Het gebied Kanaalweg II (Spankeren) is inmiddels nagenoeg uitgegeven. Hetzelfde geldt voor De Beemd (Velp). We zien dan ook dat zowel de werkgelegenheid als het aantal bedrijven in 2018 is gestegen.

In 2018 is de uitvoering van het Klimaatprogramma 2016-2020 voortgezet. Als onderdeel hiervan is in 2018 het Watertakenplan vastgesteld. Ook zijn verschillende activiteiten georganiseerd zoals energie-cafe's, een klimaatkaravaan en is een groeiend aantal initiatieven van inwoners ondersteund. Tevens hebben wij een duurzaamheidslening ontwikkeld.

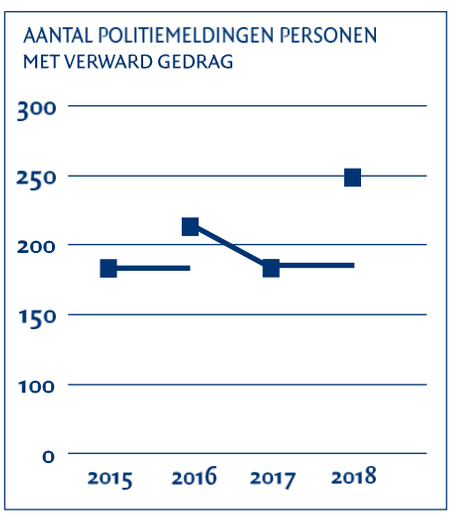
Parallel aan de uitvoering van het Klimaatprogramma is, in het verlengde van het coalitieakkoord, gestart met het herformuleren van het beleidskader en het daarbij behorende programmaplan. Het nieuwe beleidskader zal begin 2019 WORDEN vastgesteld.

Ter verbetering van de woon- en leefomgeving zijn verschillende projecten in uitvoering of opgestart. In 2018 is de Traverse Dieren, met uitzondering van de ondertunneling van het spoor nabij het kanaal en de inrichting van het stationsgebied, opgeleverd en in gebruik genomen. Voor de Zuidflank Rheden is een totaalprogramma ontwikkeld en vastgesteld. De uitvoering van de verschillende projecten voor de Zuidflank starten begin 2019. In Velp-Zuid werken wij in fases aan de herstructurering. Deelgebied 2 is in 2018 afgerond. Na een jarenlange voorbereiding is in 2018 de opdracht verstrekt voor de nieuwbouw van een overdekt zwembad, met een doelgroepenbad, in Velp. De ingebruikname is gepland in 2020.

Bestuur en Veiligheid

De opvolging van de burgemeester, de nieuwe samenstelling van de gemeenteraad en een nieuw College tekenen het jaar 2018 als een jaar van vernieuwing op bestuurlijk niveau. Het nieuwe coalitieakkoord 'Rheden geeft energie' vormt de bestuurlijke leidraad voor de komende jaren.

In 2018 hebben we verder uitvoering gegeven aan het integraal veiligheidsbeleid 2017-2020. We zijn onder andere aan de slag gegaan met ondermijning, jeugdoverlast, radicalisering en personen met verward gedrag. In deze laatste is een stijging te zien binnen de gemeente Rheden, van 189 in 2017 naar 253 in 2018. Dit is ook een landelijke trend. Ten aanzien van jeugdoverlast is gelukkig juist een dalende trend te zien.

Al onze inzet heeft als doel om er voor te zorgen dat de leefbaarheid en veiligheid in de woon- en leefomgeving wordt behouden en verbeterd. Uit de tweejaarlijkse veiligheidsmonitor blijkt dat het veiligheidsgevoel en de leefbaarheid door onze inwoners hetzelfde wordt gewaardeerd als 2 jaar daarvoor, met een 7,3 (veiligheid) en 7,4 (leefbaarheid).

"

BURGEMEESTER CAROL VAN EERT

"Criminaliteit en ordeverstoring houden niet op bij gemeentegrenzen. Daarom is het belangrijk om veiligheidsthema's in samenspraak met regionale partners op te pakken.
In 2018 zijn daartoe goede stappen gezet. Het gevoel van veiligheid wordt vergroot door politie en boa's zichtbaar aanwezig te laten zijn in onze dorpen en buurten. Inwoners zijn hier positief over. De dalende trend van minderjarigen in de criminaliteit is ook iets om tevreden over te zijn. Jongeren zijn minder dan voorheen betrokken bij inbraak, geweldpleging en overlast."

"De veilige samenleving is echter nooit af. Zo zien we dat de leefbaarheid onder druk komt te staan als mensen meer individuele vrijheden opeisen. Vaak botst dat met belangen van anderen. Meer personen met verward gedrag op straat doet iets met ons eigen gevoel van veiligheid. En de groei van cybercrime en georganiseerde misdaad raakt aan de fundamenten van onze veilige samenleving. Willen wij ontwrichting van de samenleving succesvol bestrijden, dan vraagt dat om meer preventieve inzet."

"

Financieel

2018 is ook het jaar dat de jaarrekening 2017 met een tekort van € 5,6 miljoen een fors tegenvallend financieel resultaat liet zien. Dat was een trendbreuk ten opzichte van voorgaande jaren. Met name de uitgaven in het kader van de 3 decentralisaties (P/WMO/J) waren hier debet aan. De verwachte extra bijdragen van het Rijk zijn helaas niet bewaarheid. De zomernota, onderdeel van een vernieuwing/stroomlijning van de P&C-cyclus, kondigde dan ook voor 2018 opnieuw een tekort aan. De noodzaak om tot een herijking te komen lag mede ten grondslag aan de start van Transformatieplan 2.0.

NEGATIEF FINANCIEEL RESULTAAT 2018 EN VERSLECHTERING FINANCIËLE POSITIE

De jaarrekening 2018 sluit met een negatief saldo van baten minus lasten ad € 6,37 miljoen. Het is het 3e opeenvolgende jaar met een negatief exploitatieresultaat (voor bestemming). Door onttrekking aan bestemmingsreserves kan 2018 worden afgesloten met een financieel tekort van € 3,476 miljoen.

Bedragen in k€				
	2015	2016	2017	2018
Lasten	€ 126.365	€ 126.340	€ 118.542	€ 118.177
Baten	€ 126.916	€ 125.599	€ 108.661	€ 111.807
SALDO	€ 551	€ - 741	€ - 9.881	€ - 6.370
Mutaties reserves	€ 5.235	€ 2.237	€ 4.232	€ 2.894
RESULTAAT	€ 5.786	€ 1.496	€ - 5.649	€ - 3.476

TABEL: VERLOOP RESULTAAT IN DE JAREN 2015 TOT EN MET 2018

Na de vaststelling van de primitieve begroting in november 2017 is in september 2018 de Zomernota 2108 gepresenteerd. De in 2017 gesignaleerde negatieve financiële ontwikkeling zette zich in 2018 voort. Het gevolg was dat bij de begroting 2019 e.v. eerste maatregelen zijn getroffen om begroting en realisatie meer in balans te krijgen. In bijgaande tabel het verloop van het resultaat in 2018.

Programma	Primitieve Begroting 2018	Afwijkingen voor bijgestelde begroting (zomerrapportage 2018)	Afwijkingen na bijgestelde begroting (zomerrapportage 2018)	Resultaat 2018
1. Sociaal	- 47.854	- 2.645	- 502	- 3.147
2. Ruimte	- 10.548	191	- 834	- 643
3. Bestuur en Veiligheid	- 5.324	- 179	76	- 103
4. Dienstverlening	- 2.168	- 120	- 30	- 150
5. Financiën	- 136	- 677	1.287	610
6. Overhead	- 13.158	- 712	- 262	- 974
7. Algemene dekkingsmiddelen	76.532	1.500	- 569	931
Saldo toevoegen/ontrekken reserves	- 214			
Dekkingsplan	2.870			
TOTAAL	**0**	**- 2.642**	**- 834**	**- 3.476**

TABEL: VERLOOP VAN HET RESULTAAT IN 2018:
VAN BEGROTING VIA ZOMERRAPPORTAGE NAAR JAARREKENING

Het resulterend tekort moet gedekt worden uit onze Algemene Reserve waarmee ons financieel weerstandsvermogen verder wordt aangetast. De Algemene Reserve is daardoor in 4 jaar tijd terug gelopen van ca. € 29 miljoen naar ca.€ 17 miljoen (na resultaatverwerking).

Het tekort over 2018 is substantieel hoger dan oorspronkelijk en tussentijds bij de zomerrapportage begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere uitgaven voor de 3D-TAKEN.

Het negatieve financiële resultaat van ruim € 3,4 miljoen wordt met name veroorzaakt door:

- de explosieve toename van de uitgaven voor Jeugdzorg (k € 2.600);
- de hogere uitgaven voor WMO-begeleiding (k € 442);
- niet-gerealiseerde verkoopopbrengsten van ons overbodige onroerend goed (k € 450);
- de hoger dan geraamde personeelslasten (k € 222);
- een lagere uitkering Gemeentefonds (k € 550).

Schrale troost is dat de gemeente Rheden in goed gezelschap verkeert. Veel meer Gelderse gemeenten dreigen in financieel zwaar weer te komen door de hoge kosten voor de jeugdzorg. Het kabinet komt in het voorjaar met een inventarisatie van waarom gemeenten meer geld uitgeven aan jeugdzorg. Daarna besluit de minister of er meer geld beschikbaar komt.

WETHOUDER DORUS KLOMBERG

"Op het dossier 'Klimaat' zijn mooie successen geboekt met de duurzaamheidsleningen, verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en het regionaal Watertakenplan. Onze aanpak stoelt op drie belangrijke pijlers: klimaataanpassing, energietransitie en bewustwording. In de uitvoering is een belangrijke rol voor onze inwoners weggelegd. In 2018 is gestart met een nieuwe inzamelsystematiek voor afval. Deze is gericht op 75% afvalscheiding en daarmee hergebruik van grondstoffen. Hoewel nog voorzichtig, is er een toename in de afvalscheiding te zien. Gestart is ook met een aanpassing van de planning & control cyclus om de Raad door het jaar heen eerder - en waar mogelijk beter - te informeren over de realisatie van de gemeentelijke begroting."

"Onze financiële situatie op de lange termijn baart zorgen. We zien een structureel tekort van 5 miljoen euro en de kengetallen structurele exploitatieruimte en solvabiliteit zitten op een laag niveau. Dit zijn indicaties dat we het uitgavenpatroon moeten ombuigen. De nieuwe Begroting 2020 zal voorstellen bevatten om de betaalbaarheid op lange termijn te verbeteren. Vanaf 1 juli 2017 werken we met Renkum en Arnhem samen in bedrijfsvoeringorganisatie De Connectie. Naast de gebruikelijke opstartproblemen, heeft De Connectie te kampen met een verouderde ICT-infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op de kwaliteit van de dienstverlening en maakt het systeem kwetsbaar. Om de problemen op te lossen is onder meer een extra investering door de deelnemende gemeenten nodig."

RISICO'S

Bij de beoordeling van de financiële positie is ook het weerstandsvermogen van de gemeentelijke organisatie van belang. Het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald door de (financiële) risico's die wij lopen.

De toenemende vergrijzing, de ontgroening en de toename van het aantal kwetsbare, hulpbehoevende inwoners trekken een sterke wissel op de draagkracht van onze gemeenschap. We zien dat terug in een groeiende vraag naar, en uitgaven voor, WMO voorzieningen, Jeugdzorg, schulddienstverlening en bijzondere bijstand. Met als consequentie het niet kunnen realiseren van de beoogde besparingen op de '3D-TRANSITIE'. Kritisch hierin is dat wij te weinig invloed hebben op de volumeontwikkeling, met name door het zelfstandig opereren van externe verwijzers zoals huisartsen, gecertificeerde instellingen en rechters (m.b.t. bewindvoering). Daarnaast speelt in de '3D-OPGAVE' de 'verzilveringsproblematiek'.

Er zijn signalen voor een stagnerende economische ontwikkeling met mogelijke risico's voor de werkgelegenheidsontwikkeling en een groeiend beroep op gemeentelijke voorzieningen.

Met ingang van 2019 is binnen de Wmo het abonnementstarief ingevoerd, waardoor verschillende voorzieningen tegen een lager bedrag beschikbaar komen voor geïndiceerde inwoners. Hierdoor zal naar verwachting meer gebruik gemaakt gaan worden van de betreffende voorzieningen.

De effecten van klimaatverandering zijn steeds pregnanter zichtbaar (extreme buien, hitte, overstroming ed.). In ons klimaatprogramma trachten wij ons daar zo goed mogelijk op voor te bereiden, desalniettemin kunnen weersextremen tot substantiële schadelasten leiden.

Als gemeente zijn wij in sterke mate financieel afhankelijk van het beleid en de bijdragen van de Rijksoverheid. Ruim 80% van onze baten bestaan uit rijksbijdragen. Verdere decentralisatie van taken en mutaties in financiële budgetverdeelsystemen kunnen van grote invloed zijn op onze financiële positie. Hetzelfde geldt voor onze samenwerkingsverbanden. De uitgaven vertonen een stijgende trend en zijn lastig eenzijdig door ons te beïnvloeden. Ook werken mutaties in de kosten-verdelingssystematieken in de regel niet in ons voordeel. Tot slot constateren we dat de Uitvoeringsorganisatie De Connectie kampt met een verouderde ICT infrastructuur waardoor de bedrijfsvoering kwetsbaar wordt voor uitval van systemen.

KENGETALLEN

De financiële positie van de gemeente is te beoordelen aan de hand van een aantal in het BBV voorgeschreven kengetallen. Hierbij is tevens een doorkijk gegeven hoe deze kengetallen zich meerjarig ontwikkelen bij ongewijzigd beleid.

Kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2018	Begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Netto schuldquote	69%	64%	86%	87%	81%	80%
Netto schuldquote gecorr. voor alle leningen	68%	66%	84%	85%	79%	77%
Solvabiliteitsratio	27%	29%	23%	20%	22%	22%
Structurele exploitatieruimte	- 4,62%	- 0,58%	- 4,43%	- 0,28%	0,72%	1,38%
Grondexploitatie	1,01%	0,67%	0,43%			
Belastingcapaciteit	86%	86%	90%			

Op basis van de door de Provincie opgegeven richtinggevende beoordeling vallen de netto schuldquote, de gecorrigeerde schuldquote en de grondexploitatie in de categorie minst risicovol (A). De solvabiliteit valt in de midden categorie (B). De structurele begrotingsruimte vals als enige in de categorie risicovol (C).

Daarnaast is bij de beoordeling van de financiële positie het weerstandsvermogen van belang. Op basis van de uitgevoerde risico-inventarisatie is het benodigde weerstandsvermogen bepaald. In de risico inventarisatie zijn een aantal risico's her geschikt of beoordeeld als niet meer actueel. De kans berekening dat er een aanvullende bijdrage van gemeenschappelijke regelingen wordt gevraagd is daarentegen verhoogd.

Afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit zou waardering uitkomen op een waardering van ‘ruim voldoende’. Uitgangspunt van ons beleid is het weerstandsvermogen op het niveau ‘voldoende’ te houden. De hiermee samenhangende omvang van de risico reserve kan op basis van de risico inventarisatie teruggebracht worden met een bedrag van ruim € 2 miljoen en komst gunste aan de algemene reserve. De risico reserve komt hiermee op een omvang van ruim € 2,4 miljoen.

Zie hiervoor de paragraaf weerstandsvermogen en risico inventarisatie.

Tot slot

Het jaar 2018 is een jaar van bestuurlijke en organisatorische vernieuwing.
Wij verwachten dat dit vernieuwde fundament een impuls geeft aan ons streven naar een duurzame samenleving en een slagvaardige overheid.

In 2018 is op verschillende terreinen progressie geboekt. De waardering van de inwoners voor onze dienstverlening stemt ons tevreden.

Zorgen zijn er ook. De uitgavenontwikkeling binnen de 3 Decentralisaties (Participatiewet, Wet maatschappelijke ondersteuning en Jeugdwet) overstijgt de prognoses en tast onze financiële positie sterk aan. Ombuigingen zijn onvermijdelijk.

Het jaar 2019 benutten wij om op een zorgvuldige wijze onze financiële positie om te buigen. Hierbij rekenen wij op erkenning en steun van zowel het Rijk als de provincie. Immers, het betreft landelijke problematiek. Hiervoor zullen wij ons inspannen.

Voorstel en besluitvorming

Het college heeft deze jaarstukken 2018 opgesteld met inachtneming van de kaders en uitgangspunten die bij vaststelling van de Zomerrapportage 2018 door uw Raad zijn vastgesteld. Daarbij is de 'vertrouwde' lijn gehanteerd dat de begroting is gebaseerd op bestaand (door de Raad vastgesteld) beleid.

Het college stelt uw Raad voor de jaarstukken, (jaarverslag en jaarrekening) over 2018 vast te stellen, zijnde de onderdelen, aanbieding en bestuurlijke samenvatting; programmaverantwoording; de paragrafen en de jaarrekening, (balans en toelichting) en hiermee specifiek te besluiten:

1. Een bedrag van € 30.000 in het resultaat te bestemmen t.b.v. het Project Paspoort voor Laag Soeren;
2. Een bedrag van € 52.000 ten behoeve van de versterking van de re-integratie activiteiten;
3. De bijgevoegde jaarstukken 2018 met een negatief resultaat, van € 3.476.000 vast te stellen;
4. Het saldo van de jaarrekening (€ 3.476.000) te laste te brengen van de Algemene reserve;
5. De risicoreserve af te ramen met een bedrag van € 2.046.944 en deze toe te voegen aan de algemene reserve.

Burgemeester en Wethouders van Rheden,

Carol van Eert
Burgemeester

Hans Kettelerij
Secretaris

Programma verantwoording

Inleiding/ leeswijzer

De programmaverantwoording is gebaseerd op de programmabegroting 2018 en de zomernota 2018.
Deze is opgebouwd in de vertaling en toelichting van de programmadoelstelling 2018 en nadere uitwerking van de ontwikkelingen in 2018.

Om verdere invulling te geven aan de doelstellingen die we hierin wilden bereiken zijn daaronder verdere subdoelstellingen geformuleerd. In de streefwaarden maken we deze subdoelstellingen concreet en toepasbaar (wat willen we bereiken). De prestaties zijn de activiteiten die we gaan doen om de subdoelstellingen en streefwaarden te halen (wat gaan we er voor doen). Zowel de streefwaarden als prestaties voor 2018 zijn in dit programma verantwoord.

1. Sociaal

Programmadoelstelling en toelichting

Programmadoelstelling:
In deze begroting stellen we de inwoners centraal; niet de wettelijke kaders. Om die reden richten de doelen en doelstellingen zich primair op de beleving van onze inwoners en partners. Zij zijn betrokken bij de invulling van de programmabegroting en hebben een bijdrage geleverd vanuit hun wensen en behoeften.

Toelichting Programmadoelstelling:
Binnen de vrije ruimte van de wetgeving sturen we op de volgende drie focuspunten:
‘Een basis voor iedereen’: Wanneer inwoners (tijdelijk) niet in staat zijn om zichzelf voldoende te redden, is er een vangnet. Dit vangnet heeft de vorm van een individueel arrangement, waarvan maatwerkvoorzieningen deel uitmaken. Het gaat dan om voorzieningen op het gebied van inkomen, werk, zorg en ondersteuning. Daarnaast maken algemene en preventieve voorzieningen deel uit van een arrangement.

‘Samen onderweg’: Vrijwilligerswerk, burenhulp, informele zorg en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap zijn essentieel voor een goed functionerende samenleving. De gemeente is blij met de bereidheid van inwoners, organisaties en ondernemers die zich inzetten voor elkaar en voor de dorpen. Dit is de basis voor samenredzaamheid.

‘Meedoen makkelijk maken’: De komende jaren zijn de belangrijkste uitdagingen voor de gemeentelijke organisatie het aansluiten bij de leefwereld van de inwoner, het samenbrengen van oplossingen uit verschillende lokale netwerken, het openstaan voor innovatie en het zorgdragen voor verdere ontschotting. Dit focuspunt betreft met name het Transformatiespoor ‘Anders denken, anders doen’.

Als leeswijzer voor deze integrale begroting geven we de volgende aandachtspunten mee:

- de begroting is gebaseerd op de 13 doelen uit het beleidskader ‘Meedoen’;
- de doelen zijn gericht op alle inwoners;
- de doelen zijn integraal geformuleerd m.b.t. de wettelijke opdrachten;
- de doelen zijn gericht op preventieve maatregelen naar tevredenheid van inwoners;
- de doelen zijn benaderd vanuit de leefwereld van inwoners.

Beleidskader

De basis voor deze begroting is het Meerjarenbeleidskader ‘Meedoen’ 2017-2020. De doelstellingen sluiten aan bij de uitgangspunten van de Sociale Visie. Binnen de vrije ruimte van de wetgeving sturen we op de volgende drie focuspunten:

‘Een basis voor iedereen’: Wanneer inwoners (tijdelijk) niet in staat zijn om zichzelf voldoende te redden, is er een vangnet. Dit vangnet heeft de vorm van een individueel arrangement, waarvan maatwerkvoorzieningen deel uitmaken. Het gaat dan om voorzieningen op het gebied van inkomen, werk, zorg en ondersteuning. Daarnaast maken algemene en preventieve voorzieningen deel uit van een arrangement.

‘Samen onderweg’: Vrijwilligerswerk, burenhulp, informele zorg en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap zijn essentieel voor een goed functionerende samenleving. De gemeente is blij met de bereidheid van inwoners, organisaties en ondernemers die zich inzetten voor elkaar en voor de dorpen. Dit is de basis voor samenredzaamheid.

‘Meedoen makkelijk maken’: De komende jaren zijn de belangrijkste uitdagingen voor de gemeentelijke organisatie het aansluiten bij de leefwereld van de inwoner, het samenbrengen van oplossingen uit verschillende lokale netwerken, het openstaan voor innovatie en het zorgdragen voor verdere ontschotting. Dit focuspunt betreft met name het Transformatiespoor ‘Anders denken, anders doen’.

Ontwikkelingen

De ‘Analyse Twee Jaar Transformeren in Rheden’ van juni 2017 schetste een beeld dat enerzijds positief stemt en anderzijds waarschuwde. De waarschuwing was terecht. De transformatie is complex en in 2018 zijn de kosten voor onze zorgtaken fors gestegen. Dat gegeven vormde de aanleiding om een Transformatieplan 2.0 traject te starten met een doorlooptijd tot medio 2019. Kern daarvan is om oplossingsrichtingen te vinden, waardoor de stijgende kosten een halt toegeroepen kunnen worden.

Wij hebben in 2018 ingezet op:

- Het stimuleren en ondersteunen van zelfredzaamheid en samenredzaamheid.
- Het vergroten van de inzet van vrij toegankelijke voorzieningen, zoals een steunpunt voor Mantelzorgers.
- Het aansluiten bij de leefwereld van de inwoner; anders denken anders doen.
- Het doorgeleiden naar werk van mensen in de bijstand.
- Regionaal Transformatie plan Jeugd opgesteld en gefinancierd gekregen door het Rijk.
- Project met vijf verbeterlijnen binnen de toegang opgestart .

De volgende ontwikkelingen hadden in 2018 invloed op het beleid en de uitvoerings(kosten):

- De stijging van zorgkosten voor Wmo Begeleiding en Jeugd
- De inrichting van een nieuw werkbedrijf en de realisatie van beschutte werkplekken
- De ontwikkeling van de Dagelijkse Ondersteuning, de Huishoudelijke Hulp Toeslag en de Individuele Begeleiding, zowel apart als in relatie tot elkaar
- De doorontwikkeling van de dorps- en inloophuizen
- Het ontwikkelen van de (preventieve) ondersteuning voor jeugd en hun ouder(s), zoveel mogelijk in hun eigen omgeving,
- De (nieuwe) wetgeving via rechterlijke uitspraken en daaruit voortkomende jurisprudentie;
- Een groeiende economie waardoor er meer mogelijkheden ontstaan voor mensen uit de bijstand.

A Inwoners houden de regie over hun leven

Toelichting programmadoelstelling A

Het is voor inwoners van belang dat zij kunnen deelnemen aan de samenleving. Dit noemen wij regie over het eigen leven. Deelnemen aan de samenleving doe je bijvoorbeeld door naar school te gaan, te werken, vrijwillige inzet te plegen, bij een vereniging te sporten, te zingen of op een andere manier actief zijn.
Wanneer dat nodig is en gewenst, ondersteunen wij onze inwoners de regie over hun leven te behouden of te versterken. We kijken met elkaar naar mogelijkheden, wensen en motivatie. De vraag van de inwoner is daarbij altijd leidend.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Wij leggen, vanuit een ondersteunende rol, een basis voor inwoners zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de Rhedense samenleving.

1 WIJ STIMULEREN WERKEN EN PARTICIPEREN IN DE RHEDENSE SAMENLEVING

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Het totaal loopt gemiddeld over 2018 niet verder op dan 1.100 (conform de verwachting die in de Update MJBP re-integratie staat). Het betreft een stijging van 5,77% t.o.v. 2016 voornamelijk door instroom van statushouders, jongeren en ex-WW-ers.	1. Deze streefwaarde is gerealiseerd. Op 31 december 2018 stond de teller op 972 uitkeringen.
2. In 2018 is er inzicht in de ruimte die we hebben met de uitvoering van de P-wet. We geven hiermee uitvoering aan de Motie 'Meer experimenteerruimte, minder regels in de Participatiewet'.	2. In 2018 hebben wij projecten uitgevoerd om mensen uit de bijstand naar werk te begeleiden. De (wettelijke) experimenteerruimte blijkt beperkt.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Wij maken samen met de inwoner een trajectplan van uitkering naar werk, inclusief de bijhorende instrumenten uit de Participatiewet. Denk hierbij aan het werkfit maken van mensen, het aanpakken van laaggeletterdheid en aan normen en waarden.	1. Deze prestatie is gerealiseerd. Met iedere persoon die een uitkering ontvangt en geen ontheffing heeft van de arbeidsplicht, is een trajectplan gemaakt om hen richting werk te begeleiden.
2. We voeren het plan van aanpak uit in 2018. Hieruit zal blijken wat er mogelijk is en wat de effecten zijn van het verminderen van de regeldrift.	2. In 2018 is onderzoek uitgevoerd naar minder regels in de Participatiewet. Het verminderen van de regeldrift bleek met de wettelijke kaders van de Participatiewet lastig te realiseren.

2 WIJ BEVORDEREN DE ZELFREDZAAMHEID VAN INWONERS IN HUN DAGELIJKS LEVEN

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. In 2018 komt in tenminste 95% van de jeugdzaken, middels een interventie, de veiligheid van de jeugdige op het gewenste niveau (van jeugdige of rechter).	1. Alle kinderen/gezinnen met risico's rondom veiligheid bespreken de consulenten van de sociaal gebiedsteams met de inwoner en interdisciplinair in het gebiedsteam. We zetten gerichte interventies in waar nodig.
2. Het tevredenheidsniveau van de inwoners (van 0 tot 120) die contact hebben met onze Toegang blijft op peil. Van hen voelt 80% zich ondersteund bij het vinden van oplossingen voor de ervaren problemen (zowel in de algemene als in de maatwerksfeer).	2. Uit het cliënttevredenheidsonderzoek uit 2018 blijkt dat 86% van de cliënten van de Toegang inzake jeugdzaken zich ondersteund voelt. Het contact met het Sociaal gebiedsteam waarderen de inwoners met een 7,7. Er zijn 0 beroepszaken.
3. Het percentage inwoners (van 0 tot 120) dat de kwaliteit van de ondersteuning door middel van maatwerkvoorzieningen als goed beoordeeld, blijft gelijk t.o.v. de waardering in 2016. Dit percentage bedraagt 86%.	3. Van de inwoners met hulp/ondersteuning beoordeelt 84% deze met goed. De cliënten waarderen de zorg/ondersteuning met een 7,9.
4. De bekendheid van de algemene voorziening voor onafhankelijke cliëntondersteuning bij 'Het Gesprek', stijgt van 27 % in 2016 naar 35% in 2018. Deze percentages betreffen de groepen inwoners die zich melden bij het Sociaal Meldpunt.	4. Uit het CEO 2018 blijkt dat 14% van de respondenten Jeugd en 26% van de respondenten Wmo is op de hoogte van de mogelijkheid van onafhankelijke cliëntondersteuning bij Het Gesprek (OCO).

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Wij maken met betrokken partners sluitende afspraken, die de veiligheid van het kind maximaal borgen.	1. Met Jeugdbescherming Gelderland zijn afspraken gemaakt om een gedrags-deskundige met expertise veiligheid te consulteren. Met de Raad voor de Kinderbescherming zijn afspraken gemaakt dat ouderbijeenkomsten ook toegankelijk zijn voor cliënten van de sociaal gebiedsteams.
2. Nu de transitie is afgerond zetten wij zwaarder in op de methode van 'Het Gesprek'. Deze leidt tot een individueel arrangement waarin de eigen inzet, de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers en algemene- en maatwerkvoorzieningen samenkomen. De vraag van de inwoner is daarbij altijd leidend.	2. De methode van het gesprek is versterkt door opleiding van consulenten in systeemgericht werken. Daarnaast zijn onze consulenten SKJ-geregistreerd.
3. Wij borgen de kwaliteit van de voorzieningen (middels afspraken rond subsidie en inkoop) en stimuleren productvernieuwing met (regionale) innovatietafels (IAS Centraal Gelderland) en lokale inkoop (o.a. dagelijkse ondersteuning).	3. In de regionale projectgroep kwaliteit zijn criteria ontwikkeld voor systematische toetsing van zorgaanbieders. Daarnaast passen we een meld- en overlegstructuur toe om signalen over zorg gestructureerd te melden.
4. Wij borgen de kwaliteit van de aanbieders van de professionele onafhankelijke cliëntondersteuning middels prestatie-afspraken. Deze aanbieders van onafhanke-lijke cliëntondersteuning zetten in op het betrekken van ervaringsdeskundigen.	4. De tevredenheid over de OCO is hoog maar de bekendheid van deze mogelijkheid is nog niet op het door ons gewenste niveau ondanks verschillende communicatie inspanningen.

B De vitaliteit van inwoners is verbeterd

Toelichting programmadoelstelling B

Een goede gezondheid is belangrijk voor een volwaardige deelname aan de samenleving. Het werkt echter ook andersom; deelnemen aan de samenleving bevordert de gezondheid. We praten steeds vaker over gezondheid in termen van functioneren en participeren.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Wij gunnen inwoners gezondheid en vitaliteit.

1 WIJ BEVORDEREN DE FYSIEKE, MENTALE EN SOCIALE GEZONDHEID VAN INWONERS

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald

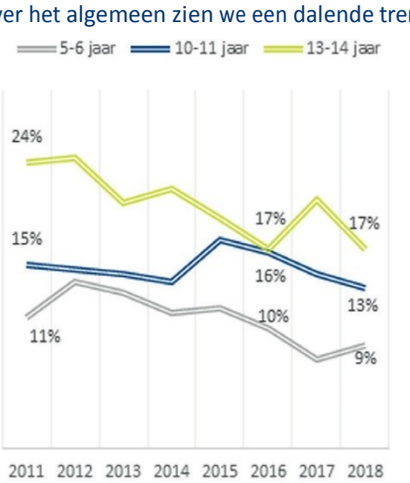
1. De percentages van jongeren met overgewicht zijn in 2020 gedaald naar minimaal 8% (5/6 jr.), 12,5% (10/11 jr.) en 14% (13/14 jr.) ten opzichte van de percentages in 2016.

	2014	2015	2016
5/6 jaar	11,3%	11,7%	10,0%
10/11 jaar	13,9%	17,4%	16,4%
13/14 jaar	21,7%	19,2%	16,6%

1. Het percentage is bij de leeftijden 5/6 jaar en 10/11 jaar in 2018 gedaald t.o.v. 2016. Bij de 13/14 jaar nagenoeg gelijk gebleven.

	2016	2017	2018
5/6 jaar	10,0%	7,5%	8,6%
10/11 jaar	16,4%	14,6%	13,4%
13/14 jaar	16,6%	20,8%	16,7%

De ontwikkeling van overgewicht in de jaren 2011-2018 is in onderstaande grafiek te zien. Over het algemeen zien we een dalende trend.

Bron: GGD Gelderland-Midden

2. In 2018 is het aantal senioren dat een beweegcoachtraject heeft gevolgd gestegen naar minimaal 110 ten opzichte van 90 senioren in 2016. Daarvoor zetten wij o.a. beweegcoaches in.

2. In 2018 namen 163 inwoners deel: 103 aan een individueel beweegcoachtraject en 60 aan verschillende beweeggroepen.

3. In 2020 is het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren met een percentage verminderd (afhankelijk van de 0-meting eind 2017) ten opzichte van 2016. In het alcohol- en drugsbeleid zijn de verschillende indicatoren voor deze streefwaarde terug te vinden.

3. De ontwikkeling van het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren 12-19 jaar gemeente Rheden ziet er als volgt uit voor 2016/2017. De cijfers uit 2018 zijn nog niet beschikbaar.

	2016	2017
In afgelopen 4 weken alcohol gedronken	39,5%	34,5%
Afgelopen 4 weken > 5 glazen alcohol gedronken per gelegenheid	23,0%	25.0%
Heeft wel eens geblowd	8,0%	10,0%

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. In de jaren 2018 t/m 2020 continueren wij het programma Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). Daarvoor zetten wij een JOGG Regisseur in, die zich richt op: * Uitbreiding van het programma naar de kernen Velp en Rheden. * Verdubbeling van het aantal samenwerkingspartners naar minimaal 40. Daarbij richten wij ons op het bereiken van partijen uit verschillende sectoren (een groot deel van de huidige partners komt uit onderwijs). * Bereiken van wijken en gezinnen met een lage Sociaal Economische Status (SES).	1. We hebben JOGG gecontinueerd en uitgebreid naar meerdere kernen. Vanaf het schooljaar 2018-2019 WERKEN wij met 9 basisscholen en 1 praktijkschool toe naar een Gezonde School. We richten ons in ieder geval op de thema's sport, bewegen en voeding. De betreffende scholen liggen verdeeld over de gemeente (VELP-2, Dieren-4, RHEDEN-2, De Steeg-1, Spankeren-1). 8 van de 10 scholen liggen in een postcodegebied met een SES score onder het landelijk gemiddelde. Organisaties voor kinderopvang en BSO sluiten aan bij de Gezonde School aanpak. In totaal werken we met 30 partners/ organisaties samen. Om gezinnen met een lage SES-waarde te bereiken is er in 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om een gecombineerde leefstijlinterventie voor kinderen met ernstig overgewicht uit de hele gemeente te implementeren. De uitvoering daarvan staat voor 2019 gepland.
2. Wij zetten voorlichting voor jongeren en ouders op alle middelbare scholen, deskundigheidsbevordering voor professionals en lichte hulpverlening voor alle inwoners in op het gebied van middelengebruik en verslavingen. Zie ook het integraal alcohol- en drugsbeleid en integraal veiligheidsbeleid voor aanvullende prestaties op het gebied van alcohol- en drugsgebruik.	2. In 2018 is het volgende uitgevoerd: - Iriszorg heeft voorlichting gegeven bij een ouderavond, gastlessen verzorgd op Het Rhedens, workshops gegeven op het Astrum College en bij Helicon. Ze heeft adviesgesprekken gevoerd met jongerenwerkers en Iriszorg leverde een bijdrage aan het Sociaal Café. 17 inwoners maakten in kwartaal 1 t/m 3 gebruik van individuele hulpverlening bij middelengebruik.

C Signalering en lichte hulpverlening voorkomen uitval

Toelichting programmadoelstelling C

Wij staan onze inwoners bij met preventieve ondersteuning om zwaardere problematiek en uitval te voorkomen. Het is nodig signalen die duiden op problemen op tijd te herkennen en de drempel naar (lichte) ondersteuning te verlagen. Op deze manier stimuleren we dat inwoners zo lang mogelijk gezond en zelfstandig blijven.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Aandacht gaat veelal uit naar preventie. Onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen' sturen wij op vroegtijdige signalering van problemen.

1 WIJ VERSTERKEN DE SIGNALERINGS- EN VERWIJSFUNCTIE

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Eind 2018 hebben wij een betrouwbaar inzicht in de verhouding tussen de preventieve inzet van het (school)maatschappelijk werk (informatie, advies en kortdurende hulpverlening) en geïndiceerde hulpverlening (begeleiding/jeugdhulp). Dit inzicht dient als nulmeting voor 2019 e.v.	1. Het jaarverslag 2018 is nog niet ontvangen. Pas na ontvangst van de jaarrapportage Rijnstad kunnen wij analyseren hoe de verhouding tussen preventieve inzet en geïndiceerde hulpverlening ligt.
2. Het aantal leerlingen van 12-18 jaar, met extra jeugdgezondheidszorg én een indicatie 'verzuim', daalt 5% t.o.v. 2016 (bron: jaarverslag JGZ 2016).	2. Het jaarverslag 2018 JGZ is nog niet ontvangen.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Wij zetten in op het verbeteren van de preventieve functie van het algemeen maatschappelijk werk en het schoolmaatschappelijk werk. Dit doen wij door middel van monitoren en evalueren van die opdracht.	1. Uit rapportages en evaluaties blijkt dat sinds de (school)maatschappelijk werkers een rol hebben gekregen in de Sociale Gebiedsteams, het accent teveel is komen te liggen op zorgtoeleiding, ten koste van de preventieve functie. Wij hebben hierop bijgestuurd door de afspraken te herzien.
2. Wij maken sluitende samenwerkingsafspraken met de betrokken actoren (leerlingen, ouders, mentoren, jeugdartsen en consulenten leerlingzaken) over de preventieve aanpak van schoolverzuim.	2. In 2018 is het regionaal Samenwerkingsconvenant met betrokken actoren ondertekend. Concrete afspraken over de samenwerking werken wij uit in jaarlijkse uitwerkingsagenda's.

2 WIJ ZETTEN ONS SPECIFIEK IN OP RISICOGROEPEN OM UITVAL TE VOORKOMEN

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Het aantal verwijzingen naar generalistische basis GGZ Jeugd blijft in 2018 tenminste gelijk t.o.v. 2016. Het aantal verwijzingen naar specialistische basis GGZ jeugd daalt met 20% t.o.v. 2016.	1. Het project is geëvalueerd en het effect van de interventie Specialistische Ondersteuning Huisartsen (SOH) op verwijzingen naar de jeugd GGZ is in de periode 2016-2018 niet eenduidig zichtbaar geworden. Er is geen sprake van een daling van het aantal verwijzingen naar generalistische / basis GGZ. Ook waren er geen verschillen te zien tussen de controle- en interventiegroep. Er is nu een betere balans tussen preventie en zorgtoeleiding.
2. Inwoners met verward gedrag krijgen de juiste ondersteuning. (Zie ook programma 3 Bestuur en Veiligheid).	2. We streven naar een sluitende aanpak. In 2018 hebben we voor Rheden een overlast- en zorgcoördinator aangesteld, werkafspraken gemaakt met Pro Persona en de VGGM. Regionaal zijn er onder regie van de VGGM verschillende pilots geweest rondom vervoer verwarde personen, ketenbreed advies- en meldpunt, opvang verwarde personen onder invloed van alcohol en drugs.
3. In 2018 hebben wij alle statushouders gezien en, waar gewenst, ondersteuning geboden.	3. De GGD heeft de opdracht om aan alle nieuwe statushouders een huisbezoek te brengen. Dit toetsen wij bij ontvangst van het jaarverslag 2018, die wij in het 2e kwartaal 2019 VERWACHTEN. In samenwerking met Vluchtelingenwerk en GGD organiseerden wij verschillende activiteiten op het gebied van gezondheidsbevordering (zie prestaties).
4. Inwoners met (beginnende) schulden weten waar zij passende ondersteuning kunnen krijgen.	4. Er is een beleidsinitiatief communicatie opgesteld en gehonoreerd. Dit krijgt in 2019 zijn beslag.
5. Minimaal 50 kwetsbare jongeren zijn (preventief) in beeld en hebben toegang totpassende ondersteuning. Wij zien het bereikte resultaat in 2018 als nulmeting voor de begroting 2019 e.v.	5. In 2018 is gestart met een project financiële jongerencoach. Het is een Pilot voor 2 jaar (2018 en 2019). Vanaf de start is er een grote vraag naar ondersteuning. In 2018 werden 48 jongeren in begeleiding genomen. Er werden 20 gastlessen op scholen verzorgd, waarmee bijna 500 scholieren (MBO en praktijkonderwijs) werden bereikt. Er werd tweewekelijks een financieel spreekuur georganiseerd, met een inloop van in totaal 20 jongeren met een korte vraag. In totaal werden in 2018 naar schatting 600 jongeren bereikt.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Het project Specialistische Ondersteuning Huisartsen (SOH) jeugd GGZ zetten we in 2018 door. Eind 2018 evalueren we middels onderzoek (kwalitatief en kwantitatief) de resultaten van de inzet.	1. In het vierde kwartaal van 2018 heeft Proscoop de pilot geëvalueerd en een adviesrapport uitgebracht. Mede op basis van dit advies hebben we geconcludeerd dat de gekozen constructie onvoldoende basis biedt om als staand beleid te gaan invoeren. Artsen en cliënten waren tevreden over deze aanpak.
2. Wij ontwikkelen in samenwerking met Vluchtelingenwerk, de GGD en andere betrokken partners een aanpak gezondheidsbevordering van statushouders met onder meer aandacht voor zwemles, voorlichting en zorg.	2. Sinds 2018 is er in zwembad De Dumpel zwemles voor statushouders. Via Vluchtelingenwerk stimuleren we deze doelgroep om zwemvaardigheden te leren. Met een tolk is er aandacht voor de taal. In 2018 organiseerden we een training over cultuursensitief werken. 35 professionals uit zorg, onderwijs en de gemeente volgden die training. Samen met vluchtelingenwerk en de GGD organiseerden wij voorlichtingsbijeenkomsten over gezond opgroeien en opvoeden voor Eritrese vrouwen.
3. Een consulent schulddienstverlening, met extra aandacht voor preventie maakt deel uit van de Sociaal Gebiedsteams.	3. In 2018 is in elk van de 3 sociale gebiedsteams een consulent met preventietaken schulddienstverlening werkzaam. Het is een Pilot voor twee jaar (2018 en 2019).
4. Wij ontwikkelen een integrale aanpak, gericht op de ondersteuning van kwetsbare jongeren in de overgang naar volwassenheid.	4. In 2017 is het project integrale jongerenaanpak 16+ gestart. Als onderdeel van die aanpak is in 2018 gestart met een financiële jongerencoach. Het is een Pilot voor 2 jaar (2018 en 2019). (zie boven onder streefwaarden voor behaalde resultaten). Daarnaast zijn twee jongerencoaches Werk en Inkomen gestart die de toeleiding naar werk en/of een baan met een integrale aanpak op een directe wijze vormgeven.

D Minder eenzaamheid onder Rhedense inwoners

Toelichting programmadoelstelling D

Inwoners die weinig of geen betekenisvolle relaties (meer) hebben kunnen in een sociaal isolement raken. Hierdoor wordt het moeilijker terug te vallen op een sociaal netwerk. De oorzaken van sociaal isolement zijn divers en het komt voor in alle lagen van de bevolking. Eén van de oorzaken kan van financiële aard zijn; inwoners met een minimum inkomen hebben vaak geen geld voor activiteiten buitenshuis waarmee zij (nieuwe) relaties aangaan of onderhouden.

In deze programmabegroting leggen wij daarom de focus op het minimabeleid. Hiernaast leveren ook de volgende programmadoelstellingen een bijdrage aan het voorkomen of verminderen van eenzaamheid onder onze inwoners: Voldoende en toegankelijke algemene voorzieningen (E), De samenredzaamheid in onze dorpen is versterkt (F), Sociale, sportieve en culturele activiteiten zijn er voor iedereen (G) en Vrijwilligerswerk of mantelzorg groeit niemand boven het hoofd (I).

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

We willen sociaal isolement voorkomen zodat iedere inwoner de kans krijgt mee te doen.

1 WIJ BIEDEN AAN DE RHEDENSE HUISHOUDENS DIE DAT NODIG HEBBEN, PARTICIPATIEBEVORDERENDE EN INKOMENSONDERSTEUNENDE VOORZIENINGEN

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Het bereik van de voorzieningen binnen het minimabeleid stijgt in 2018 met 10% t.o.v. 2016. In 2016 heeft 63% van de doelgroep gebruik gemaakt van tenminste één van de voorzieningen (3361 personen van de in totaal 5.300 personen van de doelpopulatie - bron: CBS 2014).	1. In 2018 heeft 78%van de doelgroep gebruik gemaakt, van tenminste één van de voorzieningen. (3624 personen van de in totaal 4650 personen van de doelpopulatie - bron minimascan 2018) Door een herziening vanuit het CBS is de omvang doelpopulatie gewijzigd. In 2016 kan het bereik gewijzigd vastgesteld worden op 72% (3361 personen van de in totaal 4685 personen van de doelpopulatie)
2. Deelname aan de activiteiten van de GelrePas stijgt in 2018 met 10% t.o.v. 2016. In 2016 bedroeg het aantal GelrePashouders 2.487 en het aantal GelrePasgebruikers 2.146.	2. De streefwaarde is behaald. In 2018 is het aantal GelrePashouders met 10,3% gestegen naar 2744.

Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Wij vergroten de bekendheid van de verschillende voorzieningen door middel van het inzetten op effectieve communicatie en informatievoorziening.	1. De informatiemappen minimaregelingen zijn geactualiseerd. Het thema 'Samen Armoede Aanpakken' stond centraal op het Sociaal Cafe van november 2018. Binnen het Netwerk Informele Ondersteuning staat het thema Armoede ook centraal. Zij hebben hiervoor een netwerkbijeenkomst georganiseerd. Wij hebben in 2018 uitvoering gegeven aan een communicatiecampagne gericht op het kindpakket.
2. Wij breiden het aanbod van de Gelrepas-voorzieningen uit en sluiten deze steeds beter aan op de behoefte van de inwoner.	2. Wij stellen het aanbod van de GelrePas continue bij op verzoek van de inwoner op basis van signalen van het werkveld. Via verschillende kanalen hebben wij de GelrePas onder de aandacht gebracht. Het totaalgebruik is met 85% gestegen naar 3963.

E Voldoende en toegankelijke algemene voorzieningen

Toelichting programmadoelstelling E

De mate waarin inwoners op eigen kracht meedoen, wordt voor een deel bepaald door fysieke en andere obstakels die ze moeten overwinnen in hun dagelijks leven. Daarom investeren wij in algemene voorzieningen, dat wil zeggen maatschappelijke diensten waarvan inwoners gebruik maken zonder tussenkomst van de gemeente. Hiertoe rekenen wij ook het verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte en van de woningvoorraad.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Een goed en voldoende netwerk van toegankelijke algemene voorzieningen.

1 WIJ BEVORDEREN DE TOE- EN DOORGANKELIJKHEID VAN DE WONINGVOORRAAD

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Op minimaal 5 adressen worden duurdere aanpassingen gerealiseerd met behulp van de Blijverslening.	1. Er zijn 3 aanvragen voor een Blijverslening ingediend. Hiervan zijn er 2 toegewezen.
2. Er worden minimaal drie voormalige 55-plus appartementencomplexen van Vivare in Velp beter toegankelijk gemaakt. .	2. Vivare heeft in 2018 een inventarisatie uitgevoerd van de complexen die toegankelijker gemaakt moeten worden. Deze inventarisatie leidt in 2019 tot het toegankelijker maken van minimaal drie complexen. Hierover zijn in 2018 prestatie-afspraken met Vivare gemaakt.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. In samenwerking met STOER, verhuurders, aannemers en klusbedrijven, passen we 100 woningen aan met de voorziening 'Mijn huis mijn toekomst' (lichte aanpassingen tot maximaal € 2.000).	1. Er zijn in samenwerking met STOER, verhuurders, aannemers en klusbedrijven 80 aanvragen in behandeling genomen, waarvan er 10 aanvragen zijn afgerond. De rest is in behandeling/uitvoering.
2. We promoten het gebruik van de Blijvers-lening en bedden deze in de sociale infra-structuur in (bijv. via 70+ huisbezoek), zodat hiermee de toe- en doorgankelijkheid van de woningvoorraad verbetert.	2. De promotie van de blijverslening is actief opgepakt door het 70+ huisbezoek.
3. In samenwerking met Vivare verbeteren we de toegankelijkheid van drie apparte-men tencomplexen in Velp (vml. 55+ appartementen) zodat de veelal oudere bewoners prettig en veilig wonen.	3. In 2018 is er een inventarisatie uitgevoerd door gemeente en Vivare van de complexen die toegankelijker gemaakt moeten worden. In 2019 staat de uitvoering op de planning.

2 MENSEN MET GEHEUGENPROBLEMEN KUNNEN LANGER THUIS WONEN

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Het aantal mensen dat gebruik maakt van het loket 'Technologie Trolley Rheden' stijgt naar 50 personen. In 2017 namen 30 mensen deel.	1. In 2018 hebben er 23 inwoners gebruik gemaakt van het loket 'Technologie Trolley Rheden'. In 2018 is het soortgelijke regionale project HANdig opgestart waaraan de gemeente Rheden ook deelneemt. De cijfers hiervan zijn nog niet beschikbaar en kunnen opgeteld worden bij de 23.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Wij installeren in 2018 voor inwoners met geheugenproblemen een uitleenloket voor (technologische) hulpmiddelen, domotica, zodat zij langer thuis kunnen wonen.	1. In 2018 is het uitleenloket in samenwerking met drie zorgorganisaties (Innoforte, Attent en STMG) geïnstalleerd.

3 WIJ FACILITEREN ONDERSTEUNING VOOR KWETSBARE INWONERS DIE PROBLEMEN HEBBEN MET LEZEN EN SCHRIJVEN

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. In 2018 hebben minimaal 500 inwoners gebruik gemaakt van formulierenhulp en laagdrempelige administratieve ondersteuning.	1. In 2018 hebben in totaal 48 inwoners gebruik gemaakt van formulierenhulp. Dit aantal blijft ver achter doordat de bekendheid onvoldoende was van deze, relatief nieuwe mogelijkheid, en door de beperkt toegang. Extra communicatie inspanning en een flexibelere toegang moet dit verhelpen.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. In 2018 realiseren we in drie kernen een voorziening voor formulierenhulp en lichte ondersteuning bij de thuisadministratie.	1. In elk van de drie kernen is een wekelijks inloopspreekuur voor formulierenhulp gerealiseerd. In maart 2018 in het Dorpshuis Rheden, in september in het Duijnhuis Dieren en in oktober in buurthuis de Poort.

4 WIE BIEDEN EEN TOEGANKELIJKE ALGEMENE VOORZIENING VOOR ONDERSTEUNING BIJ HET VOEREN VAN EEN HUISHOUDEN

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Het aantal inwoners dat tevreden is met het zelf regelen van huishoudelijke ondersteuning bedraagt tenminste 90% op basis van onderzoeksrapport CEO Wmo 2017.	1. In het CEO Wmo 2018 geeft 81% van de respondenten aan het goed te vinden de huishoudelijke hulp nu zelf te regelen.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Het vouchersysteem wordt in 2018 vereenvoudigd.	1. In 2018 is het vouchersysteem gestandaardiseerd en vereenvoudigd. In 2018 is toegewerkt naar het wijzigen van huishoudelijke hulp van algemene voorziening naar maatwerkvoorziening. Daarmee komt vanaf 2019 een einde aan het systeem van vouchers.

F De samenredzaamheid in onze dorpen is versterkt

Toelichting programmadoelstelling F

Saamhorigheid en solidariteit zijn niet vanzelfsprekend. Wij zien het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, partnerorganisaties en gemeente om saamhorigheid en solidariteit te stimuleren. Als buurtgenoten elkaar kennen en betrokken zijn bij elkaar, zorgen zij samen voor leefbare dorpen en helpen zij elkaar wanneer nodig.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Wij zijn samen met inwoners verantwoordelijk voor het in stand houden en versterken van het sociaal cement in de dorpen.

1 WIJ STIMULEREN EN ONDERSTEUNEN EIGEN INITIATIEF IN DE ZEVEN DORPEN TER BEVORDERING VAN DE SAMENREDZAAMHEID

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. In 2018 zijn minimaal 3 inwonersinitiatieven ondersteund in tenminste 3 kernen, gericht op het activeren en stimuleren van onderlinge hulpvaardigheid in de buurt.	1. In 2018 zijn verschillende inwonersinitiatieven die de onderlinge hulpvaardigheid stimuleren ondersteund. Voorbeelden zijn: in Dieren de bewonerscommissie 'Het Park'; in Rheden een inwonersinitiatief om de samenhang c.q. samenredzaamheid in de nieuwe wijk Grinthuizen op te bouwen en in Velp de buurtmoestuin en ontmoetingsplaats in Nieuw Velp-Zuid.
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Wij verstrekken de (subsidie) opdracht hiertoe aan onze uitvoeringsorganisatie voor leefbaarheid en activering en monitoren de resultaten.	1. In 2018 is de subsidie verstrekt aan Radar Uitvoering Oost. Hun inspanningen dragen bij aan de zelfredzaamheid (effect) maar het bleek moeilijk om hier resultaat afspraken aan te koppelen. Hierover worden nu concretere afspraken gemaakt bij de nieuwe aanbesteding.

2 WIJ FACILITEREN EN ONDERSTEUNEN DE DOORONTWIKKELING VAN DE DORPSHUISFUNCTIE

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. In 2019 hebben wij in samenwerking met 3 dorpshuizen of wijkcentra de functie van ontmoetingsplek uitgebreid met een informatie- of signaleringsfunctie.	1. Op weg naar het doel in 2019 hebben wij in 2018 een dorpshuizencoördinator aangesteld.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Wij verkennen met de dorpshuizen bij welke (nieuwe) activiteiten het accent op dag-besteding ligt. Wij bekijken samen in hoeverre deze activiteiten door vrijwilligers kunnen worden gedragen en in hoeverre er een vorm van professionele ondersteuning noodzakelijk is. Wij leveren, indien gewenst, deze professionele ondersteuning.	1. In 2018 hebben wij na verkenning en in overleg met betrokken partijen, de dorps-huizennota en de nota samenredzaamheid vastgesteld. De afstemming met dorpshuizen en tussenvoorzieningen zetten wij in 2019 voort.

G Sociale, sportieve en culturele activiteiten zijn er voor iedereen

Toelichting programmadoelstelling G

Sportieve en culturele activiteiten stimuleren inwoners mee te doen. Daarmee dragen ze bij aan de sociale samenhang en aan de realisatie van meerdere programmadoelstellingen, zoals het verbeteren van de vitaliteit en het verminderen van eenzaamheid.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Iedere inwoner kan deelnemen aan sportieve en culturele activiteiten. Dit zorgt voor sociale samenhang, voor vitale inwoners en voor het verminderen van sociale isolatie.

1 WIJ BEVORDEREN DE ORGANISATIE EN DEELNAME AAN CULTURELE EN SPORTIEVE ACTIVITEITEN

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. De actieve cultuurparticipatie in 2018 is minimaal op hetzelfde niveau als de nulmeting in 2016 (24% zeer actief en 35% enigszins actief).	1. De actieve cultuurparticipatie was in 2018 gestegen t.o.v. 2016. In 2018 was 26% zeer actief en 35% enigszins actief.
2. In 2018 zijn er minimaal 500 inschrijvingen op sportactiviteiten en minimaal 400 inschrijvingen op cultuuractiviteiten via 'Sjors Sportief & Creatief'.	2. In 2018 waren er in totaal 660 inschrijvingen. Hiervan waren 424 inschrijvingen voor sportactiviteiten en 236 inschrijvingen voor cultuuractiviteiten.

Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1a. Cultuurbedrijf RiQQ brengt in 2018 de informatiegids 'Rimpelingen' uit en verspreidt deze onder senioren. Deze gids presenteert een overzicht van lokale sport- en cultuuractiviteiten specifiek voor senioren.	1a. Cultuurbedrijf RiQQ heeft in 2018 de informatiegids 'Rimpelingen' huis-aan-huis verspreid.
1b. In 2018 stimuleren wij culturele en maatschappelijke amateurpresentaties op een professioneel theaterpodium.	1b. De Theothorneregeling is in 2018 uitgevoerd met filmvoorstellingen, theatervoorstellingen van RhederArt en amateurvoorstellingen.
2. Wij stellen het boekje 'Sjors Sportief & Creatief' samen en verspreiden het onder alle basisschoolleerlingen. Deze gids bevat een presentatie van naschoolse cultuur- en sportactiviteiten voor basisschoolleerlingen.	2. Het boekje 'Sjors Sportief & Creatief' is in 2018 verspreid onder alle basisschool-leerlingen.

2 WIJ STIMULEREN HET GEBRUIK VAN HET KINDPAKKET

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Het gebruik van de regeling 'Tegemoetkoming schoolkosten' stijgt van 241 tegemoetkomingen in 2016 naar 300 tegemoetkomingen in 2018.	1. In 2018 is het gebruik van de regeling 'Tegemoetkoming schoolkosten' gestegen naar 330 tegemoetkomingen.
2. Het gebruik van het Jeugdsport- en Jeugdcultuurfonds stijgt van 42 goedgekeurde aanvragen in 2016 naar 60 goedgekeurde aanvragen in 2018.	2. Het gebruik van het Jeugdfonds Sport & Cultuur is in 2018 gestegen naar 122 goedgekeurde aanvragen.
3. Het bereik van Stichting Leergeld stijgt met 10% in 2018 t.o.v. 2016. In 2016 zijn er 163 gezinnen en 282 kinderen bereikt.	3. Het bereik van Stichting Leergeld is gestegen naar 349 gezinnen en 678 kinderen.
4. Het bereik de Stichting Kinderen van de Voedselbank is 150 kinderen.	4. Er zijn 510 Winterkledingpassen uitgegeven, mede door een wijziging in het kledingpakket.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Wij vergroten de bekendheid van de regeling 'Tegemoetkoming schoolkosten' met extra inzet op communicatie en informatievoorziening.	1. Wij hebben in 2018 uitvoering gegeven aan een eenmalige extra communicatiecampagne. De campagne bestond uit print, digitaal en persoonlijk contact.
2. Wij breiden het aantal intermediairs van het Jeugdsport- en Jeugdcultuurfonds uit en zetten extra in op communicatie en informatievoorziening.	2. Het aantal intermediairs is uitgebreid en bedraagt 34 intermediairs.
3. Om het bereik van de Stichting Leergeld te vergroten wordt ingezet op een effectieve communicatie en informatievoorziening.	3. zie antwoord 1
4. Om het bereik van de Kinderen van de Voedselbank te vergroten wordt ingezet op een effectieve communicatie en informatievoorziening.	4. zie antwoord 1

H Passend werk en (arbeidsmatige) dagbesteding zijn beschikbaar

Toelichting programmadoelstelling H

Het doel is het vergroten van het aantal geschikte lokale (werk)plekken waardoor passend werk en (arbeidsmatige) dagbesteding beschikbaar zijn voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het gaat hier over het betrekken van werkgevers, ondernemers, instellingen en partners.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Realisatie van voldoende passende lokale (werk)plekken voor inwoners die niet (meer) hoeven of kunnen werken, al dan niet met begeleiding.

1 WIJ INVESTEREN IN EEN LOKALE WERKGEVERSBENADERING IN SAMENHANG MET HET WSP. DIT DOEN WIJ OM PASSENDE WERKPLEKKEN TE CREËREN VOOR MENSEN MET EEN AFSTAND TOT DE ARBEIDSMARKT

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Voor 2018 ambiëren wij de realisatie van 50 reguliere werkplekken bij lokale ondernemers voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Wij hanteren het werkelijk bereikte resultaat 2018 als nulmeting voor de begroting 2019 e.v. Dit betreft mensen met een verdiencapaciteit tussen de 40% en 80%.	1. Deze streefwaarde hebben we gerealiseerd. In 2018 zijn er 59 personen met een loon-waarde 40-80% uitgestroomd naar regulier werk.

Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1a. Wij voeren met minimaal 150 ondernemers, binnen kansrijke branches en onderne-mingen, gesprekken over de mogelijkheden passende werkplekken te creëren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.	1a. Dit is in samenwerking met het WSP gerealiseerd, zij hebben 48 ondernemers bezocht. Met projecten als 'Dream Job' en 'Rheden got Talent' hebben wij meer dan 75 ondernemers gesproken. Daarnaast hebben wij presentaties gegeven bij onder andere Ondernemers Club Rheden, De Dels en brancheverenigingen Papier en Kartonnage. Vanuit het WSP zijn er projecten opgezet in kansrijke branches zoals de zorg, horeca en logistiek.
1b. Wij ondersteunen ten minste 50 lokale ondernemers bij uiteenlopende vraagstukken als maatschappelijk verantwoord onder-nemen en het vervullen van Social Return verplichtingen.	1b. Ondernemers en werkgevers worden door zowel de gemeente als het WSP ondersteunt met de hulpvragen die zij hierover hebben en krijgen voorlichting over de mogelijkheden. Zie 1a voor de aantallen.

2 WIJ VERBINDEN WERKGEVERS EN ONDERWIJSINSTELLINGEN MET ELKAAR VOOR EEN BETERE AANSLUITING TUSSEN (PRAKTIJK) LEREN EN WERKEN

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Wij verkleinen het gat tussen vraag (werkgevers) en aanbod (potentiële werknemers). De uitkomst van het behoefteonderzoek dat wij in 2018 doen, dient als nulmeting voor deze streefwaarde.	1. Vanuit de Triple Helix werken wij als partners nauw samen. In 2018 is er een behoefte-meting gedaan en op basis van de uitkom-sten daarvan is het project 'VeluwezOOOm Dream Job' ingericht om het gat tussen vraag en aanbod te verkleinen. 'VeluwezOOOm Got Talent' is een ander project dat bijdraagt aan de doelstelling.
2. In 2018 nemen wij 11 stagiaires op binnen de gemeentelijke organisatie t.o.v. 4 stagiaires in 2016.	2. In 2018 zijn er 14 stagiaires gestart bij de gemeente Rheden en 1 trainee vanuit het regionale traineeship, Het Gelders Trainee traject.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Wij zorgen als intermediair tussen werk-geversbehoefte en onderwijsaanbod voor verbinding tussen ondernemers en onderwijs en stellen in overleg met werkgevers en onderwijs, een businessplan 'branchegericht opleiden' op.	1. Een onderdeel van de ontwikkelingen in de projecten 'Sociale Ruimte' en 'VeluwezOOOm Dream Job' is het branchegericht opleiden. Dit gebeurt in samenwerking met onderwijs en ondernemers.
2. Wij formuleren in 2018 nieuw gemeentelijk stagebeleid en creëren extra stageplekken in huis.	2. Een van de doelstellingen van het duurzaam personeelsbeleid is het stimuleren van instroom van jonge medewerkers. Het aanbieden van stage- en traineeplaatsen is hier onderdeel van.

3 WIJ INVESTEREN IN INWONERS DIE MEE WILLEN DOEN MAAR GEEN BETAALDE ARBEID KUNNEN VERRICHTEN

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Wij hebben eind 2018 een integrale en lokale aanpak, naast en in samenhang met het Vrijwilligerssteunpunt, om plekken te lokaliseren voor inwoners die mee willen doen maar geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten (mensen met een verdiencapaciteit van minder dan 25%).	1. WMO en Werk & Inkomen hebben samen een project opgezet om mensen die een bijstandsuitkering ontvangen maar ontheven zijn van de arbeidsverplichting, te begeleiden naar vrijwilligerswerk. Dit project wordt uitgevoegd door Radar Uitvoering Oost.
2. Wij streven er naar intern om minimaal 10 garantiebanen te creëren t/m 2018. Het gaat hier om banen voor mensen met een arbeidsbeperking.	2. Deze streefwaarde hebben wij met 19 garantiebanen gerealiseerd. Daarbij zijn ook nog 25 personen vanuit de bijstand via het project 'Sociale Ruimte' naar werk begeleid binnen onze organisatie.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. We zetten de opdracht uit voor het bij elkaar brengen van vraag en aanbod voor begeleid vrijwilligerswerk. Het gaat om het lokaliseren van (informele) plekken, het ondersteunen van de (vrijwilligers)organisaties, het voeren van gesprekken en het scannen van talenten in de gemeente Rheden.	1. Radar Uitvoering Oost voert in opdracht van de gemeente Rheden twee projecten uit die vraag en aanbod bij elkaar brengen. Het ene project begeleidt statushouders naar een taalstage om de Nederlandse taal te bevorderen. Het andere project begeleidt mensen met een bijstandsuitkering die ontheven zijn van de arbeidsverplichting richting vrijwilligerswerk.
2. We zetten een projectgroep in met als opdracht de garantiebanen te realiseren.	2. Dit is gerealiseerd. Bij onder andere het project 'Sociale Ruimte' zijn garantiebanen verwezenlijkt voor mensen uit het doelgroepenregister.

I Vrijwilligerswerk of mantelzorg groeit niemand boven het hoofd

Toelichting programmadoelstelling I

Vrijwilligers zijn onmisbaar voor het sociale klimaat van de gemeente. Vrijwillige inzet maakt veel mogelijk op het gebied van ontmoeting, ontspanning, ondersteuning, sport en cultuurbeoefening. Daarnaast zijn er inwoners die langdurig zorgen voor een naaste, dit noemen we mantelzorg. Zowel vrijwilligers als mantelzorgers zetten vaak alle zeilen bij om hun vrijwilligerswerk of zorgtaken te combineren met school, werk en hun privéleven. Het gevaar van overbelasting en uitval is daarbij aanwezig.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Zowel vrijwilligers als mantelzorgers zijn in staat hun inzet goed in balans te houden met de andere leefdomeinen. We ontlasten mantelzorgers tijdelijk, als het nodig is, zodat zij de zorg voor hun naaste(n) kunnen blijven combineren met hun werk en privéleven.

1 WE FACILITEREN EN ONDERSTEUNEN VRIJWILLIGERS WAAR NODIG EN GEWENST

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. In 2018 is het aantal vrijwilligers gelijk aan 2015 (40,7% bij de nulmeting in 2015). 2. In 2018 weet tenminste 40% (38,3% bij de nulmeting in 2015) van de vrijwilligers dat ze bij het Loket Vrijwillige Inzet terecht kunnen voor advies en ondersteuning.	1. In 2018 heeft geen meting plaatsgevonden, dit gaat in 2019 WEER gebeuren. 2. Zie antwoord 1.
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Het Loket Vrijwillige Inzet biedt (deskundigheids)trainingen, advies en ondersteuning aan vrijwilligers om hen te ontlasten, hun werk effectiever in te richten en hulp in te schakelen. 2. We zetten in op een effectieve communicatie- en informatievoorziening ten aanzien van dit onderwerp.	1/2. Het loket Vrijwillige inzet heeft verschillende cursussen en workshops verzorgd die bijdragen aan deskundigheidsbevordering en vrijwilligers ondersteunen en van advies voorzien zoals de workshop 'Grenzen aan vrijwilligerswerk in persoonlijke contacten' of Netwerkavond De Bestuurstafel met als onderwerp: 'Timemanagement'. Ook de informatiebijeenkomst over de AVG was druk bezocht.

2 WE FACILITEREN EN ONDERSTEUNEN MANTELZORGERS WAAR NODIG EN GEWENST

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Mantelzorgers ervaren door de hulp en ondersteuning van het MVT minder belasting bij het geven van mantelzorg, 36% 'eens' in 2018 t.o.v. 33,3% eens bij de nulmeting in 2015.	1. In 2018 is geen meting geweest, dit staat gepland in 2019.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Het Loket Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp (MVT) verzorgt trainingen en mantelzorg-café's die de mantelzorger handvatten biedt hen te ontlasten, hun inzet effectiever in te richten en te weten wanneer extra hulp nodig is.	1. In 2018 heeft het MVT verschillende cursussen en bijeenkomsten georganiseerd, zoals een cursus voor mantelzorgers van partners/naasten, alzheimer-bijeenkomsten en Mantelzorgcafés (samenwerking Attent, Innoforte en MVT) in de drie dorpen Dieren, Rheden, Velp.

J Sociale partners van de gemeente weten elkaar te vinden

Toelichting programmadoelstelling J

Verschillende partijen dragen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid bij aan het sociale klimaat in de gemeente Rheden. Zij maken gebruik van elkaars expertise en werken constructief samen aan de realisatie van maatschappelijke doelen.

Deze programmadoelstelling is onderdeel van programmadoelstelling K: ‘de gemeente treedt op als partner’. Als gemeente faciliteren wij contact en informatie-uitwisseling tussen maatschappelijke partners.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

De gemeente en haar lokale partners werken constructief samen. Wij versterken elkaar en bevorderen het sociale klimaat in de gemeente. Om dit te bereiken streven wij de volgende subdoelstelling na: Wij faciliteren ontmoeting en informatie-uitwisseling voor de sociale partners van de gemeente. Dit doen wij door periodiek Sociaal Café’s (op thema’s) te faciliteren zodat informele- en formele partners in staat zijn zich te presenteren en elkaar te ontmoeten.

.

K De gemeente treedt op als partner

Toelichting programmadoelstelling K

De gemeente is, als behartiger van het algemeen belang, één van de partijen in het maatschappelijk krachtenveld en benut de mogelijkheden om voor inwoners - nu en in de toekomst - een optimale situatie te creëren.
De wijze waarop wij deze rol vormgegeven, hangt af van de inzet en betrokkenheid van onze partners en inwoners. Ook de mate van beleidsvrijheid en de beschikbare middelen die we inzetten om het gewenste effect te realiseren zijn van belang. In de samenwerking met partners en inwoners maken we duidelijke afspraken over de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Terugkoppeling een aanpassingen vinden plaats door prestaties te monitoren. De gemeente toont zich een betrouwbare partner en opdrachtgever door structureel, consequent en in samenspraak met onze partners te sturen op resultaat.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

We willen een zo breed mogelijk palet van inwonersparticipatie om de inspraak en de betrokkenheid van onze inwoners en cliënten verder te vergroten. Om dit te bereiken betrekken wij inwoners en (formele en informele) partners bij de vormgeving, uitvoering en evaluatie van het gemeentelijke beleid in het programma sociaal.

Voorbeelden zijn de halfjaarlijkse gesprekstafels met inwoners en (maatschappelijke) partners, de inzet van de Werkgroep Werk en Inkomen en van het inwonerspanel ‘Rheden Spreekt’, de inzet van het Innovatiefonds en de werkwijze van ‘Ik buurt mee’. Van belang is daarnaast het verder uitvoering geven aan het ‘Right to Challenge’ ofwel het recht van inwoners om de gemeente uit te dagen met een maatschappelijk initiatief of innovatief plan, de mogelijkheid tot inspraak in de gemeenteraad, de overlegmogelijkheid met burgemeester en wethouders en natuurlijk het reguliere contact tussen medewerkers van de gemeente, de inwoners van de gemeente en andere (lokale) partners zoals de huisartsen, de scholen en de buurthuizen.

.

L Regionale samenwerking vanuit lokaal perspectief

Toelichting programmadoelstelling L

De gemeenten in de regio Arnhem (her)oriënteren zich op intergemeentelijke samenwerking op verschillende gebieden, ook op het sociale domein. Het streven van de gemeente Rheden is samenwerking zoeken waar dit van betekenis is voor onze inwoners. Voor de gemeente Rheden geldt dat we de taken die we zelfstandig (goed) uitvoeren, in principe zelfstandig blijven uitvoeren. Het uitgangspunt is 'lokaal waar het kan en regionaal waar het moet of wenselijk is'. Regionale samenwerking is geen doel, maar een middel om op een regionaal (schaal)niveau meer efficiency of hogere kwaliteit van onze dienstverlening te bereiken. Bij het ontwikkelen en uitvoeren van het sociale beleid, houdt de gemeente rekening met de beleving van inwoners, de bevolkingssamenstelling en andere specifieke omstandigheden in de verschillende dorpen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Wij willen voor onze inwoners de zorg en ondersteuning toegankelijk en goed geregeld hebben en kiezen de instrumenten daarvoor volgens het adagium 'lokaal waar dat kan, regionaal waar het moet of wenselijk is'.

We zorgen voor goede informatie- en kennisuitwisseling in onze regionale vakoverleggen op het gebied van bijvoorbeeld de zorg, het onderwijs, het (beschermd) wonen, vervoer en woonvoorzieningen. Ditzelfde gebeurt ook in regionale overlegtafels en bestuurlijke overleggen. We zoeken daarbinnen naar de meerwaarde voor onze inwoners.

De inkoop van maatwerkvoorzieningen pakken we deels regionaal op, als instrument voor het goed bedienen van onze inwoners. Bij wijze van voorbeeld noemen we de inkoop van maatwerk-voorzieningen voor Jeugd en Wmo staan beschreven. Zo is de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) de vorm waarbinnen, en het Interactief Aankoop Systeem (IAS) de weg waarlangs wij regionale samenwerking rond de inkoop van zorg vormgeven. In het hoofdstuk Verbonden Partijen van deze begroting leggen we de afspraken voor rond de MGR.

M Informatie en advies zijn toegankelijk en eenduidig

Toelichting programmadoelstelling M

De gemeente is verplicht haar inwoners te informeren en adviseren op het gebied van opvoeden, opgroeien, wonen, welzijn, vervoer, (vrijwilligers)werk, inkomen, schulden, gezondheid, onderwijs, leerplicht en (informele) zorg. Als inwoners weten waar zij terecht kunnen met hun vragen, kunnen zij vaak zelf, op tijd, de ondersteuning regelen die zij nodig hebben. Inwoners zien terecht elke medewerker van de gemeente als vertegenwoordiger van de gemeente en hebben geen boodschap aan de achterliggende organisatiestructuur. We willen iedere vraag of melding van een inwoner op de juiste manier afhandelen. Als gemeente dragen wij een eenduidige boodschap uit.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Mensen willen weten bij wie ze terecht kunnen. Wij zorgen ervoor dat onze frontlijnmedewerkers een brede basiskennis hebben van hetgeen er leeft in onze dorpen en wat er is aan informele en formele ondersteuning.

We denken bij alles wat we doen ter ondersteuning van onze inwoners bewust na over de toegankelijkheid ervan. Het is zaak de weg naar informatie, advies en ondersteuning zo makkelijk en laagdrempelig mogelijk te maken zodat mensen makkelijker kunnen meedoen. Denk hierbij niet alleen aan een interactieve sociale kaart, aan goede en complete informatievoorziening via het KCC, onze Toegang of onze website. Het gaat ook over bejegening, respect en vriendelijkheid naar inwoners toe, en met of voor hen werken op basis van vertrouwen.

Deze programmadoelstelling pakken we binnen de organisatie integraal op.

Welk beleid is voorhanden?

Beleid	Vastgesteld
Nota Samenredzaamheid 2018-2022	2018
Dorpshuizennota	2018
Meerjarenbeleidskader Sociaal Domein Meedoen!	2017
Beleidsregels VVE en peutersubsidie 2017	2017
Wet verordening kinderopvang	2017
Integraal Alcohol- en drugsbeleid	2017
Peuterbeleid 2016-2018	2016
Lokale nota publieke gezondheid	2016
Regionale visie Publieke gezondheidszorg Gelderland Midden	2016
Transformatie Sociaal Domein 'De Sociale Visie vertaald; een herijking' 2015 – 2016	2015
Kadernota 'Naar samenredzaamheid in Rheden'	2014
Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	2014
Keuzenota Decentralisaties Sociaal Domein	2014
Update Meerjarenbeleidsplan re-integratie 2016 – 2018	2016
Kadernota 'Naar Samenredzaamheid in Rheden'	2013
Sociale Visie Rheden 'Van zelfredzaamheid naar samenredzaamheid'	2013
Raadsbesluit betreffende zwembadstudie	2013
Kadernota minimabeleid 'Samen armoede aanpakken' 2015 - 2018	2014
Gemeentelijk beleid toezicht en handhaving kinderopvang (herzien)	2012
Nota Strategisch accommodatiebeleid	2009

Wat heeft het gekost?

Programma			**1 - Sociaal**			
(bedragen x € 1.000)	Rekening	Vast-gestelde begroting	Gewijzigde begroting na ZR	Actuele begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018	2018	2018	2018	2018
Lasten	69.376	65.193	68.796	68.838	70.689	- 1.851
Baten	16.175	17.339	17.726	17.633	18.101	509
Saldo van baten en lasten	- 53.201	- 47.854	- 51.070	- 51.205	- 52.588	- 1.342
Reserves						
Toevoeging	702	244	244	244	412	-168
Onttrekking	4.719	9	669	669	1.677	1.008
Resultaat	- 49.184	- 48.089	- 50.645	- 50.780	- 51.323	- 502

Toelichting

Financiële analyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Binnen het sociale programma is de dynamiek groot. De transitie en de beoogde transformatie van de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet laat zich in alle hevigheid voelen. Wij bieden een vangnet voor inwoners die zich (tijdelijk) niet kunnen redden. Dit vangnet bestaat uit individueel arrangementen, algemene en preventieve voorzieningen. Het betreft voorzieningen op het gebied van inkomen, werk, zorg en ondersteuning. De optelsom van al die arrangementen bepaalt de kosten die gemaakt worden.

Binnen dit programma begroten wij de kosten en baten in belangrijke mate op basis van schattingen. Dit doen we deels op basis van ervaringen uit het verleden, zoals te verwachten aantallen indicaties en te verlenen zorgproducten en deels uit te verwachten trends zoals prijsontwikkelingen.

Het sociale domein is opgebouwd uit diverse onderdelen en heeft een **negatief saldo van € 502.000** als programmaresultaat. Benadrukt dient te worden dat er met betrekking tot de kosten van Wmo en Jeugd nog onzekerheden blijven. Dit heeft te maken met het feit dat er nog declaraties kunnen worden ingediend en verwerkt en dat er nog een groot aantal productieverantwoordingen 2018 moeten worden ontvangen van de zorgaanbieders.

Binnen de Participatiewet is een positief saldo waar te nemen. Een aantrekkende economie, inspanningen om mensen naar werk te begeleiden en een hogere Rijksbijdrage zijn daarbij belangrijke factoren. Verder zijn de lasten lager uitgevallen bij Scalabor en Presikhaaf bedrijven (€ 163.000). Deels omdat de uitvoering voor beschut werk in 2019 start en deels omdat een verlaagd deelnamepercentage aan Presikhaaf gunstig uitwerkt. De Bijstand en inkomstenvoorziening - BUIG – Rijksbijdrage heeft een positief saldo van € 424.000. Kosten voor re-integratie kenden daarentegen een negatief saldo van € 50.000.

Binnen het coalitie akkoord is afgesproken dat wij de middelen die vrij vallen door het verlagen van mensen in de bijstand in kunnen zetten voor re-integratie activiteiten. De landelijke teruggang is 5% in Rheden 5.6%.
Wij stellen voor in de resultaat bestemming een bedrag te reserveren van € 52.500 dat overeenkomt met de 0.6% verschil t.o.v. het landelijke percentage.

De grootste negatieve uitschieter is het saldo binnen Jeugd. Naast een grote overloop van facturen uit 2017 naar 2018 is een voorname oorzaak de groei in het aantal doorverwijzingen. Dit leidt tot zowel een volumegroei in aantal cliënten als in het aantal zorgtrajecten. Naast de volumegroei is ook het prijseffect groter dan verwacht, door een sterke groei van:

- complexiteit van zaken
- specialistische zorg
- specialistische verblijfzorg
- duur jeugdbeschermingszaken

Bij het negatieve saldo van € 2.555.000 is bovendien een overschrijding van € 1.755.000 die als structureel is aan te merken.

Binnen Wmo is het beeld wisselend. De Zorg in Natura en PGB post kent een overschrijding van € 643.000. Vooral de verzilveringsgraad lijkt hoger uit te komen dan in 2017 (70 t.o.v. 65%). Verder zijn er hogere uurtarieven door een autonome groei van de cao en duurdere vormen van geïndiceerde zorgkosten. Het negatieve effect wordt beperkt door lagere lasten bij bijvoorbeeld Dagelijkse Ondersteuning. Minder afschalen Begeleiding naar Dagelijkse Ondersteuning (203.000) en lagere lasten Licht Verstandelijk Beperking (63.000).

Verschillenanalyse
jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Programma	1. Sociaal domein		
Productnummer	Onderwerp	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
281 t/m 286	Sportbedrijf	140	I
321 en 331	Bijstand en inkomstenvoorziening - BUIG - Rijksbijdrage	424	I
326	Werkgelegenheid - Bijdrage Presikhaafbedrijven en Scalabor	163	I
326	Beschut Werk	91	I
327	Inburgering	-88	I
340	Beleid Sociaal Domein - Algemene Diensten & Toegang	156	I
343	Beleid Sociaal Domein - Leefbaarheid en Activering	80	I
345 en 258	Voorzieningen Wmo - Collectief vervoer / Leerlingenvervoer	203	I
345	Voorzieningen Wmo - Woonvoorzieningen	53	I
347	Huishoudelijke verzorging - HHT	64	I
350	Wmo - ZIN Begeleiding en Pgb	-645	S
350	Wmo - Dagelijkse Ondersteuning	203	S
350	Wmo - LVB	63	I
350 en 351	Wmo en Jeugd - Innovatiemiddelen	85	I
350 en 351	Wmo en Jeugd - Decentrale Huisvesting	87	I
351	Jeugd - ZIN en Pgb	-2555	I / S
356	Buurt en accomodaties	71	I
371	Volksgezondheid	81	I
Diversen	Salariskosten	-92	I
Bestemmingsreserves	Reserve resultaatbestemming 2016 Sociaal Domein	418	I
Bestemmingsreserves	Reserve Sociaal Domein	284	I
Diversen	Overigen <= € 50.000	212	I / S
Totaal		**-502**	

Programma verantwoording

2. Ruimte

Programmadoelstelling en toelichting

Programmadoelstelling:

Versterking van een robuuste, aantrekkelijke en duurzame leefomgeving.

Toelichting Programmadoelstelling:

Wij streven naar versterking van een robuuste, aantrekkelijke, duurzame en economisch vitale leefomgeving, waar het voor onze inwoners, instellingen en bedrijven goed toeven is.

Wij geven hen waar mogelijk ruimte om zelf invulling te geven aan hun directe leefomgeving. Wij faciliteren initiatieven van inwoners, instellingen en bedrijven binnen de bestaande kaders of passen deze in samenspraak aan.

Ontwikkelingen

In onze regio (Arnhem-Nijmegen) is er sprake van een overaanbod van bedrijventerreinen, kantoren en locaties voor perifere detailhandel. Het bestaande - soms verouderd en versnipperd - aanbod staat economische groei en nieuwe ontwikkelingen in de weg. In 2018 is gekeken welke hoe de gemeente Rheden kan voldoen aan het Regionaal Programma Werklocaties. Uiterlijk eind 2019 moeten worden gestart met de planologische procedure om voor een aantal bedrijventerreinen de bestemming te wijzigen.

De in 2016 vastgestelde economische beleidsnota en uitvoeringsprogramma vormt de basis voor acties die in de komende jaren uitgevoerd moeten worden met als doel het realiseren van een robuuste en duurzame economische ontwikkeling in de gemeente Rheden. Inzet is een realistisch en realiseerbaar economisch beleid. De vastgestelde economische beleidsnota geeft aan vanuit welke ambitie de gemeente invulling en uitvoering geeft aan haar economisch beleid. Er zijn keuzes gemaakt die de economische ontwikkeling moet stimuleren en er voor moet zorgen dat de Rhedense economie robuust, duurzaam en innovatief en daarmee bestand is tegen conjuncturele ontwikkelingen.

We zien dat de werkgelegenheid en het aantal bedrijven in 2018 is gestegen. In 2017 bedroeg de werkgelegenheid 17.550. In 2018 is de werkgelegenheid gestegen naar 17.940. Het aantal bedrijven is in 2018 met honderd toegenomen: van 3510 in 2017 naar 3.610 in 2018. Sinds de komst van de Intrapec Groep in Spankeren is een forse toename van bedrijven in het gebied aan de orde. Thomassen Transport B.V., Oculentis B.V. en de nieuwe locatie Friand Electrotechniek hebben ervoor gezorgd dat het bedrijventerrein areaal in gebied Kanaal II nagenoeg uitgegeven is. Op het voormalige Vitatronterrein hebben zich ook een aantal nieuwe bedrijven gevestigd.

Het Masterplan Toerisme en de uitvoeringsagenda geeft de kaders aan voor onze inspanningen op dit gebied. Vanuit de ondernemers/betrokkenen in toerisme in gemeente Rheden bleek er vooral behoefte aan actie: samen zijn we aan de slag gegaan met mooie projecten en de promotie van het gebied. In 2018 is er verder gewerkt aan het verbinden van de partners aan het masterplan.

In 2018 is de uitvoering van het klimaatprogramma voortgezet om einde van het jaar de eerste fase (2016-2018) te evalueren en het programma te toetsen aan de gestelde doelen. Met het aantreden van een nieuwe coalitie en de scherpere doelen die in het coalitieakkoord zijn afgesproken is deze evaluatie integraal opgepakt met het herformuleren van het beleidskader en het daarbij behorende programmaplan.

In 2018 heeft de Raad het Watertakenplan vastgesteld. Het afvalwatertakenplan (voorheen GRP) 2018-2022 is samen met de gemeenten Bronkhorst en Doesburg en het Waterschap Rijn en IJssel opgesteld. In het watertakenplan is een gezamenlijke visie opgesteld en uitgewerkt voor de riolering en zuivering. Het Watertakenplan Olburgen beschrijft het beleid en planning voor de periode 2018-2022.

In 2018/2019 WORDT de strategische kadernota Openbare Ruimte opgesteld, aansluitend de beheerplannen. De voorbereidingen voor de kadernota zijn eind 2018 opgestart.

In 2018 een start is gemaakt met het formuleren van een nieuw Rhedens Vastgoedkader.
Binnen de vastgoedportefeuille zijn in 2018 onder andere de volgende projecten in gang gezet:

- Het realiseren van de muziektent Ellecom. De uitvoering en oplevering vindt plaats in 2019;
- De realisatie van het nieuwe zwembad in Velp, de bouw is naar verwachting in het 3e kwartaal 2020 afgerond.
- Het project ‘Renovatie Openluchttheater De Pinkenberg’.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

1. **Verbetering woon- en vestigingsklimaat voor mensen en bedrijven.**

2. **Behouden en ontwikkelen van kernkwaliteiten van de gemeente.**

3. **Efficiënt (her)gebruik van grondstoffen.**

4. **Energietransitie naar duurzame energie en inspelen op effecten klimaatverandering.**

Subdoelstellingen

1 TOEKOMSTGERICHT VERSTERKEN EN MEER KANSEN BENUTTEN BINNEN DE RHEDENSE ECONOMIE

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Behouden van werkgelegenheid en bedrijvigheid door randvoorwaarden te scheppen en te faciliteren met aandacht voor het bestaande bedrijfsleven, startende ondernemers en nieuwe bedrijven die zich willen vestigen binnen de gemeente. Hierbij zijn de randvoorwaarden voor een groot deel ingestoken vanuit een goed functionerende ruimtelijke economische structuur. Dit betekent voldoende aanbod van werklocaties in regionaal verband, aantrekkelijke bedrijventerreinen en aantrekkelijke winkelgebieden. Tevens wordt vanuit het beleidsveld economie sterk ingezet op een sterk economisch systeem. Concreet betekent dit dat de 3 O's (onderwijs, ondernemers en overheid) met elkaar verbonden worden.	1. De werkgelegenheid is in 2018 gestegen. In 2017 bedroeg de werkgelegenheid 17.550. In 2018 is de werkgelegenheid gestegen naar 17.940. Het aantal bedrijven heeft in 2018 ook een stijgende lijn laten zien. In 2017 bedroeg het aantal bedrijven 3.510. In 2018 bedraagt het aantal bedrijven 3.610. Met name voor de bouwprojecten aan de Kanaalzone in de Spankeren is ingezet op de faciliterende rol. In het kader van verkorte voedselketens is in 2018 het Europese project 'Eet je regio' opgeleverd tijdens een congres. Het project was een samenwerking tussen 5 gemeenten, producenten en afnemers. Het doel is bewustwording voor voeding uit eigen regio. Ook goed voor milieu en klimaat.
2. Het bevorderen van de solidariteit tussen ondernemers door samen bij te dragen aan de sfeer en kwaliteit van een bepaald gebied door het ingezette proces met betrekking tot Bedrijveninvesteringszones te continueren en uit te breiden. Daarnaast zetten we ons ook actief in om de solidariteit tussen ondernemers te vergroten door actief ondernemers te betrekken bij overheidsvraagstukken (participatie).	2. In Rheden is samen met de ondernemersvereniging Rheden & De Steeg voor het winkelgebied een aanvalsplan opgesteld. Voor het dorp Rheden is in 2018 het traject gestart om te komen tot een Bedrijveninvesteringszone (BIZ).

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
3. Realiseren van de opgaven uit het Masterplan Recreatie en Toerisme: 1) Profilering van de Veluwezoom, 2) Het gastheerschap versterken, 3) Betere spreiding van bezoekers (zowel fysiek als in tijd), 4) Ruimte voor innovaties, 5) Kwaliteit van het gebied versterken.	3. Via de stichting Toerisme en Recreatie Veluwezoom wordt het masterplan uitgevoerd. Het bestuur zet in op versterking van de stichting door overleg met de diverse partners. De gemeente is één van de partners en zet sterk in op begeleiding en facilitering van de stichting.
4. Het bevorderen van kennis van de circulaire economie en de mogelijke kansen voor het MKB en het bedrijfsleven.	4. In regionaal verband is aangehaakt bij de subicoongroep Circulaire Economie van de Regio Arnhem Nijmegen. Via deze weg volgen we regionale ontwikkelingen en krijgen we inzicht in stimuleringsmaatregelen om de circulaire economie in de regio te bevorderen. Dit inzicht komt uiteindelijk ten goede aan het MKB en het bedrijfsleven.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Bestaande bedrijventerreinen willen wij behouden. Uitbreiding van de bestaande capaciteit in bestemmingsplannen is niet aan de orde. Het afgelopen jaar is er gestart met een participatief traject voor De Beemd Noord om te komen tot een revitalisering. De planning is dat in het najaar van 2017 een revitaliseringsplan wordt opgesteld. In de eerste helft van 2018 zal dit worden uitgevoerd. Hierna zal gekeken worden naar de overige bedrijventerreinen.	1. Het revitaliseringsproject De Beemd is in samenwerking met de ondernemers in 2018 uitgewerkt. Tevens is provinciale subsidie aangevraagd en gekregen. Door prioritering van werkzaamheden heeft nog geen aanbesteding van het werk plaatsgevonden.
2. Het continueren van het ingezette proces met betrekking tot de Bedrijveninvesteringszones in Dieren en Velp. In 2018 wordt in samenwerking met ondernemersvereniging Rheden en De Steeg bekeken of ook voor het dorp BIZ haalbaar is.	2. In december 2018 is door de gemeenteraad de verordening BIZ Centrum Rheden vastgesteld. Inmiddels is de BIZ in Rheden een feit.
3. Het verder uitbouwen van de brede Rhedense Triple Helix (samenwerking met onderwijs, ondernemers en overheden), waar het samenwerkingsverband de Groene Vallei onderdeel van uitmaakt. Dit proces is in 2017 gestart en wordt in 2018 verder uitgebouwd.	3. De Rhedense triple helix VeluwezOOOm is in 2018 verder uitgebouwd. Er zijn nieuwe deelnemers toegevoegd aan de samenwerking. Er zijn in 2018 ongeveer 18 stageopdrachten of projectopdrachten uitgevoerd (of lopen nog) door Van Hall Larenstein (12), Helicon (3) en het Aeres College (3) in samenwerking met de gemeente Rheden. Er zijn diverse ontbijtsessies georganiseerd. Onder de vlag van de Triple Helix zijn ook de projecten 'VeluwezOOOm got talent!' en 'Dream jobs' succesvol afgerond. In 2018 heeft de oplevering plaatsgevonden van het project 'Website lokaal inkopen'.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
4. Faciliteren en uitvoeren van verschillende initiatieven die bijdragen aan de versterking van het winkelcentrum Calluna. Basis zijn de actiepunten zoals genoemd in de detailhandelsstructuurvisie 'Kiezen voor eigen Kwaliteit'.	4. Met de BIZ vereniging Centrum Dieren is regelmatig overleg geweest over der verdere verbetering van winkelgebied Calluna. Op basis van het door de BIZ opgestelde aanvalsplan wordt gefaseerd de openbare ruimte aangepakt. De nieuwe inrichtingsplannen zijn gepresenteerd aan belanghebbenden.
5. Het organiseren van het (jaarlijkse) ondernemerscafé in 2018.	5. In oktober 2018 is tijdens de dag van duurzaamheid een succesvol ondernemerscafé bij Renewi gehouden.
6. De gemeente wil het proces om te komen tot de aanleg van glasvezel voor bedrijventerreinen en buitengebieden faciliteren. In het najaar 2017 wordt een start gemaakt met een vraagbundeling voor een deel van de kanaalzone (zijde Spankeren). Uitgangspunt is dat een private partij het netwerk exploiteert. In 2018 wordt ook voor de overige bedrijventerreinen de behoefte onderzocht.	6. De gemeente heeft het proces om te komen tot glasvezel gefaciliteerd. De vraagbundeling voor de kanaalzone, zijde Spankeren (deel van Rensselaerweg), is in 2018 verder uitgevoerd. Uiteindelijk hebben een klein groep ondernemers zelf een marktpartij uitgenodigd om verder het glasvezel te realiseren. De verwachting is dat dit in het 1e kwartaal 2019 wordt gerealiseerd.
7. De vastgestelde detailhandelsvisie zal worden geïmplementeerd. De genoemde acties in de detailhandelsstructuurvisies worden samen met ondernemers opgepakt. In 2018 wordt gekeken of voor het dorp Rheden en Velp een 'aanvalsplan' opgesteld kan worden. De kaders voor een gevelfonds zullen worden opgesteld welke zullen gelden voor alle kernen. In Rheden wordt een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar een transferium.	7. Voor het winkelgebied Rheden is samen metde ondernemersvereniging Rheden & De Steeg een aanvalsplan opgesteld. De voorbereidende werkzaamheden voor een haalbaarheidsonderzoek naar een transferium zijn in 2018 gestart.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
8. Deelname IkStartSmart. De gemeente Rheden doet mee aan het traject IkStart-Smart. Zodra het project definitief doorgaat vanuit de KvK en de provincie Gelderland zal de gemeente Rheden aanhaken. Doelstelling is dat in 2018 het project draait. Door het vergroten van de kennis over de aspecten van Circulaire Economie (deeleconomie, product blijft eigendom van producent) kan het Rhedense bedrijfsleven bij investeringsbeslissingen op de juiste wijze inspelen op de toekomst. In overleg met de ondernemersverenigingen wordt gekeken op welke wijze informatie kan worden gegeven.	8. Het project IkStartSmart heeft vanuit de provincie Gelderland geen doorstart gemaakt. In 2018 is daarom met het Rhedense georganiseerde bedrijfsleven gekeken naar een alternatief. Dit is gevonden door de samenwerking te versterken met Stichting Ondernemersklankbord waarbij ook het georganiseerde bedrijfsleven is betrokken. Zij delen vrijwillig hun expertise met ondernemers en geven onpartijdig advies. Dat gebeurt in klankbordtrajecten van een halfjaar.
9. Het Masterplan Recreatie & Toerisme hebben we als gemeente als één van de partners vastgesteld. Daar waar mogelijk zullen we de opgaven faciliteren, subsidiëren (cofinanciering) en een bijdrage leveren in het realiseren van de vastgestelde opgaven.	9. Er is voor het tweede jaar een subsidie verstrekt aan de stichting Toerisme en Recreatie Veluwezoom. De stichting heeft daarnaast subsidie ontvangen voor een intranet/website en het plaatsen van een promotioneel artikel in een magazine. De gemeente heeft zelf onder de masterplanthema's cofinanciering verstrekt voor de loods van een stoomtrein, evenementen, een onderzoek naar een panoramapuntenpad en promotionele uitingen. 2018 was vooral het jaar dat de stichting de samenwerkingsverbanden met de partners wilde aanhalen en versterken.

2 SAMEN MET INWONERS, (VRIJWILLIGERS)-ORGANISATIES EN BEDRIJVEN SCHEPPEN VAN DE RUIMTELIJKE MOGELIJKHEDEN EN RANDVOORWAARDEN OM DE BELEIDSDOELSTELLINGEN VAN ANDERE PROGRAMMA'S TE REALISEREN

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Het faciliteren, stimuleren en daar waar nodig het scheppen van (planologische) kaders voor het realiseren van de gewenste resultaten uit de programma's en wensen en/of initiatieven uit de samenleving.	1. Er zijn meerdere initiatieven en projecten uitgevoerd in 2018, die hebben bijgedragen aan deze doelstelling.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Het continueren van de interactieve ontwikkeling en uitvoeren van structuurvisies voor de stedelijke kernen en het landelijk gebied. Met name zal aan de structuurvisie voor de kern Dieren worden gewerkt. Dit is het laatste dorp in onze gemeente waarvoor nog een structuurvisie moet worden opgesteld.	1. Begin 2018 hebben bewoners, ondernemers en organisaties via een internetpeiling gereageerd op diverse thema's en vraagstukken voor Dieren. Daarna is deze inbreng verwerkt tot een ontwerpstructuurvisie. Eind 2018 is het ontwerp ter inzage gelegd.
2. Voor het landelijk gebied zal de structuurvisie in de vorm van een omgevingsvisie (vooruitlopend op de Omgevingswet) worden opgesteld.	2. In 2018 hebben wij toegewerkt naar een concept-omgevingsvisie Buitengebied. Eind 2018 is het concept gepresenteerd aan inwoners en is er inhoudelijk doorgepraat over de thema's. Het verwerken van alle inbreng moet in het voorjaar van 2019 leiden tot een ontwerp-omgevingsvisie die ter inzage gaat.
3. Het begeleiden van ruimtelijke initiatieven, (gebiedsontwikkelings)processen en realiseren van projecten gebiedsontwikkeling waarbij sprake is van een gemeentelijk belang. De voortgang wordt twee keer per jaar gerapporteerd aan de gemeenteraad.	3. Het begeleiden van ruimtelijke initiatieven, processen en projecten gebiedsontwikkeling is een continu proces. Aan de hand van Factsheets is de voortgang aan de raad gerapporteerd.
4. Ter voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet wordt een Kaderstellende startnotitie implementatie Omgevingswet (betreft het gehele proces van de implementatie van de Omgevingswet) opgesteld.	4. Er is een concept programmaoverzicht opgesteld. Deze aanzet is met diverse partners tot stand gekomen en gedeeld, waaronder de ODRA, Connectie en het Waterschap. In 2019 WORDT een programmaplan voor de implementatie opgesteld.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
5. Opschonen verordeningen, bepalen welke elementen opgaan in het Omgevingsplan, opstellen nieuwe deelverordeningen.	5. Er is een inventarisatie gemaakt van bestaande regels die over (kunnen) gaan in een omgevingsplan. Ook is in kaart gebracht welke gevolgen de Omgevingswet heeft voor verordeningen die niet opgaan in een omgevingsplan.
6. In kaart brengen verwachte gevolgen van Omgevingswet op de organisatie (bijv. minder vergunningen, meer accent op toezicht en handhaving, etc.).	6. De verwachte gevolgen zijn in beeld gebracht en meegenomen in de onder punt 4 genoemde documenten.
7. Uitvoeren pilot Omgevingsplan.	7. Dit is niet gebeurd. Na het opleveren van de Omgevingsvisie voor het buitengebied wordt in 2019 OPNIEUW bekeken hoe we deze pilot gaan uitvoeren.
8. Het proces tot versoepeling en vereenvoudiging van de begeleiding van ruimtelijk initiatief in kader van planologische inpassing en omgevingsvergunningverlening worden afgestemd op de Omgevingswet, waarbij de klant in een zo vroeg mogelijk stadium een snel, eenduidig en integraal advies krijgt.	8. Sinds begin 2018 kennen we een nieuwe werkwijze voor de behandeling van ruimtelijke initiatieven. Na ruim een half jaar op deze manier gewerkt te hebben, zijn we via evaluatiebijeenkomsten op zoek gegaan naar verdere verbeterpunten. In 2019 WORDEN de vervolgacties die hieruit volgen uitgevoerd.
9. De actualisatiebestemmingsplannen van Dieren Woongebieden Noord en Zuid, Spankeren en Velp Centrumgebied zullen in 2018 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden. Daarnaast wordt in 2018 gewerkt aan Rheden Centrumgebied, Rheden Haveland en het Landelijk gebied.	9. Het plan Dieren woongebieden Noord is vastgesteld door de gemeenteraad. Daarnaast zijn er nog een zestal plannen vastgesteld, te weten: Landelijk Gebied - locatie Landgoed Middachten, Velp Zuid - locatie Kerkallee / IJsselstraat (Record), locatie Lorentzhuis, locatie SOPHIASTRAAT21 en locatie Reigerstraat-Gruttostraat en Velp-Noord - locatie Arnhemsestraatweg 29 (Vitens).

3 EEN DUURZAAM WONINGBESTAND DAT VOLDOET AAN DE VRAAG EN BIJDRAAGT AAN HET VERBETEREN VAN HET WOON –EN VESTIGINGSKLIMAAT

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. In de woonvisie 2014-2020 zijn onder andere de volgende streefwaarden geformuleerd: 1. Het gelijk houden van het aantal sociale huurwoningen in de gemeente Rheden. 2. Extra aanbod creëren in het huursegment met een huurprijs tussen € 710,- en € 900,-. 3. Sturen op een nieuwbouwproductie van plusminus 80 woningen per jaar. 4. Bij nieuwbouw het accent op grondgebonden woningen. Bij deze streefwaarden moet aangetekend worden dat het bereiken van deze streef-waarden meerdere jaren vergt (einddatum 2020), dan wel afhankelijk is van keuzes van marktpartijen.	1. Er is in 2018 gewerkt aan een evaluatie van de Woonvisie. Verwachting is dat deze in mei 2019 ter kennisname naar de raad wordt verstuurd. Hierin wordt uitgebreid ingegaan op de vraag of de ambities uit de Woonvisie zijn gehaald.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Het uitvoeren van de actiepunten van de vastgestelde woonvisie 2014-2020. De actiepunten hebben betrekking op de in de nieuwe woonvisie geformuleerde speerpunten betaalbaarheid, aantrekkelijke woonmilieus, bouwen voor de behoefte en toekomstbestendig wonen.	1. Door prestatieafspraken te maken met de corporaties en ruimte te scheppen voor nieuwbouwprojecten met sociale huur is het gelukt om de sociale huurvoorraad op peil te houden. - Er is een nieuwbouwproject gepland met huurwoningen in het middensegment: Bloemershof in Dieren. - De afgelopen 4 jaren zijn er 179 WONINGEN toegevoegd aan de woningvoorraad. - 95% van de nieuwbouw de afgelopen 4 jaar waren grondgebonden woningen.
2. De woonvisie is richtinggevend bij de afweging of en aan welke nieuwe woningbouwplannen wij willen meewerken. Aangezien de woningmarkt zich niet beperkt tot de grenzen van onze gemeente, investeren wij al in een vroeg stadium in de afstemming met andere regiogemeenten.	2. In 2018 is de subregionale Woonagenda 2017-2027 en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma vastgesteld. Hierin staan gezamenlijke ambities en actiepunten en spelregels voor de woningbouwprogrammering.
3. Het uitvoeren van de vastgestelde prestatieafspraken met woningbouwcorporaties Vivare en Veluwonen.	3. Uitvoering van prestatieafspraken verloopt goed, maar verbeteringen zijn altijd mogelijk. Een overzicht is te vinden in de evaluatie van de prestatieafspraken van april 2018.
4. De fasegewijze uitvoering van herstructureringsopgaven.	4. In Velp Zuid is deelgebied 2 afgerond en is gewerkt aan plannen voor deelgebied 3, 5 en 6. Ook zijn er bijeenkomsten geweest met Vivare over wijkplannen in Dieren en Rheden.

4 EEEN VEILIGE EN BEREIKBARE WOON- EN WERKOMGEVING

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Behouden en verbeteren van een duurzame (verkeersveilige) woon- en leefomgeving.	1. Er zijn verschillende projecten gerealiseerd die hebben bijgedragen aan deze doelstelling.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Wij blijven ons sterk maken voor een duurzame (verkeers)veilige woon- en leefomgeving, onder andere door het verder aanleggen van 30KM-zones binnen de bebouwde kom en 60km-zones erbuiten. Bij de voorbereiding maken we zoveel als mogelijk gebruik van coproduceren waarbij de samenwerking met onze inwoners voorop staat. Bij de uitvoering kiezen wij voor een integrale benadering door zo veel mogelijk mee te liften op andere projecten in de openbare ruimte. In 2018 worden de 30KM zones Dieren Noord-Oost en De Steeg Zuid gerealiseerd. Het integrale project Dieren Oranjebuurt zal worden opgestart waardoor in deze wijk ook een 30KM zone zal ontstaan.	1. In 2018 is de 30KM zone Dieren Noord Oost gerealiseerd. De 60 km zone in de Havikerwaard is deels gerealiseerd. Door een motie van de raad moet er een alternatief plan worden uitgewerkt over de 2e fase van het traject. In de zomerrapportage 2018 is reeds aangegeven dat de uitvoering van de 30 km zone De Steeg zuid niet meer haalbaar was in 2018, de voorbereiding zijn wel 2018 gestart. Het integrale project Dieren Oranjebuurt wordt in 2019 OPGESTART.
2. In samenwerking met de andere (spoor)gemeenten en overheden de toename van het goederenvervoer, het vervoer van gevaarlijke stoffen en de wettelijke naleving hiervan over de IJssellijn te voorkomen en/of te monitoren.	2. De samenwerking is ook in 2018 voortgezet. Gezamenlijk is het Stappenplan aanpassen Risicoplafonds Basisnet Spoor besproken.
3. De veiligheid op het spoor zal worden verbeterd doordat ProRail in 2018 gaat starten met het Verbeterplan Overwegen. Als gemeente nemen we zitting in de projectgroep. Uiteindelijk gaat het om de verbetering van 7 overwegen en het aanleggen van een fietstunnel in de Lentse Steeg.	3. ProRail heeft vertraging opgelopen in de uitvoering. De verdere uitwerking zal in 2019 plaatsvinden, uitvoering 2022, alle projecten worden afgerond in 2024 afhankelijk van de procedures.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
4. In 2018 zal Traverse Dieren, m.u.v. de ondertunneling spoor nabij kanaal, door de provincie Gelderland en de stationsomgeving door de gemeente Rheden worden opgeleverd.	4. Het hoofdcontract van Traverse Dieren is met enige vertraging opgeleverd, net na 2018.
5. Verduurzamen van de mobiliteit bijvoorbeeld door vermeerderen oplaadpunten (auto en fiets), stimuleren van flexibel openbaar vervoer en betere fietsverbindingen. Uit onderzoek is gebleken dat er voldoende oplaadmogelijkheden voor de fiets aanwezig zijn. Voor de auto zijn er wensen om naast de losse aanvragen om strategische oplaadpunten in de dorpskernen aan te leggen. In 2018 kan de gemeente Rheden meeliften met een nieuwe provinciale concessie waarbij de kosten voor de gemeente komen op ca. € 500,- per paal. In 2018 zal een voorstel gemaakt worden waar strategische oplaadpunten gewenst zijn.	5. De wens om flexibel openbaar vervoer is ingebracht bij de gesprekken over de toekomstige openbaar vervoer concessie. In 2018 zijn 4 elektrische oplaadpunten gerealiseerden, Binnen het project Traverse (parkeergarage) zijn 8 oplaadpunten gerealiseerd met mogelijke uitbreiding naar 26 oplaadpunten. op dit moment wordt een voorstel afgerond voor de verdere invulling van waar nog meer strategische oplaadpunten zijn gewenst.
6. Kwaliteitsverbeteringsprogramma haltevoorzieningen vastnet buslijn 43 Apeldoorn-Arnhem: Buslijn 43 maakt onderdeel uit van het snel, stabiel en betrouwbaar vastnet zoals beschreven in de OV visie van de provincie Gelderland. Om het gebruik van busvervoer te blijven stimuleren wordt er met behulp van 90% provinciale bijdrage een kwaliteitsverbetering doorgevoerd van de haltes op het vastnet binnen onze gemeente. De gemeente heeft daarnaast de taak om een transitie te maken van reizigers uit het doelgroepenvervoer naar het reguliere openbaar vervoer. De kwaliteitsslag houdt onder andere in: nieuwe abri's, het toevoegen van fietsparkeerplaatsen, al dan niet overdekt en de reizigers voorzien van actuele reizigersinformatie.	6. De kwaliteitsverbetering van de haltevoorzieningen van het vastnet is geheel volgens de planning voltooid.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
Door voorwaarden uit de provinciale beschikking zullen de verbeteringen nog dit jaar worden doorgevoerd.	
7. Het grondgebied van de gemeente heeft een goed netwerk voor de fietser. In 2018 zal, mits goedkeuring wordt verkregen van de Raad, gestart worden met de realisatie van de snelfietsroute Arnhem/Dieren. Daarnaast zal zowel het verharden van het fietspad Schapenbergweg te Dieren als de aanleg van de fietsvoorzieningen Havikerwaard de Steeg worden opgeleverd. Afhankelijk van de uitkomst Motie 'Schooljeugd veilig op het fietspad' en het eventueel beschikbaar stellen van middelen zal er een verlichting worden aangelegd op de fietsverbinding Doesburg-Het Rhedens te Dieren.	7. Ten gevolge van vertraging in de beroepsprocedure bij de Raad van State is nog niet gestart met de snelfietsroute. De uitspraak volgt begin 2019. Het fietspad Schapenbergweg is uitgesteld tot voorjaar 2019. De fietsvoorzieningen Havikerwaard zijn gedeeltelijk uitgevoerd, omdat de gemeenteraad heeft verzocht om een alternatief plan. Als uitkomst van de Motie 'Schooljeugd veilig op het fietspad' is het fietspad langs de Doesburgsedijk voorzien van reflecterende kantmarkering.

5 HET VERGROTEN VAN DE KWALITEIT VAN DE BESTAANDE KERNEN EN HET BUITENGEBIED

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
Streven naar klimaatbestendig inrichten van onze dorpen en ons landelijk gebied (o.a. voorkomen van wateroverlast als gevolg van korte hevige buien) met behoud en daar waar mogelijk versterken van de kernkwaliteiten. In de beheerplannen voor de openbare ruimte periode 2018 - 2022 WORDEN maatregelen opgenomen om de ernstige wateroverlast situaties op te lossen. Het onderdeel hittestress in de stedelijke omgeving zal ook een plek krijgen in deze plannen echter het inspelen hierop gaat samen met de uitvoering van de ruimtelijke projecten en/of de renovatie projecten waardoor de uitvoering langer zal doorlopen dan 2022.	In 2018 heeft de Raad het Watertakenplan vastgesteld. Het afvalwatertakenplan (voorheen GRP) 2018 t/m 2022 is samen met de partners gemeente Bronkhorst, Doesburg en Rheden en het Waterschap Rijn en IJssel opgesteld. In het watertakenplan zijn maatregelen opgenomen om wateroverlast situaties op te lossen en in te spelen op het onderdeel hittestress in de stedelijke omgeving In 2018/2019 WORDT de strategische kadernota Openbare Ruimte opgesteld, aansluitend de beheerplannen. De voorbereidingen voor de kadernota zijn eind 2018 opgestart.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. In het beheerplan openbare ruimte zullen de maatregelen onderling worden afgestemd zodat maximaal rekening wordt gehouden met enerzijds het onderhoud en de daaruit voortkomende projecten en anderzijds o.a. de onderdelen klimaatverandering, duurzaamheid, maatregelen voorkomend uit de visie WWZ en circulaire economie. In 2018 zullen de projecten Middellaan/Zuiderparallelweg worden uitgevoerd.	1. Het opstellen van het watertakenplan en de daarmee uit te voeren maatregelen is vastgesteld. Het opstellen en/of vernieuwen van de beheerplannen is uitgesteld naar 2019. De voorbereidingen van het project Middellaan zijn in 2018 afgerond. Rioolvervanging/herinrichting Zuiderparallelweg zou integraal worden opgepakt met het project Snelfietsroute Arnhem-Dieren. Het project is niet uitgevoerd in 2018, dit in afwachting van de tracékeuze van de snelfietsroute. Deze keuze heeft invloed op de toekomstige inrichting. De voorbereidingen van het project worden hervat zodra het definitieve tracé van de snelfietsroute is bepaald.
2. Het opheffen van de wateroverlast situatie Middellaan in Velp door de combinatie van projecten Zuiderparallelweg, Nordlaan, Daalhuizerweg en de Arnhemsestraatweg.	2. Met uitzondering van de 2 bovenstaande projecten is de rest in 2018 uitgevoerd.
3. Het opheffen van de wateroverlast in het noordelijke deel van de Lentsesteeg in Rheden.	3. Het project rondom het opheffen van de wateroverlast op het noordelijk deel van de Lentsesteeg in Rheden is afgerond.
4. Het uitvoeren van het burgerinitiatief ‘herinrichting Admiraal Helfrichlaan’ waardoor de overlast zal verminderen en de inrichting dusdanig wordt uitgevoerd dat het klimaatbestendiger is.	4. Het project Admiraal Helfrichlaan is uitgevoerd en de overlast is verminderd. We zijn nog steeds in gesprek met de aanwonenden over de openbare orde.
5. Het samen met een groep bewoners uit Dieren Zuid (laten) uitvoeren van een onderzoek om de aantrekkelijkheid en de beleefbaarheid van de Veerstoep Dieren te vergroten en een aantal daadwerkelijke maatregelen uit te voeren in combinatie met/aansluitend op het programma Stroomlijn van Rijkswaterstaat.	5. Het onderzoek rondom de Veerstoep is afgerond. Er is een rapport met projectvoorstellen. Enkele plannen zijn gerealiseerd, zoals het vervangen van straatmeubilair en de renovatie van het groen. De overige plannen worden meegenomen in de structuurvisie van Dieren.

6 HET BEHOUDEN, BENUTTEN EN VERSTERKEN VAN DE MOGELIJKHEDEN VAN HET RHEDENS (CULTUUR)LANDSCHAP

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. In 2019 is het actieprogramma van het LOP afgerond.	1. Voor het afronden van het actieprogramma LOP hebben we een jaar uitstel gekregen tot 1-1-2020. De meeste projecten lopen maar zijn nog niet afgerond.
2. Stimuleren van aanleg en beheer van erf- en landschapsbeplanting. Herstel en behoud van landschapselementen.	2. Wij hebben door persoonlijk contact in het gebied de bewoners gestimuleerd om deel te nemen aan verschillende projecten. We hebben hierdoor een groot aantal projecten kunnen uitvoeren.
	3. In 2018 hebben we de landschapselementen-kaart gebiedsdekkend laten opstellen. Bij ontwikkelingen en vergunningsaanvragen gebruiken we deze kaart voor de inrichting en beoordeling.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Opstarten van een Poelenwerkgroep.	1. In 2018 is er een poelenwerkgroep opgericht. Het aantal vrijwilligers is nog beperkt.
2. Uitvoeren LOP-projecten: 1 hoogstamboom-gaard, 1 km aan Hagen, aanplant van 200 laanbomen, aanleg van 2 poelen en het herstel van 3 poelen.	2. In 2018 zijn de volgende projecten gerea-liseerd: 41 hoogstamfruitbomen; 888 m haag; 208 laanbomen; 46 are herstel/aanleg poelen; 6700 m^2 bloemenmengsel.
3. Meewerken aan ontsnipperingsmaatregelen.	3. Door bovenstaande projecten hebben we meegewerkt aan ontsnipperingsmaatregelen.

7 HET BESCHERMEN EN IN STAND HOUDEN VAN ONS RIJKE CULTUURHISTORISCHE ERFGOED EN HET KOESTEREN VAN BEELDBEPALENDE GEBOUWEN

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Het uitvoeren van de vastgestelde agenda 2018 van de Erfgoednota.	1. In de uitvoeringsagenda is geen jaartal gekoppeld aan de voornemens. Voor de voornemens die zijn uitgevoerd in 2018 zie Prestaties.
2. Behouden, ontwikkelen en uitdragen van de historische kwaliteiten van de gemeente; hiermee wordt gedoeld op de beschermde monumenten en andere beeldbepalende panden, het cultuurlandschap, de archeologische resten en het immateriële erfgoed.	2. Er is o.a.: • deelgenomen aan diverse projectteams zoals voor de Omgevingsvisie Buitengebied; • geadviseerd, vergunning en subsidie verleend aan (potentiële) eigenaren over en voor instandhouding, herbestemming en verduurzaming van monumenten en landgoederen; • begeleiding gegeven bij archeologische onderzoeken; • leiding gegeven aan een regionaal Cultuur- en Erfgoedpact (zie Prestaties, nr. 9).

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Uitvoeren van de acties die voor 2018 op de Uitvoeringsagenda staan.	1. Behoudens onderstaande (2-10) acties zijn o.a. gerealiseerd: • Het Gevelfonds. De eerste aanvragen zijn behandeld. • Erfgoededucatie leerlijn voor het basis-onderwijs als doorontwikkeling van de Klassendag. • Collectieve vergunning isolatieglas en kleur Amsterdamse Schoolwijk. • Cultuurhistorische analyses voor de laatste landgoederen.
2. In de drie beschermde dorpsgezichten wordt samen met inwoners een ruimtelijk kwaliteitsplan gemaakt. Daarin wordt vastgelegd welke (duurzaamheids-) maat-regelen individueel dan wel collectief kunnen worden toegepast en op welke wijze de instandhouding van de historische waarden van de gebieden het beste bewaard kunnen blijven.	2. In verband met een herprioritering van taken en de wens om snel meer ruimte te geven voor zonnepanelen in de rijksbeschermde dorpsgezichten in Velp en Dieren is in plaats van een ruimtelijk kwaliteitsplan vooralsnog alleen nieuw welstandsbeleid voor zonne-panelen opgesteld in deze gebieden. Dit is met de inwoners besproken. Voor het beschermd gezicht Laag-Soeren is subsidie van het rijk verkregen en vervolgens gestart met een ruimtelijk kwaliteitsplan (gebiedspaspoort) dat samen met inwoners wordt gemaakt.
3. De kaart met landschapselementen wordt gebiedsdekkend opgeleverd.	3. De landschapselementenkaart is gebieds-dekkend opgeleverd en te raadplegen via: https://geo.rheden.nl/portal/
4. Het erfgoedplan zal worden geactualiseerd en doorontwikkeld tot een volwaardige-digitaal ontsloten- gebiedsatlas.	4. Dit voornemen is in verband met herpriori-ering van taken doorgeschoven naar 2019.
5. Faciliteren broedplaatsen en burgerinitia-tieven waar dit vanuit erfgoed mogelijk is. We gaan erfgoedcomplimenten uitdelen aan mensen die iets moois voor ons erfgoed hebben gedaan.	5. De eerste erfgoedcomplimenten zijn uit-gedeeld. Dit betreft een speciale kaart die door de gemeente wordt uitgereikt aan mensen die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor het erfgoed, zoals de kerk-rentmeesters van de kerk in Spankeren. Het inwonersinitiatief voor de Cascade op Beekhuizen is actief ondersteund.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
6. Vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet worden de Welstandscommissie en Commissie Cultuurhistorie tot één Commissie Ruimtelijke Kwaliteit samengevoegd.	6. Besloten is om het samenvoegen van de commissies uit te stellen totdat de voor 2019 geplande evaluatie van het welstandsbeleid is afgerond.
7. Stimuleren van monumenteneigenaren tot goed onderhoud. Wij blijven bijvoorbeeld zoeken naar een goede invulling voor Huis Laag-Soeren.	7. Er zijn ca. 150 plannen van monumenteneigenaren begeleid. Voor Hotel Laag-Soeren is contact geweest met diverse geïnteresseerden. Dit heeft nog niet geleid tot concrete c.q. haalbare plannen.
8. Implementatie Erfgoedwet.	8. Dit vereiste in 2018 geen actie. Wel is deelgenomen aan de landelijke werkgroep Erfgoed Omgevingswet (en in het kader hiervan is gestart met onderzoek naar de erfgoedbiotoop en de vastlegging van de contouren van monumenten).
9. Samen met de andere Gelders Arcadië-gemeenten en provincie Gelderland werken aan erfgoed in relatie tot kunst en cultuur, sociale projecten en toeristisch-recreatieve producten.	9. Rheden is penvoerder van het regionale Cultuur- en Erfgoedpact in het kader waarvan in 2019 en 2020 op 9 landgoederen in totaal 36 voorstellingen worden gegeven door Muziektheater De Plaats, samen met ca. 400 amateurmusici uit de regio.
10. Uitvoeren van het actieprogramma Landgoederen.	10. Dit is gebeurd. De provincie heeft verder in in 2018 een begrotingssubsidie van € 500.000 verleend voor een kwaliteitsimpuls aan de landgoederen in 2019-2020. Nagenoeg alle eigenaren hebben hiervoor in 2018 een aanvraag ingediend.

8 HET BEHEREN VAN DE OPENBARE RUIMTE, ZODAT DEZE MAXIMAAL BRUIKBAAR IS EN OP EEN LOGISCHE WIJZE AANSLUIT BIJ HET LANDSCHAP

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Het beheer van de openbare ruimte uitvoeren conform de kwaliteitseisen opgenomen in de kadernota en uitgewerkt in de verschillend beheersplannen op basis van asset-management.	1. In 2018 is een start gemaakt met de imple-mentatie van assetmanagement, de vervolgstap is het opstellen van een nieuwe kadernota en daaruit volgen de nieuwe beheerplannen. Dit is, als gevolg van personeel verloop doorgeschoven naar 2019.
2. Het samen met de bewoners zorgen voor het onderhoud van de openbare ruimte waarbij we streven naar een uitbreiding van zowel groenadoptie (stand medio 2017: 250 stuks), afvalbakken (stand medio 2017: 130 stuks) als plantsoenbanken (stand medio 2017: 10 stuks) in 2018.	2. De uitbreiding van het aantal adopties is boven verwachting verlopen. We zien een sterke verbondenheid met de openbare ruimte. De bewoners willen zich daar graag voor inzetten, wat zich uit in een stijging van het aantal adopties.
3. Door gebruik te maken van de werkwijze ‘Ik Buurt Mee!’ meer participatie tot stand brengen.	3. Door gebruik te maken van de werkwijze ‘Ik Buurt Mee” is er meer samenwerking ontstaan in verschillende buurten.
4. Het reduceren van de rioolkosten met 13% in 2020 t.o.v. de prognose van de kosten-ontwikkeling, zoals in 2010 werd gehanteerd, samen met de waterketenpartners Rijn 6 en Olburgen.	4. Het gaat om het afvlakken van voorspelde stijging van kosten in het beheer van de afvalwaterketen, de zogenaamde ‘minder meerkosten’. In regionaal verband hebben alle afvalwaterteams een opgave meege-kregen, die tezamen gerealiseerd moet worden in 2020. Wij maken deel uit van twee zulke teams. Binnen Olburgen (waarin het grootste deel van ons gebied valt) hebben we deze 13% ruim behaald. Binnen Rijn 6 is er sprake van ca. 9% en het ziet er ook niet naar uit dat er binnen die samenwerking nog meer besparing behaald kan gaan worden.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. De communicatie middelen van 'Ik buurt mee!' worden maximaal (elke bijeenkomst met inwoners) benut, om de inwoners te informeren naar de mogelijkheden van beheer in de openbare ruimte.	1. Tijdens de verschillende bijeenkomsten hebben we gebruik gemaakt van de communicatie middelen. We zien in 2018 vooral een toename van het gebruik van de 'Ik buurt mee!' keet.
2. Vanuit het gebiedsgerichtwerken en gastheerschap wordt samen met onze inwoners en partners invulling gegeven aan een veilige en prettige woon en leefomgeving.	2. Gebiedsgericht werken en gastheerschap hebben ons geholpen in de dienstverlening richting onze inwoners. Er is veel klantcontact en meer samenwerking met onze inwoners bij de inrichting en het beheer van de woon en leefomgeving. Dit blijkt ook uit de toename adoptie en betrokkenheid van inwoners binnen de projecten.
3. Elk project dat de komende 2 jaar gaat starten op de website ikbuurtmee.nl te zetten, zodat inzichtelijk is wat er in de buurt gaat gebeuren.	3. Niet alle projecten zijn op de website iklbuurtmee.nl geplaatst. De projecten krijgen plek op andere media bijvoorbeeld rheden.nl. De ontwikkelmanagers bekijken hoe deze website in de toekomst gebruikt gaat worden.
4. Bij elke bijeenkomst vanuit de werkwijze 'ik buurt mee!' geven wij de inwoners mee hoe zij zelf kunnen bijdragen aan de openbare ruimte.	4. In de bijeenkomsten zijn alle mogelijkheden gepresenteerd hoe de inwoners kunnen bijdragen. Dit is gebeurt tijdens herinrichtings- en steenbreek bijeenkomsten bijvoorbeeld.
5. Conform de kadernota Openbare Ruimte wordt het beheer en onderhoud aan riolering, wegen, groen en spelen uitgevoerd. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen staat zowel de planning als de verantwoording van de uitvoering van ons beheer en onderhoud.	5. De resultaten zijn terug te vinden in de paragraaf kapitaalgoederen.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
6. Met het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) zetten wij in op een effectief en efficiënt onderhoud, door zaken zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen op het gebied van groen, wegen, riolering, trottoir, fietspaden, banken, speelvoorzieningen en dergelijke.	6. Dit wordt uitgevoerd en in 2019 geëvalueerd en zo mogelijk bijgesteld via de kadernota en beheerplannen.
7. Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt de beeldkwaliteit en duurzaamheid zoveel als mogelijk centraal geplaatst zonder daarbij de bruikbaarheid en belangen van gebruikers uit het oog te verliezen. Bij (her)inrichtingen van de openbare ruimte inzetten op (her)gebruik van duurzame materialen en rekening houden met het veranderen van het klimaat. Inzicht krijgen in de gevolgen van klimaatverandering voor de openbare ruimte. Op basis hiervan komen tot integrale oplossingen, waarbij sociale, ruimtelijke en economische aspecten vroegtijdig op elkaar worden afgestemd.	7. In 2018 zijn we met Operatie Steenbreek gestart. Dit project speelt zich voornamelijk af op particulier terrein. Maar vanuit de gedachte van Operatie Steenbreek en Klimaat kijken we bij een herinrichting naar oplossingen die bijdrage aan een inrichting die duurzaam en klimaatbestendig is ingericht. Voorbeelden hiervan zijn: In het project Admiraal Helfrichlaan is er 1600 m^2 aan bestrating verwijderd voor groen. Er zijn diverse projecten waar regenwater is afgekoppeld. De inkoop van beplanting doen we weer zelf. zodat we zicht hebben op het kweekproces of dit wel duurzaam gebeurt. Het is niet alleen dat we in projecten hiernaar kijken, maar ook in het beheer. In 2018 is er in samenwerking met stichting Twickel voor het eerst Bokashi gemaakt van ons bladafval dit betekent een vermindering van uitstoot van 40% op het proces van afvoer van blad tot compostering.
8. Uitbreiding groenadoptie naar 260 stuks, afvalbakken 150 stuks en plantsoenbanken 20 stuks.	8. In 2018 zijn het aantal adopties wederom gestegen. • Groenadoptie 262 st. (opp. 21.141 m^2) • Afvalbakken 162 st. • Plantsoenbanken 26 st.

9 RHEDEN HEEFT EEN GEZONDE, DUURZAME, SCHONE EN VEILIGE LEEFOMGEVING

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Samen met vele partijen uit de samenleving werken aan het realiseren van de (integrale) klimaatdoelen zoals beschreven in het 2016 vastgestelde klimaatbeleid.	1. Voor het realiseren van de klimaatdoelen, zoals opgenomen in het coalitieakkoord is het bestaande kader geactualiseerd. Daarbij is een uitgebreid uitvoerings-programma geschreven. In februari 2019 worden deze stukken behandeld in de gemeenteraad.
2. Wij willen de komende jaren de inzameling van grondstoffen verbeteren en gaan kijken op welke wijze de inzameling in de toekomst moet worden ingericht. Hierbij hechten wij aan een door de inwoners gedragen methode van inzameling. Ambitie is om te komen tot 75% afvalscheiding in 2020.	2. Per 1 januari 2018 is de 3-WEKELIJKSE inzameling van het restafval ingevoerd. Deze wijziging in de inzamelsystematiek is in 2017 door de Raad gekozen als meest haalbare systeem om te komen tot 75% afvalscheiding.
3. Het introduceren van nieuwe business modellen om vorm te geven aan de circulaire economie. Hierbij wordt ook de inzet van menselijke ‘waarde’ meegenomen.	3. Er zijn diverse kleine circulaire projecten uitgevoerd om ervaring op te doen met circulaire inkoop en nieuwe business modellen. Hierover is de raad via een aantal nieuwsbrieven geïnformeerd.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Uitvoeren van de acties die voor 2018 op de Uitvoeringsagenda klimaat, waaronder: • Uitvoeren projecten (samen met inwoners en Vivare) ter verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, waaronder onderzoek naar gasloze wijk. • Verduurzaming eigen gemeentelijk vastgoed. • Stimuleren lokale opwekking duurzame energie door projecten met o.a. zonne-energie en energie uit water. • Onderzoek effecten en uitvoeren pilot-projecten in het kader van adaptatie aan klimaatverandering, o.a. ook in de regionale afvalwaterketen. • Stimuleren en uitbreiden mogelijkheden elektrisch opladen op strategische plaatsen. • Nauwe samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven om bijdrage te leveren in verduurzaming leefomgeving. • Verder uitbouwen van de communicatie-campagne.	1. We hebben een duurzaamheidslening gerealiseerd en een Winst uit je Woning actie gehouden waarbij 192 huishoudens zonnepanelen hebben geplaatst en 183 isolatiemaatregelen hebben genomen. Er zijn prestatie-afspraken over verduurzaming met Vivare gemaakt. Het onderzoek naar een gasloze wijk is naar 2019 doorgezet. Ons gemeentelijk vastgoed is in 2018 geïnventariseerd op duurzaamheids-maatregelen. Hiermee hebben we inzicht gekregen in de financiële consequenties hiervan. Uitvoering van de maatregelen is opgenomen in het coalitieakkoord. Op zeven schooldaken zijn zonnepanelen gerealiseerd en een particulier initiatief voor een zonneveld gelanceerd (Ellecom). Hittestresskaarten light afgerond en deelname aan regionaal Watertaken-plan geborgd. Operatie Steenbreek verder uitgerold. Alle geplande oplaadpalen zijn geplaatst. Samenwerking met Van Hall, Helicon en Aeres loopt goed, met lokale bedrijven steeds beter. In 2018 is de Klimaatkaravaan gelanceerd en heeft EnergiekRheden als platform een vlucht genomen.
2. In enkele wijken een traject met inwoners te doorlopen waarin zij kunnen aangeven wat de wijk nodig heeft om tot een verdergaande afvalscheiding te komen en de reststoffen te verminderen.	2. Het is het niet gelukt om in 2018 een afvalcoach te werven, omdat er geen financiële dekking was vanuit het bestek afvalinzameling (SROI) Hierdoor zijn de activiteiten in de wijk met de inwoners is uitgesteld.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
3. Inwoners expliciet uit te nodigen om met nitiatieven te komen om de hoeveelheid reststoffen te verminderen.	3. Door de vertraging bij de inzet van een afvalcoach is deze activiteit uitgesteld.
4. Het samen met de aannemer uitvoeren van het plan van aanpak welke onderdeel heeft uitgemaakt van de aanbesteding voor de inzameling van huisvuil/grondstoffen in 2017.	4. Per 1 januari 2018 is de 3-WEKELIJKSE inzameling van het restafval ingevoerd. Voorafgaande aan de wijziging konden inwoners in november/december 2017 gebruik maken van een 'ruilronde' van de minicontainers. Na één jaar met de gewijzigde inzameling van restafval zien we een toename van de afvalscheiding van 61% naar 64%.
5. Wij zien de verbetering van de inzameling van grondstoffen c.q. het grondstoffenbeheer als onderdeel van de ontwikkeling naar een circulaire economie. Wij blijven op zoek gaan naar, en stimuleren relevante partijen om de circulaire economie binnen de gemeente Rheden vorm te geven.	5. Begin 2018 is door diverse bedrijven/instellingen uit de gemeente mee gedaan aan de Provinciale Circulaire Estafette. In de contacten met bedrijven wordt gewezen op de ontwikkelingen in de circulaire economie.
6. Ondersteunen van circulaire concepten, o.a. door deelname aan een proef met wasbare luiers volgens het lease-concept en het bevorderen van circulaire aspecten bij Het Zandkasteel in Dieren.	6. Zowel voor de interne organisatie (o.a. introductie afvalscheiding, duurzame/ circulaire koffievoorziening) als voor de inwoners (subsidieproject wasbare luiers, afvalbeheer op scholen, ondersteunen circulaire initiatieven van Het Zandkasteel, circulaire aspecten toevoegen bij aanleg Admiraal Helfrichlaan, Dieren en bij terreinontwikkeling De Zuidflank, Rheden) is er door middel van kleinschalige projecten ervaring opgedaan met circulariteit. Over het algemeen zijn er positieve ervaringen bij de initiatieven opgedaan.

Welk beleid is voorhanden?

Beleid	Vastgesteld
Beeldkwaliteitplan Landelijk gebied	2009
Convenant Gelders Arcadië	2011
Convenant Groene Vallei Veluwezoom	2012
Detailhandelsstructuurvisie Kiezen voor eigen kwaliteit	2017
Economisch visie en uitvoeringsprogramma Een actuele economische beleidsnota van en voor de gemeente Rheden 2016-2020	2016
Visie op flexibilisering / functieverruiming op de bedrijventerreinen in de gemeente Rheden	2016
Functieveranderingenbeleid	2013
Nota Bodembeheer	2011
Nota Grondbeleid	2015
Notitie 'Hogere grenswaarden Wet geluidhinder Rheden'	2015
Notitie Integrale handhaving ruimte	2013
Notitie 'Langer thuis in Rheden'	2010
Structuurvisie 'een droom om in te wonen'	2006
Nota Standaardmethodiek bestemmingsplannen dorpen Rheden	2015
Nota milieuzonering Rheden	2015
Nota parkeernormen Rheden	2015
Fietsplan Rheden	2016
Structuurvisie 'Rheden, mijn dorp van morgen'	2014
Structuurvisie 'Kleine Kernen: De Steeg, Ellecom, Spankeren en Laag-Soeren'	2016
Structuurvisie 'Velp'	2017
Gebiedsvisie landgoed Avegoor	2015
Visie Havikerpoort	2004
Woonvisie 2014-2020	2015
Nota studentenhuisvesting	2016
Wijkvisie 'Velp Zuid straks'	2009
Visie Wonen welzijn zorg	2016
Welstandsnota	2017
Beeldkwaliteitsplan voormalig Zwembad Beekhuizen	2012
Beeldkwaliteitsplan Laag Soeren Oost	2013
Beeldkwaliteitsplan Traverse Dieren	2013
Beeldkwaliteitsplan Vitatron	2013
Erfgoedverordening	2017
Subsidieverordening erfgoed	2017
Kredietvoorwaarden Monumentenfonds Rheden	1998
Archeologienota Uitgediept	2008
Erfgoedplan	2008

Beleid	Vastgesteld
Erfgoednota	2017
Kadernota Openbare Ruimte wegen, riolering en groen/spelen	2013
Groenstructuurplan	2002
Beleidsnota Bomen	2005
Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	2007
Verkeersveiligheidsplan	2000
Verkeerscirculatieplan Velp	2008
Verkeerscirculatieplan Dieren e.o.	2013
Parkeerverordening	2013
Nota van uitgangspunten Calluna	2011
Uitgangspunten inrichting openbare ruimte winkelgebied Calluna	2016
De Rhedense klimaataanpak	2016
Uitvoeringsprogramma huishoudelijk afval	2009
Startnotitie circulaire economie	2016
Verordening reinigingsheffingen Rheden	2009
Watertakenplan Olburgen	2018

Wat heeft het gekost?

Programma	2 - Ruimtelijk					
(bedragen x € 1.000)	Rekening	Vast-gestelde begroting	Gewijzigde begroting na ZR	Actuele begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018	2018	2018	2018	2018
Lasten	25.612	22.200	22.285	22.429	24.559	- 2.130
Baten	13.471	11.552	12.253	12.253	13.955	1.702
Saldo van baten en lasten	- 12.141	- 10.648	- 10.032	- 10.176	- 10.604	- 428
Reserves						
Toevoeging	549	136	136	136	1.168	- 1.032
Onttrekking	881	105	105	105	731	626
Resultaat	- 11.809	- 10.679	- 10.063	- 10.207	- 11.041	- 834

Toelichting

Financiële analyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Ten opzichte van de actuele begroting 2018 is het financieel effect van de mutaties in de jaarstukken 2018 per saldo: € 834.000 (nadeel). De belangrijkste mutaties kunnen als volgt worden toegelicht.

De kosten voor de afvalinzameling zijn gestegen als gevolg van de aanbesteding die in 2017 heeft plaatsgevonden. De lasten zijn hierdoor met € 185.000 overschreden. Daarnaast zijn de vergoedingen voor gescheiden afvalinzameling (PMD) gedaald. Er is € 73.000 minder ontvangen in 2018 dan geraamd. De opbrengst uit afvalstoffenheffing is € 31.000 hoger dan geraamd. Per saldo een nadeel van € 227.000. In de begroting 2019 WAS rekening gehouden met een stijging van de lasten en een daling van de vergoeding gescheiden afvalinzameling. De in december 2018 aangekondigde indexatie was niet volledig meegenomen in de begroting. Voor 2019 WORDT daarom een verdere stijging verwacht van € 100.000.

Zoals in de najaarsrapportage reeds gemeld is de begrote verkoop van het pand Den Heuvel in 2018 niet gerealiseerd. Mogelijk dat het pand in 2019 WORDT verkocht of langjarig verhuurd. Eventuele ontwikkelingen en financiële consequenties worden toegelicht in de zomerrapportage.

In 2015 is geconstateerd dat de bomen aan de Middachterallee in vitaliteit achteruit gaan. Om deze laan die als Rijksmonument is aangewezen te behouden zijn er maatregelen genomen. In 2016 is er een beleidsinitiatief ingediend vanwege de onderzoekskosten. Daarin is ook vermeld dat de toekomstige kosten voor maatregelen niet zijn in te schatten daardoor is er geen extra budget begroot en wordt dit jaarlijks als overschrijding gemeld. In 2018 zijn de extra kosten hiervoor € 50.000. In 2018 zijn er ook extra kosten gemaakt voor de bestrijding van eikenprocessierups en preventiemaatregelen ten aanzien van steenmarters (€ 40.000). Daarnaast is er een overschrijding ontstaan vanuit het project Sociaal & Ruimte (€ 90.000). Binnen het project zijn er 10 garantiebanen verwezenlijkt voor mensen uit het doelgroepenregister en zijn 25 mensen vanuit de bijstand via het project naar werk begeleid binnen onze organisatie (buurtbeheer). Dit leidt tot lagere bijstandslasten, zie ook de beleidstoelichting bij programma 1.

In de zomerrapportage waren de opbrengsten al € 400.000 hoger geraamd vanwege de vergunningaanvraag voor een aantal grote projecten. Na actualisatie van de raming kan het bedrag nogmaals positief worden bijgesteld met € 90.000. Omdat de opbrengsten jaarlijks fluctueren wordt dit voordeel aangemerkt als incidenteel.

Doordat de diverse plannen voor de fietspaden (snelfietsroute) nog niet tot uitvoering zijn gekomen ontstaat er een voordeel op de kapitaallasten van € 64.000. Voor de goedkeuring van het bestemmingsplan voor de aanleg van het fietspad ligt momenteel bij de Raad van State.

De overschrijding van € 80.000,- op salarispost wordt op totaalniveau toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Wij stellen voor om voor 2018 onderstaande resultaatbestemming mee te nemen:

Bedragen x € 1.000	
Programma 2018	
1. Project Paspoort voor Laag-Soeren	-
2. Ruimtelijk	30.000
Totaal resultaatbestemming	**30.000**

Toelichting

Voor dit project is € 50.000 euro ontvangen in de vorm van een decentralisatie uitkering. In 2018 is hiervan reeds € 20.000 euro besteed. Voor het resterende bedrag wordt een reserve gevormd. Het voorstel voor de resultaatbestemming wordt onderstaand toegelicht.

Verschillenanalyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Programma Productnummer	2. Ruimtelijk domein Onderwerp	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
652	Afval	-227	I
508	Overige bezittingen	-450	I
622	Groen	-180	I
522	Wegen	-60	I
757	Leges WABO	90	I
542	Verkeer	64	I
Diversen	Salariskosten	-80	I
Diversen	Overigen <= € 50.000	9	I
Totaal		**-834**	

Programma verantwoording

3. Bestuur en Veiligheid

Programmadoelstelling en toelichting

Programmadoelstelling:

Bestuur: Het besturen van de gemeente Rheden op een effectieve, efficiënte en maatschappelijk verantwoorde wijze.

Veiligheid: Verbetering van leefbaarheid en vermindering van (georganiseerde) criminaliteit waardoor inwoners zich veilig voelen binnen de gemeente Rheden.

Toelichting Programmadoelstelling:

Bestuur: Het bestuur van de gemeente zorgt ervoor dat bestaande contacten met andere overheden, gemeenten, maatschappelijke organisaties, bevolking en bedrijfsleven in stand worden gehouden en daar waar mogelijk worden verbeterd.

Veiligheid: Het lokale veiligheidsnetwerk pakt de problemen structureel en gezamenlijk aan. De gemeente heeft hierin een regierol. Hiermee wordt samengewerkt met onder andere de politie, het Openbaar Ministerie, uitvoerende (zorg)organisaties, bureau Halt, scholen, Raad van Kinderbescherming, Veilig Thuis en het Veiligheidshuis. Ook zijn bewoners, ondernemers en belangenorganisaties betrokken bij dit netwerk.

Ontwikkelingen

BESTUUR

De heer Carol van Eert volgde in januari 2018 mevrouw Petra van Wingerden-Boers op als burgemeester. Daarnaast bracht de gemeenteraadsverkiezing op 21 maart 2018 verandering in de raad maar ook in het dagelijks bestuur van de gemeente Rheden met een nieuwe coalitie. De nieuwe coalitie wordt gevormd door VVD, CDA, PvdA, D66 en ChristenUnie.

De nieuwe coalitie koos ervoor om het coalitieakkoord 'Rheden geeft Energie' te ordenen naar de 17 werelddoelen, de zogeheten Global Goals. Deze doelen zijn voor alle landen relevant en zeer goed toepasbaar en richtinggevend op lokaal niveau. Doelen zijn bijvoorbeeld: veilige steden en dorpen, bevorderen kwaliteit onderwijs, vergroten duurzame energie, goede gezondheid en welzijn, het tegengaan van voedselverspilling en fatsoenlijk werk voor iedereen. Het zijn ambitieuze doelen waarbij de gezamenlijke inzet is vereist van zowel centrale als decentrale overheden, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners.

In 2018 ontving de gemeente Rheden een eervolle prijs van de Vereniging Nederlandse Gemeenten international (VNGi). Rheden werd verkozen tot meest veelbelovende gemeente voor Global Goals van Nederland. Ook steeds meer andere gemeenten, bedrijven en onderwijsinstellingen omarmen de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties en nemen daarbij de Gemeente Rheden als voorbeeld.

VEILIGHEID

Naar aanleiding van de landelijke visitatie van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden in maart 2016 heeft de coördinerend gemeentesecretaris de opdracht gekregen om bevolkingszorg nader uit te werken. Samen met de gemeentesecretarissen en AOV'er (ambtenaren openbare orde en veiligheid) is een visie opgesteld. De in de visie benoemde belangrijke elementen zijn in 2018 verder uitgewerkt.

Rheden streeft naar evenwichtig en een divers geheel aan culturele, sportieve, recreatieve en toeristische evenementen. Veiligheid staat hierbij hoog in het vaandel. De beleidsnota evenementenbeleid uit 2017 en de bijbehorende beleidsregels zijn in 2018 verder geïmplementeerd.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

BESTUUR

1. Democratische besluiten nemen wij op het juiste moment, op basis van de juiste informatie en op maatschappelijk verantwoorde wijze.

2. Wij bevorderen de eigen verantwoordelijkheid van de samenleving. Wij gaan uit van een grotere betrokkenheid van inwoners bij beleid en besluitvorming én een grotere eigen verantwoordelijkheid. Dit 'actief burgerschap' vraagt om een andere rol van de gemeente: meer faciliterend dan sturend, ruimtegevend aan ideeën en initiatieven. Dat betekent communicatief in verbinding staan met de inwoners.

   Communicatie verschuift hiermee van informeren naar ontmoeten, meer luisteren dan zenden, in dialoog met de inwoners. Goed communiceren, vraagt de komende jaren daarom van alle medewerkers van de gemeente Rheden verdere aandacht.

3. Het bestuur vervult een voorbeeldfunctie en is toegankelijk en herkenbaar.

4. De gemeente vervult op dit beleidsveld de regierol en faciliteert instrumenten waardoor de inwoners en andere samenwerkingspartners in staat worden gesteld om hun eigen rol en verantwoordelijkheid te kunnen nemen.

VEILIGHEID

5. Versterken van de veilige woon- en leefomgeving;

6. Versterken van vroegsignalering problematische jeugd waardoor jeugdoverlast wordt voorkomen;

7. Versterken van fysieke veiligheid;

8. Versterken van integriteit en veiligheid.

Om verdere invulling te geven aan de doelstellingen zijn hieronder verdere subdoelstellingen geformuleerd. In de streefwaardes maken we deze subdoelstellingen concreet en toepasbaar (wat willen we bereiken). De prestaties zijn de activiteiten die we gaan doen om de subdoelstellingen en streefwaarden te halen (wat gaan we er voor doen).

Subdoelstellingen

1 DE VOOR BESLUITVORMING BENODIGDE INFORMATIE WORDT TIJDIG AANGELEVERD (BESTUUR)

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. De informatieverstrekking voldoet in 95% van de gevallen aan de termijnen die daarvoor gelden.	1. Hieraan is voldaan. De ingezette lijn van verbetering van digitale informatie-verstrekking via iBabs, Regiobode en website is gecontinueerd.
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. De termijnen zoals opgenomen in de reglementen van orde van de raad en gemeenschappelijke regelingen worden nageleefd.	1. Er is schriftelijk aangedrongen op naleving van de termijnen bij de gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast is een aanzet gegeven om in onderling overleg te komen tot een afstemming van de P&C documenten van de gemeenschappelijke regelingen op de P&C documenten van de gemeente.

2 DE KADERSTELLENDE ROL VAN DE RAAD WORDT VERDER VORM GEGEVEN (BESTUUR)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Alle opdrachten die de raad vanuit zijn kaderstellende rol aan het college geeft en alle door de raad vast te stellen kaders voldoen aan de eisen van specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. Door de inzet van het instrument startnotities wordt de Raad meer aan de voorkant van het beleidsproces betrokken.	1. Hiervoor is voortdurende aandacht. In 2018 hebben 2 rondetafelgesprekken plaatsgevonden. Er zijn geen consulterende of kaderstellende startnotities aan de raad voorgelegd in 2018.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Tot de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 zullen de huidige ontwikkelingen in het kader van de nieuwe bestuursstijl (o.a. werken met startnotities) worden voortgezet. Het is aan de nieuwe raad om hier verder invulling aan te geven.	1. De ontwikkelingen in het kader van de nieuwe bestuursstijl zijn voortgezet. Zie verder paragraaf 4.3.4.6.

3 DE CONTROLERENDE ROL VAN DE RAAD WORDT VERDER VORMGEGEVEN (BESTUUR)

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. De raad wil komen tot een verbetering van de P&C documenten door een ander systeem waarbij beleid wordt omschreven in concrete doelstellingen met prestaties en streefwaarden. 2. Het resultaat moet zichtbaar en meetbaar worden gemaakt in de jaarstukken, waardoor er verantwoording kan worden afgelegd.	1. De raad heeft in november 2018 aangeven in overleg met college te willen komen tot een andere opzet/structuur van de P&C documenten. Hier wordt in het voorjaar van 2019 VERDER uitvoering aan gegeven.
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Als het systeem van streefwaarden, doelstellingen en subdoelstellingen is aangepast zullen de effecten van het beleid bij de jaarrekening zichtbaar worden.	1. Nog niet behaald. Dit is afhankelijk van het overleg tussen raad en college dat in het voorjaar van 2019 plaatsvindt.

4 DE VOLKSVERTEGENWOORDIGENDE ROL VAN DE RAAD WORDT VERDER VORMGEGEVEN (BESTUUR)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. De raad betrekt op verschillende manieren diverse doelgroepen bij de gemeentepolitiek.	1. Dit is een voortdurend proces. In 2018 hebben de verkiezingen plaatsgevonden. In dat kader zijn er drie bijeenkomsten georganiseerd, waarbij inwoners actief via de media benaderd zijn om deel te nemen. De bijeenkomsten zijn georganiseerd samen met de Gelderlander en met RTV Rheden Rozendaal en hebben in maart plaatsgevonden, onder andere tijdens de verkiezingsavond.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Tot de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 zullen de huidige ontwikkelingen in het kader van de nieuwe bestuursstijl (o.a. Gast van de raad, raadspagina RegioBode, jeugdparticipatie) worden voortgezet. Het is aan de nieuwe raad om hier verder invulling aan te geven.	1. De huidige ontwikkelingen (o.a. Gast van de raad en raadspagina RegioBode) zijn gecontinueerd. Voor het overige wordt verwezen naar paragraaf 4.3.4.6
2. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2018 zal de werking van de gemeenteraad en het belang van de gemeenteraadsverkiezingen extra onder de aandacht worden gebracht.	2. Hieraan is voldaan d.m.v. spreads in de Regiobode, pagina op website, Stemwijzer en een discussieavond in Velp.

5 EEN NIEUWE BESTUURSSTIJL WORDT VERDER ONTWIKKELD, WAARBIJ ER AANGESLOTEN WORDT OP WENSEN, VERWACHTINGEN EN INITIATIEVEN VAN INWONERS (BESTUUR)

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. De raadswerkgroep sluit deze periode af met een overdrachtsdocument met haar bevindingen en doet aanbevelingen aan de nieuwe raad.	1. Het overdrachtsdocument is gereed en toegelicht tijdens de Oriëntatieavond van 23 januari 2018.
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Tot de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 zullen de huidige ontwikkelingen in het kader van de nieuwe bestuursstijl worden voortgezet. Het is aan de nieuwe raad om hier verder invulling aan te geven.	1. Na de verkiezingen is een juniorcommissie ingesteld met raadsleden en raadsvolgers, die in 2018 raadslid zijn geworden. Op basis van de ervaringen van deze nieuwe raads-leden wordt bijgedragen aan nieuwe ideeën op het gebied van bestuurlijke vernieuwing. Verder wordt er werkenderwijs door de raad invulling gegeven aan bestuurlijke vernieuwing.

6 BELEID VAN DE GEMEENTE BIEDT RUIMTE VOOR EIGEN INVULLING DOOR BURGERS OF PARTNERS (BESTUUR)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Bij alle door de raad te nemen besluiten wordt afgewogen in hoeverre er ruimte is voor de samenleving om eigen invulling te kunnen geven aan de vast te stellen richtinggevende kaders. De lijn is dat in alle contacten met burgers, actief gezocht wordt naar participatie.	1. Er is veel energie gestopt in het vastleggen van de definitie, de afbakening en werkwijze rond participatie. Het gaat ons vooral om de wijze waarop overheid en inwoners samen-werken en we zien dat als partnerschap.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. De kracht van de samenleving wordt erkend en benut. Beleid van de gemeente dient uitdrukkelijk ruimte te bieden voor eigen ruimte en invulling door inwoners dan wel zich te richten op overheidsparticipatie (inwoners nemen initiatief). Onder beleid wordt in dat verband niet 'voorschrijvend beleid' verstaan maar 'richtinggevende kaders'. Daarbij wordt rekening gehouden met het gegeven dat delen van de samen-leving niet in staat zijn deze verantwoorde-lijkheid zelfstandig vorm te geven. Hiervoor zal passende ondersteuning geboden worden.	1. We hebben in 2018 verder gebouwd aan een sociale en vitale gemeente Rheden. Partnerschap staat daarbij steeds centraal. We actualiseren doorlopend de 'Ik buurt mee! plannen' en we zijn gestart met een oriëntatie op gebiedsgerichte samenwerking met onze partners.

7 HET UITGANGSPUNT IN HET OPENBAAR BESTUUR IS 'OPENBAAR, TENZIJ' (BESTUUR)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Alle raadsbijeenkomsten zijn openbaar tenzij wettelijke of zwaarwegende belangen zich daartegen verzetten.	1. Alle raadsbijeenkomsten zijn openbaar toegankelijk.
2. Alle openbare raadsbijeenkomsten vanuit het gemeentehuis zijn digitaal te volgen.	2. Alle raadsbijeenkomsten in de raadszaal zijn live via internet te volgen. Van de raadsbijeenkomsten in de commissiekamer wordt een (beknopt) verslag gemaakt dat digitaal raadpleegbaar is.
3. In 2018 zal de tweede vergaderlocatie voorzien zijn van camera's.	3. Over een cameravoorziening in een tweede vergaderlocatie heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden in afwachting van de ontwikkelingen rondom huisvesting.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. De agenda en stukken voor de informatieavonden en raadsvergaderingen zijn voor iedereen digitaal raadpleegbaar via www.rheden.nl/gemeenteraad. De vergaderingen zijn op die site live te volgen en kunnen als een digitaal verslag worden teruggezien.	1. Alle agenda's en stukken zijn digitaal te raadplegen. De vergaderingen in de raadzaal zijn live te volgen en terug te zien.

8 ER IS BLIJVENDE AANDACHT VOOR EEN INTEGER EN TRANSPARANT BESTUUR (BESTUUR)

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Er zijn geen integriteitsoverschrijdingen.	1. Er hebben zich geen integriteitsschendingen voorgedaan.
2. Alle besluiten, zowel van B&W als van de Raad, zijn openbaar en digitaal raadpleegbaar tenzij wettelijke bepalingen zich hiertegen verzetten.	2. Alle openbare besluiten zijn gepubliceerd op de website en zo nodig bekend gemaakt in de Regiobode.
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Bij zowel het college van burgemeester en wethouders als de Raad is bestuurlijke integriteit jaarlijks een aandachtspunt door zaken expliciet in een bijeenkomst bespreekbaar te maken.	1. Tijdens de eerste formele vergadering van het nieuwe college van B&W in mei 2018, het zogeheten constituerend beraad, is ruim schoots aandacht besteed aan het onderwerp bestuurlijke integriteit. De raad heeft d.m.v. bijeenkomsten op 18 april en 12 november 2018 aandacht besteed aan dit onderwerp.

9 BIJ HET BESTUREN VAN DE GEMEENTE RHEDEN ZIJN INTEGRITEIT EN TRANSPARANTIE LEIDENDE PRINCIPES BESTUUR)

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Het bestuur handelt integer en transparant.	1. Er zijn geen signalen ontvangen over gebrek aan integriteit of transparantie.
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Bestuurlijke integriteit vraagt continu aandacht in het handelen van een politieke en ambtelijke ambtsdrager. Het algemeen belang wordt behartigd en in het dagelijks handelen zal de (schijn van) belangenverstrengeling voorkomen moeten worden. De bestuurders en de ambtenaren dienen een voorbeeldfunctie te vervullen en hier rekening mee te houden bij het maken van afwegingen zowel in de ambtsuitoefening als privé. In het kader van het inwerktraject van nieuwe medewerkers wordt hieraan aandacht besteed en de ambtseed/gelofte afgelegd. In het bestuur is bestuurlijke integriteit met enige regelmaat een aandachtspunt door zaken expliciet bespreekbaar te maken.	1. Voor alle wethouders in het nieuwe college is een VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) opgevraagd. Daarnaast hebben burgemeester en gemeentesecretaris met iedere wethouder, op basis van een door een extern bureau uitgevoerd onderzoek, een persoonlijk gesprek gevoerd over bestuurlijke integriteit. In de organisatie is aandacht voor integriteit. Zowel bij indiensttreding van nieuwe medewerkers als op gezette tijden in de werkoverleggen.

10 MENSEN VOELEN ZICH BETROKKEN BIJ DE GEMEENSCHAP EN STEMMEN HUN ACTIVITEITEN EN DIE VAN DE GEMEENTE OP ELKAAR AF. ZE WERKEN GRAAG MET DE GEMEENTE SAMEN EN HEBBEN VERTROUWEN IN DE SAMENWERKING. (COMMUNICATIE)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. We versterken de dialoog met de samenleving (inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties), anticiperen op ontwikkelingen in onze samenleving en bouwen zo aan wederzijds vertrouwen om tot betere samenwerking te komen (participatie).	1. Er is veel energie gestopt in het vastleggen van de definitie, de afbakening en werkwijze rond participatie. Het gaat ons vooral om de wijze waarop overheid en inwoners samenwerken en we zien dat als partnerschap.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. We investeren in het ontwikkelen van een gedegen (online en offline) integraal monitoringsysteem, ontwikkelen een werkwijze waarmee we deze informatie interpreteren (combineren, analyseren) en met de organisatie (en de belangrijkste samenwerkingspartners delen (en van communicatieadvies voorzien).	1. We hebben niet geïnvesteerd in het ontwikkelen van een integraal monitoringsysteem. We hebben de koers bijgesteld. We stellen partnerschap centraal en geven daaraan invulling door er in de praktijk mee aan de slag te gaan.
2. We nemen actief deel aan netwerken (on- en offline). We ontwikkelen de communicatieve en netwerkvaardigheden van medewerkers. Zij geven het nieuwe contact met de samenleving invulling. Communicatie adviseert, faciliteert en coacht medewerkers bij hun participatieve en communicatieve rol.	2. We hebben vanaf mei 2018 onze organisatie ingericht als een netwerkorganisatie. Medewerkers zijn daar waar relevant door Communicatie geadviseerd, en ondersteund om invulling te geven aan de nieuwe rol in de netwerkorganisatie.

11 WE BEVORDEREN (BURGER)PARTICIPATIE EN INWONERSINITIATIEVEN (COMMUNICATIE)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Bij projecten, programma's of beleid betrekken we de omgeving volgens vooraf uitgesproken wederzijdse verwachtingen (burgerparticipatie). Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen initiatief in het vergroten van de kwaliteit van de lokale samenleving en zoeken waar nodig samenwerking met de gemeente (inwonersinitiatieven).	1. Het betrekken van partners bij ontwikkelingen of vraagstukken is vervlochten in onze werkwijze, daar waar het kan en relevant is.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. We investeren in omgevingsbewust werken. Ieder nieuw project, programma of beleid starten we met een analyse van de omgeving. Deze analyse toetsen we bij de omgeving. De afdeling communicatie en participatie ondersteunt en traint medewerkers in het maken van een omgevingsanalyse en coacht ze bij de ontwikkeling van deze vaardigheid. We hebben bij ieder nieuw project, programma of beleid in kaart hoe onze omgeving eruitziet, welke relatie we met hen hebben. We maakten afspraken over welke invloed ze willen en kunnen hebben.	1. Omgevingsbewust werken maakt onderdeel uit van onze standaard werkwijze. Communicatie heeft trainingen en ondersteuning verzorgd in het maken van omgevingsanalyses.

12 MENSEN VINDEN DAT DE GEMEENTE RHEDEN HUN UITSTEKEND INFORMEERT. WE HEBBEN EEN ONLINE EN OFFLINE COMMUNICATIE-INSTRUMENTARIUM DAT AANSLUIT BIJ DE INFORMATIEBEHOEFTEN VAN MENSEN IN ONZE SAMENLEVING (COMMUNICATIE)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Inwoners geven eind 2018 het rapportcijfer 7 voor de kwaliteit van onze communicatie.	1. We hebben de kwaliteit van onze communicatie nog niet onderzocht.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. We doen onderzoek naar de informatie-behoeften van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties (hoe, door wie, waarover, wanneer willen zij geïnformeerd worden) en ontwikkelen een online en offline communicatie-instrumentarium dat hierop aansluit.	1. We hebben begin 2018 een kwantitatief onderzoek uitgevoerd naar de informatie behoefte en sluiten met het in te zetten instrumentarium daar zoveel mogelijk op aan.

13 DE SAMENLEVING WAARDEERT DE COMMUNICATIE EN BESTUURSSTIJL VAN HET COLLEGE (COMMUNICATIE)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Collegeleden gebruiken nieuwe vormen van samenwerking met bewoners en ondernemers. Het college bevordert in zijn communicatie en woordvoering de betrokkenheid en invloed van de samenleving en bevestigd hiermee de open bestuursstijl die hij wil uitdragen. Daar horen nieuwe omgangsvormen en open communicatie bij. Niet het systeem en zijn bestuur staat centraal in de communicatie vanuit het college, maar het belang van de samenleving.	1. We hebben in 2018 verder gebouwd aan een sociale en vitale gemeente Rheden. Partnerschap stond daarbij steeds centraal. Maatschappelijke vraagstukken hebben we gedeeld met onze partners en zoveel mogelijk geprobeerd in goede samenspraak adequaat en efficiënt op te lossen.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. De afdeling communicatie adviseert, ondersteunt en coacht collegeleden bij hun communicatie.	1. Collegeleden hebben advies, ondersteuning en coaching gehad bij hun communicatie.

13 ER VINDT GERICHTE COMMUNICATIE PLAATS NAAR DE INWONERS OVER DE PROBLEMATIEK EN AANPAK OP HET GEBIED VAN VEILIGHEID (COMMUNICATIE - VEILIGHEID)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Over veiligheid en leefbaarheid wordt op lokaal en/of gemeentelijk niveau over successen en uitdagingen minimaal eens per kwartaal gepubliceerd.	1. Over verschillende onderwerpen is gecommuniceerd zoals: - ondermijningsbijeenkomst ondernemers; - jaarwisseling; - Veiligheidsmonitor; - week van de veiligheid.
2. Jaarlijks wordt aan de raad een presentatie gegeven over de cijfers en ontwikkelingen van de 'going concern en growing concern'.	2. In het najaar van 2018 is er een presentatie voor de raad geweest.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. In het najaar van 2018 krijgt de raad een presentatie over de cijfers en ontwikkelingen en de voortgang van het integraal veiligheid.	1. In oktober is er een presentatie geweest voor de raad, hier is aangegeven dat op koers zijn omtrent de uitvoering van het integraal veiligheidsbeleid.
2. Met behulp van lichtkranten informeren we inwoners, ondernemers en bezoekers over: - Weersomstandigheden en calamiteiten om onveilige situaties te voorkomen en bewustwording te vergroten. - Preventieve maatregelen bij woning-inbraken en/of andere criminaliteit. - Omleidingen en afzettingen voor betere en snellere doorstroming van verkeer. - De recreatie en bereikbaarheid de Posbank en het buitengebied.	2. Lichtenkranten zijn ingezet bij o.a.: - woninginbraken - ondermijningsbijeenkomst - evenementen - week van de veiligheid - afzetting Posbank.

14 DOOR HET ACTIVEREN VAN INWONERS IS IN 2020 DE PARTICIPATIEGRAAD VERBETERD NAAR 25%. HIERDOOR GAAT DE SOCIALE KWALITEIT EN VEILIGHEID TOT 2020 NAAR MINIMAAL EEN CIJFER VAN 7,5. (VEILIGHEID)

Verantwoording						
Streefwaarden						
Dit waren we van plan		Dit hebben we behaald				
		2015	2016	2017	2018	Str.w.
Incidenten overlast gestoord/ overspannen persoon *	Politie VNG	186	211	189	253	211
Rapportcijfer leefbaarheid in de woonbuurt	VM	7.4		7.4		7.5
Schaalscore sociale cohesie	VM	6.2		6.1		6.2
Rapportcijfer veiligheid in de buurt	VM	7.3		7.3		7.5
Burengerucht	Politie VNG	192	210	196	209	211
Participatiebereidheid (% inw. dat zich inzet voor de buurt)	VM	23		20		25
Drugs/drankoverlast	Politie VNG	63	94	100	97	85
Drugshandel	Politie VNG	17	18	22	31	16
* De streefwaarden voor personen met verward gedrag worden nog geactualiseerd.						

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Het optimaliseren van gebiedsgericht werken. Politie, de sociale gebiedsteams en gebiedsteams leefomgeving, de consulenten werk & inkomen en toezicht en handhavers werken gebiedsgericht. Het maakt een betere koppeling mogelijk tussen gemeentelijk beleid en dat wat er lokaal speelt in een dorp/buurt. Dit wordt ook een onderdeel van de doorontwikkeling van de organisatie.	1. De ontwikkelmanagers zijn eind 2018 gestart. Zij nemen dit onderdeel mee in hun plan van aanpak.
2. Het ontwikkelen van een aanpak personen met verward gedrag. In 2015 is, in opdracht van verschillende ministeries, het 'aan-jaagteam verwarde personen' gestart met de ontwikkeling van een aanpak voor personen met verward gedrag. Het college werkt een aantal pilots uit (warme overdracht na crisis-beoordeling en stevige structurele begelei-ding) wat in 2018 geëvalueerd gaan worden.	2. In 2018 hebben we voor Rheden een overlast- en zorgcoördinator aangesteld, werk-afspraken gemaakt met Pro Persona en de VGGM. Regionaal zijn er onder regie van de VGGM verschillende pilots geweest rondom vervoer verwarde personen, keten-breed advies- en meldpunt, opvang verwarde personen onder invloed van alcohol en drugs.
3. Het ontwikkelen van een uitvoeringsbeleid integraal alcohol en drugs. In 2017 is de beleidsnota vastgesteld. In 2018 wordt de uitvoeringsbeleid vastgesteld en uitgevoerd.	3. Het uitvoeringsbeleid is in de vorm van de jaarplan uitgewerkt. Hierin zijn verschillende activiteiten opgenomen. Op scholen zijn o.a. preventieve lessen gegeven door Iriszorg. In 2018 zijn 9 hennepkwekerijen opgerold. Hierbij zijn 5 bestuurlijke waarschuwingen gegeven. De overige 4 hennepkwekerijen waren in Vivarewoningen, waarbij Vivare als eigenaar heeft gehandhaafd.

15 DOOR DE AANPAK PROBLEMATISCHE JEUGDGROEPEN EN SAMENWERKING MET KETENPARTNERS KOMT HET AANTAL MELDINGEN JEUGDOVERLAST NIET BOVEN DE 150.
DE ONVEILIGHEIDSGEVOELENS OVER GROEPEN JEUGD DAALT NAAR 30% (VEILIGHEID)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Inzichtelijk maken van het aantal jongeren die worden doorverwezen of gesignaleerd vanuit de veiligheidsketen naar de zorgketen en in hoeverre dit daadwerkelijk leidt tot individuele aanpakken door het uitvoeren van een nulmeting	1. Er is een behoorlijke inspanning geweest om de informatie te delen conform AVG over de jongeren. Hierdoor heeft de nulmeting nog niet plaatsgevonden.

		2015	2016	2017	2018	Str.w.
Melding overlast/jeudgoverlast	Politie	155	167	240	151	150
	VNG					
Veiligheidsgevoel op plekken waar groepen jongeren rondhangen vaak/soms onveilig (%)	VM	35		33		30

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Individuele aanpak en vroegsignalering. Doordat de afgelopen vier jaar de focus op de sluitende aanpak problematische jeugdgroepen (Pak(je)kans) lag, zijn hier goede resultaten gehaald. De meldingen van jeugdoverlast, vandalisme en baldadigheid dalen. Er zijn minder jeugdgroepen die in de openbare ruimte voor overlast zorgen en er zijn minder locaties waar overlast wordt ervaren. Deze sluitende aanpak (Pak(je)kans) is nu going concern. De focus van de sluitende aanpak, wordt verlegd naar de individuele aanpak van problematische jeugd. Dit betekent verbeteren van de verbinding tussen onder andere zorg, werk en inkomen, scholen en veiligheid. Ook het vroeg signaleren van problematiek door bijvoorbeeld partijen die op straat toezicht houden en het oppakken van deze signalen, is belangrijk.	1. In 2018 is uitvoering gegeven aan de aanpak ‘Pak(je)kans’. Daarnaast is het samenwerkingsconvenant en het privacyprotocol herzien conform AVG. De meldingen van jeugdoverlast is weer gedaald en het veiligheidsgevoel weer gestegen.

16 IN 2018 ZIJN DE PLANNEN VERDER ONTWIKKELD EN WORDEN GEËVALUEERD (BESTUUR)

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Uiterlijk in september 2018 deze effecten van klimaatveranderingen verwerkt zijn bij de plannen en protocollen voor rampenbestrijding.	1. De effecten zijn in kaart gebracht en de raad is hierover geïnformeerd. Verder wordt dit onderdeel meegenomen in de Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie & stresstest Rheden.
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Het klimaat verandert. Door klimaat-verandering is de kans op rampen groter, denk aan bosbranden, dijkdoorbraak, hittestress of wateroverlast door zware regenval. Het is nog onvoldoende in kaart gebracht welke effecten klimaatverandering heeft en of de huidige plannen en protocollen in de rampenbestrijding daarvoor afdoende zijn. In 2018 wordt dit verder uitgewerkt in samenwerking met de VGGM.	1. Er is een protocol opgesteld over hevig regenval. Aantal andere protocollen zijn herzien.

17 WE BLIJVEN ZICHT HOUDEN OP ONDERMIJNING IN ONZE GEMEENTE EN BESTRIJDEN DEZE DOOR EEN INTEGRALE AANPAK, HET VERGROTEN VAN BEWUSTWORDING EN NORMBESEF. HIERMEE HERSTELT HET VERTROUWEN IN DE OVERHEID (BESTUUR)

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Op dit moment wordt regionaal en landelijk een aanpak ontwikkeld, wat leidend zal zijn. Wij zijn bij deze ontwikkelingen goed aangesloten, door deelname aan o.a het Programma Samen Weerbaar. Op de onderdelen van deze aanpak waarvoor nieuwe beleidskaders vastgesteld moeten worden, wordt de raad betrokken. Een groot deel van de aanpak van ondermijning valt binnen de beleidskaders en is uitvoerend beleid (bevoegdheid burgemeester/College).	1. We zijn goed aansloten bij de landelijke en regionale ontwikkelingen. Gemeente Rheden wordt op onderdelen gezien als een voorloper.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. Op basis van de ondermijningsanalyse (2016) wordt vorm gegeven aan de conclusies en aanbevelingen. 2. Wet Bibob wordt verder uitgewerkt om in te zetten als krachtig instrument om ondermijning aan te pakken. 3. Er wordt deelgenomen aan het regionale Programma Samen Weerbaar.	1. Er is een plan van aanpak opgesteld, waaraan uitvoering wordt gegeven; 2. De concept-beleidsregels Wet Bibob zijn ontwikkeld; 3. Vanuit het Programma Samen Weerbaar maakt gemeente Rheden gebruik van het specialistennetwerk. Er is een programma gericht op bewustwording Weerbare Maatschappij en communicatie ontwikkeld. Het programma (o.a. #studentalert) is in verschillende regionale en landelijke workshops en conferenties gepresenteerd; 4. De verwerkingsprocedure omtrent meldingen is ontwikkeld en de motie van de raad is uitgevoerd. 5. De bewustwordingsbijeenkomst voor ondernemers (#ondernemersalert) is bezocht door ruim 200 personen (ondernemers, raadsleden en studenten). Er is voorlichting gegeven aan 80 studenten van Rijnijssel.

18 POLARISATIE EN RADICALISERING BINNEN ONZE GEMEENTE ZO VEEL MOGELIJK TERUGDRINGEN DOOR TE INVESTEREN IN INTEGRATIE EN ONZE SAMENWERKINGSPARTNERS TOE TE RUSTEN OP VROEGSIGNALERING EN HANDELINGSPLAN (BESTUUR)

Verantwoording	
Streefwaarden	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we behaald**
1. Streefwaarden worden opgenomen in het beleid, zodra de aanpak polarisatie en radicalisering is vastgesteld.	1. De aanpak radicalisering en polarisatie is ontwikkeld maar nog niet vastgesteld.
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. Een sluitende aanpak voor radicalisering is noodzakelijk. Het veiligheidshuis pakt de repressieve kant op wanneer een persoon (mogelijk) radicaliseert en deze aanpak is effectief. Er is behoefte om trainingen voor in- en externe partners verder op te pakken en uit te breiden. Dit werkt het college in samenwerking met in- en externe partners verder uit in 2018. De doelstellingen en streefwaarden worden verder uitgewerkt in de aanpak radicalisering en polarisatie.	1. Met interne en externe partners is een aanpak radicalisering en polarisatie opgesteld. De streefwaarden zijn daarin ontwikkeld. De trainingen voor in- en externe partners zijn nog niet geweest, omdat eerst gezamenlijk de aanpak is opgesteld. Deze is in concept klaar.

Beleid	Vastgesteld
Collegebeleidsplan 'Rheden geeft Energie'	2018
Nieuwe bestuursstijl	2016
Buurtbemiddeling	2010
Wet Victoria (aanpak woonoverlast)	2010
Notitie Externe veiligheid	2012
Convenant en privacyprotocol aanpak problematische jeugd(groepen)	2013
Nota signaleren, corrigeren en activeren (evaluatie aanpak jongerenoverlast)	2013
Convenant burgernet	2010
Beleidsregels Wet Bibob (incl. uitbreiding exploitatie kamerverhuur)	2014
Sociaal calamiteitenplan maatschappelijke onrust	2015
Evaluatie Drank- en horecawet gemeente Rheden 2015	2015
Nota Uitvoering exploitatie kamerverhuurpanden	2015
APV 2018 geactualiseerd	2018
Aanwijzingsbesluit gebieden alcoholverbod	2016
Aanwijzingsbesluit detectieverbod	2016
Regionale aanpak huiselijk geweld + lokale aanpak	2016
Aanwijzingsbesluit Digitaal Opkopersregister	2016
Evenementenbeleid	2017
Nota Integrale Veiligheid 2017 - 2020	2017
Integraal Alcohol- en drugsbeleid 2017-2020	2017
Handboek evenementen Rheden	2018

Wat heeft het gekost?

Programma	3 - Bestuur en Veiligheid					
(bedragen x € 1.000)	Rekening	Vast-gestelde begroting	Gewijzigde begroting na ZR	Actuele begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018	2018	2018	2018	2018
Lasten	5.514	5.347	5.546	5.623	5.740	-117
Baten	50	23	23	23	234	211
Saldo van baten en lasten	-5.464	-5.324	-5.523	-5.600	-5.506	94
Reserves						
Toevoeging	38	0	0	0	14	-14
Onttrekking	58	4	4	4	0	-4
Resultaat	-5.444	-5.320	-5.519	-5.596	-5.520	76

Toelichting

Financiële analyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Ten opzichte van de actuele begroting 2018 is het financieel effect van de mutaties in de jaarstukken 2018 per saldo: € 76.000 (voordeel). De belangrijkste mutaties kunnen als volgt worden toegelicht:

Als gevolg van wisseling van het college na de raadsverkiezingen in 2018 zijn er diverse kosten gemaakt, die niet waren voorzien, bijvoorbeeld wachtgeldverplichtingen, maar ook extra kosten als gevolg van de vorming van een nieuw college en het opstellen van een nieuw coalitieakkoord. Daar tegenover staat een meevaller bij de salaris-kosten. De salariskosten worden op totaalniveau toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Verschillenanalyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Programma Productnummer	3. Bestuur en veiligheid Onderwerp	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
4	Diverse kosten dagelijks bestuur	-120	I
Diversen	Salariskosten	144	I
Diversen	Overigen <= € 50.000	52	I / S
Totaal		**76**	

Programma verantwoording

4. Dienstverlening

Programmadoelstelling en toelichting

Programmadoelstelling:

We verbeteren de dienstverlening aan inwoners, organisaties en bedrijven. Dit doen we door een deskundige, betrouwbare, flexibele en slagvaardige gemeentelijke organisatie, waarin ambitie en omvang op elkaar zijn afgestemd.

Toelichting Programmadoelstelling:

We gebruiken de term klant om duidelijk te maken dat in de dienstverlening gastheerschap, vraaggericht werken en meedenken essentieel zijn in het contact.
We werken toe naar eenheid in aanpak, houding, gedrag en communicatie richting inwoners. Gastvrij, toegankelijk, integraal, stimulering van digitaal, efficiënt en klantgericht hebben in de dienstverlening aan inwoners en bedrijven onze aandacht.

Het programma Samen meer Service (2016-2018) droeg bij aan inwoner- en servicegerichtheid. Projecten zoals Klare taal, Klant in Beeld, Gastheerschap, Klanttevredenheidsonderzoek, Klantmail opvolging, Visie en regie op klantonderzoek, Implementatie van telefonie inrichting en Openingstijden droegen bij aan de doelstellingen. In 2019 WORDT het programma afgerond inclusief een doorkijk naar de toekomst.

Ontwikkelingen

- Digitale agenda 2020: We hebben bestuurlijk ingestemd met deze agenda. Onderdelen hiervan zijn o.a. de implementatie van een Generieke Digitale Infrastructuur, het stimuleren van de digitalisering, het ontwerp op landelijk niveau van dienstverleningsprocessen en de informatievoorziening van de Omgevingswet. Waar nodig maken we gebruik van door VNG en KING aangeboden activiteiten, infrastructuur en processen.
- Landelijke visie op de digitale samenleving in 2025. We sluiten aan bij de ambitie om te netwerken en te streven naar volledige digitale beschikbaarheid, maar doen dat wel vanuit onze visie dat daarnaast ook persoonlijk contact mogelijk moet blijven.
- Er is Europese en landelijke wetgeving in voorbereiding. Deze is gericht op verbetering van de kwaliteit van dienstverlening en integratie van de dienstverlening naar één overheid. Voorbeelden hiervan zijn de Wet Generieke Digitale Infrastructuur, Wet open overheid en de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

- De decentralisaties van zorgtaken hebben hun effect op organisatie, dienstverlening, informatie-behoefte, verantwoording en aansturing. De Omgevingswet doet een beroep op gemeenten om integraal, digitaal en klantgericht te werken. Met daarbij meer lokale afwegingsruimte. Onze dienstverlening sluit aan bij het programma Omgevingswet.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

1. De dienstverlening is gastvrij, efficiënt en integraal.
2. De dienstverlening is digitaal waar kan en persoonlijk waar moet.

Voor wat betreft de drie subdoelstellingen lichten we toe wat we wilden bereiken en wat daarvan is behaald. Ook de geplande en behaalde prestaties komen aan bod.

Subdoelstellingen

1 WIJ BIEDEN KLANTEN EEN OPTIMAAL TOEGANKELIJKE EN BEREIKBARE DIENSTVERLENING

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. Aanvragen, brieven en e-mails - We schrijven in begrijpelijke taal. - Binnen 5 werkdagen ontvangt de klant een ontvangstbevestiging waarin de behandelaar en reactietermijn is opgenomen. De klant krijgt tussentijds bericht als de behandeling langer duurt.	Algemeen De projecten van het programma Samen meer Service hebben bijgedragen aan deze streefwaarden: Klare taal, Gastheerschap, Openingstijden, Klant in Beeld en Visie & advies klantonderzoek. Daarnaast zijn er in de organisatie prestaties geleverd die hebben bijgedragen aan de streefwaarden.
2. Telefonische dienstverlening - Het algemene nummer van gemeente Rheden (026) 49 76 911 is de 'hoofd'-ingang voor de telefonische dienstverlening aan de klant en bereikbaar van maandag t/m donderdag tussen 8.30-17.00 en op vrijdag tussen 8.30-12.30 uur. - We helpen de beller binnen 30 seconden in 80% van de gevallen. - Bij complexe vragen verbinden we de klant maximaal 2 keer door naar de juiste vakspecialist. - We verbeteren de telefonische bereikbaarheid van het sociaal meldpunt. Na een nulmeting bepalen we de norm voor de bereikbaarheid van alle teams.	1. Aanvragen, brieven en email De inwoner ontvangt altijd een ontvangstbevestiging na het verzenden van een contactformulier. De behandelaar is verantwoordelijk voor het 2e lijns klantcontact en de afhandeling. 2. Telefonische dienstverlening De eerste 3 streefwaarden zijn behaald. In 2018 belden 60.648 mensen met het algemene nummer. We hielpen iedereen na gemiddeld 36 seconden wachttijd. 80% binnen 30 seconden. De telefonische bereikbaarheid van het sociaal meldpunt kunnen we in 2019 verbeteren, na de implementatie van de professionelere telefonie inrichting. (Zie prestatie 8)
3. Online dienstverlening - De website www.rheden.nl is 24/7 bereikbaar. - De website streeft naar optimale toegankelijkheid volgens Europese normen www.rheden.nl/toegankelijkheid. - De website functioneert op desktop, tablet en smartphone. - Wij gebruiken onze social media kanalen (facebook, twitter) voor Webcare tijdens openingstijden (van het KCC telefoonteam).	3. Online dienstverlening De streefwaarden zijn behaald. Het optimaliseren van de digitale toegankelijkheid pakken we tot 2021 projectmatig op. De projectaanvraag loopt. WhatsApp is toegevoegd als social media kanaal.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. We monitoren de servicenormen maandelijks en sturen op de realisatie.	1. We monitoren en realiseren de normen van de 1e lijn.
2. Onze openingstijden en het werken op afspraak (met en zonder afspraak langskomen) sluiten beter aan op de klantwensen, klantenstroom en onze eigen werkprocessen.	2. Het project is vertraagd. Er ligt een tussenresultaat. De conceptnotitie voor balie/klantcontact openingstijden burgerzaken is gereed. Overige bedrijfsonderdelen/locaties medio 2019.
3. We breiden klantontvangst (gastvrouw/heer) uit naar de 2 servicelocaties.	3. Voor 3 VAN de 5 locaties gereed. In 2019 volgen de 2 resterende servicelocaties.
4. De online dienstverlening wordt uitgebreid met WhatsApp.	4. WhatsApp wordt sinds 1 augustus 2017 ingezet als dienstverleningskanaal. In 2018 hebben we op circa 1500 WhatsApp berichten gereageerd. 83% hiervan werd binnen 1 uur afgehandeld.
5. We verbeteren de snelheid van antwoorden, de antwoordkwaliteit en communiceren pro-actief met onze contacten via social media.	5. Professionalisering van webcare door structurele inzet bij het KCC. Dit waarborgt de kwaliteit en reactiesnelheid. Uitbreiding van pro-actieve inzet via social media rond belastingaanslag en inzet infographics over o.a. blad ruimperiode, gladheidsbestrijding en vuurwerk. Het bereik per infographic op Facebook ligt tussen de 5000 en 10.000 inwoners.
6. We voeren de landelijke aanpak adreskwaliteit en -fraude uit door inzet van tijdelijk extra formatie.	6. De landelijke aanpak is beperkt uitgevoerd. In 2019 WERKEN we budgetneutraal aan een verbetering van de kwaliteit.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
7. We implementeren en realiseren de uitgangspunten uit de notitie dienstverlening: Digitaal en Persoonlijk contact: waar kan is onze dienstverlening digitaal, we hanteren daarbij de menselijke maat en we stimuleren het gebruik van het digitale kanaal.	7. Gerealiseerd. De volwassenheid van de digitale dienstverlening aan inwoners is gegroeid naar 81% (landelijk gemiddelde 76%).
8. Op projectmatige wijze implementeren we in de gehele organisatie een vernieuwde en professionelere telefonie inrichting.	8. De prestatie is doorgeschoven naar 2019. Dit project wordt regionaal uitgevoerd. Regionaal is afgesproken om gebruik te maken van een door VNG ontwikkelde telefonie oplossing, dit heeft geleid tot vertraging. Streven is afronding in 4e kwartaal 2019.
9. We verstrekken eenduidig en actuele informatie richting inwoners vanuit alle klantgerichte teams door het inzetten en benutten van dienstverleningsinformatie.	9. De middelen zijn ontwikkeld en beschikbaar. Professionalisering en verbetering van het gebruik volgt in de 1e helft van 2019.
10. Project Klare Taal zorgt ervoor dat 80% van de uitgaande brieven en 50% van de besluitvorming is herschreven in begrijpelijke taal.	10. Ja. Zelfs 85% van de brieven en 75% van de besluiten zijn her-/geschreven in begrijpelijke taal (taalniveau B2).
11. We starten het project Klantmail opvolging met een nulmeting. Hierna bepalen we de resultaten.	11. Door afronding van het programma Samen meer Service is de projectstart uitgesteld.

2 ONZE PROCESSEN ZIJN KLANTGERICHT EN EFFICIËNT

Verantwoording

Streefwaarden

We sturen en verbeteren onze dienstverlening op basis van klanttevredenheidsonderzoeken en managementinformatie uit dienstverlenings-processen;

Klanttevredenheid

	Oude streefwaarden				Gerealiseerd	
Kanalen	2015	2016	2017	2018	2015	2016
Balie	8,0	8,0	8,0	8,0	7,8	8,0
Telefoon	7,0	7,3	7,5	7,6	7,8	7,9
Website	7,0	7,3	7,5	7,6	7,0	7,5

Toelichting tabel: In 2017/2018 is er een trendbreuk in de cijfers door de overgang naar een ander meetinstrument.

De gerealiseerde klanttevredenheid is zoals aangekondigd niet gemeten in 2017 en 2018. We stappen over op een andere meetmethode. Het streven is een herstart van het klanttevredenheidsonderzoek in 2019.

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
- We verkorten de doorlooptijden van onze werkprocessen. - We bieden 'Klaar terwijl u wacht' producten aan. - We maken het aanvragen van producten makkelijker. - We verbeteren de communicatie over producten, rechten/plichten en procedures; - We zorgen voor meer volledige intakes (brede uitvraag) in de frontoffice.	Het project Klant in Beeld heeft een bijdrage geleverd aan de streefwaarden.

Verantwoording	
Prestaties	
Dit waren we van plan	**Dit hebben we gedaan**
1. We implementeren een beter instrument en werkwijze voor klanttevredenheidsonderzoeken, zodat het voor inwoners makkelijker is om deel te nemen. Zo ontvangen betere sturingsinformatie en feedback voor meerdere klantprocessen.	1. In 2018 is een onderzoek uitgevoerd en een oplossing geselecteerd voor het klanttevredenheidsonderzoek. Besluitvorming volgt in het 2e kwartaal van 2019.
2. We dragen via het programmatisch werken bij Samen meer Service bij aan de verbinding tussen nieuwe en bestaande projecten.	2. Gerealiseerd. De programmastructuur was geheel 2016, 2017 en 2018 van toepassing.
3. We implementeren vanuit het project Visie en regie op onderzoek een integrale en gecoördineerde werkwijze om klantgerichter uit te vragen. Dit doen we in aansluiting op de participatievisie.	3. Ja de visie en het advies is afgerond. Het streven is uitwerking in 2019.
4. We ronden het project Gastheerschap af. Gastheerschap is nu een werkwijze en geborgd door middel van jaarlijkse verbeterplannen en de ambassadeurs;	4. Gerealiseerd. Het Gastheerschap project is afgerond en geborgd.
5. Met procesbegeleiding door Klant in Beeld verbeteren we de klantgerichtheid en efficiëntie van processen bij de Omgevingswet en het Sociale domein.	5. Vanuit Klant in Beeld is een bijdrage geleverd aan het project minder bureaucratisch werken in de toegang/sociale domein. Het programma Omgevingswet is uitgesteld.
6. De regie en sturing op klantenprocessen is per kanaal belegd.	6. De regie en de sturing op klantprocessen is belegd.
7. We implementeren een App voor medewerkers, zodat inzien en afhandelen van Meldingen Openbare Ruimte (MOR) ook kan op locatie in de wijk.	7. De op initiatief van de leverancier ontwikkelde App voldoet niet aan de eisen en wensen. Daarom is er niet geïmplementeerd.

3 WE OPTIMALISEREN ONZE DIGITALE DIENSTVERLENING

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. De processen zijn digitaal geoptimaliseerd en sluiten aan bij de landelijke ontwikkelingen. 2. De digitale volwassenheid voor inwoners en bedrijven is boven het landelijk gemiddelde van vergelijkbare gemeenten.	1. De volwassenheid van digitale dienstverlening aan inwoners is gestegen naar 81%. Dit is boven de landelijk gemiddelde (76%).

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. We realiseren de technische koppeling aan de 'Lopende zaken van Mijn Overheid', zodat ook via Mijn Overheid de status informatie beschikbaar is.	1. De realisatie is uitgesteld. Er is een afhankelijkheid van de Connectie.
2. Onderzoek naar en waar mogelijk implementeren van resultaten van Digitale Agenda 2020;	2. Het onderzoek is gerealiseerd.
3. We maken het digitaal ondertekenen voor medewerkers mogelijk.	3. Vertraagd. De techniek is beschikbaar maar nog niet ingevoerd.
4. We verbeteren de registratie van bedrijven (Nationaal Handels Register);	4. Vertraagd. De techniek is beschikbaar maar nog niet ingevoerd.
5. We ontwikkelen en optimaliseren de digitale dienstverlenging door alle in de notitie 'Digitaal en persoonlijk contact' geselecteerde producten digitaal via een E-formulier beschikbaar te maken.	5. Uitgevoerd. De volwassenheid van digitale dienstverlening aan inwoners is gestegen naar 81%. Er zijn extra digitale diensten ontwikkeld.
6. Als een klant, inwoner of bedrijf een product of dienst bij de gemeente aanvraagt, benutten we het meest optimale kanaal voor de dienstverlening. Wanneer klant en wetgeving het toelaten stimuleren we digitaal en sturen we een antwoord of besluit digitaal terug.	6. Gerealiseerd binnen de mogelijkheden van de privacy wetgeving (AVG). Soms moet het contact persoonlijk of op papier.

Welk beleid is voorhanden?

Beleid	Toelichting	Vastgesteld
Plan van aanpak, programma Samen meer Service	Programma termijn 2016-2017. Vastgesteld door gemeenteraad.	2016
Notitie Digitaal en persoonlijk contact	Toevoeging op de visie op publieke dienstverlening van 2012. Vastgesteld door gemeenteraad.	2016
Klant in Beeld	Looptijd tot januari 2021.	2016
Visie op digitale dienstverlening	Deze notitie is een toevoeging op de visie op publieke dienstverlening van 2012. Vastgesteld door college B&W.	2013
Visie op publieke dienstverlening	Uitgangspunten en speerpunten voor de dienstverlening. Vastgesteld door gemeenteraad.	2012

Wat heeft het gekost?

Programma	4 - Dienstverlening					
(bedragen x € 1.000)	Rekening	Vast-gestelde begroting	Gewijzigde begroting na ZR	Actuele begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018	2018	2018	2018	2018
Lasten	2.517	2.192	2.302	2.332	2.377	-45
Baten	26	24	24	24	2	-22
Saldo van baten en lasten	-2.491	-2.168	-2.278	-2.308	-2.375	-67
Reserves						
Toevoeging	52	0	0	0	0	0
Onttrekking	158	0	0	0	37	37
Resultaat	-2.385	-2.168	-2.278	-2.308	-2.339	-30

Toelichting

Financiële analyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Ten opzichte van de actuele begroting 2018 is het financieel effect in de jaarstukken: € 30.000 (nadeel).

Er is een totaal van € 61.000 aan meevallers. Denk hierbij aan overige posten, uitgesteld onderhoud en het budget voor programma 'Samen meer Service'. De negatieve salariskosten (€ 92.000) zijn van grote invloed op het programmaresultaat. In de paragraaf bedrijfsvoering worden de salariskosten toegelicht.

Verschillenanalyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Programma Productnummer	4. Dienstverlening Onderwerp	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
Diversen	Salariskosten	-92	I
Diversen	Overigen <= € 50.000	62	I
Totaal		**-30**	

Programma verantwoording

5. Financiën

Wij zetten in op een gezonde financiële huishouding en een evenwichtige financiële situatie. Uitgangspunt is ook dat lokale belastingen en heffingen voor de inwoner niet meer stijgen dan de jaarlijkse inflatie.

Programmadoelstelling en toelichting

Programmadoelstelling:
Het waarborgen van een solide financiële positie van de gemeente blijkend uit een evenwichtige en sluitende (meerjaren) begroting. We streven naar een gedegen en daadkrachtig financieel beleid.

Toelichting Programmadoelstelling:
Wij staan een gedegen en daadkrachtig financieel beleid voor, waarin de begroting 2018-2021 sluitend is. De programmadoelstelling moet in samenhang worden gezien met hetgeen is opgenomen in: de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, de paragraaf Financiering en in programma 7 Algemene Dekkingsmiddelen.

Ontwikkelingen

Voor het eerst hebben we de Kadernota, de Zomerrapportage en de Tussenrapportage gepresenteerd. Het doel van de tussenrapportage is om de Raad sneller inzicht te geven in de ontwikkelingen en de prognose van het rekeningresultaat.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

1. Een structureel sluitende meerjarenbegroting.
2. Beperken van de lastenverzwaring voor onze inwoners met daarbij zoveel mogelijk behoud van gemeenschapsvoorzieningen.

Voor wat betreft de drie subdoelstellingen lichten we toe wat we wilden bereiken en wat daarvan is behaald. Ook de geplande en behaalde prestaties komen aan bod.

Subdoelstellingen

1 ER IS SPRAKE VAN EEN SOLIDE EN REËLE FINANCIËLE HUISHOUDING, WAARBIJ SCHERP GERAAMD WORDT TENEINDE BEÏNVLOEDBARE OVERSCHOTTEN EN TEKORTEN TE VOORKOMEN

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. De meerjarenbegroting is sluitend.	1. We hebben een meerjarenbegroting 2019 -2022 gepresenteerd.
2. De kengetallen zoals opgenomen in het onderdeel Financiële positie van de Financiële begroting vallen onder de categorie minst risicovol.	2. Niet alle kengetallen vallen onder de categorie minst risicovol.

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. In de tussentijdse rapportages bewaken wij de financiële resultaten van de lopende begroting en brengen wij de consequenties daarvan in beeld voor de meerjarenbegroting.	1. Gerealiseerd, wij hebben bij de formele P&C momenten de financiële resultaten in beeld gebracht in relatie tot de meer-jarenbegroting.
2. Wij bieden u een structureel sluitende meerjarenbegroting aan.	2. We hebben een begroting aangeboden die voor de jaren 2021 en 2022 sluitend was, de jaren 2019 en 2020 vertoonden tekorten.
3. Bij belangrijke beslissingen met grote financiële consequenties geven wij de impact daarvan op de kengetallen weer.	3. Niet gerealiseerd, bij belangrijke beslissing zijn wel de financiële consequenties in beeld gebracht maar dit is niet doorvertaald in de kengetallen.

2 DE LASTEN VOOR ONZE INWONERS EN BEDRIJVEN STIJGEN JAARLIJKS MET MAXIMAAL HET INFLATIEPERCENTAGE

Verantwoording

Streefwaarden

Dit waren we van plan	Dit hebben we behaald
1. De tarieven voor afvalstoffenheffing en de rioolrechten zijn 100 % kostendekkend.	1. Bij afvalstoffenheffing wordt al een aantal jaren afgeweken van dit uitgangspunt om de lasten voor de inwoners niet te veel te laten stijgen.
2. De lasten worden maximaal met het inflatiepercentage verhoogd.	2. Door de stijging van de lasten (autonome ontwikkeling) zijn de kosten met meer dan het inflatiepercentage gestegen.
3. Over de periode 2015-2018 is er sprake van een daling van de lasten voor afval-stoffenheffing en de rioolrechten van (tenminste) 5 %.	3. Niet gerealiseerd. (zie toelichting onder 2)

Prestaties

Dit waren we van plan	Dit hebben we gedaan
1. In de begroting maken we inzichtelijk in hoeverre sprake is van kostendekkende heffingen/rechten.	1. Dit hebben wij opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen.
2. In de begroting beperken we de stijging van de gemeentelijke belastingen tot (maximaal) het inflatiepercentage.	2. Zie hierboven onder 2 streefwaarden.
3. In de begroting maken we inzichtelijk hoe de tarieven voor de afvalstoffenheffing en de rioolrechten zich vanaf 2015 hebben ontwikkeld. Bij het opstellen van de begroting is met deze kaders/streefwaardes rekening gehouden. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de paragraaf Lokale Heffingen.	3. Dit hebben wij opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen.

Welk beleid is voorhanden?

Beleid	Vastgesteld
Financiele verordening gemeente Rheden	2016
Diverse belastingverordeningen	2018
Treasury statuut	2011

Wat heeft het gekost?

Programma	5 - Financiën					
(bedragen x € 1.000)	Rekening	Vast-gestelde begroting	Gewijzigde begroting na ZR	Actuele begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018	2018	2018	2018	2018
Lasten	1.064	1.351	2.038	1.610	583	1.027
Baten	3.341	1.215	1.140	1.140	1.823	683
Saldo van baten en lasten	2.277	- 136	- 898	- 470	1.240	1.710
Reserves						
Toevoeging	754	0	0	0	398	- 398
Onttrekking	1.054	0	2.320	2.320	2.295	- 25
Resultaat	2.577	- 136	1.422	1.850	3.137	1.287

Toelichting

Financiële analyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Het programmaresultaat is € 1.287.000 (voordeel). De grootste mutaties zien wij bij een beperkt aantal onderdelen binnen dit programma.

Met ingang van 2018 wordt het saldo van de stimuleringsregeling bij het SVN geactiveerd onder de financiële vaste activa. De activering levert een voordeel op in de exploitatie van € 715.000.

We hebben structurele en incidentele middelen gereserveerd voor de verdere uitvoering van het coalitieakkoord. De uitvoering loopt op onderdelen achter bij de planning en dit levert enerzijds een vrijval op in 2018 en anderzijds een reservering voor 2019. De vrijval betreft de stelpost incidentele begrotingsruimte en prijsstijgingen.

We zien een positief resultaat op de personeelskosten binnen dit programma, de toelichting treft u aan in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Jaarlijks wordt beoordeeld of de voorziening dubieuze debiteuren nog toereikend is. Vrijval of toevoegingen zien we terug in dit programma. De beoordeling over 2018 leidt tot vrijval en daaruit volgend een positief resultaat. In de jaarrekening treft u nadere informatie over deze voorziening.

Verschillenanalyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Programma **Productnummer**	**5. Financiën** **Onderwerp**	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
139	Incidentele baten en lasten	732	I
134	Diverse stelposten	863	I
Diversen	Salariskosten	60	I
Bestemmingsreserves	Diversen	-422	I
Diversen	Overigen <= € 50.000	54	I
Totaal		**1287**	

Programma verantwoording

6. Overhead

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat een apart overzicht van de overhead in de jaarstukken wordt opgenomen. Hierdoor geven we inzicht in de totale kosten van overhead van de gehele organisatie. Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Ontwikkelingen

Netwerkorganisatie
Veranderingen in onze omgeving gaan met een enorme snelheid. Zowel maatschappelijk, politiek, technisch als economisch. Dat vraagt om een flexibele organisatie, die problemen voorziet, kan voorkomen en kan anticiperen. De organisatieontwikkeling richt zich dan ook op een wendbare netwerkorganisatie om in samenwerking met partners de vragen van de toekomst aan te kunnen. We spelen snel en flexibel in op veranderingen, maken slimme keuzes en delen kennis. Steeds vaker pakken we in de regio gezamenlijke opgaven op.

In 2018 zijn in onze organisatie de domeinen opgeheven en zijn er integrale teams gevormd. We zijn gestart met twee pilots voor zelforganiserende teams vanuit de overtuiging dat meer regelruimte bij medewerkers leidt tot beter presteren en meer plezier in het werk.

De structuur is gewijzigd. Het DT en management is verkleind. Het aantal teammanagers is teruggebracht met bedoeling dat de komende 3 jaar nog verder te doen. Om die reden zijn op sommige teams nog voor 3 jaar teammanagers benoemd. Daarnaast begeleiden coaches de zelforganiserende teams en ontwikkelmanagers verbinden de buiten- en binnenwereld.

In alle teams zijn de verschillende specialisten vanuit hun kennis, ervaring én samenwerkingsgedachte professioneel aan het werk. Steeds meer zoeken collega's elkaar op om af te stemmen ten behoeve van een goede dienstverlening aan onze inwoners. We werken steeds meer P-matig (in projecten, programma's of processen). Vooraf brengen we de gewenste resultaten in beeld, stemmen die goed af met de opdrachtgever en werken doelgericht.

Het team Strategie kijkt naar kansen die de toekomst biedt, sluit aan op strategische ontwikkelingen in onze omgeving en adviseert hierover directie en bestuur. Het team Beleid brengt de vragen vanuit het bestuur en vanuit de gebieden samen. De gebiedsteams werken dicht bij onze inwoners en werken vanuit de vraag van de inwoners. Sociale en fysieke vraagstukken worden waar mogelijk in samenhang opgepakt. Dit levert mooie resultaten op. Dichtbij en met de bedoeling aan te sluiten bij de leefwereld van onze klanten en partners. Dit vraagt om andere werkprocessen en competenties van onze medewerkers.

In de overgang naar de nieuwe situatie hebben we bij de tijdelijke invulling van managementfuncties te maken met frictie- en implementatiekosten.

Wat heeft het gekost?

Programma			6 - Overhead			
(bedragen x € 1.000)	Rekening	Vast-gestelde begroting	Gewijzigde begroting na ZR	Actuele begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018	2018	2018	2018	2018
Lasten	14.130	13.259	13.834	13.876	14.229	- 353
Baten	331	101	101	101	94	-7
Saldo van baten en lasten	- 13.799	- 13.158	- 13.733	- 13.775	- 14.135	- 278
Reserves						
Toevoeging	946	0	0	0	605	-605
Onttrekking	361	48	48	48	751	703
Resultaat	- 14.384	- 13.110	- 13.685	- 13.727	- 13.989	- 262

Toelichting

Financiële analyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Het programmaresultaat is € - 262.000 (nadeel). De grootste mutaties zien wij bij meerdere onderdelen binnen dit programma.

We zien een positief resultaat op communicatie enerzijds omdat de regionale aanbesteding van intranet achterloopt op planning en anderzijds omdat minder behoefte is geweest aan inzet van (multimediale) communicatiemiddelen dan verwacht.

De kosten De Connectie zijn hoger dan geraamd. Dit heeft meerdere oorzaken, namelijk:
De BTW op de bijdragen aan De Connectie wordt niet volledig gecompenseerd. Daarnaast zorgt de definitieve afrekening jaarrekening 2017 van De Connectie ook voor een extra last.

Er is een negatief resultaat binnen overige kosten sociaal domein. Dit verklaren we door niet begrote kosten voor abonnementen en de bijdragen aan regionale samenwerking (GO Sociaal Domein en RPO Participatie).

Er is een onderschrijding op opleidingskosten, deze hebben we ingezet als dekking voor salariskosten.
Deze lichten we toe in de paragraaf Bedrijfsvoering.

We hebben een negatief resultaat op salariskosten binnen dit programma.
Deze lichten we toe in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Het resultaat van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves is positief.
In de Zomerrapportage 2018 hebben we o.a. aangegeven incidente middelen in te zetten voor dekking van de uitgaven in 2018.

Verschillenanalyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Programma Productnummer	6. Overhead Onderwerp	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
20	Taakstelling personeelslasten	-65	I
22	Communicatie website / internet	79	I
42	Bijdrage de Connectie	-173	I
200	Overige kosten - Overhead Sociaal Domein	-137	I
Diversen	Opleidingskosten	101	I
Diversen	Salariskosten	-313	I
Bestemmingsreserves	Diversen	98	I
Diversen	Overigen <= € 50.000	148	I
Totaal		**-262**	

Programma verantwoording

7. Algemene Dekkingsmiddelen

In het besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat binnen het hoofdstuk Programma's een overzicht van de Algemene dekkingsmiddelen wordt opgenomen.

Wat heeft het gekost?

Programma	7 - Algemene Dekkingsmiddelen					
(bedragen x € 1.000)	Rekening	Vast-gestelde begroting	Gewijzigde begroting na ZR	Actuele begroting	Rekening	Saldo
	2017	2018	2018	2018	2018	2018
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	74.979	76.632	78.126	78.126	77.557	-569
Saldo van baten en lasten	74.979	76.632	78.126	78.126	77.557	-569
Reserves						
Toevoeging	0	0	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Resultaat	74.979	76.632	78.126	78.126	77.557	-569

ONDERSTAANDE TABEL GEEFT AANVULLEND EEN SPECIFICATIE VAN DE ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Specificatie Algemene Dekkingsmiddelen			
(Bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting	Rekening
	2017	2018	2018
Alg. uitkering gemeentefonds	66.193	68.854	68.305
Onroerend zaakbelasting	8.010	8.148	8.102
Hondenbelasting	218	221	215
Toeristenbelasting	157	140	177
Forensenbelasting	49	48	49
Dividend Alliander	45	40	39
Dividend BNG	307	470	473
Overige dekkingsmiddelen		205	197
Totaal baten (per saldo)	74.979	78.126	77.557

Toelichting

Financiële analyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Het programmaresultaat is € -569.000 (nadeel). De grootste mutaties zien wij bij de algemene uitkering.

Ten opzichte van de zomerrapportage is er sprake van een minder negatieve ontwikkeling. Wij plaatsen hierbij de volgende kanttekening. Conform de voorschriften wordt bij de berekening van de algemene uitkering uitgegaan van het accres uit de septembercirculaire. In de najaarsnota van het Rijk wordt echter een onderuitputting aangekondigd op de uitgaven. Dit zal resulteren in een lager accres. In de decembercirculaire wordt het accres echter niet aangepast en wordt er dus gerekend met een te hoog accres. Dit betekent dat de berekende algemene uitkering te hoog is. Dat bedrag wordt geschat op ca. € 140.000. Bij de meicirculaire 2019 zal de daadwerkelijke hoogte van de korting duidelijk worden.

Verschillenanalyse jaarstukken 2018 - actuele begroting 2018

Programma Productnummer	7. Algemene dekkingsmiddelen Onderwerp	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
130	Algemene uitkering	-550	I
Diversen	Overigen <= € 50.000	-19	I
Totaal		**-569**	

Paragrafen

Lokale Heffingen

De lokale heffingen maken een substantieel deel uit van de inkomsten van een gemeente. Voor het heffen van belastingen en retributies is er sprake van een financiële noodzaak, aangezien het Rijk bij haar bepaling van de algemene uitkering uitgaat van de mogelijkheid om eigen inkomsten te genereren. Bij de tariefberekeningen houdt de gemeente rekening met de jaarlijkse inflatoire effecten.

Voor de diverse lokale heffingen gelden wettelijke voorschriften, zo geldt voor retributies dat de opbrengsten maximaal 100 % van de kosten mogen bedragen. Voorbeelden van deze retributies zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Voor overige lokale heffingen heeft de gemeente een grotere beleidsvrijheid in de bepaling van de tarieven.

Werkelijke opbrengsten uit lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de werkelijke opbrengsten uit lokale heffingen ten opzichte van de begroting (inclusief begrotingswijzigingen en kwijtscheldingen).

	2018 begroting	2018 jaarrekening	Verschil	Mutatie (%)
Onroerende zaakbelastingen	8.148	8.099	-49	- 0,6%
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	3.175	3.209	34	1.07%
Rioolheffing	4.127	4.192	65	1.57%
Bouwleges	1.000	1.089	89	8.9%
Parkeerbelastingen	70	66	-4	-5.71%
Hondenbelasting	209	202	-7	-3.35%
Toeristenbelastingen	142	177	35	24.65%
Secretarieleges	495	500	5	1.01%
Begraafrechten	501	724	223	44.51%
Forensenbelasting	48	49	1	2.08%
Marktgelden	19	17	2	-10.53%
Overige heffingen	54	72	18	33.33%
Totaal	**17.988**	**18.396**	**408**	**2,27%**

* het overschot van € 223.000 op de begraafrechten is verrekend met de voorziening afkoop onderhoud graven. Het netto voordeel bedraagt derhalve (€ 408.000 - €223.000) € 185.000.

Ten opzichte van de begroting na wijziging vallen de opbrengsten uit lokale heffingen in 2018 € 408.000 hoger uit. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Onroerende zaakbelasting € 49.000 nadeel

De waarde stijging voor woningen is lager uitgekomen (3,7%) dan de verwachte stijging (4%).

Afvalstoffenheffing € 34.000 voordeel

De opbrengst is gestegen doordat inwoners de container hebben omgewisseld voor één grotere container waarvoor een hoger tarief geldt.

Rioolheffing, € 65.000 incidenteel voordeel

Het incidentele voordeel is ontstaan door een toename van verbruikers met een waterverbruik boven de standaard (300 m^3) (€ 42.000) en minder kwijtschelding dan geraamd (€ 23.000).

Bouwleges,€ 89.000 incidenteel voordeel

Door een aantal grote projecten en wat grotere aan- en uitbouwen zijn er meer leges binnengekomen. Dit is toe te schrijven aan de vraag naar woningen en het aantrekken van de economie. Dit is nog niet in te boeken als structureel effect. Zie hier voor ook de Toelichting financiële analyse van programma 2. Ruimtelijk.

Toeristenbelasting, € 35.000 voordeel

Op basis van de definitieve aanslag en de voorlopige aanslag zijn de inkomsten € 35.000 hoger dan geraamd. Het aantal overnachtingen is gestegen. In 2019 zal blijken of dit structureel is.

Begraafrechten, € 223.000 voordeel

Het voordeel is grotendeels toe te schrijven aan de afkoop van toekomstig onderhoud en opbrengsten uit natuurbegraven. Ter dekking van het toekomstig onderhoud is het incidentele voordeel daarom met de daarvoor bestemde voorziening verrekend.

Gehanteerde tarieven 2018

Onderstaand, de door de raad vastgestelde tarieven zoals deze in 2018 zijn gehanteerd.

OZB uitgedrukt in percentage van onroerende zaak		
Woningen	- eigenaar	0,1405%
Niet-woningen	- eigenaar	0,2332%
	- gebruiker	0,1873%

Afvalstoffenheffing	
- Basisbedrag	25,68
- 140 l container	152,16
- 180 l container	187,56
- 240 l container	240,12
- Verzamelcontainer	152,16

Reinigingsrecht	
- Tarief	183,24

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Begroot in 2018	Werkelijk in 2018
7.3 Afval	2.667.524	3.033.767
0.4 Overhead	47.074	47.074
0.5 Rente	12.151	12.483
0.64 Belastingen overig	83.397	83.397
0.8 Overige baten en lasten	- 70.336	- 70.336
2.1 Verkeer en vervoer	58.868	58.868
6.3 Inkomensregelingen	190.000	186.916
Btw compensatie	550.000	550.000
Totale kosten	3.538.678	3.902.169
Opbrengst heffingen	3.296.000	3.334.805
Dekkingspercentage	93.14%	85.46%

De aanbesteding voor de inzameling en verbranding van afval in 2017 heeft geleid tot hogere kosten. Daarnaast zijn de vergoeding van gescheiden afvalinzameling verlaagd. Daarmee was bij het opstellen van de begroting 2018 in 2017 geen of onvoldoende rekening gehouden.

Rioolheffing		
Eigenaar		68,08
Gebruiker	< 300 m³	121,44
	300 - 999 m³	343,32
	1000 - 9999 m³	2.836,20
	> 9999 m³	22.291,08

Kostendekkendheid rioolheffing	Begroot in 2018	Werkelijk in 2018
7.2 Riolering	2.182.143	2.377.835
0.4 Overhead	620.000	620.000
0.5 Rente	800.000	796.091
0.64 Belastingen overig	125.000	125.000
2.1 Verkeer en vervoer	124.590	124.590
6.3 Inkomensregelingen	180.000	156.647
Btw compensatie	275.000	275.000
Totale kosten	4.306.733	4.475.163
Opbrengst heffingen	4.306.733	4.348.468
Dekkingspercentage	100,00%	97,17%

In 2018 is het negatieve resultaat op het product riolering (€ 126.695) aangezuiverd vanuit de voorziening onderhoud riolering. Hiermee heeft het product riolering geen effect op het resultaat.

Toeristenbelasting	
Overnachtingen	1,14
Seizoenstandplaatsen	139,65
Jaarstandplaatsen	165,98

Forensenbelasting	
Basistarief	165,98
Opslag	1,00

Hondenbelasting	
1e hond	55,92
2e hond	64,56
3e hond	73,20
4e hond	81,84
5e hond	90,48

Ontwikkeling lokale lastendruk

De provincie Gelderland houdt de jaarlijkse ontwikkeling van de lokale lasten per gemeente bij. Op basis van deze cijfers kan een vergelijking gemaakt worden tussen de lokale lastendruk van naburige gemeenten. In onderstaande overzichten is de lastendruk 2018 van de gemeente Rheden weergegeven in vergelijking tot diverse Gelderse gemeenten. Tevens is de belastingdruk afgezet tegen het Provinciaal gemiddelde.

De gemeentelijke lasten zijn lager dan de lasten in de meeste Gelderse gemeenten en ligt ruim onder het provinciale gemiddelde.

	OZB		Afvalstoffen-heffing		Riool-rechten		Totale belastingdruk	
GEMEENTE	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**
Provinciaal gemiddelde	**235**	**239**	**77**	**77**	**94**	**95**	**405**	**411**
Arnhem	336	340	98	97	103	104	537	541
Rozendaal	244	245	94	100	95	95	433	441
Lingewaard	236	252	62	70	99	108	396	430
Renkum	199	206	102	108	107	109	409	423
Bronckhorst	196	199	83	87	118	119	397	405
Doetinchem	200	204	101	100	96	98	397	402
Duiven	222	232	84	88	81	80	387	400
Zevenaar	225	227	58	61	102	102	385	389
Doesburg	173	158	114	115	93	104	380	377
Brummen	172	175	80	71	130	124	382	371
Zutphen	177	186	89	92	85	89	352	367
Rheden	**184**	**187**	**73**	**76**	**100**	**99**	**357**	**362**
Westervoort	162	166	83	85	94	97	340	349
Overbetuwe	146	150	80	80	51	48	277	278

Bron: http://ftgelderland.databank.nl/

* De begrotingen van gemeenten dienen voor de provincie als basis voor de publicatie van bovenstaande cijfers. Door amendementen en begrotingsbijstellingen kunnen deze cijfers in enige mate afwijken.

Kwijtscheldingsbeleid

Rheden kent de mogelijkheid tot kwijtschelding van belastingen. Hierbij hanteren we een grens van 100% van de uitkeringsnorm. Kwijtschelding is in 2018 mogelijk voor de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing (gedeeltelijk). Daarnaast ook voor de leges van een ID-kaart of voor hondenbelasting (gedeeltelijk).

Mensen die één keer kwijtschelding hebben toegekend gekregen, krijgen automatische kwijtschelding indien hun financiële situatie niet is veranderd.

In 2018 is in totaal voor een bedrag van € 359.000 aan kwijtschelding verleend. Dit bedrag is lager dan het begrote bedrag van € 394.000.

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre wij in staat zijn om mogelijke tegenvallers (de risico's) op te vangen zonder dat de uitvoering van het beleid in gevaar komt. Met behulp van financiële kengetallen die betrekking hebben op de balans en de begroting wordt een beeld geschetst van onze financiële positie.

Risicoprofiel

De gemeentelijke risico's zijn integraal in kaart gebracht. In het onderstaande overzicht worden acht risico's in beeld gebracht welke materieel van belang zijn en die daarmee van invloed zijn op de benodigde weerstands-capaciteit.

Top 6 risico's			
nr risico	kans	financieel gevolg	invloed
1 Aanvullende bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, zoals De Connectie i.v.m. negatieve financiële ontwikkelingen.	50%	1.500.000	22.47%
2 De uitvoeringskosten op de nieuwe taken (dit geldt voor alle 3 de decentralisaties) blijven stijgen door toenemende vraag.	70%	1.000.000	20,85%
3 Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) dienen te worden afgeboekt.	50%	1.000.000	15,03%
4 Het betreft hier een standaard risico met betrekking tot de P-wet: 1. Hogere lasten dan begroot omdat het aantal uitkeringsgerechtigden minder hard daalt dan het landelijk gemiddelde. 2. Tegenvallende inkomsten van het Rijk	50%	1.000.000	13,96%
5 Met de invoering van het abonnementstarief komen de eigen bijdragen voor voorzieningen te vervallen. Het risico bestaat dat er daar van een aanzuigende werking uitgaat en er aanvragen komen. Dit leidt tot extra kosten voor de voorzieningen maar ook tot extra uitvoeringslasten.	50%	500.000	7,52%
6 Door economische stagnatie, nieuwe taken, meer flexibele taken, is huidige personele inzet vaak niet voldoende.	40%	300.000	3,59%

Om de kans dat het risico zich voor gaat doet zo veel mogelijk te beperken zijn onderstaande beheersmaatregelen getroffen.

Beheersmaatregelen	
1	Zorgen voor een realistische begroting en tijdige tussentijdse rapportages. Continue monitoring van de dienstverlening om knelpunten tijdig te signaleren en op te lossen.
2	Met het herijken van het Transformatieplan 1.0 streven we naar een compacte, efficiënte en effectieve uitvoering van de taken in het zorgdomein en het stabiliseren van de personeelsformatie.
3	Actiever bedrijfspercelen verkopen om de voorraad voor 2020 te laten dalen. Eventueel een andere invulling (met waarde) vinden voor de af te boeken percelen.
4	Aanvullende inspanningen om de instroom te beperken en de uitstroom te verhogen.
5	Goed monitoren van de ontwikkelingen en eventueel beleid bijstellen.
6	Middelen beschikbaar stellen uit andere begrotingsposten en/of, herprioritering van taken.

Toelichting op de kolommen

De kolom ‘risico’ bevat de omschrijvingen van het risico (gebeurtenis) die kan leiden tot een (nadelig) financieel gevolg. De waarschijnlijkheid dat de omschreven risico’s zich daadwerkelijk voordoen wordt getoond in de kolom ‘kans’. Voor risico’s die zich herhaaldelijk voor kunnen doen, geeft de kans een indicatie van de frequentie waarmee risico’s zich voordoen. Deze indicatie van de frequentie van voordoen wordt in onderstaande tabel getoond:

Omschrijving	percentage
< 1 keer per 10 jaar	10%
1 keer per 5 - 10 jaar	30%
1 keer per 2 - 5 jaar	50%
1 keer per 1 - 2 jaar	70%
> 1 keer per jaar	90%

Via de kolom ‘financieel gevolg’ wordt getoond wat de maximale financiële gevolgen zijn van het zich voordoen van het risico. Deze gevolgen zijn grotendeels ingeschat door gebruik te maken van de relatieve methode van inschatten. Dit wil zeggen dat er ordegroottes van risico’s worden gehanteerd. De kolom ‘invloed’ geeft aan welk aandeel het betreffende risico, middels simulatie van kansen en (maximale) gevolgen, heeft in het totaal benodigde weerstandsvermogen.

Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

BENODIGDE WEERSTANDSCAPACITEIT

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (optelling van de maximale gevolgen per risico) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De onderstaande overzichten tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag
50%	€ 1.609.248
55%	€ 1.707.528
60%	€ 1.812.683
65%	€ 1.924.929
70%	€ 2.041.415
75%	€ 2.169.299
80%	€ 2.312.007
85%	€ 2.484.896
90%	€ 2.698.776
95%	€ 3.001.763

De totale omvang van de benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 2,7 miljoen. Overeenkomstig het huidige beleid is hierbij een zekerheidspercentage van 90% gehanteerd.

BESCHIKBARE WEERSTANDSCAPACITEIT

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Rheden bestaat uit het geheel aan middelen die wij beschikbaar hebben om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Dekkingen	Omvang
Risicoreserve per 1 januari 2018	€ 3.388.337
Storting risicoreserve (jaarrekening 2017)	€ 1.172.383
Mutatie conform programmabegroting 2019	€ 0
Incidentele begrotingsruimte (2018)	€ 25.000
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 160.000
Totale weerstandscapaciteit	**€ 4.745.720**

Weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het benodigde weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen			
	Beschikbare weerstandscapaciteit	**€ 4.745.720**	
Ratio weerstands-vermogen =	delen door:	delen door:	= 1,7
	Benodigde weerstandscapaciteit	**€ 2.698.776**	

De onderstaande normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Weerstand velden		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio van de gemeente Rheden valt als gevolg van deze actualisatie in klasse B. Door de Raad is bepaald dat het weerstandsvermogen binnen klasse C dient te vallen. Hierdoor kan de Risicoreserve met een bedrag van € 2.046.944 worden af geraamd en ten gunste worden gebracht van de algemene reserve.

Kengetallen

De financiële positie van de gemeente is te beoordelen aan de hand van een aantal in het BBV voorgeschreven kengetallen. Daarbij is tevens inzicht gegeven hoe deze kengetallen zich meerjarig ontwikkelen.

Kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Netto schuldquote	69%	64%	86%	87%	81%	80%
Netto schuldquote gecorr. voor alle leningen	68%	66%	84%	85%	79%	77%
Solvabiliteitsratio	27%	29%	23%	20%	22%	22%
Structurele exploitatieruimte	- 4,62%	- 0,58%	- 4,43%	- 0,28%	0,72%	1,38%
Grondexploitatie	1,01%	0,67%	0,43%			
Belastingcapaciteit	86%	86%	90%			

TOELICHTING

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio wordt berekend door het totale eigen vermogen te delen door het totaal van de passiva.

De structurele exploitatieruimte dient om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Onderhoud Kapitaalgoederen

Meerjarenplanning integrale projecten 2014-2018

Het is noodzakelijk om in een vroegtijdig stadium inzicht te hebben in de uit te voeren gemeentelijke projecten in de openbare ruimte waardoor projecten integraal worden uitgevoerd.

Disciplines die binnen een integrale planning op elkaar afgestemd worden zijn: rioleringswerkzaamheden, weg- en groenonderhoud, openbare verlichting, verkeersveiligheid, woningbouwplannen en het aanbrengen van voorzieningen voor mindervaliden en slechtzienden. Via het nutsoverleg kan de gemeentelijke meerjaren-planning zoveel mogelijk met de werkzaamheden van de nutsbedrijven worden afgestemd.

Gesteld wordt dat werkzaamheden voortkomend uit het Watertakenplan Olburgen en woningbouwplannen leidend zijn. Het betreft hier werken waar een wettelijke termijn aan gesteld is, waar politiek een duidelijke prioriteit ligt of waar veiligheidsaspecten mee gemoeid zijn.

De uitvoering van bouwplannen kan betekenen dat riolen vroegtijdig vervangen moeten worden.

Gelet op de plaatselijke (geografische) situatie zijn/worden logische clusters samengesteld uit de lijst van rioolvervangingen/verruimingen. Uitgangspunt is dat de rioolwerkzaamheden in clusters in de komende zes jaar uitgevoerd gaan worden. Prioritering binnen deze periode vindt plaats in eerste instantie aan de hand van het wegonderhoud (forse financiële inspanning) en vervolgens aan de hand van de overige genoemde disciplines. Dit betekent dat binnen een cluster vervroegd (opgelegd) wegonderhoud kan plaatsvinden. Aan de andere kant is een groot gedeelte van de kosten van wegonderhoud, als een project integraal wordt uitgevoerd, reeds opgenomen in het Watertakenplan.

Integrale uitvoering betekent per definitie dat bepaalde werkzaamheden eerder of later uitvoeren dan de optimale technische en financiële planning van de afzonderlijke disciplines. Op termijn (cyclische onder-houdsperiode) nivelleert echter dit verschil. Een integrale planning (‘werk met werk maken’) heeft uit financieel en maatschappelijk oogpunt de voorkeur.

Hieronder wordt per onderwerp ingegaan op kerncijfers, het beleidskader en ontwikkelingen.
Indien van toepassing worden ook eventuele risico’s genoemd.

Riolering en water

Kerncijfers riolering	Rekening	Begroting
Vrijverval riolering	262,0 km	244,0 km
Drukriolering/Persleiding	40,0 km	35,3
Oppervlakte binnenwater	266 hectare	266 hectare

KADERS

Uw raad heeft in januari 2018 het Watertakenplan Olburgen vastgesteld. Dit plan is in plaats van het gemeentelijk Rioleringsplan 2013 t/m 2017 gekomen.

In dit Watertakenplan is het meerjarenplan en de financiële onderbouwing is vastgesteld.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

In onderstaand overzicht is een vergelijking gemaakt tussen de begrote en werkelijke kosten en baten die verband houden met riolering.

Watertakenplan 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil begroting
Baten			
Baten rioolheffing	4.306.733	4.348.468	41.735
Kwijtschelding rioolheffing	- 180.000	- 156.647	23.353
Per saldo inkomsten	**4.126.733**	**4.191.821**	**65.088**
Lasten			
Rente	- 800.000	-796.090	3.910
Afschrijving	- 845.594	-826.399	19.195
Totaal rente en afschrijving	**- 1.645.594**	**- 1.622.489**	**23.105**
Exploitatie werkzaamheden	-2.206.139	-2.421.027	-214.888
Totaal lasten	**-3.851.733**	**-4.043.516**	**-191.783**
Btw compensatie	- 275.000	- 275.000	0
Overig	0	0	0
Per saldo mutatie	**- 0**	**-126.693**	**-126.693**

WERKZAAMHEDEN/PLANNING INVESTERINGSPROJECTEN

Project	Begroot GRP	Realisatie/ prognose	Verschil GRP
Rioolvervanging/herinrichting Arnhemsestraat-weg/Daalhuizerweg/Nordlaan Velp	€ 2.893.000	€ 2.893.000	€ 0

Verklaring afwijking bij investeringen:

- De voorgenomen rioolvervanging/herinrichting Zuiderparallelweg zou integraal worden opgepakt met het project Snelfietsroute Arnhem-Dieren. Het project is niet uitgevoerd in 2018, dit in afwachting van de tracékeuze van de snelfietsroute. Deze keuze heeft invloed op de toekomstige inrichting. De voorbereidingen van het project worden hervat zodra het definitieve tracé van de snelfietsroute is bepaald.
- De geplande uitvoering van de Veerstraat en Jeruzalem zijn vanwege andere prioriteiten doorgeschoven naar 2019.
- Diverse projecten waarvan de voorbereiding in 2018 zou plaats vinden zijn doorgeschoven naar 2019. Het gaat hierbij o.a. om de rioolvervanging Thorbeckestraat, Oranjebuurt en de Kerkallee.

RISICO'S BINNEN INVESTERINGSPROJECTEN

De werkzaamheden in het kader van het Watertakenplan zijn in de komende jaren toegespitst op de uitvoering van rioolvervangingsprojecten, het uitvoeren van rioolmaatregelen en de aanpak grondwaterproblematiek. De risico's beperken we tot een minimum door beheersmaatregelen. Door extra te meten en te monitoren komt er duidelijkheid over het daadwerkelijk functioneren van het rioolstelsel.

Verloop voorziening onderhoud riolering		
Saldo 1-1-2018		**1.095.378**
Bij: Opbrengst rioolheffing	4.348.468	
Kwijtschelding	- 156.647	
Per saldo		4.191.821
Af: Rente	- 796.090	
Afschrijving	- 826.399	
Exploitatiewerkzaamheden	- 2.390.205	
Toerekenen btw compensabele deel	- 275.000	
Totaal		- 4.318.516
Saldo 31-12-2018		**966.685**
Geprognosticeerd		**1.133.170**

De hoogte van de voorziening zit binnen de bovengrens van de afgesproken bandbreedte van plus en min € 250.000 t.o.v. de prognose in de Kadernota Openbare Ruimte. (geprognosticeerd stand voorziening in kadernota voor 31-12-2017: € 1.133.170)

Wegen

Kerncijfers wegen	Rekening	Begroting
Asfalt	1.213.233 m^2	1.216.758 m^2
Elementen	1.169.264 m^2	1.166.789 m^2
Beton	54.210 m^2	53.160 m^2
Overig	20.314 m^2	20.314 m^2

KADERS

Uw raad heeft op 28 maart 2013 de kadernota Openbare Ruimte vastgesteld. In deze kadernota zijn het ambitieniveau (voor wegen een laag niveau), de budgetten en de wettelijke kaders opgenomen. Op basis van deze Kadernota heeft het college op 17 december 2013 het gemeentelijk wegenplan 2014 t/m 2017 vastgesteld. In het wegenplan is het te verrichten onderhoud aan wegen opgenomen, inclusief kleine gebiedsaanpassingen die gelijktijdig met het onderhoud worden uitgevoerd (trottoirs, drempels, inritten etc.). Op basis van inspecties, genoemd totaaloverzicht en de landelijke C.R.O.W-norm wordt per jaar een jaarprogramma vastgesteld en uitgevoerd.

De gemeente wil een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte realiseren binnen haar kernen. In dit kader is het begrip Integraal Beheer Openbare Ruimte van belang. Dit betekent dat zowel de technische kwaliteit als de belevingskwaliteit van wegen, straatverlichting, groen en speelvoorzieningen op elkaar zijn afgestemd.

UITGEVOERDE OF IN UITVOERING ZIJNDE INVESTERINGSPROJECTEN 2018 (INVESTERINGSLIJST)

Project (bijdrage aan diverse projecten)	Begroot Wegen	Realisatie	Verschil Wegen
Inrichting 60 km zone Havikerwaard	298.000	252.361	45.639
Herinrichting Adm. Helfrichlaan	982.000	868.964	113.036
Rotonde Arnhemsestraatweg/Daalhuizerweg (financiële afronding 2019)	1.258.951	1.235.742	23.209

RISICO'S

Door de bezuinigingen uit het verleden op het onderhoud aan wegen is er voor alle deelgebieden bewust gekozen voor een laag kwaliteitsniveau. Hierdoor wordt het risico op aansprakelijkheden/schadeclaims groter. Daarnaast brengt dit met zich mee dat er op langere termijn hogere onderhoudskosten zijn te verwachten.
Er wordt ingezet op risicobeheersing door de komende jaren te monitoren en de effecten in de actualisatie van het Beheerplan te betrekken.
De hoogte van de Reserve voor wegonderhoud lijkt voor de omvang van het areaal onvoldoende te zijn. In 2019 zal hiervoor een nieuw plan geschreven worden.

ONTWIKKELINGEN

We proberen zoveel als mogelijk de werkzaamheden aan het riool en de weg vroegtijdig met/op elkaar af te stemmen. Hierdoor hebben we de cyclische systematiek verlaten en onderhouden op aangetroffen kwaliteit. Het credo 'werk met werk' benutten we hierdoor nog meer. Het kwaliteitsniveau van de wegen wordt jaarlijks geïnspecteerd/geschouwd. In de het Beheerplan is (nog) meer dan voorheen de integraliteit in ogenschouw genomen. In 2019 VINDT er een evaluatie plaats op het huidige beheer waarna er in 2019 een nieuw beheerplan wordt opgesteld.

Verloop reserve Beheerplan onderhoud wegen	
Saldo 1-1-2018	602.427
Onttrekking 2018	- 68.066
Saldo 31-12-2018	534.381

Openbare Verlichting

Kerncijfers Openbare Verlichting	Rekening	Begroting
Lichtmasten	7.700	6.800

KADERS

Het SBO-Openbare verlichting is het kader voor het onderhoud van de openbare verlichting binnen de gemeente Rheden. Op 20 oktober 2009 heeft de raad het geactualiseerde SBO-Openbare verlichting vastgesteld. In het SBO is het te verrichten onderhoud aan openbare verlichting opgenomen, inclusief kleine gebiedsaanpassingen die gelijktijdig met het onderhoud worden uitgevoerd.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

In het SBO is het beleidskader voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting vervat. Ook is de financiële vertaling voor het beheer en onderhoud in dit plan opgenomen.

UITGEVOERD IN 2018

In 2018 is regulier onderhoud uitgevoerd aan de lichtmasten die niet zijn vervangen en er zijn in een aantal integrale projecten lichtmasten vervangen. De overige lichtmasten zijn nog niet afgeschreven. Nu vervangen van deze lichtmasten leidt tot kapitaalvernietiging. De masten worden in de komende jaren geleidelijk vervangen, in combinatie met de integrale projecten.

RISICO'S

Het verouderde contract en het (verouderde) net veroorzaakt storingen waardoor het lijkt als of de verlichting stuk is maar de oorzaak in het net moet worden gezocht. Het verouderder onderhoudscontract draagt niet bij aan een snelle oplossing van klachten. In 2019 gaan we aan de slag met de vernieuwing van het contract.

ONTWIKKELINGEN

De lichtmasten langs de hoofdwegen zijn voorzien van een dynamisch en intelligent lichtregelsysteem (City Touch). Het effect voor het gebruiken van het City Touch systeem is dat we nog meer grip hebben op het proces. Het City Touch systeem registreert automatisch o.a. de aanwezige componenten, of er een storing is in het armatuur, het stroomverbruik en er kunnen verschillende dim regimes worden ingesteld. Het overige deel van de lichtmasten is op dit moment kwalitatief in orde. De komende jaren zal het vervangen van lichtmasten gecombineerd gaan worden met de integrale projecten.

Verloop reserve vervanging straatverlichting	
Saldo 1-1-2018	€ 314.305
Onttrekking 2018	€ 1.488
Saldo 31-12-2018	€ 312.817

Groen en spelen

Kerncijfers Goen en spelen	Rekening	Begroting
Kerncijfers beplanting en gazons	151 ha	150 ha
Bomen	16.455 st	16.765 st
Speelplaatsen/speeltoestellen	89 st / 407 st	90 / 362 st

KADERS

Uw raad heeft op 28 maart 2013 de kadernota Openbare Ruimte vastgesteld. In deze kadernota zijn het ambitieniveau (voor groen en spelen een basis niveau), de budgetten en de wettelijke kaders opgenomen. Op basis van deze Kadernota heeft het college op 17 december 2013 het gemeentelijk Groen en Spelenplan 2014 t/m 2017 vastgesteld.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Spelen: Voor 2018 was begroot dat er een bedrag van € 92.626,-, voor het onderhouden en vernieuwen van speelvoorzieningen noodzakelijk was. Dit bedrag is gebaseerd op het aantal speelterreinen en de hoeveelheid speelvoorzieningen die aanwezig zijn binnen de gemeente.
Op basis van de (wettelijke verplichte) jaarlijkse inspecties wordt bekeken welke noodzakelijke vervangingen en/of onderhoudsmaatregelen er uitgevoerd dienen te worden.

UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN IN 2018

Werkzaamheden	Werkelijk
Onderhoud	€ 27.508
Aanleg	€ 27.750
Vervanging	€ 16.960
Hekwerken	€ 0
Vandalisme	€ 1.300
Overige	€ 62
Totaal	**€ 73.580**

Onderhoud: het betreft schoon maken, reparatie en nieuwe onderdelen voor speeltoestellen, onderhoud van de speelvelden en het aanvullen/vervangen van (zand)ondergronden onder speeltoestellen.
Aanleg en vervanging:

a. Herinrichting Europalaan te Rheden, Tuinstraat te Velp, Koningin Mariastraat en Vogelplantsoen te Dieren.
b. Aanleg rubberondergronden (TigerMulch) onder speeltoestellen met veel slijtage aan de ondergrond door het vele gebruik en vervangen zandondergronden.
c. 4 speeltoestellen vervangen, grondwerk verricht en gras ingezaaid.
d. De skatebaan en trapveld aan de Gruttostraat te Velp zijn verwijderd om de bouw van het nieuwe zwembad mogelijk te maken.

Hekwerken: Voor de hekwerken zijn in 2018 geen onderhoudskosten gemaakt.
Vandalisme: De tafeltennistafel aan De Hoge Kamp te Rheden is vernield en vervangen.

Verloop reserve Spelen	
Saldo 1-1-2018	€ 357.680
Storting 2018	€ 19.046
Saldo 31-12-2018	€ 376.726

Groenonderhoud:

Voor het groenonderhoud is geen voorziening of reserve ingesteld. Groenonderhoud wordt verantwoord binnen de exploitatie. In 2018 is het onderhoud niet binnen de begroting uitgevoerd. De drie grootste kostenposten hebben we hieronder verklaard.

Exploitatie 2018	Begroot Kadernota	Werkelijk 2018	Verschil 2018
Onderhoud groen	€ 739.194,-	€ 833.219,-	€ - 94.025,-
Stortkosten vuil	€ 98.960,-	€ 92.095,-	€ 6.865,-
Onderhoud groen (project sociale ruimte)	€ 103.312,-	€ 193.364,-	€ - 90.052,-

ONDERHOUD GROEN

In 2018 is er een overschrijding van € 94.000,- op het onderhoud van het groen. Er zijn twee oorzaken voor deze overschrijding:

- Extra kosten voor het in stand houden van het bomenbestand in de Middachterallee. Deze kosten zijn € 50.200,-.
- Extra kosten voor de bestrijding van eikenprocessierups en preventiemaatregelen ten aanzien van steenmarters. Een trend van de afgelopen jaren is de toename van deze diersoorten en de daarbij stijgende kosten. De extra kosten waren in 2018 € 39.360,-
- Binnen het project Sociale & Ruimte zijn er 10 garantiebanen verwezenlijk voor mensen uit het doelgroepenregister. Daarbij zijn ook nog 25 mensen vanuit de bijstand via het project naar werk begeleid binnen onze organisatie (buurtbeheer). Dit heeft tot een overschrijding geleid, de opbrengsten zijn verantwoord binnen het programma sociaal (werk en re-integratie).

BEWONERS EN PROJECTEN

In 2011 is het project 'Groen in de straat' door het college vastgesteld. Het project schrijft voor op welke wijze bewoners betrokken worden in de voorbereiding van (groene) uitvoeringsplannen en hoe bewoners hun verantwoordelijkheid kunnen nemen om een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid in de straat. Deze manier van werken leidt nog steeds tot betrokken en enthousiaste bewoners. Tot en met 2017 zijn er 262 OVEREENKOMSTEN afgesloten waarbij één of meerdere bewoners verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van een openbare groenstrook. In totaal gaat het om 21141 m^2 (= 1,4% van het totaal) openbaar groen dat door bewoners wordt onderhouden. Deze vorm van groenadoptie gaan wij de komende jaren continueren.

Gebouwen

KERNCIJFERS

In deze paragraaf zijn de gebouwen en enkele andere gebouwde objecten en kunstwerken opgenomen waarvoor binnen het kader van het SBO gebouwen planmatig onderhoud wordt verricht.

Object soorten (functie)		Aantal onderscheiden hoofdobjecten
Bestuursdienst	810	1
Overige bezittingen	812	21
Brandweer	816	2
Bruggen	818	18
Zwembaden	820	2
Gymlokalen	822	3
Sporthallen	824	3
Monumenten	826	9
Div. Objecten Cultuur	828	15 gebouwen + 9 kunstwerken
Gebouwen riolering	830	zie monumenten
Begraafplaatsen	832	4
Werkplaatsen	834	2

KADERS

In de raadsvergadering van 30 mei 2017 is het SBO gebouwen waarin het onderhoud en de vervangingsinvesteringen zijn opgenomen over de periode 2016 t/m 2020 vastgesteld.

Het SBO gebouwen 2016 t/m 2020 is grotendeels opgesteld conform de uitgangspunten zoals die voor het SBO gebouwen 20011 t/m 2020 waren geformuleerd, zijnde:

- het duidelijk in beeld brengen van de bouwkundige en installatietechnische vervangingen, evenals de noodzakelijke vervangingsinvesteringen;
- de kosten van de onderhoud- en vervangingsmaatregelen inzichtelijk maken;
- een overzicht geven van de jaarlijkse stortingen in de voorziening;
- zicht hebben op de technische- en economische levensduur van gebouwen.

Daarnaast is er voor een aantal panden (gemeentehuis, zwembad De Dumpel, De Bundel en de voormalig Van Voorthuijsenschool) gekozen om alleen nog maar het noodzakelijk (wettelijk) onderhoud op te nemen in combinatie met het klachtenonderhoud. Deze gebouwen staan op de nominatie om de komende jaren gerenoveerd/ nieuwbouw te worden en hiervoor zullen separate voorstellen voor worden gemaakt.

<u>Objecten welke niet vallen binnen de kaders voor 2018:</u>

Het SBO voor de onderwijsgebouwen, welke valt binnen het begrotingsprogramma ‘onderwijs/scholing/kinderopvang’, maakt geen deel uit van het vastgestelde SBO gebouwen.

EXPLOITATIE 2018

In het SBO 2018 zijn de totale onderhoudsuitgaven begroot op € 1.491.594 (inclusief bijraming voorjaarsnota € 612.000). De werkelijke uitgaven voor het jaar 2018 zijn € 1.384.074 (geboekt per 11 febr. 2019). Een aantal projecten uit 2018 is financieel nog niet volledig afgerond waardoor per saldo begin 2019 niet het gehele begrote bedrag is uitgegeven.

ALGEMEEN

Er is uitvoering gegeven aan de meerjarenonderhoudsplannen zoals beschreven in de begroting 2018. In deze onderhoudsplannen zijn de beoogde werkzaamheden per pand beschreven. In 2018 zijn de werkzaamheden uitgevoerd die er voor 2018 geraamd zijn, mits deze noodzakelijk zijn. De noodzakelijke maatregelen bleken gedurende 2018 aanzienlijk meer dan oorspronkelijk (medio 2017) begroot, waardoor er met de voorjaarsnota voor de jaarschijf 2018 € 612.000 extra uitgaven beschikbaar is gesteld. De extra uitgaven zijn voor een deel veroorzaakt door hoge prijsstijgingen in de bouwsector. Daarnaast is in 2018 een inhaalslag uitgevoerd van werkzaamheden welke uit 2017 zijn doorgeschoven. Tot slot hebben een aantal relatief 'grote' onderhoudswerk-zaamheden ervoor gezorgd dat het de kosten hoger zijn dan voorgaande jaren. Dit zijn bijvoorbeeld vervanging van de sportvloeren en asbestsanering in een aantal sporthallen.

Verloop reserve SBO gebouwen	
Saldo 1-1-2018	€ 1.517.235
Onttrekking 2018	€ 362.250
Saldo 31-12-2018	€ 1.154.985

Verloop reserve onderhoud gebouwen	
Saldo 1-1-2018	€ 581.340
Bij: Jaarlijkse storting	€ 101.000
Af: Onttrekking afschrijving	€ - 13.249
Saldo 31-12-2018	€ 669.091

Financiering

Treasury is het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De financieringsparagraaf bevat volgens het BBV de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille. We geven daarom in deze paragraaf een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de gemeente.
De financieringsparagraaf gaat daarnaast in op de eisen die de Wet Fido stelt. Dat wil zeggen dat de uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dient, dat het beheer prudent is en dat aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm is voldaan.
Tenslotte besteden we in deze paragraaf ook aandacht aan de financieringspositie.

Risicobeheer treasuryfunctie

In deze paragraaf geven we een analyse van de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie. We onderscheiden daarbij renterisico's en kredietrisico's.

Voor het renterisico, wordt door middel van een normering een goede spreiding van renteaanpassingen binnen de leningenportefeuille bevorderd. Het doel hiervan is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten welke consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. Aldus bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen.

Kredietrisico's worden beperkt door de eisen die de Wet Fido stelt aan tegenpartijen en producten op de geld- en kapitaalmarkten. Tegenpartijen dienen over een minimale kredietwaardigheid te beschikken in de A-categorie. Tevens dienen financiële producten de garantie te bevatten dat aan het einde van de looptijd de hoofdsom nog intact is.

RENTERISICO VLOTTENDE SCHULD (KASGELDLIMIET)
Dit instrument dient om de omvang van de kortlopende financieringsmiddelen te kunnen bewaken. De kasgeldlimiet is een percentage van de omzet van de gemeente dat de ruimte voor korte financiering aangeeft. De limiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar (vlottende schuld) en bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van de lasten (exclusief stortingen in reserves). Wanneer de vlottende schuld dit percentage van 8,5% overschrijdt moet een deel van de vlottende schuld worden omgezet naar vaste (langlopende) schuld. Daarnaast kan een overschrijding leiden tot een strenger toezichtregime.

Op basis van de primitieve begroting 2018 (€ 109.517.000) bedraagt de kasgeldlimiet van de gemeente Rheden € 9.308.945. Door de lage rente is in 2018 zoveel mogelijk gebruikt gemaakt van kasgeldleningen ter financiering van liquiditeitstekorten. Dit heeft een voordelig effect op de rentelasten.

Berekening (bedragen x (€ 1.000)	**2018**
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% * 109.517)	9.309
2. Vlottende schuld	
- opgenomen gelden korter dan 1 jaar	5.500
- schuld in rekening courant	72
3. Vlottende middelen	
- contanten in kas	1
- Te goeden in rekening courant	50
4. Toets kasgeldlimiet	
Totaal netto-vlottende schuld (2-3)	5.521
Toegestane kasgeldlimiet	9.309
Ruimte (+)/overschrijding (-) kasgeldlimiet (4 - 3)	**3.788**

Conclusie: er is ruim voldaan aan de kasgeldlimiet.

RENTERISICO VASTE SCHULD (RENTERISICONORM)

De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar (vaste schuld). Het doel hiervan is om tot een zodanige opbouw van de leningportefeuille te komen, dat het renterisico in een bepaald jaar als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen wordt beperkt. Indien een leningportefeuille gelijkmatig is opgebouwd, zal ook het renterisico over de vaste schuld in de tijd gelijkmatig zijn gespreid. Ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen worden hierdoor beperkt. De norm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Berekening (bedragen x (€ 1.000)	**2018**
1. Renteherzieningen	0
2 Aflossingen	10.091
3 Renterisico (1 + 2)	**10.091**
4a Begrotingstotaal (primitief 2013)	109.517
4b Percentage conform ministeriele regeling	20%
4 Renterisiconorm (4a x 4b)	**21.903**
5 Ruimte (+)/overschrijding (-) renterisiconorm (4 - 3)	**11.812**

Conclusie: er is ruim voldaan aan de renterisiconorm.

De gemeente heeft geen lopende leningen waarop een renteherziening kan plaatsvinden.
In 2018 is één lening van € 10 miljoen afgelost. Deze had een looptijd van 5 jaar en een rentetarief van 1,52%. Deze lening is geherfinancierd. Daarnaast is er in 2018 voor 15 miljoen extra aan langlopende lening aangetrokken. Deze extra financiering was nodig ter financiering van de tekorten in de exploitatie en de investeringen.
In 2018 zijn de volgende leningen aangetrokken: € 15 miljoen met een looptijd van 10 jaar tegen 1,26%, en 2 leningen van 5 miljoen met een looptijd van 5 tegen 0,35% resp. 0,43%
In 2019 moet er wederom een lening van € 10 miljoen worden afgelost. Ook zal het noodzakelijk zijn extra langlopende middelen aan te trekken voor de financiering van de tekorten in de exploitatie.

KREDIETRISICO'S

Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het risico dat de gemeente loopt over verstrekte leningen en beleggingen. Ten tweede is er sprake van indirecte kredietrisico's bij verstrekte gemeentegaranties (ook wel borgstellingen genoemd).

KREDIETRISICO OP LENINGEN EN BELEGGINGEN

De gemeente Rheden heeft uit hoofde van haar publieke taak leningen verstrekt en in deelnemingen geïnvesteerd. In het hierna volgende overzicht zijn de uitgezette gelden vermeld.

KREDIETRISICO OP VERSTREKTE GELDEN AAN DERDEN

Uitzettingen	2018	%
Uit hoofde van publieke taak:		
1. Deelnemingen	608.767	18,4
2 Overige leningen	2.698.532	81,6
Totaal	**3.307.299**	**100,0**

Ad 1. Onderstaand de specificatie van de deelnemingen

Omschrijving	Deelnemingen
Aandelen BNG	424.207
Aandelen Alliander	184.560
Totaal	**608.767**

Genoemde deelnemingen worden uit hoofde van de uitvoering van de publieke taak aangehouden. Over het aandelenbezit wordt koersrisico gelopen maar dit risico is minimaal. De aandelen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Deze waardering is lager dan wanneer de waarde bepaald zou worden door vraag en aanbod op de beurs.

Ad 2. De overige leningen betreffen verstrekte leningen aan SVN (starterslening, duurzaamheidslening en blijverslening) en een achtergestelde lening Alliander.

KREDIETRISICO TEN AANZIEN VAN GEMEENTEGARANTIES (BORGSTELLINGEN)

De gemeente Rheden kan jegens geldgevers borg staan voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken die activiteiten verzorgen welke in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Ultimo 2018 heeft de gemeente geen garanties afgegeven.

WAARBORGFONDS SOCIALE WONINGBOUW (WSW)

De gemeente Rheden neemt deel in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en staat in dit kader, door middel van een achtervangovereenkomst, garant voor € 134 miljoen aan leningen die zijn verstrekt aan woningcorporaties.

Het garant staan door middel van achtervangovereenkomst houdt in dat in eerste instantie het WSW wordt aangesproken indien de geldnemer niet aan zijn verplichtingen voldoet. Pas als het risicovermogen van het WSW onder een bepaald minimum komt, worden de deelnemende gemeenten verplicht om een renteloze lening te verstrekken. De gemeente loopt dus eigenlijk alleen een renterisico.

Gezien de vermogenspositie van het WSW, de goede controle en toetsing door dit fonds en de spreiding van het risico over de deelnemende gemeenten is dit als een laag risico te kwalificeren.

Beleid inzake financiering en financieringspositie

SOLVABILITEIT

Een oordeel over de vermogenspositie kan worden gevormd met behulp van de solvabiliteitsratio. Solvabiliteit is de mate waarin een instelling in staat is om aan haar korte en lange termijn-verplichtingen te voldoen. Deze maatstaf wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen (reserves) en het totale vermogen (eigen en vreemd vermogen)

Omschrijving	Boekwaarde per 01-01-2018	Boekwaarde per 31-12-2018
Eigen vermogen	41.378	35.007
Totaal vermogen	125.562	131.215
Ratio (ev/vv)	33%	27%

De solvabiliteitsratio is wederom aanzienlijk gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit komt door het negatieve resultaat in 2018. Bij de begroting 2018 was een daling voorzien naar 29%. Ondanks deze daling is de solvabiliteitspositie nog steeds voldoende maar het is het noodzakelijk de dalende trend om te buigen.

FINANCIERING ACTIVA

Bij voorkeur worden de investeringen in de voorraad kapitaalgoederen gefinancierd met eigen middelen (interne financiering). Ten opzichte van de externe financiering worden hiermee de renterisico's en de rentelasten beperkt. Dit uitgangspunt is in ons treasury statuut opgenomen.
Door voorgenomen investeringen in de riolering en overige investeringen volgens de investeringslijst 2019-2022 zal het financieringstekort de komende jaren licht toenemen.

FINANCIERINGSSTRUCTUUR

Een evenwicht in de financieringsstructuur leidt tot een beperking van de renterisico's. Investeringen in duurzame kapitaalgoederen worden hierbij afgedekt met langlopende financieringsmiddelen, waardoor de gemeentelijke exploitatie minder gevoelig wordt voor rentebewegingen. Het onderstaande overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringsstructuur in 2018.

(Bedragen x € 1.000)	Aanvang 2018	Mutaties 2018	Ultimo 2018
Vaste activa			
Immateriële activa	468	-33	435
Materiële vaste activa	108.098	3.806	111.904
Financiële vaste activa	3.303	4	3.307
Totaal vaste activa	**111.869**	**3.777**	**115.646**
Eigen vermogen			
Algemene reserves	27.016	-6.467	20.549
Bestemmingsreserves	20.011	-2.116	17.895
Gerealiseerd resultaat	-5.649	2.173	-3.476
Totaal eigen vermogen	**41.378**	**6.410**	**34.968**
Voorzieningen	**3.953**	**-429**	**3.524**
Langlopende schulden	**55.092**	**15.079**	**70.171**
Totaal financiering	**100.423**	**7.637**	**108.140**
Financieringssaldo (- = tekort)	**-11.446**	**3.940**	**-7.506**

Eind 2018 was het financieringssaldo € 7,586 miljoen (negatief). Dit wordt gefinancierd met kortlopende middelen. In 2019 zal een deel van de kortlopende financiering worden omgezet in langlopende financiering.

Rentemethodiek

RENTEBELEID EN RENTERESULTAAT

In 2018 is ter herfinanciering van een aflopende lening van € 10 miljoen een nieuwe langlopende lening aangetrokken. Daarnaast is er 15 miljoen extra aangetrokken ter financiering van de tekorten in de exploitatie. Een langlopende lening wordt aangetrokken indien de kasgeldlimiet wordt overschreden. Door de ruimte onder de kasgeldlimiet te benutten wordt optimaal geprofiteerd van de negatieve rente op kort geld. Bij het aantrekken van leningen houden we rekening met een goede spreiding van de looptijden. Hierdoor is het renterisico lager en kunnen wij blijven voldoen aan de renterisiconorm.

ONTWIKKELINGEN IN 2018: SCHATKISTBANKIEREN

Alle decentrale overheden zijn verplicht deel te nemen aan schatkistbankieren. Dit houdt in dat alle liquide middelen boven een bepaalde drempelbedrag aangehouden moeten worden bij het ministerie van Financiën. Wanneer decentrale overheden hun tegoeden aanhouden in de Nederlandse schatkist, daalt de financieringsvraag van de Nederlandse staat op de financiële markten. Schatkistbankieren draagt hierdoor bij aan de verlaging van de overheidsschuld. In 2018 is er geen sprake geweest overschrijding van de drempel.

Bedrijfsvoering

In deze paragraaf gaan we in op een aantal ontwikkelingen in de bedrijfsvoering van de gemeente Rheden. Hierin besteden we aandacht aan de interne organisatie en de beheersing van de bedrijfsprocessen.

Met ingang van 1 mei 2018 zijn we van gestart met de netwerkorganisatie. De structuur is gewijzigd en we zijn verder gegaan met professionaliseren van de organisatie.

In de programma's van dit jaarverslag zijn we ingegaan op de ontwikkelingen die verband houden met de primaire taken van de gemeente en de daarvoor beschikbare middelen. In deze paragraaf staan de ondersteunende taken centraal.

Samenwerking met Arnhem, Renkum in De Connectie

De bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie voert vanaf 1 juli 2017 uitvoerende taken met name in de bedrijfsvoering voor de gemeente Rheden uit. Als gevolg hiervan zijn circa 60 fte overgegaan naar De Connectie. De budgetten die verband houden met de overgedragen taken zijn ook overgedragen.

In 2018 heeft er een zogenaamde '1-meting' naar de beleefde kwaliteit van dienstverlening plaatsgevonden. Dit onderzoek volgde één jaar na de uitgevoerde nulmeting naar de beleefde kwaliteit van dienstverlening. De voorspelde dip in kwaliteit van beleefde dienstverlening hebben we gevoeld. Bij de start van De Connectie zijn we 'as-is' overgegaan en de nulsituatie is niet volledig in beeld gebracht.

In de loop van 2018 ontstonden er zorgen over het ICT-taakveld. Deze zorgen werden gevoed door passages uit de bestuursrapportages 2018 en de meerjarenbegroting 2019-2022 VAN De Connectie. Er zijn eind 2018 onderzoeken uitgevoerd om de geduide risico's in de P&C-documenten in beeld te brengen. In 2019 VOLGEN voorstellen tot verbetering.

Personeel & Organisatie

ORGANISATIEONTWIKKELING

Halverwege 2018 is de organisatiestructuur aangepast aan de doelen die we hebben beschreven in de inrichtingsplannen 'Goed Beter Best!' en van 'Beter naar Best'. We streven naar een netwerkorganisatie die flexibel en adequaat kan inspelen op de ontwikkelingen in onze omgeving, zoals: de techniek, maar ook de arbeidsmarkt, financiële middelen, landelijk beleid, de maatschappelijke waarden, politieke wensen.

De netwerkorganisatie biedt meer flexibiliteit en garantie op integraal oppakken van opgaven. We werken in teams die alle beleidsvelden bij elkaar brengen, waardoor medewerkers elkaar makkelijker opzoeken, uitwisselen en versterken. In de gebiedsteams werken onze medewerkers dichtbij de inwoners en partners en kunnen

zodoende slagvaardig en op maat diensten verlenen. Door professionele teams meer verantwoordelijkheden en regelruimte te geven kunnen zij ook sneller en beter passende oplossingen vinden. Met de inzet van ontwikkelmanagers in de gebieden verbinden we de buitenwereld met de interne organisatie en kunnen zo beter inspelen op de behoeften en wensen uit de lokale samenleving.

Steeds meer pakken medewerkers werkzaamheden projectmatig op. In het afgelopen jaar zijn ruim 200 medewerkers getraind en bekend gemaakt met de ins-en-outs van werken in een programma, project of proces. Dit alles gericht om planmatig en resultaatgericht te werken.

Ontwikkeling & Strategie kreeg een steviger plek in de organisatie. Met de focus op: strategisch advies voor college en directie, lange termijn doelen, innovatie en organisatieontwikkeling, procesborging, integraal handelen en planning.

Aan de hand van een profiel van de medewerker van de toekomst voeren teams het gesprek hierover met elkaar. Het gaat over samenwerken, trots, passie, eigenaarschap, resultaatgerichtheid en klantgerichtheid. Op deze manier koppelen we specifieke gedragskenmerken aan de doelen van de organisatieontwikkeling en geven het zo betekenis. Naast dat het verdieping geeft in het werk geeft het een extra dimensie in de samenwerking.
Daarnaast zetten we in op het verbeteren van de werkprocessen in klantgerichtheid, efficiency en kwaliteit. Ook de inzet van de systemen betrekken we daarbij. Het komt nog te vaak voor dat onze systemen het werken belemmeren. Waar we daar oplossingen kunnen vinden kiezen we om dichter bij de leefwereld van de klant en/of medewerker (de bedoeling) aan te sluiten.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

Duurzaam personeelsbeleid

In maart 2018 stelden we samen met De Connectie, de gemeente Arnhem en Renkum een startnotitie op met een gezamenlijke visie op levensfasebewust personeelsbeleid. In 2018 zijn we begonnen met dit te vertalen naar het duurzaam personeelsbeleid voor onze gemeente. Duurzaam personeelsbeleid richt zich op duurzame en optimale inzetbaarheid voor jong én oud. Als goed werkgever willen we dat medewerkers op een gezonde wijze en goed inzetbaar mee kunnen bewegen met alle veranderingen, maar vooral met passie en plezier werken. De thema's strategische personeelsplanning, gezondheid en vitaliteit, mobiliteit en flexibiliteit van medewerkers en opleiding en ontwikkeling zijn verder uitgewerkt. Bij deze thema's werken we zoveel mogelijk samen met de gemeente Arnhem, Renkum en De Connectie

Interne arbeidsmarkt

Om interne mobiliteit te stimuleren en medewerkers kansen te bieden binnen hun loopbaan werkt De Connectie, de gemeenten Rheden, Renkum en Arnhem werken vanaf 1 mei 2018 met één interne arbeidsmarkt. Ook vanuit het oogpunt van de werkgever zien we een voordeel om mensen in andere keuken te laten kijken en zo kennis en ervaringen te delen. Elke vacature (tijdelijk of structureel) publiceren we altijd eerst intern.

Medewerker onderzoek

In oktober 2018 hebben we een medewerkersonderzoek uitgevoerd. Uit het onderzoek komt naar voren dat er verbeterpunten liggen op het gebied van resultaatgerichtheid, welzijn van medewerkers, werkdruk en informatie/communicatie.

De manager gaat in gesprek met medewerkers over de uitkomsten binnen het team en benoemt 3 VERBETERACTIES voor het komende jaar. De uitkomsten koppelen we tevens aan de verdere doorontwikkeling van de organisatie en aan het duurzaam personeelsbeleid.

Instroom jonge medewerkers

Eén van de doelstellingen van het duurzaam personeelsbeleid is een aantrekkelijke werkgever zijn voor medewerkers van alle levensfasen. We willen vooral de instroom van jonge medewerkers stimuleren. Wij vinden het belangrijk dat studenten zien dat werken bij de gemeente uitdagend is. Een goede manier om dat te laten zien is het aanbieden van stage- en traineeplaatsen. Hiervoor werken er in 2018 ongeveer 14 stagiaires bij onze gemeente en 1 trainee vanuit het regionale traineeship, Het Gelders Trainee traject.

Kansen voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt

We geven werkzoekende met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans. We bieden diverse werkervaringsplaatsen aan binnen onze gemeente voor diverse doelgroepen. Door goede begeleiding kunnen zij door stromen naar een betaalde baan. In 2018 hadden we 15 medewerkers die vallen onder de wet banenafspraak.

Ziekteverzuim

Per 1 januari 2018 werken de gemeente Arnhem, Renkum en De Connectie met dezelfde Arbodienst, onder een gezamenlijk contract vanuit een gezamenlijk visie op preventie en verzuimaanpak.

In 2018 is het verzuim gedaald van 7,3% (excl. zwangerschap) in 2017 naar 4,9% (excl. zwangerschap). De verwachting is dat deze trend zich voortzet in 2019. Om het ziekteverzuim nog verder naar beneden te brengen, is aandacht voor medewerkers (vooral de generatie 50+ en onder de 35 jaar) essentieel en dan vooral preventief. De daling van het ziekteverzuim is te verklaren door het meer aandacht geven aan medewerkers die dreigen uit te vallen en aan bestaand ziekteverzuim. Daarnaast door het bieden van maatwerkoplossingen.

Formatie en bezetting

De begrote structurele formatie voor 2018 is door de Raad vastgesteld op 326 fte. Op 31-12-2018 is de structurele formatie 328 fte. Daarnaast is er een tijdelijke formatie van 5 fte.

Formatieverloop			
31-12-2015 341 fte	31-12-2016 380 fte	31-12-3017 333 fte	31-12-2018 328 fte 5 fte (tijdelijk)

De bezetting op 31-12-2018 is 289 fte. De vacatureruimte is 44 fte. We hadden op 31-12-2018 een flexibele schil van 75 fte. Hiervan is 48 fte ingevuld door detachering via Driessen payroll. Het betreft hier voornamelijk 1e jaar proeftijd of tijdelijke formatie uit tijdelijke budgetten. De overige 27 fte flexibele contracten zijn zzp'ers of via een detacheringsbureau.

We werken bewust met een flexibele schil (detacheringen via Driessen en externe inhuur) bij pieken in het werk, ziektevervanging, specialistische vragen, projecten en taakstellingen. Op de gebiedsteams Toegang rust een taakstelling die in 2019 OPLOOPT tot € 378.000. Om bovenformativiteit te voorkomen is deze taakstelling voor een groot deel flexibel ingevuld. Daarnaast kwamen nieuwe medewerkers het 1e jaar via payroll in dienst. Bij goed functioneren en wederzijdse tevredenheid volgt in principe een aanstelling bij Rheden, tenzij er sprake is van tijdelijke formatie.

Overzicht voltijd / deeltijd en verhouding man / vrouw (aantal personen)

Overzicht voltijd/deeltijd	2015	2016	2017	2018
Voltijd	190	188	161	151
Deeltijd	178	185	167	188
Totaal	**368**	**373**	**328**	**339**

Verhouding man/vrouw (aantal personen)	2016	2017	2018
Man	179	154	153
Vrouw	194	174	186
Totaal	**373**	**328**	**339**

De gemiddelde leeftijd is 48,9 jaar. In 2017 was dit nog 49,2 jaar. De gemiddelde leeftijd is dus licht gedaald. Bij de invulling van vacatures wordt gestreefd naar verjonging. Dit beginnen we dus in de cijfers terug te zien.

TOELICHTING SALARISKOSTEN 2018

Salariskosten

Begroting salarissen 1-1-2018	€ 21.317.571
Mutaties zomerrapportage 2018	€ 1.465.886
Begroting salarissen 31-12-2018	€ 22.783.457

Bij de zomerrapportage is het budget voor de salariskosten verhoogd met totaal € 1.436.000. Het overige bedrag van € 29.886 betreft enkele mutaties ten laste van materieel budget (technische wijzigingen). De verhoging van het personeelsbudget is in de zomerrapportage toegelicht. De middelen waren o.a. bedoeld voor opvang van de werkdruk, wegwerken van wachtlijsten, ziektevervanging en tijdelijke frictiekosten, voortkomend uit de nieuwe organisatiestructuur.

Inhuur 2018		
Begroting inhuur 1-1-2018	€	588.290
Mutaties toename budget	€	201.088
Begroting inhuur 31-12-2018	€	789.378

Het inhuurbudget is toegenomen als gevolg van technische wijzigingen bij de zomerrapportage. Deze mutaties hadden geen budgettaire consequenties.

RESULTAAT 31-12-2018

Programma's	Salarissen			Inhuur			Dekking uit over.	Totaal
	Begroot	Werkelijk	Resultaat	Begroot	Werkelijk	Resultaat	Budg.	Resultaat
1. Sociaal	8.252.381	6.075.183	2.177.198	567.693	2.965.533	- 2.397.840	159.000	- 61.642
2. Ruimtelijk	7.156.238	6.607.279	548.959	126.668	953.175	- 826.507	197.085	- 80.463
3. Bestuur en Veiligheid	833.664	693.741	139.923	41.000	36.639	4.361		144.284
4. Dienstverlening	1.882.025	1.689.851	192.174	0	284.567	- 284.567		- 92.393
5. Financiën	60.506		60.506			0		60.506
6. Overhead	4.598.643	3.852.323	746.320	54.017	1.456.703	1.402.686	343.148	- 313.218
7. Alg. dekkingsmiddelen	0	0	0			0		0
Dekking uit opleidings-budgetten			0			0	120.910	120.910
Totaal (excl. raad + bestuur)	**22.783.457**	**18.918.377**	**3.865.080**	**789.378**	**5.696.617**	**- 4.907.239**	**820.143**	**- 222.016**

Toelichting

We hanteren de systematiek dat de vacatureruimte mag worden ingezet aan inhuur. Hiervoor is het resultaat op salarissen beschikbaar. Daarnaast is er sprake van aanvullende dekking voor totaal € 820.143. Dit betreft o.a. een onttrekking uit de reserve bestemmingsplannen, een onttrekking uit de voorziening wachtgeld personeel en een bijdrage van de gemeente Rozendaal voor verrichte werkzaamheden. Binnen de budgetten voor de opleidingen was sprake van een onderbesteding. Het totaalbedrag vindt u terug in de dekking uit overige budgetten.

Verklaring van de overschrijding

De CAO stijging bleek in 2018 hoger dan geraamd. In de stelpost CAO ontwikkelingen was rekening gehouden met een stijging van 1,5%. De werkelijke stijging bedroeg echter 2,5%. Ook met de stijgende pensioenlasten was in de begroting 2018 geen rekening gehouden. Hierdoor is op totaalniveau een extra last van € 341.000 ontstaan. U bent hierover geïnformeerd bij de tussenrapportage 2018. In deze rapportage was gemeld, dat voor de personeelskosten een eindresultaat werd verwacht van € 347.000 negatief als gevolg van hogere CAO en pensioenlasten.

Het eindresultaat is € 125.000 lager dan verwacht bij de tussenrapportage. In het vierde kwartaal 2018 zien we een daling van de uitgaven inhuur ten opzichte van de overige maanden.

Bij het bepalen van het verwachte resultaat bij de tussenrapportage was rekening gehouden met een onderbesteding op het opleidingsbudget van € 159.000. Uiteindelijk bedroeg de onderbesteding op de opleidingsbudgetten € 121.000. Dit bedrag is meegenomen als incidentele dekking van de salariskosten 2018.

Taakstellingen personeelskosten

In de begroting 2018 zijn twee taakstellingen opgenomen op de personeelslasten. Het betreft een taakstelling uitvoering WMO (transformatieplan) van € 223.000 euro en een taakstelling van € 65.000 euro op de overige personeelslasten, die voortkomt uit het coalitieakkoord 2014-2018 (oorspronkelijk bedrag € 140.000). De realisatie taakstelling uitvoering WMO zal in 2019 zal verder worden bezien. De taakstelling op de overige personeelslasten wordt vanaf 2019 geheel gerealiseerd. Bij elkaar zorgen deze posten voor een negatief resultaat van € 288.000.

Communicatie

We hebben de afgelopen periode veel energie gestopt in het vastleggen van de definitie, de afbakening en werkwijze rond participatie. Het gaat veel meer om de wijze waarop overheid en inwoners samenwerken en we zien dat als partnerschap. We stellen partnerschap centraal en geven daaraan invulling door er in de praktijk mee aan de slag te gaan. Maatschappelijke vraagstukken hebben we gedeeld met onze partners en zoveel mogelijk geprobeerd in goede samenspraak adequaat en efficiënt op te lossen.
Vanaf mei 2018 hebben we onze organisatie ingericht als een netwerkorganisatie. Medewerkers zijn daar waar relevant geadviseerd en ondersteund om invulling te geven aan de nieuwe rol in de netwerkorganisatie. Omgevingsbewust werken maakt onderdeel uit van onze standaard werkwijze. We hebben trainingen en ondersteuning verzorgd in het maken van omgevingsanalyses.

Informatiemanagement & automatisering

INFORMATIEBELEIDSPLAN

De netwerkorganisatie, maar ook veranderende wetgeving vragen een forse doorontwikkeling van de informatievoorziening. Het in 2019 VAST te stellen informatiebeleidsplan voorziet in deze noodzakelijke doorontwikkeling.

INFORMATIEBEVEILIGING EN PRIVACY

We beseffen dat informatiebeveiliging en privacy met de toenemende digitalisering van werkprocessen en dienstverlening steeds belangrijker is geworden. We hebben uitvoering gegeven aan de volgende speerpunten.

- We hebben nieuw informatiebeveiligingsbeleid en privacybeleid opgesteld.
- We hebben Algemene Verordening Gegevensverordening (AVG) geïmplementeerd en geborgd.
- We hebben de belangrijkste verbetermaatregelen als gevolg van de nieuwe verantwoordingssystematiek (ENSIA) uitgevoerd en we hebben gewerkt aan de overige verbeterpunten.
- We hebben een meting beveiligingsbewustzijn uitgevoerd en er zijn workshops bewustzijn gehouden, o.a. de week van de AVG.

REGIONALE SAMENWERKING

Op het gebied van kantoorautomatisering hebben we de verbeterprojecten regionale mail/agenda en vervanging Office doorgevoerd. De projecten telefonie en mobiele werkplek krijgen een vervolg in 2019.

MANAGEMENTINFORMATIE DIENSTVERLENING

Er wordt onder andere managementinformatie rond formatie en bezetting, ziekteverzuim, het vergunningenproces en enkele dienstverleningsrapportages geleverd.

Planning & Control

VERNIEUWING PLANNING EN CONTROL CYCLUS

Naar aanleiding van de aangenomen motie ‘alle 4 begrotingsdocumenten op een rij’ hebben we in 2018 een vernieuwing van de P&C-Cyclus doorgevoerd. Zo is de voorjaarsnota vervangen door de kadernota en de bestuursrapportage door de najaarsrapportage. In de Kadernota is inzicht gegeven in het komende begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren. De behandeling van de Kadernota heeft in juni plaatsgevonden. In de Zomernota is inzicht gegeven in de ontwikkelingen en afwijkingen van het begrotingsjaar 2018. De behandeling van de kadernota heeft in september plaatsgevonden.

UITSTEL INVOERING NIEUW FINANCIEEL SYSTEEM

De Connectie, de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden hebben een nieuw financieel systeem. De invoering van dit nieuwe financiële systeem was voorzien op 1-1-2019 maar is uitgesteld. Technische onvolkomenheden en een uitgebracht extern advies hebben geleid tot dit uitstel. We onderzoeken of we met ingang van 1 juni 2019/ 1 januari 2020 het nieuwe financiële systeem gaan invoeren.

Basisregistraties en Geo-informatie

In 2018 zijn we bezig geweest met het overdragen van basisregistratietaken naar De Connectie. De Connectie dient te zorgen voor het op orde houden (beheren) van de wettelijk verplichte basisregistraties. Wij verzorgen de toepassingen en koppelingen van basisregistraties met eigen gemeentelijke (beheer) systemen.

De implementatie van de gemeente brede geo-informatie viewer is gerealiseerd. De gebruikers zijn door middel van inloopdagen en instructies wegwijs gemaakt in het nieuwe systeem.

We zijn in 2018 gestart met een gemeentelijk geo-open-data-portaal waarbij allerlei kaarten naar verschillende doelgroepen (o.a. inwoners) kunnen worden ontsloten. Denk hierbij aan kaarten die ondersteuning bieden bij de klimaattransitie (hittekaarten), landschapselementenkaarten, papier-/afvalophaaldagen enz. Ook worden zogenaamde webmapapps ontwikkeld waarmee inventarisaties in het terrein kunnen worden uitgevoerd met tablets en/of smartphones. Voorbeeld is het inventariseren van asbestdaken.

Ontwikkeling van bedrijfsvoering

In 2018 zijn we gestart met toevoegen van nieuwe rollen aan medewerkers bedrijfsvoering dit zijn de netwerkende en de participerende rol. Deze verandering is ingezet om nog beter aan te kunnen sluiten van de bij de behoefte van de klant.

Verbonden Partijen

INLEIDING

Het doel van deze paragraaf is de Raad inzicht te verschaffen in beleidsmatige en financiële betrokkenheid en risico's van de gemeente Rheden in private en publiekrechtelijke organisaties. In de Financiële verordening gemeente Rheden 2016 (artikel 21) is vastgelegd dat in de programmabegroting van elk van de verbonden partijen wordt weergegeven: het openbaar belang, het eigen vermogen, de solvabiliteit, het financieel resultaat en het financieel belang alsmede de aanwezige financiële risico's en de zeggenschap van de gemeente. Verder dient in elk geval te worden ingegaan op nieuwe verbonden partijen, het beëindigen van bestaande verbonden partijen, het wijzigen van bestaande verbonden partijen en eventuele problemen bij bestaande verbonden partijen.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (artikel 15) definieert een verbonden partij als een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Gerelateerd aan de definitie van verbonden partijen in het BBV kent de gemeente Rheden de volgende verbonden partijen in 2018:

Rechtsvorm	Verbonden partij	Verbonden programma
Gemeenschappelijke regelingen	Werkvoorziening Midden-Gelderland	1. Sociaal
	Modulair Gemeentelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland	1. Sociaal
	Gemeenschappelijke Regeling Onderwijs	1. Sociaal
	Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen	1. Sociaal
	Omgevingsdienst Regio Arnhem	2. Ruimtelijk
	GO Arnhem Nijmegen City Region	2. Ruimtelijk
	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden	3. Bestuur en Veiligheid
	Gelders Archief	6. Overhead
	De Connectie	6. Overhead
Overige verbonden partijen	Euregio Rijn-Waal	2. Ruimtelijk
Vennootschappen en coöperaties	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	5. Financiën
	Alliander N.V.	5. Financiën
	We Helpen Coöperatie UA	1. Sociaal

De stichtingen Economic Board regio Arnhem Nijmegen en samenwerkingsverband glasvezelnetwerk Arnhem (SSGA) komen in tegenstelling tot voorgaande jaren niet meer terug in deze paragraaf. Dit zijn geen verbonden partijen meer. De belangen met deze verbonden partijen wordt nu namens gemeente Rheden behartigd door andere verbonden partijen. Voor de stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen is dit de GO Arnhem Nijmegen City Region en voor de SSGA is dit De Connectie.

Werkvoorziening Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)/Arnhem

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

Werkvoorziening Midden-Gelderland (WMG) is een Gemeenschappelijke Regeling voor 11 gemeenten, waaronder Rheden, die uitvoering geeft aan de Wet sociale werkvoorziening. De missie betreft het ondersteunen van mensen met een SW-indicatie om door middel van een sluitende aanpak, een zo regulier mogelijke arbeidsplaats te verwerven.

ZEGGENSCHAP

De portefeuillehouder is lid van het algemeen bestuur. Het aantal stemmen wordt bepaald naar aantal inwoners van de gemeente. In het dagelijks bestuur zit één lid namens Rheden en Rozendaal.

PROGRAMMADOELSTELLING

De werkvoorziening Midden-Gelderland draagt bij aan de programmadoelstellingen van het programma 1 Sociaal, onderdeel werk en re-integratie. Focuspunt is Samen Onderweg, Doel H: Passend Werk en (arbeidsmatige) dagbesteding zijn beschikbaar.

DE BELEIDSVOORNEMENS

Op 11 september 2018 heeft de gemeenteraad besloten om de samenwerkingsmodules Werkgeverschap Sociale werkvoorziening per 1 januari 2019 ONDER te brengen in een nieuwe Module onder de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR). Op 27 november 2018 heeft het college ingestemd met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling MGR en besloten deel te nemen aan de samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW door het aangaan van de dienstverleningsovereenkomst Werkgeverschap SW. Op termijn zal de Gemeenschappelijke Regeling Presikhaaf Bedrijven worden geliquideerd.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	788	19.091	-10.535	8.847	0
2018	683	8.381	-105	7.108	0

RISICO'S

Met mogelijke frictiekosten bij de liquidatie van Presikhaaf Bedrijven is rekening gehouden in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

In 2017 is een flexibele regionale samenwerkingsconstructie voor het sociaal domein opgezet in de vorm van een Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR SDCG), die voldoende is toegerust de taken waarin gemeenten willen samenwerken effectief, efficiënt en in samenhang uit te voeren.

De eerste samenwerkingsmodule betrof de inkoop van zorg en ondersteuning. Vanaf 2018 is de MGR SDCG uitgebreid met de samenwerkingsmodules Onderwijszaken en Werkgeversservicepunt.

Het openbaar lichaam Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR) behartigt binnen de samenwerkingsmodule Onderwijszaken de belangen van de aan de samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten op het gebied van de uitvoering van de leerplichtwet en de wettelijke taken van de RMC-functie (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt).

De samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt bevat de volgende taken:

1. Het plaatsen bij werkgevers van werkzoekenden die behoren tot de volgende doelgroepen:
   - Kwetsbare werkzoekenden (Participatiewet, Wet banenafspraak)
   - WW-intensieve dienstverlening (50+ers, jongeren (actieplan jeugdwerkloosheid) en de WW'ers die vallen onder de wet Passend Werkaanbod (PAWA)).
2. Opbouwen en onderhouden van kennis over onder a genoemde werkzoekenden en de eisen die door werkgevers aan deze werkzoekenden worden gesteld.
3. Onderzoeken van de vraag van de werkgever en - waar mogelijk - ombuigen van die vraag ten behoeve van de doelgroepen.

Er is een apart contract aangegaan onder de DVO WSP voor de functiecreatie. dit is erop gericht om werkgevers te ondersteunen bij hun personeelsvoorziening met kandidaten afkomstig uit het landelijk doelgroepenregister. In 2019 zal de betaling aan Scalabor door de MGR worden overgenomen van Presikhaaf bedrijven. Momenteel is dit nog niet verwerkt in de begrotingen van beide gemeenschappelijke regelingen. Daarom is dit ook nog niet meegenomen in de paragraaf Verbonden partijen. Voor de begroting van gemeente Rheden is deze wijziging niet van invloed.

ZEGGENSCHAP

De hoofdstructuur van de MGR bestaat uit een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). Alle deelnemende gemeenten vaardigen 1 vertegenwoordiger namens het college af in het AB dat daarmee uit 12 leden bestaat.

Bij de bepaling van de zeggenschap wordt vooralsnog uitgegaan van een stemverhouding waarin inwonertallen, op basis van een vastgestelde staffel, een rol spelen. Uitgaande van in totaal 22 stemmen heeft de gemeente Rheden hier 2 stemmen.

PROGRAMMADOELSTELLING

De deelname aan de MGR levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen van programma 1: Sociaal.

DE BELEIDSVOORNEMENS

Met deze samenwerking beogen we een flexibele regionale samenwerkingsconstructie voor het sociaal domein, die voldoende is toegerust de taken waarin gemeenten willen samenwerken effectief, efficiënt en in samenhang uit te voeren.

De MGR is een organisatie in ontwikkeling waardoor er nog relatief veel tijd en aandacht is gegaan naar het inrichten van de organisatie en processen. De focus lag op het faciliteren van het bestuurlijk proces, de tijdige informatieverstrekking naar de raden, het toevoegen van nieuwe modules en de onderlinge samenhang tussen modules versterken. Dit is voor een groot deel gelukt en binnen de financiële kaders.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	0	1.586	0	112	0
2018	0	2.449	0	437	0

RISICO'S

De MGR als openbaar lichaam is een samenwerkingsvorm met rechtspersoonlijkheid. Gemeenten dragen (uitvoerende) verantwoordelijkheden over aan de MGR en hebben daarmee minder lokale autonomie. Het betreft hier uitvoeringstaken, waarbij de beleidsverantwoordelijkheid blijft liggen bij de gemeente (raad en college).

Gemeenschappelijke Regeling Onderwijs (GRO)

De Gemeentelijke Regeling Onderwijs (GRO) wordt per 1 januari 2019 OPGEHEVEN. De taken van de GRO zijn overgedragen aan de Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Gelderland (MGR).

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

In de regio Arnhem, uitgezonderd de gemeenten Renkum en Lingewaard, zijn de Leerplichttaken en de RMC-taken van het team vroegtijdige schoolverlaters ondergebracht in het Regionaal Bureau Leerling zaken Midden-Gelre (RBL). De sturing van het RBL liep tot 2017 via de Gemeenschappelijke Regeling Onderwijszaken (GRO). Sinds 2017 zijn de taken van de GRO overgedragen naar de Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Gelderland (MGR).

ZEGGENSCHAP

Alle tien gemeenten vaardigen een lid af in het Algemeen Bestuur. De mate van zeggenschap is regulier. In het Dagelijks Bestuur zitten vier leden waaronder één lid namens Renkum, Rheden en Rozendaal.

De colleges van de deelnemende gemeenten hebben een besluit genomen over het continueren van het RBL en een intentiebesluit (m.u.v. Renkum) over het onderbrengen van de Gemeenschappelijke Regeling Onderwijszaken (GRO) als module Onderwijszaken bij de Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR). De MGR wordt gezien als een passende werkgever voor het RBL (Regionaal Bureau Leerling zaken).

PROGRAMMADOELSTELLING

De GRO cq. MGR Onderwijs levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen van programma 1: Sociaal.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	130	0
2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0

RISICO'S

N.v.t.

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

De Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen, formeel de Bedrijfsvoering Organisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN), is een Gemeenschappelijke Regeling van 18 gemeenten in de regio voor de uitvoering van het gemeentelijk doelgroepenvervoer. Doelgroepenvervoer is vervoer waar inwoners op grond van Wmo, Jeugdwet of Onderwijswetgeving aanspraak maken.

Doel van de Gemeenschappelijke Regeling is ontwikkeling en instandhouding van een hoogwaardig systeem van doelgroepenvervoer. Het vervoer wordt aangeboden onder de naam Avan.

Met de provincie Gelderland heeft de BVODRAN een samenwerkingsovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst komen de provincie Gelderland en de BVODRAN overeen dat de vervoersorganisatie het aanvullend openbaar vervoer voor de provincie Gelderland uitvoert.

ZEGGENSCHAP

Namens de gemeente Rheden is één wethouder lid van het Bestuur. Alle gemeenten hebben één stem. Bij stemming wordt besloten op basis van gewone meerderheid. Er is voorzien in een gewogen op basis van inwonertal. Een gemeente kan hiervoor een schriftelijk verzoek indienen voorafgaand aan de betreffende bestuursvergadering.

PROGRAMMADOELSTELLING

Via onze deelname aan de vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen leveren wij een bijdrage aan de programmadoelstelling A.3 Sociaal: ‘Wij bevorderen de zelfredzaamheid van inwoners in hun dagelijkse leven’.

ONTWIKKELING IN 2018

De huidige contracten met particuliere vervoerders en regiepartij eindigen op 1 augustus 2021. Het bestuur van de DRAN heeft besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid om de lopende contracten te verlengen en gaat opnieuw aanbesteden.

Regionaal is, onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van de BVO, een strategische verkenning uitgevoerd naar de uitgangspunten en resultaten van de huidige samenwerking in vervoer.

Naast de regionale verkenning wordt een interne Rhedense beleidsevaluatie uitgevoerd. De Rhedense evaluatie en de strategische verkenning worden in het voorjaar van 2019 aan raadsleden voorgelegd.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	0	5.349	0	881	0
2018	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	0

RISICO'S

De meerjarenbegroting is aan fluctuaties onderhevig als gevolg van de prognoses van de vervoersomvang. Dit kan de hoogte van de gemeentelijk bijdrage sterk beïnvloeden.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA), Arnhem

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) is per 14 november 2012 in werking getreden. Per 1 april 2013 is vervolgens de Omgevingsdienst van start gegaan. Gemeente Rheden heeft de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving(vth-taken) op het gebied van de Wet milieubeheer ondergebracht in ODRA. Doel van de samenwerking in deze regeling is kwaliteitsverbetering, het verhogen van de robuustheid en het efficiënter kunnen uitvoeren van deze grotendeels wettelijk voorgeschreven taken.

ZEGGENSCHAP GEMEENTE

De portefeuillehouder is lid van het Algemeen Bestuur dat bestaat uit 11 personen. Van de 100 stemmen heeft Rheden 8 stemmen. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 5 leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal.

PROGRAMMADOELSTELLING

Programma 2, Doelstelling 3.1: Rheden heeft een gezonde, duurzame, schone en veilige leefomgeving.

DE BELEIDSVOORNEMENS

Uitvoering geven aan de VTH-taken op het gebied van milieu door middel van een dienstverleningsovereenkomst en een jaarlijks uitvoeringsprogramma.
De begroting van ODRA is gebaseerd op inputfinanciering. 2018 en 2019 zijn overgangsjaren naar outputfinanciering vanaf 2020. Deze jaren wordt afgerekend op de voor de gemeente gemaakte uren.
Gemeentelijke partners doen gezamenlijk onderzoek naar meer risicogestuurd milieutoezicht.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	801	3.123	- 63	493	0
2018	784	4.882	12	471	0

RISICO'S

Het financiële risico is voornamelijk de gemeentelijke bijdrage.
Wanneer ODRA de begroting overschrijdt (buiten de te verrekenen uren), wordt de overschrijding naar rato van inbreng in ODRA verrekend over de partners. Het risico hierop wordt klein ingeschat aangezien de begroting is gebaseerd op de ervaringscijfers in voorgaande jaren.

Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

Het Gemeenschappelijk Orgaan, (GO) is een regionaal afstemmingsoverleg en richt zich op verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven. Binnen het GO vindt afstemming plaats op de schaalgrootte van de voormalige Stadsregio Arnhem Nijmegen.
Artikel 4 van de regeling benoemt vier taken:

1. Het voeren van afstemming van beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, economie en milieu en duurzaamheid;
2. Het op strategisch niveau aansturen van Bureau Brussel;
3. Het voeren van overleg op andere domeinen, (optioneel);
4. Het adviseren op de domeinen waarop het overleg plaatsvindt.

ZEGGENSCHAP GEMEENTE

Binnen het GO worden in eerste instantie een 4-tal portefeuillehouders overlegvormen ingesteld, te weten;

- Economie;
- Mobiliteit;
- Wonen;
- Milieu en Duurzaamheid.

In het portefeuillehouders overleg wordt deelgenomen door de betrokken portefeuillehouder van elk deelnemend college.

Het GO bestaat uit een bestuur waarvan het voorzitterschap bij toerbeurt wordt vervuld door de burgemeester van Arnhem en de burgemeester van Nijmegen. Zij hebben geen stem. Het college van elk der deelnemende gemeenten wijst uit zijn midden een lid aan voor het GO. Besluiten binnen het GO worden bij meerderheid van stemmen genomen, daarbij geldt dat iedere gemeente één stem heeft.

PROGRAMMADOELSTELLING

Het GO draagt bij aan de programmadoelstellingen van programma 2. Ruimtelijk.
Extra budgetten zijn opgenomen in de Kadernota 2019 (Coalitieakkoord) Regionale Samenwerking en Partnerschap.

DE BELEIDSVOORNEMENS OMTRENT DE VERBONDEN PARTIJ

Het GO is een regionaal afstemmingsoverleg. Taken en bevoegdheden van de deelnemende gemeenten kunnen en worden niet overgedragen.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	0	0	56	66	0
2018	56	0	81	65	0

Voor 2019 is een financiële bijdrage gevraagd van € 1,88 per inwoner. Dit is inclusief de taken zoals die zijn ondergebracht in de Triple Helix samenwerking.

RISICO'S

Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM), Arnhem

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

De uitvoering op basis van de wet veiligheidsregio's en de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.
De VGGM is een samenwerkingsverband op het gebied van brandweer (hulpverlening), volksgezondheid en rampenbestrijding. Veiligheid en gezondheid zijn in de regio de kerntaken.

ZEGGENSCHAP GEMEENTE
De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur van de VGGM en algemeen bestuur van de VGGM.
De Wethouder Volksgezondheid / WMO neemt deel aan de bestuurscommissie van de VGGM.

PROGRAMMADOELSTELLING
De VGGM levert een bijdrage aan de doelstellingen van:
a. Programma bestuur en veiligheid, onderdeel een veilige leefomgeving;
b. Programma sociaal.

ONTWIKKELING

Veilig Thuis
De verplichte wet Meldcode is per 1 januari 2019 aangescherpt waardoor Veilig Thuis er taken bij heeft gekregen, zoals de Radarfunctie. Dit houdt in dat er meer casuïstiek op de radar komt bij Veilig Thuis door meer meldingen en Veilig Thuis heeft hierover een monitoringstaak gekregen.

Jeugdgezondheidszorg
De verantwoordelijkheid van het rijksvaccinatieprogramma ligt vanaf 1-1-2019 bij de gemeenten. De VGGM voert dit uit (middelen gingen voorheen vanuit rijk rechtstreeks naar GGD).
Jaarlijks brengt GGD Gelderland-Midden de Integrale Jeugdrapportage uit: een overzicht van cijfers en ontwikkelingen over de gezondheidssituatie van de jeugd in Rheden en de regio. Met deze informatie kunnen we beleidsmatig sturen op wat belangrijk en nodig is in de gemeente. De inhoud van de jaarrapportage wordt gedeeld met onze schoolbesturen.

Verward gedrag
In maart 2018 is besloten om een stuurgroep en een platform Verward Gedrag op te starten.

Doel van het platform is partijen in beweging krijgen voor een goed werkende aanpak voor personen met verward gedrag en de juiste partijen tot afspraken te brengen. Deelnemers aan het platform zijn alle gemeenten en regionale partijen uit zorg en veiligheid.

De stuurgroep laat zich informeren over de (boven)regionale projecten en de voortgang hiervan om van daaruit te rapporteren aan het regionaal platform. Het accent in de regionale agenda ligt bij vraagstukken die te relateren zijn aan 'crisis' en 'escalatie'.

Om de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle deelnemende partijen te benadrukken is een eigen beeldmerk ontwikkeld.

Bevolkingszorg

Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 24 oktober 2018 besloten tot een intensivering van de bevolkingszorg. Concreet komt deze verandering neer op het ten dele onderbrengen van deze gemeentelijke taken bij VGGM. De implementatie hiervan is in 2019.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	8.239	37.036	2.876	3.115	0
2018	7.368	36.944	1.437	3.584	0

Exploitatiebijdrage 2019: voor de GGD en GHOR 1 taken: € 13,63 per inwoner.

Middels het vaststellen van de VGGM begroting 2019 is de inwonersbijdrage toegenomen (ten opzichte van 2018) met 0,31 euro als gevolg van loon- en prijscompensatie.

RISICO'S

Het financiële risico bestaat daaruit, dat eventuele negatieve financiële resultaten kunnen leiden tot een hogere bijdrage indien niet voldoende bezuinigingen kunnen worden gerealiseerd.

Gemeenschappelijke regeling Gelders Archief, Arnhem

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

Het beheer van archiefbescheiden vindt normaliter plaats door de verschillende overheden zelf op grond van de Archiefwet 1995. De hoofdtaak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland. Het Gelders Archief draagt zorg voor het behoud van archieven van overheden en particulieren die voor blijvende bewaring in aanmerking komen. Dit is een wettelijke taak op basis van de Archiefwet 1995. Daarnaast maakt het Gelders Archief archieven toegankelijker en ontwikkelt onderwijsprogramma's.

ZEGGENSCHAP

Het algemeen bestuur bestaat uit 6 leden. De burgemeester van Renkum vertegenwoordigt in het algemeen bestuur de gemeenten Renkum, Rozendaal en Rheden.

PROGRAMMADOELSTELLING

Het Gelders Archief draagt bij aan de programmadoelstellingen van het programma 6 Overhead. Het Gelders Archief beheert ons blijvend te bewaren archief; draagt hiermee bij aan een toegankelijke en transparante overheid en aan kennisverspreiding over het verleden van onze gemeente.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	222	20.774	65	204	0
2018	210	20.642	-12	207	0

RISICO'S

De deelneming aan het Gelders Archief is beperkt tot een lumpsumverdeling. De hoogte van de lumpsumverdeling kan in 2020 gaan wijzigen als gevolg van de invoering van het E-depot in 2019

De Connectie

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

In de bedrijfsvoering organisatie De Connectie werken Arnhem, Renkum en Rheden samen op het gebied van bedrijfsvoeringstaken.

ZEGGENSCHAP

De gemeente Rheden wordt in het bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder bedrijfsvoering.

PROGRAMMADOELSTELLING

De Connectie draagt bij aan de algehele doelstelling van de gemeente, specifiek aan de doelstellingen van programma 6 Overhead.

BELEIDSVOORNEMENS

Met de samenwerking beogen we de kwaliteit van de (digitale) dienstverlening op niveau te houden, kosten te reduceren (leveren van meer kwaliteit en/of, op termijn, lagere kosten), kwetsbaarheid te verkleinen (bieden van continuïteit) en kansen te bieden aan medewerkers (vergroten van de aantrekkelijkheid voor medewerkers op een op termijn schaarse arbeidsmarkt). Op 21 februari 2017 heeft de raad besloten mee te doen aan De Connectie.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	774	0	- 168	3.340	n.v.t.
2018	1.308	21.927	689	6.160	n.v.t.

RISICO'S

Er zijn in het kader van de opbouwen van een robuuste uitvoeringsorganisatie een aantal risico's en daarbij passende beheersmaatregelen in kaart gebracht. Daarbij is een onderscheid gemaakt in bedrijfsrisico's (zoals te hoge ambitie), transformatierisico's (zoals onvoldoende bestuurlijke en ambtelijke daadkracht) en inhoudelijke risico's (zoals onjuist inschattingen van efficiency- en schaalvoordelen). De belangrijkste financiële risico's die zijn onderkend zijn de opgelegde taakstellingen en ICT. Mede op basis van door uw raad ingebrachte zienswijze op de meerjarenbegroting van de Connectie zijn eind 2018 twee onderzoeken uitgevoerd naar de ICT-keten. De uitkomsten van dit onderzoek zijn aan uw gepresenteerd op 12 februari 2019. Extra investeringen (structureel en incidenteel) om te groeien in ICT volwassenheidsniveau is noodzakelijk en urgent. Nog uit te voeren nader onderzoek brengt de nodigde investeringen verder in beeld en komen aan de orde bij onze P&C-momenten.

Euregio Rijn-Waal

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

De Euregio werkt sinds 1958 aan de opbouw en versterking van grensoverschrijdende structuren. De Euregio is een openbaar lichaam naar buitenlands (Duits) recht.

ZEGGENSCHAP

De Euregioraad bestaat uit 137 vertegenwoordigers. Rheden heeft 2 VERTEGENWOORDIGERS in de Euregioraad. De mate van zeggenschap is gering. Het dagelijks bestuur bestaat uit 7 leden. Burgemeester Van Wingerden-Boers was lid van het dagelijks bestuur. In verband met de recente gemeenteraadsverkiezingen is besloten om na haar aftreden deze plek niet over te laten nemen door burgemeester Van Eert. Uit de Euregioraad wordt een financiële commissie benoemd die bestaat uit 4 leden. Twee leden daarvan vertegenwoordigen de Nederlandse lidorganen. De financiële controlecommissie controleert de jaarrekening.

PROGRAMMADOELSTELLING

De deelname aan de Euregio Rijn-Waal levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen van de programma's 1 Sociaal en 2 Ruimtelijk.

BELEIDSVOORNEMENS

Gelet op de wijze waarop de Euregio Rijn/Waal het openbaar belang behartigt, is er voor de gemeente geen reden om het beleid te wijzigen.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	1.460	2.453	145	11	0
2018	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	11	0

De exploitatiebijdrage bedraagt in 2019 € 11.000.

RISICO'S

Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Den Haag

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De gemeente Rheden heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente bezit.
Door de gemeente Rheden zijn geen specifieke doelstellingen m.b.t. de participatie in de BNG (in 2013 en navolgende jaren) geformuleerd. De omvang van het stemrecht in de BNG biedt geen (potentiële) mogelijkheden om als individuele gemeente op beleidswijzigingen te sturen.

ZEGGENSCHAP

Wethouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Rheden in de aandeelhoudersvergadering. Het percentage aandelen van de gemeente Rheden is 0,336%. De zeggenschap is dus uiterst minimaal.

PROGRAMMADOELSTELLING

De BNG levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen voor programma 7 Algemene dekkingsmiddelen.

BELEIDSVOORNEMENS

Behoud van het aandelenbezit BNG, primair vanuit het oogpunt van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten om gezamenlijk de financiering van de publieke taak zo efficiënt mogelijk te organiseren. Expertise op dit vlak ligt bij de BNG. Daarnaast ontvangt de gemeente Rheden dividend uit het aandelenbezit.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	4.953.000	135.072.000	393.000	0	306
2018	4.991.000	132.518.000	337.000	0	473

*) Bijdrage aan gemeente zijn ontvangen dividenden.

RISICO'S

In het gemeentelijke risicoprofiel zijn geen risico's opgenomen ten aanzien van het aandelenbezit BNG door de gemeente Rheden. Het theoretisch risico voor de gemeente Rheden ligt vervat in het moeten bijstellen van de hoogte van de waardering op de balans van de onderhavige aandelen. Gezien de omvang van het gerealiseerd rendement is herwaardering niet aan de orde. Daarnaast bestaat de kans dat de gemeente een lager dividend ontvangt dan in de begroting wordt voorzien. Periodiek wordt de verwachte omvang van de te verkrijgen dividenden herijkt, wat ertoe leidt dat het (potentieel) risico in de lopende exploitatie wordt opgevangen.

Alliander N.V.

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

Netwerkbedrijf Alliander beheert regionale energienetwerken en levert netwerk gerelateerde diensten op het gebied van complexe energie-infrastructuren en de openbare ruimte.

Door de gemeente Rheden zijn geen specifieke doelstellingen m.b.t. de participatie in de Alliander geformuleerd; er is sprake van participatie op basis van een historisch gegroeide situatie. De omvang van het stemrecht in de Alliander biedt geen (potentiële) mogelijkheden om als individuele gemeente op beleidswijzigingen te sturen.

ZEGGENSCHAP

De gemeente heeft stemrecht via het platvorm Nuval namens de deelnemende gemeenten. Het percentage aandelen dat de gemeente Rheden heeft is 0,043%. Zeggenschap is uiterst minimaal.

PROGRAMMADOELSTELLING

Alliander levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen voor programma 7 Algemene dekkings-middelen.

BELEIDSVOORNEMENS

Het beleidsvoornemen is behoud van het aandelenbezit, primair vanuit het oogpunt van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten om invloed te houden op de wijze waarop Alliander haar diensten levert. Daarnaast ontvangt de gemeente Rheden dividend uit het aandelenbezit. De aandelen Alliander zijn voor € 184.560 op de balans gewaardeerd (verkrijgingswaarde).

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	3.942.000	4.217.000	203.000	0	45
2018	4.129.000	4.216.000	334.000	0	40

*) Bijdrage aan gemeente zijn ontvangen dividenden.

RISICO'S

In het gemeentelijke risicoprofiel zijn geen risico's opgenomen ten aanzien van het aandelenbezit Alliander door de gemeente Rheden. Het theoretisch risico voor de gemeente Rheden ligt vervat in het moeten bijstellen van de hoogte van de waardering (184.560) op de balans van de onderhavige aandelen. Gezien de omvang van het gerealiseerd rendement is herwaardering niet aan de orde. Daarnaast bestaat de kans dat de gemeente een lager dividend ontvangt dan in de begroting wordt voorzien. Periodiek wordt de verwachte omvang van de te verkrijgen dividenden herijkt, wat ertoe leidt dat het (potentieel) risico in de lopende exploitatie wordt opgevangen.

WeHelpen Coöperatie UA

HET OPENBAAR BELANG DAT DOOR DE VERBONDEN PARTIJ WORDT BEHARTIGD

Het implementeren van een gemeenschappelijke online marktplaats voor informele en gratis wederzijdse hulp is één van de instrumenten die ons ter beschikking staan om ons beleidsdoel, zoals in de programmadoelstelling verwoord, te verwezenlijken. Het lidmaatschap van deze private rechtspersoon is daartoe op dit moment de meest passende maatregel vanwege het feit dat onze lokale organisaties en inwoners zich hiervoor hebben uitgesproken. Het besluit om deel te nemen in de WeHelpen Coöperatie UA, is mede ingegeven door gevolg te geven aan onze gemeentelijke visie, het werken en handelen vanuit het perspectief van onze inwoners.

ZEGGENSCHAP

Door het lidmaatschap heeft de gemeente Rheden een stem in de Algemene Ledenvergadering (ALV). Het lidmaatschap is losgekoppeld van het zitting nemen in het bestuur. Daarmee wordt onnodige belangen-verstrengeling vermeden.

PROGRAMMADOELSTELLING

WeHelpen Coöperatie UA levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen van Programma 1. Sociaal.

BELEIDSVOORNEMENS

Wij willen bereiken dat onze thuiswonende burgers, ook als het lichamelijk en/of psychosociaal wat minder goed gaat, volwaardig kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. Zo maken wij het mogelijk dat er steeds meer samenredzaamheid ervaren wordt in onze wijken en buurten.

FINANCIËLE INFORMATIE

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)					
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2017	94	357	- 136	14	0
2018	161	263	6	10	0

RISICO'S

Het financieel risico is beperkt tot financiële bijdrage. Verder is iedere verplichting van leden of oud-leden van de coöperatie om in een tekort bij te dragen uitgesloten.

Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid geeft inzicht in het grondbeleid en de doelstellingen die worden nagestreefd. Tevens wordt in deze paragraaf de financiële positie van de grondexploitatie uiteengezet. Deze paragraaf kent de volgende indeling:

- Wettelijke eisen en informatievoorziening;
- Uitgangspunten grondbeleid;
- Financiële uitgangspunten grondexploitatie;
- Resultaten grondexploitatie;
- Ontwikkeling bufferreserve
- Winstneming grondexploitatie;
- Risico's.

In de paragraaf grondbeleid wordt inzicht verschaft in de resultaatverwachting van de grondexploitatie zoals deze blijkt uit de jaarrekening 2018 in vergelijking met de prognoses volgens de overeenkomstige paragraaf in de begroting 2019.

In deze paragraaf is geen rekening meer gehouden met het complex Da Costa. Dit plan is afgesloten.

Daarnaast wordt een tussentijdse winstneming gedaan van € 545.641 uit het complex De Beemd welke wordt toegevoegd aan de bufferreserve grondexploitatie. Dit is conform nieuwe regels van de BBV. Hierop wordt verderop in deze paragraaf ingegaan.

Wettelijke eisen en informatievoorziening

De verslagleggingsvoorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording: BBV) vragen om transparantie in het grondbeleid voor de raad. In eerste plaats vanwege de grote financiële belangen en risico's die inherent zijn aan de grondexploitatie. In de tweede plaats zal de relatie van de doelstellingen van het grondbeleid met de doelen in het programmaplan dienen te worden gelegd. In de financiële verordening gemeente Rheden zijn bepalingen opgenomen inzake het grondbeleid. De verordening voorziet in een vierjaarlijkse actualisatie van het grondbeleid in de vorm van een nota grondbeleid. In de raadsvergadering van februari 2015 heeft de raad ingestemd met de beleidsnota grondbeleid 2015. In deze beleidsnota zijn de uitgangspunten voor begroting en realisatie van het grondbeleid en de grondexploitatie uitgewerkt.

Uitgangspunten grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is geen doel op zich, maar dient primair om andere beleidsdoelen te realiseren. Via het strategisch grondbeleid kan worden gestuurd op gewenste ontwikkelingen en kan regie worden behouden over nieuwe ontwikkelingen en zaken die niet door de markt worden opgepakt. De instrumenten van de Wet ruimtelijke ordening en het grondexploitatieplan zijn hierbij een hulpmiddel. De structuurvisie bepaalt primair waar grondbeleid zal worden ingezet om gewenste ontwikkelingen te initiëren. De doelstellingen c.q. uitgangspunten van de woonvisie zijn eveneens leidend voor het te voeren grondbeleid en ook bij het actualiseren van de bestemmingsplannen worden keuzen mede bepaald door het te voeren grondbeleid. De volgende uitgangspunten vormen in de gemeente Rheden de basis voor het strategisch grondbeleid:

1. De omgevingsvisie dient als input voor het strategisch grondbeleid;
2. Daar waar marktontwikkelingen aansluiten bij het gemeentelijke beleid is geen gemeentelijke interventie in de vorm van actief grondbeleid nodig;
3. Het grondbeleid ondersteunt het ruimtelijk beleid en daarmee een aantal maatregelen die ruimtelijk, functioneel en financieel met elkaar samenhangen;
4. Voor een goede regievoering is een zekere mate van grondbezit noodzakelijk;
5. Het grondbeleid wordt uitgevoerd via een zelfvoorzienende grondexploitatie.

Op basis van deze uitgangspunten wordt een keuze gemaakt voor een actief dan wel passief grondbeleid of een vorm van publiekrechtelijke samenwerking. Het grondbeleid zal op basis van de nieuw te maken omgevingsvisies nader geconcretiseerd worden in een uitvoeringsprogramma. Voor de kern Rheden is dit uitvoeringsprogramma inmiddels vastgesteld door de raad. In de nota grondbeleid is een programmatische vertaling opgenomen.

Financiële uitgangspunten

FINANCIËLE KADERS

In de Nota Grondbeleid 2015 zijn de financiële uitgangspunten van de grondexploitatie opgenomen. Naast de uitgangspunten betreffende de raming van de inkomsten en uitgaven zijn hierbij tevens de financiële kaders in beeld gebracht.

Een belangrijk uitgangspunt is dat de grondexploitatie zelfvoorzienend moet zijn. Verliesgevende complexen dienen hierbij te worden gedekt door winstgevende complexen, zodanig dat de grondexploitatie zich zelf kan bedruipen (zelfvoorzienendheid) en geen beslag op de algemene middelen behoeft te worden gelegd.

Voor het geval de grondexploitatie verliesgevend is, dat wil zeggen op het moment dat toekomstige verliezen niet meer gedekt kunnen worden uit de exploitatieoverschotten worden de plannen versoberd of het programma (ambitieniveau) neerwaarts bijgesteld.

Voor het opvangen van macro-economische ontwikkelingen voor het bestaande beleid, alsmede voor de ontwikkelingen van toekomstige plannen komen de verwachte winsten met ingang van 2010 ten gunste of ten laste van de bestemmingsreserve Risicobuffer Grondexploitaties.

FINANCIËLE UITGANGSPUNTEN PROGNOSES

Naast de bovengenoemde financiële kaders zijn in de beleidsnota grondbeleid Rheden 2015 de volgende financiële uitgangspunten opgenomen, die bepalend zijn voor de financiële prognoses in de begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2023:

- Twee keer per jaar wordt per complex een actualisatie opgesteld van de te verwachten inkomsten en uitgaven (exploitatie opzet). Hierbij worden voor de bepaling van de hoeveelheden en prijzen de uitgangspunten gehanteerd, zoals deze zijn vastgelegd in de beleidsnota grondbeleid;
- Overeenkomstig de beleidsnota grondbeleid en de algemeen aanvaarde grondslagen van resultaatbepaling worden de volgende uitgangspunten gekozen inzake de verantwoording van de toekomstige resultaten:
  - Voor de verliesgevende deelcomplexen wordt een voorziening gevormd ter hoogte van het verwachte verlies, op het moment dat het verlies zichtbaar wordt (voorzichtigheidsprincipe). De voorziening wordt gevormd op het moment dat een (deel)complex in exploitatie wordt genomen. Met het bestuurlijk vaststellen van het te realiseren plan wordt ook het financieel kader vastgesteld.
    Met dit uitgangspunt voor het in exploitatie nemen van een complex wordt een reëel beeld gegeven van het te verwachten exploitatieresultaat en de noodzakelijke hoogte van de voorziening voor verliesgevende complexen;
  - Voor de winstgevende deelcomplexen zijn nieuwe verslagleggingsvoorschriften vastgelegd in de notitie grondexploitatie 2016. Een nadere uitleg is opgenomen in een in 2018 gepubliceerde actualisatie van de notitie grondexploitatie. De methodiek van winstneming gebeurt volgens de Percentage of Completion methode (POC-methode). Met deze methode wordt zowel rekening gehouden met het toerekening-beginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel.
    Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Wanneer er echter voldoende zekerheid bestaat moet voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd en kosten zijn gemaakt tussentijds naar rato van de voort-gang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hierbij mag wel rekening worden gehouden met risico's. Zoals uit de resultaten blijkt is dit in 2018 van toepassing voor de Beemd.
    De genomen winst wordt gestort in de Risicobuffer Grondexploitaties.
  - Vanuit de grondexploitatie worden de kosten van het gemeentelijk personeel gedekt, waarbij de bij-drage vanuit de grondexploitatie aan het concern is gebaseerd op de omvang van de ontwikkelingen in de grondexploitatie. Uitgangspunt hierbij is dat alle personele kosten gedekt worden voor zover deze zijn toe te rekenen aan de grondexploitatie.

Resultaten

In dit onderdeel wordt inzicht verschaft in de resultaatverwachting van de grondexploitatie zoals deze blijkt uit de jaarrekening 2018 in vergelijking met de financiële situatie zoals vastgelegd in de laatste begroting. De belangrijkste verschillen worden hierbij nader verklaard.

RESULTAATVERWACHTING GRONDEXPLOITATIE

De grondexploitatie is opgebouwd uit een aantal complexen. Voor deze complexen wordt 2 keer per jaar op basis van de uitgangspunten van de vastgestelde bestemmingsplannen een prognose gemaakt van de te verwachten resultaten. De frequente actualisatie van de exploitatieopzetten waarborgt een continu inzicht in de financiële positie van de grondexploitatie. In het onderstaande overzicht blijkt welke resultaten worden verwacht van de 'lopende' complexen, volgens de meest recente prognose. Deze resultaten zijn op basis van de contante waarde. Dit op grond van het uitgangspunt in de beleidsnota grondbeleid Rheden.

- Saldo contante waarde: saldo eindwaarde uitgedrukt in de geldwaarde van vandaag (of een ander nader aan te geven datum);
- Saldo eindwaarde: saldo van kosten en opbrengsten op einddatum van de exploitatie, rekening houdend met alle rentekosten en -opbrengsten en kosten- en opbrengstenstijgingen gedurende de looptijd van het project.

Op grond van de gewijzigde BBV mogen de NIEGG met ingang van 1 januari 2016 geen deel meer uitmaken van de grondexploitatie. Deze worden verantwoord onder de materiële vaste activa op de balans.

Prognose resultaten grondexploitatie op contante waarde (in €; + = winst; - = verlies) voor begroting 2019, en jaarrekening 2018 en eindwaarde voor jaarrekening 2018.

Complex	Prognose resultaten grondexploitatie Prognose Jaarrekening 2018 Eindw.	Prognose Jaarrekening 2018 CW	Prognose Begroting CW	Resultaat-ontwikkeling Contante W.
De Beemd	917.587	897.196	1.445.792	- 548.596
Totaal winstgevend	*917.587*	*897.196*	*1.445.792*	*- 548.596*
Da Costa	0	0	- 367.031	367.031
Dr Visserstraat	- 50.233	- 49.117	- 44.544	- 4.573
Vitatron	- 184.965	- 180.854	- 187.622	6.768
Totaal verliesgevend	*- 235.198*	*- 229.971*	*- 599.197*	*369.226*
Totaal	**682.389**	**667.225**	**846.595**	**- 179.370**
Voorziening verliesgevende complexen [1])	235.198			

[1]) Saldo verliesgevende complexen op eindwaarde wordt afgedekt door een voorziening.

ALGEMENE TOELICHTING

De toelichting op de resultaatontwikkeling vindt zoals hierboven aangegeven plaats op de contante waarde.

Uit het bovengenoemd overzicht op contante waarde blijkt dat volgens de jaarrekening een totaal positief resultaat op de lopende complexen wordt verwacht van € 846.595.

Dit resultaat is € 179.370 negatiever dan ten tijde van de begroting 2019. Het totaalsaldo op eindwaarde wordt € 682.389 positief, waarbij opgemerkt dat het totaalbedrag voor verliesgevende complexen (€ 235.198) wordt afgedekt door de voorziening verliesgevende complexen grondexploitatie.

De resultaatontwikkeling per complex wordt hieronder nader toegelicht.

RESULTAATONTWIKKELING PER COMPLEX GESPLITST IN VOORDELEN EN NADELEN OP CONTANTE WAARDE

Resultaatontwikkeling per complex		
Complex	**Positief**	**Negatief**
De Beemd		- 548.596
Da Costa	367.031	
Dr Visserstraat		- 4.573
Vitraton	6.768	
Totaal	**373.799**	**- 553.169**
Saldo		**179.370**

De belangrijkste wijzigingen op het totale resultaat van de grondexploitaties betreft het afsluiten van de grondexploitatie Da Costa en een winstneming op complex De Beemd.

De resultaatverbetering bij Da Costa betreft het afsluiten van dit verliesgevende complex. Tegelijkertijd wordt de voorziening grondexploitaties verminderd met ongeveer hetzelfde bedrag, zodat het effect op de totale gemeentelijke begroting nihil is.

De resultaatverslechtering op De Beemd betreft een tussentijdse winstneming welke volgens nieuwe verslag-leggingsvoorschriften getroffen dient te worden. De genomen winst wordt gestort in de Risicobuffer Grond-exploitaties, zodat het effect op de totale gemeentelijke begroting nihil is.

Ontwikkeling reserve risicobuffer

De bufferreserve is in 2010 ingesteld en heeft per 1-1-2019 een positief saldo van € 444.567.

Er vinden een aantal mutaties plaats.

Op basis van de prognoses overeenkomstig de BBG van de jaarrekening 2018 wordt € 889,- van de voorziening verliesgevende projecten onttrokken ten guste van de bufferreserve grondexploitatie.
Verder is er volgens nieuwe richtlijnen binnen de BBV tussentijds winst genomen uit het complex de Beemd van € 545.641. Tenslotte zijn nog enkele kleine kosten gemaakt voor inmiddels afgesloten complexen. Deze worden ten laste gebracht van de bufferreserve.

Door bovengenoemde onttrekkingen en toevoegingen wordt het nieuwe saldo van de risicobuffer € 989.440.

Risicobuffer	
Saldo 1-1-2019	**444.567**
Tussentijdse winstneming uit complex de Beemd	545.641
Toevoeging vanuit voorziening jaarrekening	889
Overige mutaties	- 1.657
Saldo per 31-12-2019	**989.440**

Winstneming

De verwachte resultaten zijn in zijn geheel en per complex uiteengezet. Hierbij is sprake van zowel winstgevende als verliesgevende complexen. Dit op basis van de algemeen aanvaarde grondslagen van resultaatbepaling.

Voor alle verliesgevende deelcomplexen die in exploitatie zijn genomen zijn voorzieningen gevormd. In het onderstaande overzicht blijkt wanneer de nog resterende winst volgens de jaarrekening 2018 gerealiseerd wordt. Hierbij is de winst op eindwaarde verwerkt, omdat bij de afwikkeling van het complex het resultaat op eindwaarde zal worden gerealiseerd.

Winstneming		
Jaar	**Deelcomplex**	**Verwacht resultaat**
	Winstgevende complexen	
2020	De Beemd	
	Subtotaal	**917.587**
	Verliesgevende complexen in exploitatie	**235.198**

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat voor de komende jaren in totaal € 0,92 miljoen aan winstneming kan worden verwacht. Deze winstverwachting is 0,54 miljoen lager dan die van de begroting 2019. Dit komt door een tussentijdse winstneming op het complex de Beemd van 0,54 miljoen euro.

Uit het overzicht blijkt eveneens dat voor de verliesgevende complexen in exploitatie een totaal verlies wordt verwacht van ongeveer € 0,24 miljoen. Voor dit bedrag is een voorziening gevormd conform de voorschriften uit de BBV.

Risico's

Exploitatie van bouwgrond gaat per definitie gepaard met risico's.
De volgende risico's kunnen worden genoemd:

- nationale en regionale marktomstandigheden betreffende woningbouw en bedrijventerreinen;
- (verwachte) overheidsmaatregelen (zoals milieuvoorschriften, ruimtelijke ordening, subsidiemogelijkheden);
- prijsontwikkeling in onder andere de bouwsector;
- procedures die moeten worden doorlopen en de resulterende (mogelijk lange) doorlooptijd;
- claimgevoeligheid (onder andere planschade);
- algemene economische ontwikkeling;
- invloed van provincie en rijksoverheid op gewenste woningbouwprogramma's en uitgifte van bedrijventerreinen.

Binnen bepaalde marges zijn de risico's beheersbaar. Inherent aan een bouwgrondexploitatie is altijd het meerjarig karakter. Om dit proces goed te kunnen beheersen is het noodzakelijk voortdurend inzicht te hebben in de ontwikkeling van baten en lasten.

Op grond van een analyse van de risico's zijn de volgende verhoogde risico's te benoemen:

- Als algemeen risico kan worden vermeld dat er tussentijds als gevolg van (inspraak) procedures, wetswijzigingen e.d. plannen inhoudelijk aangepast zullen moeten worden. De financiële effecten hiervan kunnen een negatieve invloed hebben op de zelfvoorzienendheid van de grondexploitatie.
- Wanneer de niet in exploitatie genomen gronden in exploitatie genomen worden kunnen deze verliesgevend zijn. Op dat moment zal een extra voorziening getroffen dienen te worden. Dit hangt af van de uiteindelijke plannen voor deze gronden.

Tenslotte is per 1 januari 2016 de VPB plicht voor overheidsbedrijven ingevoerd. Dit houdt in dat concurrerende en/of op winst gerichte ondernemingsactiviteiten van overheden vanaf 1 januari 2016 voortaan belastingplichtig kunnen zijn. Hieronder vallen ook de grondexploitaties. In de loop van 2019 WORDT getoetst of het totaal van de grondexploitaties van de gemeente Rheden als een (winstgevende) onderneming kan worden gezien. Als dat het geval is wordt een openingsbalans opgesteld en zal een inschatting worden gemaakt van de te betalen VPB. Verwacht wordt dat het effect op de resultaten van de lopende grondexploitaties klein is.

Bezuinigingen (niet behorende tot de gecontroleerde jaarrekening)

De paragraaf bezuinigingen heeft als doel zicht te houden op de voortgang van bezuinigingsmaatregelen, zoals die door uw raad in de afgelopen jaren zijn besloten. Ontwikkelingen die effect hebben op de realisatie van de bezuinigingsmaatregel worden vermeld bij het betreffende besluit.

In deze paragraaf is een overzicht opgenomen van de (nog) niet gerealiseerde bezuinigingen uit voorgaande jaren. Deze bezuinigingen komen voort uit:

- D-14: Dekkingsplan 2014-2017
- B-15: Begroting 2015
- T-15: Transformatieplan 2015

Bezuinigingen

Voortgang bezuinigingen

Het hoofdstuk bezuinigingen heeft als doel zicht te houden op de voortgang van bezuinigingsmaatregelen, zoals die door uw raad in de afgelopen jaren zijn besloten. Ontwikkelingen die effect hebben op de realisatie van de bezuinigingsmaatregel worden vermeld bij het betreffende besluit.

In deze paragraaf is een overzicht opgenomen van de (nog) niet gerealiseerde bezuinigingen uit voorgaande jaren. Deze bezuinigingen komen voort uit:

- D-14: Dekkingsplan 2014-2017
- B-15: Begroting 2015
- T-15: Transformatieplan 2015

STATUSOVERZICHT

Gerealiseerde en realiseerbare bezuinigingen Programma	2018	2019	2020	2021	Formatie	
(Bedragen x € 1.000)					**in fte**	**x € 1.000**
1- Sociaal	2.133	2.518	2.518	2.518		
2 - Ruimtelijk	453	3	3	3		
6 - Overhead	65	151	151	151	0,2	11
Totaal	**2.651**	**2.672**	**2.672**	**2.672**	**0,2**	11

Programma 1 - Sociaal

STATUSOVERZICHT

Product		Bron	2018	2019	2020	2021	Formatie	
(Bedragen x € 1.000)							in fte	x € 1.000
291	Theothorne	D-14	-	-	-	-	-	-
DIV	Transformatiplan	T-15	2.133	2.518	2.518	2.518	-	-
Totaal			2.133	2.518	2.518	2.518		

TOELICHTING VOORTGANG

291 Theothorne

Op basis van een aangenomen motie van de gemeenteraad was de bezuiniging tot het jaar 2019 OPGESCHORT. In het Coalitieakkoord 'Rheden geeft Energie' is vastgelegd dat de bezuiniging op de Theothorne-regeling structureel wordt teruggedraaid.

DIV Transformatieplan

Het transformatieplan 2015 is door de raad vastgesteld op 30 juni 2015 en verwerkt in de begroting. De actualisatie is vastgesteld op 20 oktober 2015. In aansluiting op de Voorjaarsnota 2017 is de notitie 'Twee jaar Transitie in Rheden' verstrekt aan de Raad. Hierin is aangegeven dat ten opzichte van de in het oorspronkelijk Transformatieplan opgenomen versoberingen op de afdeling Toegang naar verwachting € 300.000 minder kan worden bespaard. Dit is in bovenstaande opstelling en in de Begroting 2019 en MJR 2020-2022 VERWERKT. In het najaar 2018 is gestart met de werkzaamheden die moeten leiden tot een transformatieplan 2.0, dat gereed is medio 2019.

Programma 2 - Ruimtelijk

STATUSOVERZICHT

Product		Bron	2018	2019	2020	2021	Formatie	
(Bedragen x € 1.000)							**in fte**	**x € 1.000**
508	Vastgoed exploitatie verkoop woningen	D-18	450	-	-	-	-	-
546	Gezamenlijk beheer VRI's met Arnhem	D-14	3	3	3	-	-	-
Totaal			**453**	**3**	**3**	**-**	**-**	**-**

TOELICHTING VOORTGANG

508 Vastgoed exploitatie verkoop woningen

De begrote verkoop van het pand Den Heuvel is in 2018 niet gerealiseerd. Dit leidt tot een afboeking van de verwachte opbrengst van € 450.000, zoals gemeld in de verschillenanalyse bij programma 2. Ruimtelijk. Mogelijk dat het pand in 2019 WORDT verkocht of langjarig verhuurd. Eventuele ontwikkelingen en financiële consequenties verwerking in de zomerrapportage 2019.

546 Gezamenlijk beheer VRI's met Arnhem:

De bezuiniging wordt in 2019 gerealiseerd.

Programma 6 - Overhead

STATUSOVERZICHT

Product		Bron	2018	2019	2020	2021	Formatie	
(Bedragen x € 1.000)							**in fte**	**x € 1.000**
20	Taakstelling formatie	B-15	65	140	140	140	-	-
42	ICT samenwerking/ De Connectie	B-15	0	0	125	466	-	-
43	Functie medewerker basisregistratie	B-15	-	11	11	11	0,2	11
Totaal			**65**	**151**	**276**	**617**	**0,2**	**11**

TOELICHTING VOORTGANG

20 Taakstelling formatie

Deze taakstelling wordt in 2018 voor een deel en vanaf 2019 geheel gerealiseerd.

Dit is reeds verwerkt in de meerjarenbegroting 2019-2022.

42 Bedrijfsplan De Connectie/ ICT samenwerking

In februari 2019 is uw raad geïnformeerd over de verwachte ontwikkelingen bij De Connectie. Met name bij ICT is sprake van een achterstand op techniek. Extra investeringen zijn nodig om de ICT op het juiste niveau te krijgen. Dit heeft consequenties voor de ingeboekte taakstelling. In de loop van 2019 zal meer duidelijkheid komen over de financiële gevolgen van de extra investeringen voor de drie gemeenten.

43 Functie medewerker basisregistratie

De bezuiniging staat gepland voor 2019 en volgende jaren.

Bijlage Taakvelden - Beleidsindicatoren

1. Sociaal	Waarde	Jaar
Onderwijs		
17. Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0,34	2017
18. Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	23,38	2017
19. Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	2,1%	2016
Sport, cultuur en recreatie		
20. Niet sporters (%)	50,30%	2016
Jeugd, maatschappelijke ondersteuning en werk & inkomen		
21. Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-67 jaar)	562,7	2017
22. Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	1,3%	2015
23. Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	6,28%	2015
24. Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van der beroepsbevolking)	64,0%	2017
26. Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	1,2%	2015
27. Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners)	357	2018
28. Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar)	368	2018
29. Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	11,1%	2018
30. Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	1,1%	2018
31. Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,5%	2018
32. Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 10.000 inwoners)	580	2018

2. Ruimte	Waarde	Jaar
Economie		
14. Functiemenging (%)	45,9%	2017
16. Vestiging van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar)	110,1	2017
Milieu		
33. Omvang huishoudelijk afval (kg per inwoner)	177	2017
34. Hernieuwbare elektriciteit (%)	1,9%	2017
Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
35. Gemiddelde WOZ-waarde (in € 1.000)	210	2018
36. Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	3,0	2016
37. Demografische druk (%)	85,0%	2018
38. Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	630	2018
39. Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	665	2018

3. Bestuur en Veiligheid	Waarde	Jaar
Veiligheid		
6. Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	101,0	2017
8. Winkeldiefstallen (aantal per 10.000 inwoners)	20	2017
9. Geweldsmisdrijven (aantal per 10.000 inwoners)	48	2017
10. Diefstallen uit woning (aantal per 10.000 inwoners)	38	2017
11. Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (per 1.000 inwoners)	59	2017

4. Dienstverlening	Waarde	Jaar
Bestuur en ondersteuning		
1. Formatie (fte per 1.000 inwoners)	7,64	2018
2. Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	6,48	2018
3. Apparaatskosten (kosten per inwoner in €)	1283	2018
4. Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	26,09%	2018
5. Overhead (% van totale lasten)	11,98%	2018

6. Overhead	Waarde	Jaar
Bestuur en ondersteuning		
5. Overhead (% van totale lasten)	11,98%	2018

Jaarrekening

Baten en lasten en toelichting

Overzicht baten en lasten

Dit onderdeel van de jaarrekening geeft inzicht in het resultaat van de programma's voor de primitieve begroting, de actuele begroting en de realisatie 2018. Daarbij wordt een uitsplitsing gemaakt tussen het saldo van baten en lasten en het saldo van toevoegingen (= lasten) en onttrekkingen (= baten) in de reserves.

Overzicht baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018			Bijgestelde begroting 2018			Werkelijk 2018		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Sociaal	65.193	17.339	-47.854	68.838	17.633	-51.205	70.689	18.142	-52.547
2. Ruimtelijk	22.200	11.552	-10.648	22.429	12.253	-10.176	24.559	13.955	-10.604
3. Bestuur en veiligheid	5.347	23	-5.324	5.623	23	-5.600	5.740	234	-5.506
4. Dienstverlening	2.192	24	-2.168	2.332	24	-2.308	2.377	2	-2.375
5. Financiën	1.351	1.215	-136	1.610	1.140	-470	583	1.823	1.240
6. Overhead	13.259	101	-13.158	13.876	101	-13.775	14.229	94	-14.135
7. Algemene dekkingsmiddelen	-	76.632	76.632	-	78.126	78.126	-	77.557	77.557
TOTAALSALDO BATEN EN LASTEN	**109.542**	**106.886**	**-2.656**	**114.708**	**109.300**	**-5.408**	**118.177**	**111.807**	**-6.370**
1. Sociaal	244	9	-235	244	669	425	412	1.677	1.265
2. Ruimtelijk	136	105	-31	136	105	-31	1.168	731	-437
3. Bestuur en veiligheid	-	4	4	-	4	4	14	-	-14
4. Dienstverlening	-	-	-	-	-	-	-	37	37
5. Financiën	-	-	-	-	2.320	2.320	398	2.295	1.897
6. Overhead	-	48	48	-	48	48	605	751	146
7. Algemene dekkingsmiddelen	-	2.870	2.870	-	-	-	-	-	-
TOTAAL MUTATIES RESERVES	380	3.036	2.656	380	3.146	2.766	2.597	5.491	2.894
RESULTAAT	**109.922**	**109.922**	**0**	**115.088**	**112.446**	**- 2.642**	**120.774**	**117.298**	**-3.476**

Afwijkingen Primitieve Begroting en Realisatie 2018

Bedragen x €1.000 Programma	taak	Bijgestelde begroting 2018 Zomerrapportage	Afwijkingen na Zomerrapportage	S/I
Startsituatie	Structureel:	- 2.408		S
(voor Zomerrapp. 2018)	Incidenteel:	1.226		I
	subtotaal	- 1.182		
	mutaties reserves	660		I
Transport	Structureel:		- 3.061	S
(na Zomerrapp.2018)	Incidenteel:		419	I
			- 2.642	
1. Sociaal	Huishoudelijke verzorging-HHT	- 280		S
1. Sociaal	Wmo - begeleiding en Pgb	- 130		S
1. Sociaal	Zorg - begeleiding, DO	- 40	-411	S
1. Sociaal	Zorg - jeugd	- 270	- 1.755	S
	Overige uitgaven jeugd		41	S
1. Sociaal	Overige afwijkingen	- 26		S
2. Ruimte	Leges Wabo	50		S
3. Bestuur en Veiligheid	Raadsvergoedingen		- 11	S
5. Financiën	Stelposten	254		S
6. Overhead	ICT - bijdr. De Connectie	- 170		S
Diversen programma's	Overige afwijkingen	- 41		S
Subtotaal structureel		**- 653**	**- 2.136**	
1. Sociaal	Leerlingenvervoer/Collectief vervoer	- 362	203	I
1. Sociaal	Bijstand en inkomensvoorziening	80	465	I
	Werkgelegenheid en reïntegratie	- 13	116	I
1. Sociaal	Inburgering	- 150		I
1. Sociaal	Schuldhulpverlening	- 86		I
1. Sociaal	Zorg - LVB en overige		94	I
1. Sociaal	Zorg - Jeugd		- 800	I
1. Sociaal	Volksgezondheid	113		I
1. Sociaal	Onderhoud sportgebouwen	- 612		I
1. Sociaal	Onttrekk. reserve tbv uitgave Sociaal Do.	660	702	I
1. Sociaal	Overige afwijkingen			
2. Ruimte	Verkoop onroerend goed		- 450	I
2. Ruimte	Afvalinzameling		- 227	I
2. Ruimte	MFA's	- 124		I
2. Ruimte	Groen	- 70	- 180	I
2. Ruimte	Leges Wabo	350		
3. Bestuur en Veiligheid	Dagelijks bestuur		- 120	I
3. Bestuur en Veiligheid	Afdracht projecten VNG	- 95		I
5. Financiën	Incidentele baten en lasten		129	I
5. Financiën	Stelposten coalitieakkoord/over. Stelpstn		441	I
5. Financiën	SVN		715	I
7. Algemene dekkingsmiddelen	Uitkering Gemeentefonds	894	- 550	I
7. Algemene dekkingsmiddelen	Dividend	280		
Diverse programma's	Personeelskosten	- 1483	- 222	I
Diverse programma's	Overige mutaties reserves		79	I
Diverse programma's	Overige afwijkingen	- 849	907	I
Subtotaal incidenteel		**- 1.467**	**1.302**	
Recapitulatie:				
Structureel resultaat		- 653	- 2.136	
Incidenteel resultaat		- 1.467	1.302	
TOTAAL		**- 2.120**	**-834**	
Saldo bijgestelde begroting				
Resultaat 2018		**- 2.642**	**- 3.476**	
Structureel		- 3.061	- 5.197	
Incidenteel		419	1.721	

Begrotingsrechtmatigheid

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid is voorgeschreven dat het college een toelichting opneemt in de jaarrekening voor de programma's waar in werkelijkheid een nadelige afwijking ten opzichte van de begroting (inclusief wijzigingen) is ontstaan. Dit voorschrift geldt alleen voor de lasten. Hieronder is deze toelichting voor de betreffende programma's opgenomen.

PROGRAMMA 1 SOCIAAL

De begrote lasten (inclusief wijzigingen) bedragen € 68.838.000. De werkelijke lasten bedragen € 70.689.000. De hogere lasten bedragen per saldo € 1.851.000. Het nadelige saldo wordt met name veroorzaakt door overschrijdingen op Wmo (Zorg in Natura, € 645.000) en Jeugdzorg (Zorg in Natura, € 2.555.000).

PROGRAMMA 2 RUIMTELIJK

De begrote lasten (inclusief wijzigingen) bedragen € 22.429.000. De werkelijke lasten bedragen € 24.559.000. De hogere lasten bedragen per saldo € 2.130.000. Het nadelige saldo wordt onder andere veroorzaakt door een overschrijding op de salariskosten (€ 133.000), vastgoed (€ 182.000) onderhoud wegen (€ 275.000), grondbedrijf (€ 31.000), verkeer (€ 142.000), monumenten (€ 99.000), landschapsbeleidsplan (€ 87.000), groenonderhoud (€ 231.000), afval (€ 147.000) riolering (€ 116.000), actualisatie bestemmingsplannen (€ 125.000) en onderhoud schoolgebouwen (€ 270.000).

De salariskosten worden toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. De extra lasten voor onderhoud vastgoed worden gedekt uit de reserve SBO gebouwen (voorheen voorziening). De extra lasten voor onderhoud wegen worden gedekt uit de reserve SBO wegen (voorheen voorziening). De grondexploitatie is niet in de exploitatiebegroting meegenomen omdat deze zelfvoorzienend is. Dit betreft bestaand beleid. De extra uitgaven verkeer betreft het project voor aanpassing bushaltes. Tegenover deze kosten staat een provinciale subsidie. Bij monumenten zijn er nog een aantal nog te betalen bijdragen opgenomen welke worden gedekt door provinciale subsidies. Ook bij landschap zijn er kosten gemaakt die door een subsidie worden gedekt. De hogere lasten voor groenonderhoud komen door de posten zoals op het programma genoemd (Middenachterallee, steenmarters en project Sociale Ruimte). De hogere lasten afval komen door hogere inzamelingskosten. De hogere lasten riolering worden gedekt door onttrekking aan de voorziening riolering. Bij de lasten voor de actualisatie bestemmingsplannen staat ter dekking de hiervoor bestemde reserve actualisatie bestemmingsplannen. De lasten voor het schoolbestuurlijk onderhoud aan de scholen wordt bij het schoolbestuur is rekening gebracht waardoor de lasten en baten weer in evenwicht zijn.

PROGRAMMA 3 BESTUUR EN VEILIGHEID

De begrote lasten (inclusief wijzigingen) bedragen € 5.623.000 De werkelijke lasten bedragen € 5.740.000. De hogere lasten bedragen per saldo € 117.000. Het nadelig saldo wordt veroorzaakt door hogere lasten dagelijks bestuur, die voortkomen uit de wisseling van het college na de raadsverkiezingen in maart 2018. Het betreft wachtgeldverplichtingen en extra kosten als gevolg van de vorming van een nieuw college en het opstellen van een nieuw coalitieakkoord.

PROGRAMMA 4 DIENSTVERLENING

De begrote lasten (inclusief wijzigingen) bedragen € 2.332.000. De werkelijke lasten bedragen € 2.377.000. De hogere lasten bedragen per saldo € 46.000. De belangrijkste oorzaak van de hogere lasten zijn de hogere personeelskosten.

PROGRAMMA 6 OVERHEAD

De begrote lasten (inclusief wijzigingen) bedragen € 13.876.000. De werkelijke lasten bedragen € 14.229.000. De hogere lasten bedragen per saldo € 353.000. De belangrijkste oorzaak van de hogere lasten zijn de hogere personeelskosten.

Aanwending bedrag voor onvoorzien

Voor niet voorziene *incidentele* uitgaven is in de begroting 2017 een bedrag geraamd van € 25.000.

Conform artikel 28 van het BBV wordt hier inzicht gegeven in de besteding van dit bedrag.

Bedragen x € 1		**2018**
Budget onvoorzien	€	**25.000**
- Subsidie zeskamp Ellecom	€	1.500
- Lustrum belangenvereniging Daalhuizen Velp	€	500
Totaal geraamd ten laste van deze post	€	2.000
Restant Budget onvoorzien	€	**23.000**

Incidentele baten en lasten

Het onderstaand overzicht betreft de incidentele baten en lasten in de jaarrekening 2018.

Bedragen x € 1	Lasten	Baten
Programma 1. Sociaal		
Diagnostisch instrument	51.300	
Notaminimabeleid	17.800	
Burgerparticipatie	10.400	
Doorontwikkeling sportparken	267.200	
Wachtgeld muziekschool	50.000	
Preventiebeleid schuldhulp	70.000	
Gidsgelden (onderzoek jongeren)	34.400	
Mutatiereserve		824.497
Totaal	**501.100**	**824.497**
Programma 2. Ruimte		
Renovatie gemeentelijke gebouwen	54.000	
Economisch uitvoeringsprogramma	11.000	
Veerstoep	8.000	
Landschapsbeleidsplan	46.600	
Afvalpreventie	14.800	
Project digitalisering MD(regionale Samenwerking)	31.000	
Implementatie omgevingswet	38.500	
Project nieuwbouw zwembad	125.000	
Paspoort Laag Soeren	20.000	
OV haltes	290.000	
Overig	11.100	
Bijdrage provincie gemeentelijke Monumenten		43.750
Bijdrage provincie OV haltes		290.000
Bijdrage provincie landschapsbeleidsplan		32.000
Mutaties reserves	16.200	
Totaal	**666.200**	**365.750**

Bedragen x € 1	Lasten	Baten
Programma 3. Bestuur en veiligheid		
Budget wijkveiligheid	50.000	
Totaal	**50.000**	
Programma 4. Dienstverlening		
Mutatie reserves		37.400
Totaal		**37.400**
Programma 5. Financiën		
Kwijtschelding lening RIQQ	50.000	
Overige	76.000	
Voorziening juridische procedures	80.000	
Activering SVN		715.000
Mutatie reserves		1.897.200
Totaal	**206.000**	**2.612.200**
Programma 6. Overhead		
Samen meer service	56.000	
Transitiekosten De Connectie	607.000	
Organisatie ontwikkeling	108.000	
Mutatie reserves		269.250
Totaal	**771.000**	**269.250**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het onderstaand overzicht betreft de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Bedragen	Toevoegingen	Onttrekkingen
Programma 2. Ruimtelijk		
Reserve onderhoud gebouwen	101.000	13.249
Reserve herstructureringen	35.000	71.000
Totaal	**136.000**	**84.249**

Balans

Balans en toelichting

ACTIVA Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	*435.398*	*467.850*
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling van activa	215.398	227.850
- Eigendom in activa van derden	220.000	240.000
Materiële vaste activa	*111.903.624*	*108.098.117*
- Investeringen met een economisch nut	48.426.220	49.866.804
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	43.652.867	40.926.406
- Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut	19.824.537	17.304.906
Financiële vaste activa	*4.022.299*	*3.303.379*
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	608.767	608.767
- Leningen aan deelnemingen	1.948.533	1.948.533
- Overige langlopende leningen	1.465.000	746.080
Totaal vaste activa	**116.361.321**	**111.869.346**
Vlottende activa		
Voorraden	*1.129.165*	*1.558.951*
- Onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie)	1.129.165	1.558.951
Uitzettingen < 1 jaar	*12.977.424*	*11.469.626*
- Vorderingen op openbare lichamen	252.573	277.744
- RC-verhoudingen met niet-financiële instellingen	36.259	33.077
- Overige vorderingen	12.688.592	11.158.805
Liquide middelen	*51.289*	*12.598*
- Kassaldi	1.139	264
- Banksaldi	50.150	12.333
Overlopende activa	*696.237*	*651.753*
- Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	696.237	651.753
Totaal vlottende activa	**14.854.114**	**13.692.928**
TOTAAL ACTIVA	**131.215.436**	**125.562.273**

PASSIVA

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Vaste passiva		
Eigen vermogen	*35.006.598*	*41.378.049*
- Algemene reserve	20.549.267	27.016.344
- Bestemmingsreserve	17.933.591	20.010.950
- Gerealiseerde resultaat	-3.476.260	-5.649.245
Voorzieningen	*3.524.304*	*3.952.514*
Vaste schulden > 1 jaar	*70.171.349*	*55.092.106*
- Onderhandse leningen aan binnenlandse banken en overige financiële instellingen	70.000.000	55.090.757
- Waarborgsommen	171.349	1.349
Totaal vaste passiva	**108.702.252**	**100.422.669**
Vlottende passiva		
Vlottende schulden < 1 jaar	*20.782.028*	*24.353.054*
- Overige schulden	15.210.427	16.116.427
- Overige kasgeldleningen	5.500.000	7.000.000
- Bank en girosaldi	71.601	1.236.627
Overlopende passiva	*1.731.156*	*786.550*
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een bestedingsdoel	255.777	255.777
- Overige vooruitontvangen bedragen	1.475.378	530.773
Totaal vlottende passiva	**22.513.184**	**25.139.604**
TOTAAL PASSIVA	**131.215.436**	**125.562.273**
Garantstellingen	0	0
Gewaarborgde leningen	133.853.000	115.799.000

Toelichting op de balans

De gehanteerde uitgangspunten bij het opstellen van de jaarrekening hebben achtereenvolgens betrekking op:

TOEPASSING BESLUIT BEGROTING EN VERANTWOORDING

De jaarrekening 2018 is opgesteld met inachtneming van het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' van 17 januari 2003, inclusief de daarop reeds besloten wijzigingen.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN EN RESULTAATBEPALING ALGEMEEN

In de financiële verordening gemeente Rheden (verordening ex artikel 212 VAN de Gemeentewet) zijn enkele artikelen opgenomen met betrekking tot waardering en resultaatbepaling. De bepalingen uit de financiële verordening zijn opgenomen in onderstaande grondslagen.

Algemeen geldt dat bij waardering tegen verkrijgingsprijs, deze gedefinieerd als zijnde de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Bij waardering tegen vervaardigingsprijs wordt dit gedefinieerd als zijnde de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak van de vervaardiging worden opgenomen.

Eigen bijdrage op grond van de WMO.
Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) isontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief worden onder de immateriële vaste activa verantwoord. Kosten voor afsluiten van geldleningen worden door de gemeente Rheden niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatiegebracht.

De voorbereidingskosten voor een bepaald actief worden beschouwd als onderdeel van de verkrijgingsprijs van materiële activa. De afschrijvingstermijn van het geactiveerde materiële actief is geldend voor het totale bedrag. M.i.v. 2017 moeten de bijdragen aan activa in eigendom van derden ook worden verantwoord onder de immateriële vaste activa. (Was financiële vaste activa).

Door de wijziging van de BBV zijn bepaalde investeringen in de activa van derden geherclassificeerd van financiële vaste activa naar immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

Dit betreffen investeringen met een meerjarig economisch nut, meerjarig economisch nut waarvoor heffing wordt geheven en een meerjarig maatschappelijk nut. Sinds 2017 worden ook de niet in exploitatie genomen bouwgronden verantwoord onder de materiële vaste activa. Deze werden voorheen verantwoord onder de voorraden.

Activa met een meerjarig economisch nut en activa met een meerjarig economisch nut waarvoor heffing wordt geheven zijn opgenomen tegen de boekwaarde. De boekwaarde betreft de verkrijgingsprijs of historische kostprijs verminderd met de reeds vervallen afschrijvingstermijnen. De verkrijgingsprijs of historische kostprijs wordt bruto geactiveerd. Dit betekent dat onttrekkingen uit bestemmingsreserves geen deel uitmaken van de verkrijgingsprijs of historische kostprijs, maar over de gehele looptijd (lineair) worden gecorrigeerd op de berekende afschrijvingslasten. Deze activa komen niet in aanmerking voor extra afschrijving.

Investeringen met een economisch nut hebben betrekking op:

- De gemeentelijke organisatie: gebouwen waarin gemeentelijke activiteiten zijn ondergebracht;
- Inventaris, apparatuur, installaties, machines en vervoersmiddelen;
- Objecten die door de gemeente geëxploiteerd worden: woningen, gebouwen, terreinen, riolering e.d.

Activa met een meerjarig maatschappelijk nut in de openbare ruimte moeten m.i.v. 2018 worden geactiveerd. Bijdragen van derden mogen hierop in mindering worden gebracht. Bestemmingsreserves mogen alleen nog worden ingezet ter dekking van de afschrijvingslasten. Er wordt afgeschreven conform de hieronder opgenomen tabel. Investeringen met een maatschappelijk nut hebben betrekking op: aanleg en onderhoud van (inrichting van) wegen, watergangen, civiele kunstwerken, (inrichting van) groen, kunstwerken en speelplaatsen.

Afschrijving

Afschrijving van materiële vaste activa geschiedt in beginsel volgens de lineaire methode. Het startmoment van afschrijvingen is in principe het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. Afwijking hiervan is slechts mogelijk bij raadsbesluit, indien hier gegronde redenen voor zijn.

AFSCHRIJVINGSTERMIJNEN

Soort investering	Afschrijvingstermijn (in jaren)
ECONOMISCH NUT	
Grondkosten	n.v.t.
Gebouwen	40
Eerste inrichting en inventaris	10 - 12
Eerste inrichting en inventaris schoolgebouwen	15
Centrale verwarmingsinstallaties	15
Noodvoorzieningen onderwijs	15
Apparatuur betaald parkeren	8
Investeringsbijdragen monumenten	20 - 40
Restauratie gebouwen	20 - 40
Standplaatsen woonwagen	40
Huurwoonwagens	n.v.t.
Rioleringen	60 - 80
Vervoermiddelen, exclusief materiaal brandweer	5 - 10
Automatiseringsapparatuur, hardware	3 - 5
Automatiseringsapparatuur, software	5
Inventaris/meubelen	10 - 12
Vloerbedekking	10 - 12
MAATSCHAPPELIJK NUT	
Grondkosten civieltechnische werken	100
Civieltechnische werken	40
Verharding zandwegen	10
Speelgelegenheden	10
Plantsoenaanleg	25
Verkeersregelinstallaties	15
Aanleg vijvers	20
Lichtmasten	40
Armaturen	20
Abri’s	15
Kunstgrasveld	9 - 10

Financiële vaste activa

Onder financiële vaste activa vallen kapitaalverstrekkingen en verstrekte leningen. Waardering geschiedt tegen nominale waarde en afschrijving vindt alleen plaats indien sprake is van duurzame waardevermindering.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VLOTTENDE ACTIVA

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden grond in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. De ontvangen verkoopopbrengsten worden in mindering gebracht op de boekwaarde. Bij een verliesgevend plan wordt voor het gecalculeerde verlies een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt in mindering gebracht op de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (onderhanden werk). Winst op grondexploitatie wordt genomen naar rato van de voortgang volgens de percentage of completion methode.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid. De voorziening wordt bepaald op basis van een statische beoordeling van de debiteuren algemeen en debiteuren belastingen. Voor de debiteuren sociale zaken is het oninbaarheidspercentage vastgesteld op 75%.

Overige vlottende activa

De overige vlottende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VASTE PASSIVA

Vaste passiva

Reserves

Reserves worden gevormd conform de door de raad genomen besluiten. Dit geldt eveneens voor de toevoegingen en onttrekkingen. Belangrijke afwijkingen zijn vermeld in de toelichting op de balans. Bestemmingsreserves zijn de voor een specifiek doel afgezonderde bestanddelen van het eigen vermogen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VLOTTENDE PASSIVA

De waardering van de vlottende passiva gebeurt op nominale waarde. Met ingang van 2008 worden ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkering met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten in volgende begrotingsjaren, afzonderlijk verantwoord onder de overlopende passiva.

GRONDSLAGEN RESULTAATBEPALING

Deze grondslagen zijn grotendeels ontleend aan de waarderingsgrondslagen. Voor het overige geldt dat de lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Alle lasten en baten, die betrekking hebben op het boekjaar en tijdens het opstellen van de jaarrekening bekend zijn worden in het betreffende verslagjaar verwerkt. Daarbij geldt dat verliezen worden verantwoord op het moment dat ze voorzienbaar zijn en winsten eerst worden verantwoord nadat ze gerealiseerd zijn.

KOSTEN TOEREKENING

De doorberekening van de overhead vindt plaats op basis van voorcalculatorisch tarief. Dit gebeurt deels via tijdschrijven van het ambtelijk apparaat en deels via andere verdeelsleutels. De saldi van de (hulp)kostenplaatsen worden verantwoord op het product saldo kostenplaatsen.

Toelichting op de afzonderlijke activaposten

In het menu links staan de diverse onderdelen voor dit hoofdstuk weergegeven.

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa	
Aanschafwaarde 31-12-2017	781.361
Cumulatieve afschrijving t/m 2017	- 313.510
Boekwaarde per 31-12-2017	467.851
Investeringen	0
Desinvesteringen	0
Afschrijvingen	32.453
Aanschafwaarde 31-12-2018	781.361
Cumulatieve afschrijvingen t/m 2018	- 345.963
Boekwaarde 31-12-2018	435.398

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa		
	2018	2017
In erfpacht uitgegeven gronden	690.060	690.060
OVERIGE INVESTERINGEN MET EEN ECONOMISCH NUT		
Gronden en terreinen	4.233.415	4.233.415
Woonruimten	77.373	87.231
Bedrijfsgebouwen	31.595.649	32.576.426
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.609.937	2.481.478
Vervoermiddelen	825.610	959.820
Machines, apparaten en installaties	2.416.311	2.773.316
Overige materiële vaste activa	4.977.864	6.065.057
	47.736.160	49.176.743
INVESTERINGEN MET EEN ECONOMISCH NUT, WAARVOOR TER BESTRIJDING VAN DE KOSTEN EEN HEFFING KAN WORDEN GEHEVEN		
Riolering	43.652.867	40.926.406
INVESTERINGEN IN DE OPENBARE RUIMTE MET MAATSCHAPPELIJK NUT		
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (voor 2017)	14.820.806	14.249.572
Overige materiële vaste activa	36.410	39.185
	14.857.216	14.288.757
INVESTERINGEN IN DE OPENBARE RUIMTE MET MAATSCHAPPELIJK NUT		
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vanaf 2017)	4.967.321	3.016.149
	19.824.537	17.304.906
Totaal materiële vaste activa	**111.903.624**	**108.098.116**

VERLOOP MATERIËLE VASTE ACTIVA

Verloop materiële vaste activa	
Boekwaarde per 01-01-2018	**108.098.116**
Investeringen	10.076.878
Desinvesteringen	0
Bijdrage van derden	2.173.125
Afschrijvingen	4.098.245
Boekwaarde 31-12-2018	**111.903.624**

Verloopoverzicht materiële vaste activa

	Boekw. 01-01-18	Investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekw. 31-12-18
Grond en terreinen	4.923.476				4.923.476
Woonruimten	87.231		9.858		77.373
Bedrijfsgebouwen	32.576.426	709.807	1.442.184		31.844.048
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	60.673.606	8.907.298	1.807.577	2.173.125	65.600.202
Vervoermiddelen	959.820	67.623	175.184		852.258
Machines, apparaten en installaties	2.773.316	75.812	286.569		2.562.559
Overige materiële vaste activa	6.104.242	316.338	376.872		6.043.708
Totalen	**108.098.116**	**10.076.878**	**4.098.244**	**2.173.125**	**111.903.624**

DE BELANGRIJKSTE INVESTERINGEN (> € 100.000) IN 2018 BETREFFEN

Belangrijkste investeringen 2018	Investeringen	Bijdragen van derden	Totaal
Stationsomgeving Dieren	3.293.522	2.083.125	1.210.397
Nieuwbouw zwembad	390.692		390.692
Uitvoeringsplan de Bundel	322.073		322.073
Rotonde Arnh./Daalhuizerweg Vp	3.570.785		3.570.785
Beiltjeshof Velp Zuid	370.381	90.000	280.381
Herinr. Admiraal Helfrichlaan	857.106		857.106
Fietspad Havikerwaard	252.361		252.361
Wateroverlast Lentesteeg	128.096		128.096
Renovatie Groen 2017/2018	207.888		207.888
Overige mutaties < € 50.000	683.974		683.974
Totaal	**10.076.878**	**2.173.125**	**7.903.753**

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Financiële vaste activa	Bijdrage activa in eigendom van derden	Kapitaal-verstrekkingen aan deel-nemingen	Leningen aan deel-nemingen	Overige langlopende leningen	Totaal
Boekwaarde 01-01-18	0	608.767	1.948.533	746.080	3.303.379
Vermeerderingen				915.000	915.000
Aflossingen				196.080	196.080
Afschrijvingen					
Boekwaarde 31-12-18	0	608.767	1.948.533	1.465.000	4.022.299

VERMEERDERINGEN EN VERMINDERINGEN IN HET VERSLAGJAAR ZIJN

Vermeerderingen en verminderingen in het verslagjaar	Vermeerderingen	Aflossing	Afschrijving
SVN/Blijverslening	200.000		
SVN/Stimuleringsregeling	715.000		
Lening RIQQ		50.000	
Hypothecaire lening Carion		146.080	0
	915.000	196.080	0

De middelen voor de SVN/stimuleringsregeling zijn in het verleden gestort met de middelen die zijn verkregen vanwege het afstoten van het belang in het bouwfonds Nederlandse gemeenten, eind jaren negentig. Deze middelen zijn nooit geactiveerd maar in de jaarrekening opgenomen onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen. Deze middelen vloeien bij beëindiging van de regeling echter terug naar de gemeente. Daarom worden deze in de jaarrekening 2018 verantwoord onder de financiële vaste activa. Dit heeft een positief effect op het resultaat.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden	2018	2017
Onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie)	1.364.363	2.164.282
Voorziening verliesgevende complexen	- 235.198	- 605.331
Totaal	1.129.165	1.558.951

ONDERHANDEN WERK (BOUWGRONDEN IN EXPLOITATIE)

Het verloop van de in exploitatie genomen bouwgronden is als volgt:

Verloop in exploitatie genomen bouwgronden		
Boekwaarde per 1 januari 2018		2.164.282
Vermeerderingen		653.065
Verminderingen		1.452.984
Boekwaarde per 31 december 2018		1.364.363
Geraamde nog te maken kosten/nog te realiseren opbrengsten		- 2.031.588
Geraamde eindresultaat (op grond van de BBG 2018)	Positief (CW)	667.225

Het geraamde eindresultaat is gewaardeerd tegen de contante waarde (conform BBG 2018).

In onderstaande tabel zijn conform de BBV per complex de nog te verwachten kosten; nog te realiseren opbrengsten en het geraamde resultaat op NCW opgenomen.

Complex - kosten - opbrengsten - resultaat NCW						
Complex		Nog te verwachten kosten		Nog te realiseren opbrengsten		Resultaat NCW
De Beemd	€	38.052	€	952.502	€	897.196
Dr Visserstraat	€	54.830	€	341.550	€	- 49.117
Vitatron	€	151.603	€	996.750	€	- 180.854

In de BBG is rekening gehouden met een inflatiecijfer van 3%; de opbrengstenstijging 0% en het rentepercentage is 1,13 %.

De boekwaarde per ultimo van het jaar is als volgt te specificeren:

Complex	Boekw. 31-12-17	Investeringen	Opbrengsten	Winstuitname	Boekw. 31-12-18
De Beemd	-217.298	20.752	336.325	545.641	12.770
Da Costa	527.127	15.672	173.554	- 369.245	0
Dr. de Visserstraat	329.084	2.826			331.910
Vitatronterrein	1.525.369	68.714	573.860		1.019.683
Subtotaal	*2.164.282*	*107.424*	*1.083.739*	*176.396*	*1.364.363*
Voorzien. verliesgevende complexen	-605.331				-235.198
Totaal	**1.558.951**	**107.424**	**1.083.739**	**176.396**	**1.129.165**

Voor (naar verwachting) verliesgevende plannen is ultimo 2018 een voorziening getroffen van € 235.198. Deze voorziening wordt in mindering gebracht op de boekwaarde. Zoals aangegeven in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, is de hoogte van deze voorziening gebaseerd op gegevens uit de BBG 2018. Een gedetailleerdere verantwoording per complex is opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.

UITZETTINGEN < 1 JAAR

De uitzettingen < 1 jaar kunnen als volgt worden gerubriceerd:

Omschrijving	2018	2017
Debiteuren algemeen	854.029	867.170
Debiteuren belastingen	721.965	660.665
Voorziening dubieuze debiteuren	- 357.372	- 551.261
Debiteuren sociale zaken	638.212	683.609
Vorderingen op openbare lichamen	252.573	277.744
RC-verhouding	36.259	33.077
Overige vorderingen/nog te ontvangen bedragen	10.831.756	9.498.623
Totaal	**12.977.424**	**11.469.626**

Op basis van een statische beoordeling is voor het saldo van debiteuren algemeen en debiteuren belastingen een voorziening gevormd van in totaal € 357.372.

Debiteuren sociale zaken

Voor de jaarrekening 2018 is op basis van de beoordeling van de openstaande posten het oninbaarheids-percentage vastgesteld op 75%. Er is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd van € 1.914.636 (2017: € 2.050.828). Deze is in mindering gebracht op de waardering van de post debiteuren sociale zaken.

Het saldo van de post debiteuren sociale zaken is als volgt samengesteld:

Debiteuren sociale zaken	
Debiteuren sociale zaken (algemeen, bijzondere bijstand, leenbijstand)	2.552.848
Voorziening dubieuze debiteuren (75%)	1.914.636
Saldo	638.212

Overige vorderingen/nog te ontvangen bedragen

De nog te ontvangen bedragen hebben met name betrekking op:

Nog te ontvangen bedragen	
Compensabele BTW 2018 (afloop vindt plaats in het tweede kwartaal 2019)	7.678.638
AVAN afrekening 2014	241.023
Nedvang vergoeding afvalinzameling	196.000
BUIG vangnetuitkering 2017	508.387
Rekening-Courant De Connectie	1.243.702
Leges WABO	170.000
Overige posten	794.007
Totaal	10.831.758

SCHATKISTBANKIEREN

In het kader van het verplicht schatkistbankieren is de gemeente verplicht is om overtollige middelen aan te houden in ’s Rijks schatkist voor zover deze boven de drempel komen. In het overzicht hieronder wordt de benutting van het drempelbedrag in het kader van het verplicht schatkistbankieren weergegeven.

Drempeldrag	822	(0,75% van het begrotingstotaal)		
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer buiten ‘s Rijks schatkist aangehouden middelen	111	234	206	290
Ruimte onder het drempelbedrag	711	588	616	532
Overschrijding van het drempelbedrag				

LIQUIDE MIDDELEN

Dit betreft het kasgeld per 31 december 2018. Deze saldi staan ter vrije beschikking van de gemeente.

Liquide middelen	2018	2017
Kassaldi	1.139	264
Banksaldi	50.150	12.333

OVERLOPENDE ACTIVA

Hieronder zijn opgenomen de op de balans vooruitbetaalde bedragen.

Overlopende activa	2018	2017
Overlopende activa	696.237	651.753

Dit betreft met name vooruitbetaalde bedragen die ten laste van 2019 komen.

Toelichting op de afzonderlijke passivaposten

EIGEN VERMOGEN

Eigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen in 2018 is als volgt:

	Algemene reserves	Bestemmings reserves	Gerealiseerd resultaat	Totaal
Saldo 01-01-2018	**27.016**	**20.011**	**- 5.649**	**41.378**
Resultaat 2018			- 3.476	- 3.476
Stortingen	244	2.351		2.596
Onttrekkingen	6.711	4.429	- 5.649	5.491
Saldo 31-12-2018	**20.549**	**17.934**	**- 3.476**	**35.007**

Resultaat boekjaar

De rekening 2018 sluit met een negatief saldo van € 3,476 miljoen. Een nadere analyse van het resultaat is opgenomen in het hoofdstuk 'toelichting op de programmarekening'.

Voor een totaal overzicht van de stortingen en onttrekkingen in de reserves wordt verwezen naar de toelichting op reserves en voorzieningen.

VOORZIENINGEN

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gevormd voor verplichtingen en voor middelen derden waarvan de bestemming gebonden is.

	Voorziening t.b.v. verplichtingen	Voorziening Middelen derden	Totaal
Saldo 1 januari	1.054.822	2.897.692	3.952.514
Stortingen	130.000	32.237	162.237
Onttrekkingen	404.817	185.630	590.447
Saldo 31 december	780.005	2.744.299	3.524.304

Voor een totaal overzicht van de stortingen en onttrekkingen in de voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op reserves en voorzieningen.

VASTE SCHULDEN > 1 JAAR

Vaste schulden > 1 jaar

Onderhandse leningen

De onderhandse leningen bestaan uit schulden aan derden met een looptijd langer dan 1 jaar.

	Banken en Financiële instellingen binnenland	Waarborg-sommen	Totaal
Boekwaarde 01-01-2018	55.090.757	1.349	55.092.106
Vermeerderingen	25.000.000	170.000	25.170.000
Aflossingen	10.090.756	0	10.090.756
Boekwaarde 31-12-2018	70.000.000	171.349	70.171.349

In 2018 zijn langlopende leningen aangetrokken van in totaal € 25 miljoen waarvan € 10 miljoen een herfinanciering betrof. Door de tekorten in de exploitatie en de investeringen in projecten was het noodzakelijk extra langlopende middelen aan te trekken. De contractuele aflossingsverplichting voor 2019 bedraagt € 10.000.000 en maakt deel uit van de stand per 31 december 2018. De rentelasten van de onderhandse leningen bedroegen in 2018 € 658.000.

Waarborgsommen

Dit betreft in verband met grondexploitatie ontvangen waarborgsommen.

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende schulden < 1 jaar.

De vlottende schulden < 1 jaar kunnen als volgt worden gerubriceerd:

Omschrijving	2018	2017
Kasgeldleningen	5.500.000	7.000.000
Crediteuren	137.531	105.696
Crediteuren sociale zaken	116.615	134.151
Overige vlottende schulden	14.956.281	15.876.580
Bankinstellingen	71.601	1.236.627
	20.782.028	24.353.054

Het crediteurensaldo per 31 december 2018 is in 2019 afgewikkeld.

De overige schulden betreft de nog te betalen bedragen over 2018 en hebben met name betrekking op:

Specificatie	
Betalingen onderweg, afloop van deze post	
heeft plaatsgevonden in januari 2019.	6.097.239
Af te dragen loonheffing december 2018	1.157.820
Bijstandsverstrekkingen 2018 betaald in januari 2019	1.630.628
Werkgeversafdracht ABP algemeen	207.909
Af te dragen loonheffing verstrekkingen Bijstand	281.280
Rente	544.289
Beschermd wonen	213.000
AVAN	106.134
WMO	1.023.996
Jeugdzorg	1.303.372
Gelrepas	245.000
Provincie Gelderland bommenregeling	212.793
Overige posten < € 100.000	1.932.821
Totaal	14.956.281

Overlopende passiva

Dit betreft posten die na 2018 nog afgewikkeld moeten worden.

Omschrijving	2018	2017
Vooruitontvangen Rijksbijdragen	255.777	255.777
Vooruitontvangen subsidies	1.475.378	530.773
Totaal	1.731.156	786.550

De mutaties die hebben plaatsgevonden bij de vooruitontvangen Rijksbijdragen en subsidies zijn in deze jaarrekening in een separaat verloopoverzicht opgenomen.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Borg- en garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen

Gegarandeerde geldleningen

De gemeente staat garant voor door derden aangegane geldleningen. Per ultimo 2018 heeft de gemeente geen garanties afgegeven.

Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De gemeente Rheden neemt deel in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en staat in dit kader, middels een achtervangovereenkomst, garant voor € 133.853.000 aan leningen die zijn verstrekt aan woning-corporaties. Het garant staan middels achtervangovereenkomst houdt in, dat in eerste instantie het WSW wordt aangesproken indien de geldnemer niet aan zijn verplichtingen voldoet. Pas als het risicovermogen van het WSW onder een bepaald minimum komt, worden de deelnemende gemeenten verplicht om een renteloze lening te verstrekken. De gemeente loopt dus eigenlijk alleen een renterisico. Gezien de vermogenspositie van het WSW, de goede controle en toetsing door dit fonds en de spreiding van het risico over de deelnemende gemeenten is dit als een laag risico te kwalificeren. Hier komt bij dat het WSW sinds de oprichting in 1983 nog nooit is aangesproken op haar borgstelling.

Overzicht van door WSW geborgde leningen per ultimo december 2018 (x € 1.000)

Verstrekte lening aan	Hoofdsom	01-01-2018	31-12-2018	Percentage borgstelling
Stichting Veluwonen	8.595	6.206	6.022	100%
Stichting Habion	10.000	10.476	10.000	50%
Stichting Vivare	35.210	27.294	26.552	50%
Stichting Vivare	97.500	71.823	91.279	100%
Totaal	**151.305**	**115.799**	**133.853**	

Overige niet in de balans opgenomen rechten en plichten

Stimuleringsfonds

Sinds 1997 neemt de gemeente Rheden deel aan het Stimuleringsfonds Volkhuisvesting (SVN). Dit fonds is bestemd voor het verstrekken van stimuleringsleningen aan monumenteigenaren voor de restauratie van hun monument en het verstrekken van startersleningen. De stortingen die in het verleden zijn gedaan vormen een (niet direct opeisbare) vordering van de gemeente op het fonds. Het saldo van de vordering op SVN ultimo 2018 voor deze 2 ONDERDELEN bedraagt € 931.428. Daarnaast is het beheer over het investeringsfonds duurzame maatregelen en de uitvoering van de blijverslening bij de SVN ondergebracht. In 2013 is er € 250.000 gestort in het fonds voor duurzame maatregelen. Deze is als financieel vast actief verantwoord in deze jaarrekening. Ultimo 2018 heeft SVN voor € 91.131 aan leningen verstrekt uit dit fonds.
In 2018 voert de SVN de blijverslening uit voor Rheden. Er is € 200.000 gestort. 2 huishoudens hebben in 2018 gebruik gemaakt van de regeling.
In 2019 is het mogelijk voor inwoners van de gemeente Rheden om een duurzaamheidslening af te sluiten bij de SVN.

Eigen risico WIA

De gemeente is eigen risicodrager met betrekking tot de WIA. Op het moment van opstellen van de jaarrekening 2018 waren geen verplichtingen in dit kader bekend. Toekomstige verplichtingen komen ten laste van het rekeningresultaat van het jaar waarin de verplichting ontstaat.

Overzicht reserves

Reserves Omschrijving	Saldi 1-1-18	Resultaat bestemming 2017	Vermeer- deringen 2018	Vermind- ringen 2018	Saldi 31-12- 18
ALGEMENE RESERVES					
Algemene reserve geblokkeerd ter financiering	23.628.007	-6.821.628	244.325	1.062.157	15.988.548
Risico reserve	3.388.337	1.172.383			4.560.720
TOTAAL	**27.016.344**	**-5.649.245**	**244.325**	**1.062.157**	**20.549.267**
BESTEMMINGSRESERVES					
Reserve resultaat boekjaar 2014	130.000				130.000
Res.best.2016 sociaal domein	418.000			418.000	0
Res.best.2016/ruimtelijk domein	32.906				32.906
Duurzaamheid en milieu	53.000				53.000
Project onderst. Coproducten / burgerparticipatie	50.000				50.000
RB 2013/Doorontwikkeling WABO	55.000				55.000
Studie upgraden verenigingsgebouw	35.000			11.600	23.400
Educatiecentrum kinderboerderij	75.000			75.000	0
RB15/verbinding particip.&WMO	155.000				155.000
RB15/Onderz. OZC Zutphen	40.000			40.000	0
RB15/Uitv.nieuwe jeugdtaken	88.000				88.000
RB15/innovatiefonds Jeugd/WMO	187.000				187.000
RB15/OHBA regeling	90.000				90.000
RB15/project Titus Brandsma	60.000				60.000
Reserve SBO speelvoorziening	357.680		19.046		376.726
Reserve SBO gem. gebouwen	1.517.235		333.572	695.822	1.154.985
Reserve SBO wegen	602.427		40.000	108.066	534.381
Reserve SBO straatverlichting	314.306			1.488	312.818
Reserve SBO landschapsbeleidplan	348.500			14.529	333.971
Reserve actualisering bestemmingsplannen	270.997			125.366	145.631
Reserve nieuwbouw zwembad	1.358.630				1.358.630
Res. bos en natuurgebieden	224.843			113.000	111.843
Reserve Burgerparticipatie	20.000				20.000
Reserve bestemingsplan Velp-Zuid	234.683			234.683	0
Reserve bestemmingsplan Rheden-Oost	53.629				53.629
Reserve risicobuffer grondexploitaties	444.566		546.529	1.657	989.439
Reserve herstructuring woongebieden	3.668.040		35.000	71.000	3.632.040
Reseve dorpsvisie	3.296.205			50.000	3.246.205
Reserve wegen	430.800			430.800	0
Reserve sportbedrijf	90.202			90.202	0
Reserve onderhoud gebouwen	581.340		101.000	13.249	669.091
Reserve te besteden gemeentelijke budgetten	3.702.899		1.276.450	1.414.130	3.565.219
Pensioenverzekering	182.600			182.600	0
Res. Carion	182.900			4.943	177.957
Res. Armoedebeleid	78.000			48.000	30.000
Res. Sociaal Domein	284.822			284.822	0
Res. Innovatie WMO	252.000				252.000
Mobiliteitsbevordering MMB	44.736				44.736
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	**20.010.945**	**0**	**2.351.597**	**4.428.956**	**17.933.586**
TOTAAL GENERAAL	**47.027.289**	**-5.649.245**	**2.595.922**	**5.491.113**	**38.482.853**

Reserve te besteden gemeentelijke budgetten

Reserves Omschrijving	1e jaar	Saldi 1-1-18	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Saldi 31-12-18
Positie VVE	2016	10.000		10.000	-
Res. Automatisering GOV	2012	19.810			19.810
Res TBGB: Onderzoek huisvesting	2015	38.435		38.435	-
RTGB exp.ruimte Dreamjobs	2019	0	38.000		38.000
Diagnostisch instrument	2016	118.000		59.000	59.000
Samen schulden aanpakken	2016	70.000		70.000	-
Grip op geldzaken	2016	50.000			50.000
RTGB: DU Armoede/schuldhulp	2019	0	86.000		86.000
Gidsgelden	2016	9.000			9.000
alle kinderen doen mee	2017	30.000		30.000	-
Modern. btnsp.compl	2012	220.000		220.000	-
Res TBGB: continuering BIZ	2015	5.628		5.628	-
Res. TBGB: uitb. Groene Vallei	2015	18.245			18.245
Res. TBGB: best. Bedrijven terreinen	2015	20.000		20.000	-
Infobeleidsplan	2012	31.127			31.127
Res. TBGB: startnotitie studenten huisvesting	2015	9.760		9.760	-
Res. TBGB: inhuur volkshuisvesting	2015	5.600			5.600
Res TBGB: Inc. ODRA	2015	126.000		31.000	95.000
Res TBGB: trainingsveld EDS	2016	50.000			50.000
Res. TBGB: infov. duurzaamheid	2016	45.000			45.000
Res TBGB:econ.uitvoeringsprogr	2016	30.000	4.000		34.000
Res. TBGB: blauwgroene struct	2016	40.000			40.000
Herstructurering bedrijven terrein	2012	720.000			720.000
Opstellen afvalvisie	2014	37.000			37.000
Duurzaam Rheden	2010	276.883		11.000	265.883
Klant in Beeld	2011	141.158		50.000	91.158
inv. Stlsl Basisregistratie	2012	64.785			64.785
Res. Afschr. videoversl. Raad	2012	20.000			20.000
Res TBGB: projectleiding GBA	2013	28.544			28.544
Burgerparticipatie (CA 2014)	2014	24.800		24.800	-
Res TBGB:transformk. Connectie	2016	917.600	125.000	605.000	437.600
Res TBGB: Onderz.zelfst.gem.	2016	35.045		19.913	15.132
Res TBGB: Samen meer Service	2016	37.400		37.400	-
Res TBGB piekbelasting BKC	2017	52.000			52.000
Res TBGB incid.kst.burgem.	2017	12.600			12.600
Res TBGB projectmatig werken	2017	97.980		52.194	45.786
ResTBGB renovatie gem.gebouwen	2017	100.000		54.000	46.000
Res TBGB Veerstoep	2017	13.000		13.000	-
RTGB: aanpak verwarde personen	2017	50.000		30.000	20.000
RTBGB Burgerparticipatie SD	2017	30.000		23.000	7.000
RTBGB implementatie omgevingsweg	2017	97.500	85.000		182.500
RTGB: uitv.plan structuurvisie	2019	0	108.000		108.000
Res TBGB onderz.coal.akk.coach	2019	0	70.000		70.000
Res TBGB budget Klare Taal	2019	0	22.750		22.750
Res NTGB informatiemanagement	2019	0	215.200		215.200
RTGB: onderz. bijstandsbestand	2019	0	37.500		37.500
RTGB: huisvest. vraagstuk GemH	2019	0	90.000		90.000
Res NTBG: Gevelfonds	2019	0	45.000		45.000
Res NTBG Cultuurhist.landschap	2019	0	75.000		75.000
Res NTBG: gebiedsatlas	2019	0	75.000		75.000
RTBGB uitv.plan structuurvisie	2019	0	200.000		200.000
TOTAAL		**3.702.899**	**1.276.450**	**1.414.130**	**3.565.219**

Beschrijving en toelichting reserves

Hieronder is een beschrijving opgenomen van het doel en toekomstig gebruik van de reserves en voorzieningen per ultimo 2018.

Algemene reserve	Stand 31-12-2018: € 15.988.548
Functie	Bestedingsfunctie en bufferfunctie
Doelstelling	De reserve dient als buffer om nadelige exploitatiesaldi in enig jaar te dekken.
Voeding- en onttrekking	Voor- en nadelige exploitatiesaldi van enig jaar worden met deze reserve verrekend. Onttrekkingen vinden incidenteel plaats t.b.v. bestedingen.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	5. Financiën en Heffingen

Risicoreserve	Stand 31-12-2018: € 4.560.720
Functie	Bufferfunctie
Doelstelling	De reserve is bedoeld om incidentele tegenvallers op te kunnen vangen die niet door een specifieke voorziening wordt gedekt. Deze reserve is onderdeel van de totale weerstandscapaciteit.
Voeding- en onttrekking	Onttrekkingen aan deze reserve zullen plaatsvinden wanneer risico's zich voordoen. De reserve zal bij de besluitvorming van de jaarrekening 2018 op het peil worden gebracht zoals is berekend in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Noodzakelijk niveau	De omvang van de reserve buffer is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt. De minimale omvang is vastgesteld op € 2.500.000.
Relatie met programma	Diverse programma's

Reserve resultaatbestemmingen 2014	Stand 31-12-2018: € 130.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve is ter dekking van lasten, zoals vastgesteld bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2014. Het resterende bedrag is bestemd voor: - Uitv. Werkz. Bestemmingsplannen € 28.000 - Werkplekken sportbedrijf €12.000 - Opbouw participatie binnen de WMO € 90.000
Voeding- en onttrekking	In 2018 hebben geen stortingen of onttrekkingen plaatsgevonden. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	Conform vaststelling bij Jaarrekening 2014
Relatie met programma	Diverse programma's

Reserve res.best 2016 Sociaal domein	Stand 31-12-2018: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve was ter dekking van lasten, zoals vastgesteld bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2016. Het resterende bedrag was bestemd voor: Begeleiding overgang PHB naar Scalabor (€ 238.000), doorzetten pilot Huishoudelijke Hulp - Voucher (€ 150.000) en inzet leefstijl- en beweegcoaches (€ 30.000)
Voeding- en onttrekking	Conform de doelstelling zijn de bedragen in 2018 uitgegeven aan de desbetreffende doelstellingen.
Noodzakelijk niveau	Conform vaststelling bij Jaarrekening 2016
Relatie met programma	1.Sociaal

Reserve res.best 2016 Ruimtelijk domein	Stand 31-12-2018: € 32.906
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve is ter dekking van lasten, zoals vastgesteld bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2016.
Voeding- en onttrekking	In 2018 zijn er geen mutaties geweest. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	Conform vaststelling bij Jaarrekening 2016
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Duurzaamheid en milieu	Stand 31-12-2018: € 53.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten van uitgestelde werkzaamheden duurzaamheid en milieu.
Voeding- en onttrekking	In 2018 zijn er geen mutaties geweest. Wordt in 2019 ingezet bij het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	Conform vaststelling bij Jaarrekening 2013
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Proj. onderst. Coproducten/burgerparticipatie	Stand 31-12-2018: € 50.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten van specifieke ondersteuning van projecten in het kader van de vergroting van de betrokkenheid van de burger.
Voeding- en onttrekking	In 2018 zijn er geen mutaties geweest. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	Conform vaststelling bij Jaarrekening 2013.
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Doorontwikkeling WABO	Stand 31-12-2018: € 55.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten van plantoetser c.q. klantregisseur voor doorontwikkeling WABO.
Voeding- en onttrekking	Deze reserve is gevormd uit de voormalige reserve resultaatsbestemming 2013. In 2018 hebben geen stortingen of onttrekkingen plaatsgevonden.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Studie upgraden verenigingsgebouw	Stand 31-12-2018: € 23.400
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten van een studie naar de herinrichting, renovatie en beheervarianten van de voormalige Dr. Van Voorthuizenschool.
Voeding- en onttrekking	Deze reserve is gevormd uit de voormalige reserve resultaatsbestemming 2013. In 2018 is er € 11.600 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Educatie centrum kinderboerderij	Stand 31-12-2018: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten van restauratie schuur kinderboerderij Rheden.
Voeding- en onttrekking	Deze reserve is gevormd uit de voormalige reserve resultaatsbestemming 2013. Bij de vaststelling van de begroting 2018 is besloten deze reserve te laten vrijvallen ter dekking van het begrote tekort in 2018.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Verbinding participatie & WMO	Stand 31-12-2018: € 155.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten van begeleiding van mensen met minder dan 40% loonwaarde in het kader van Activerend Werk.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 370.000 toegevoegd. In 2017 heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 215.000 op basis van besluitvorming bij de voorjaarsnota 2017. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

Onderzoeken OZC Zutphen	Stand 31-12-2018: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige onderzoekskosten naar ontwikkeling gezamenlijke ondersteuningsarrangementen.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 40.000 toegevoegd. Bij de vaststelling van de begroting 2018 is besloten deze reserve ter dekking in te zetten voor het begrote tekort in 2018.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

Uitvoering nieuwe jeugdtaken	Stand 31-12-2018: € 88.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten m.b.t. voorschoolse voorzieningen.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 88.000 toegevoegd. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

Innovatiefonds Jeugd / WMO	Stand 31-12-2018: € 187.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten innovatiefonds vanuit toezeggingen uit 2015.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 187.000 toegevoegd. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

OHBA regeling	Stand 31-12-2018: € 90.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten van extra onderwijsfaciliteiten ten behoeve van asielzoekers.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 90.000 toegevoegd. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

Project Titus Brandsma	Stand 31-12-2018: € 60.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten project verbetering verkeers-veiligheid Titus Brandsmastraat.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 60.000 toegevoegd. In 2018 hebben geen stortingen of onttrekkingen plaatsgevonden.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve SBO speelvoorziening	Stand 31-12-2018: € 376.726
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	De reserve moet toereikend zijn om de te verwachten kosten op te vangen van onderhoud en vernieuwing van speelvoorzieningen.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 324.000 toegevoegd. Er is in 2018 € 19.046 gestort.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve SBO gem. gebouwen	Stand 31-12-2018: € 1.154.985
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	De reserve moet toereikend zijn om de te verwachten kosten op te vangen van het groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen (excl. Schoolgebouwen) op basis van een opgesteld SBO onderhoud gemeentelijke gebouwen.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 1.282.000 toegevoegd. Er is in 2018 per saldo € 362.250 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve SBO wegen	Stand 31-12-2018: € 534.381
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	De reserve moet toereikend zijn om de te verwachten kosten op te vangen van het groot onderhoud, de renovatie en de vervanging van de gemeentelijke wegen op basis van een opgesteld SBO wegen.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 750.000 toegevoegd. Er is in 2018 per saldo € 68.066 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve SBO straatverlichting	Stand 31-12-2018: € 312.818
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	De reserve moet toereikend zijn om de te verwachten kosten op te vangen van vervanging van de gemeentelijke straatverlichting op basis van een opgesteld SBO openbare verlichting.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 297.000 toegevoegd. Er is in 2018 € 1.488 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve SBO landschapsbeleidplan	Stand 31-12-2018: € 333.971
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	De reserve dient ter dekking van toekomstige uitgaven voor de uitvoering van het landschapsbeleidsplan.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 316.000 toegevoegd. Er is in 2018 € 14.529 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve actualisering bestemmingsplannen	Stand 31-12-2018: € 145.631
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Het opvangen van fluctuaties in de jaarlasten voor het opstellen of actualiseren van bestemmingsplannen.
Voeding- en onttrekking	Eenmalige storting in 2002 VAN € 60.000 en € 415.000 bij resultaat-bestemming 2014. Onttrekkingen vinden plaats door jaarlijkse verrekening binnen de exploitatie. Er is in 2018 € 125.366 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve nieuwbouw zwembad	Stand 31-12-2018: € 1.358.630
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Bij de voorjaarsnota 2012 is deze reserve gevormd in verband met het realiseren van een nieuwe overdekte zwemvoorziening. In februari 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden, waarbij een bedrag beschikbaar is gesteld voor incidentele kosten van het project.
Voeding- en onttrekking	Vanaf 2013 zou er jaarlijks € 50.000 worden gestort. Dat is eenmalig gebeurd omdat op basis van het dekkingsplan 2014-2017 deze storting is vervallen. Het incidentele budget uit de besluitvorming van februari 2016 is hieraan toegevoegd. De gemaakte voorbereidingskosten zijn hieraan onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

Reserve bos en natuurgebieden	Stand 31-12-2018: € 111.843
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Conform de bestuursrapportage 2013 is deze reserve gevormd ter egalisatie van de lasten voor onderhoud aan bos- en natuurgebieden.
Voeding- en onttrekking	Bij de vaststelling van de begroting 2018 is besloten een deel van deze reserve (€100.000) ter dekking in te zetten voor het begrote tekort in 2018.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve Burgerparticipatie	Stand 31-12-2018: € 20.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Conform amendement bij de behandeling van de bestuursrapportage 2013 WORDT deze reserve gevormd voor de ontwikkeling van een nieuwe beleidsnotitie Burgerparticipatie.
Voeding- en onttrekking	Conform besluit is € 20.000 gestort. In 2018 hebben geen stortingen of onttrekkingen plaatsgevonden. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	3. Bestuur en Veiligheid

Reserve bestemmingsplan Velp-Zuid	Stand 31-12-2018: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Realisatie van het bestemmingsplan Velp-Zuid
Voeding- en onttrekking	Eenmalige storting in 2007 van € 910.000. In het dekkingsplan 2014 is een vrijval opgenomen van € 500.000. Onttrekking vindt verder plaats op basis van jaarlijkse uitgaven. Bij de vaststelling van de begroting 2018 is besloten deze reserve ter dekking in te zetten voor het begrote tekort in 2018, het complete saldo is in 2018 helemaal onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve bestemmingsplan Rheden-Oost	Stand 31-12-2018: € 53.629
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Realisatie van het bestemmingsplan Rheden-Oost
Voeding- en onttrekking	De reserve is gevoed met een incidentele storting (2009) vanuit de algemene reserve voor een bedrag van € 175.000. Onttrekking vindt verder plaats op basis van jaarlijkse uitgaven. In 2018 hebben geen stortingen of onttrekkingen plaatsgevonden.
Noodzakelijk niveau	Bij de vaststelling van het bestemmingsplan is op basis van een exploitatieopzet het noodzakelijke niveau bepaald voor de periode van uitvoering.
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve risicobuffer grondexploitaties	Stand 31-12-2018: € 989.439
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Voor het opvangen van macro-economische ontwikkelingen voor het bestaande beleid, alsmede voor het ontwikkelingen van toekomstige plannen zullen de verwachte winsten of verliezen met ingang van 2010 ten gunste of ten laste komen van de bestemmingsreserve Risicobuffer Grondexploitaties.
Voeding- en onttrekking	De voeding en onttrekking vindt plaats bij vaststelling van de programmarekening. Een overzicht van de mutaties is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve herstructurering woongebieden	Stand 31-12-2018: € 3.632.040
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve dient ter opvang van de lasten voor vernieuwing van woonwijken.
Voeding- en onttrekking	In 2010 heeft een incidentele storting plaatsgevonden van € 2.000.000 ten laste van de algemene reserve. Jaarlijks wordt er prijscompensatie gestort en vindt er een onttrekking plaats voor het financieren van de projectkosten. Er is in 2018 per saldo € 36.000 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	In de nota heroverwegingen 2010 is het noodzakelijke niveau vastgesteld op € 3.159.129. Op basis van prijspeil 2018 is de huidige stand voldoende.
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve dorpsvisie Dieren	Stand 31-12-2018: € 3.246.205
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve dient ter opvang van de lasten voor diverse verkeers-maatregelen betreffende Dieren Noord en Zuid.
Voeding- en onttrekking	De stortingen zijn ten laste van de algemene reserve gekomen. Er is in 2018 € 50.000 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	In de nota heroverwegingen 2010 is het noodzakelijke niveau vastgesteld op € 9.840.000 (inclusief de bijdrage van de Stadsregio van € 4.5 miljoen).
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve Wegen	Stand 31-12-2018: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Reservering voor de effecten die voort kunnen komen uit de monitoring van SBO wegen.
Voeding- en onttrekking	Tot en met 2013 VOND er jaarlijks een storting plaats van € 243.600. Bij de vaststelling van de begroting 2018 is besloten deze reserve ter dekking in te zetten voor het begrote tekort in 2018.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Reserve Sportbedrijf	Stand 31-12-2018: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Het opvangen van fluctuaties in de jaarlasten van het sportbedrijf.
Voeding- en onttrekking	De voeding en onttrekking vindt plaats bij vaststelling van de program-marekening. Bij de vaststelling van de begroting 2018 is besloten deze reserve ter dekking in te zetten voor het begrote tekort in 2018.
Noodzakelijk niveau	De maximale hoogte van deze reserve is historisch bepaald op ca. € 90.000.
Relatie met programma	1. Sociaal

Reserve onderhoud gebouwen	Stand 31-12-2018: € 669.091
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	Deze reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten die voortkomen uit het SBO gebouwen.
Voeding- en onttrekking	Tot en met 2020 vindt er jaarlijks een storting plaats van € 101.000. De onttrekkingen vinden plaats ter dekking van de afschrijvingslasten van de investeringen die zijn opgenomen in het SBO gebouwen. In 2018 was de onttrekking € 13.249.
Noodzakelijk niveau	In het SBO is geraamd dat per 2020 door toevoegingen en onttrekkingen het saldo nihil zal zijn.
Relatie met programma	Diverse programma's

Reserve te besteden gemeentelijke budgetten	Stand 31-12-2018: € 3.565.219
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Budgetten voor benoemde projecten in enig jaar, waarvan de uitvoering vertraagd is of over de jaargrens doorloopt, beschikbaar te houden voor uitvoering/afronding in het volgende jaar. Zie de specificatie van de afzonderlijke budgetten.
Voeding- en onttrekking	De voeding en onttrekking vindt plaats bij vaststelling van de jaarrekening.
Noodzakelijk niveau	Jaarlijks wordt bij de jaarrekening bepaald welke saldi er vrijvallen en welke nieuwe budgetten er toegevoegd worden aan de reserve.
Relatie met programma	Diverse programma's

Reserve Pensioenverzekering	Stand 31-12-2018: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve dient ter opvang van toekomstige pensioenverplichtingen.
Voeding- en onttrekking	In 2012 heeft een incidentele storting plaatsgevonden van € 182.600 ten laste van de algemene reserve. Bij de vaststelling van de begroting 2018 is besloten deze reserve ter dekking in te zetten voor het begrote tekort in 2018.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	Diverse programma's

Reserve Carion	Stand 31-12-2018: € 177.957
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve is gevormd voor de beperkte risico's die de gemeente loopt als hypotheeknemer op het vastgoed van Carion.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatbestemming 2014 is € 209.000 toegevoegd. Deze dient ter dekking van afschrijvingslasten i.v.m. de uitgaven voor de werkzaamheden aan De Oase. Op basis hiervan heeft in 2018 een onttrekking van € 4.943 plaatsgevonden.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

Reserve Armoedebeleid	Stand 31-12-2018: € 30.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve is gevormd om de niet bestede middelen in enig jaar beschikbaar te houden voor armoedebeleid.
Voeding- en onttrekking	In 2014 is bij resultaatbestemming 2013 € 43.000 gestort. Daarnaast is op basis van de kadernota Minimabeleid 'Samen armoede aanpakken' € 95.000 van de 'Klijnsmagelden' voor intensivering van het armoede-beleid toegevoegd aan de reserve voor besteding in 2015. In 2018 heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 48.000.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

Reserve Sociaal Domein	Stand 31-12-2018: € 0
Functie	
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten als gevolg van de onzekerheden binnen de gedecentraliseerde taken van het programma sociaal (€ 191.822) en voor het Beleidsinitiatief 'Doorontwikkeling informatievoorziening sociaal domein' (€ 93.000).
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 was € 1.792.000 toegevoegd. In 2018 is het resterende saldo van € 284.822 ONTTROKKEN.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

Reserve Innovatie WMO / Jeugd	Stand 31-12-2018: € 252.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten regionale innovatie WMO.
Voeding- en onttrekking	Bij de bestuursrapportage 2016 is € 252.000 toegevoegd. In 2018 hebben geen stortingen of onttrekkingen plaatsgevonden. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1. Sociaal

Reserve Mobiliteitsbevordering MMB	Stand 31-12-2018: € 44.736
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve dient ter opvang van de kosten voor formatiereductie die uit Minderen met Beleid voortkomen.
Voeding- en onttrekking	In 2012 heeft een incidentele storting plaatsgevonden van € 1.090.000 ten laste van de algemene reserve. In 2013 is € 840.000 onttrokken conform dekkingsplan begroting 2013-2016. In 2015 is € 175.000 onttrokken conform besluitvorming bij de bestuursrapportage 2015. In 2018 hebben geen stortingen of onttrekkingen plaatsgevonden. De reserve wordt in 2019 ingezet conform het dekkingsplan.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	Diverse programma's

Voorzieningen

Voorzieningen Omschrijving	Saldi 1-1-2018	Prijscom-pensatie 2018	Vermeer-deringen 2018	Verminde-ringen 2018	Saldi 31-12-2018
Voorziening frictiekosten en casco	178.779		50.000	29.291	199.488
Voorziening wachtgeld bestuur	616.040			185.526	430.514
Voorziening wachtgeld personeel	260.000			190.000	70.000
Voorziening onderhoud riolering	1.095.378			126.693	968.685
Voorziening afkoopsom onderhoud graven	1.611.827		32.237	58.937	1.585.127
Voorziening ruimen graven	95.487				95.487
Voorziening onderhoud grafrechten	95.000				95.000
Voorziening juridische procedure	0		80.000		80.000
Totaal voorzieningen	**3.952.511**	**0**	**162.237**	**590.447**	**3.524.301**

BESCHRIJVING EN TOELICHTING VOORZIENINGEN

Hieronder is een beschrijving opgenomen van het doel en toekomstig gebruik van de voorzieningen per ultimo 2018.

Voorziening frictiekosten en Casco	Stand 31-12-2018: € 199.488
Functie	Risicovoorziening toekomstige verplichtingen
Doelstelling	Dekking van incidentele frictiekosten en kosten die voortvloeien uit de beëindiging van de muziekschool.
Voeding- en onttrekking	Voeding is destijds eenmalig geweest. Deze voorziening is nog actueel tot het aangegeven bedrag. Er is in 2018 per saldo € 20.709 gestort.
Noodzakelijk niveau	De voorziening dient van voldoende niveau te zijn om de toekomstige wachtgelden af te dekken. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de jaarrekening een berekening gemaakt om het niveau te bepalen. Eventuele stortingen of vrijval worden verrekend in de exploitatie.
Relatie met programma	1. Sociaal

Voorziening wachtgeld bestuur	Stand 31-12-2018: € 430.514
Functie	Risicovoorziening toekomstige verplichtingen
Doelstelling	Dekking van de wachtgeldverplichtingen die voortkomen uit het vertrek van bestuurders.
Voeding- en onttrekking	Voeding is eenmalig, de kosten daarvan zijn geheel ten laste van 2017 gebracht. In 2018 is € 185.526 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	De voorziening dient van voldoende niveau te zijn om de toekomstige wachtgelden af te dekken.
Relatie met programma	3. Bestuur en Veiligheid

Voorziening wachtgeld personeel	Stand 31-12-2018: € 70.000
Functie	Risicovoorziening toekomstige verplichtingen
Doelstelling	Dekking van de wachtgeldverplichtingen personeel.
Voeding- en onttrekking	Voeding is eenmalig, de kosten zijn geheel ten laste van 2017 gebracht. In 2018 is € 190.000 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	De voorziening dient van voldoende niveau te zijn om de toekomstige wachtgelden af te dekken.
Relatie met programma	6. Overhead

Voorziening onderhoud riolering	Stand 31-12-2018: € 968.685
Functie	Egalisatiefondsfunctie
Doelstelling	Egalisatie van de riooltarieven.
Voeding- en onttrekking	Jaarlijks wordt het resultaat op het product riolering verrekend met de voorziening. Indien de heffing hoger is geweest dan het saldo van de lasten wordt het verschil toegevoegd aan de voorziening. In het omgekeerde geval wordt er onttrokken aan de voorziening. In 2018 is € 126.693 ONTTROKKEN.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Voorziening afkoopsom onderhoud graven	Stand 31-12-2018: € 1.585.127
Functie	Middelen van derden
Doelstelling	De voorziening dient ter dekking van toekomstige uitgaven t.b.v. onderhoud grafbedekking.
Voeding- en onttrekking	De voorziening wordt gevoed door de jaarlijks ontvangen afkoop-sommen voor onderhoud graven. De jaarlijkse toegevoegde prijs-compensatie wordt ingezet t.b.v. de exploitatie voor het onderhouden van de grafbedekking. In 2018 is per saldo € 26.700 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Voorziening ruimen graven	Stand 31-12-2018: € 95.487
Functie	Onderhoudsvoorziening met egalisatiefunctie
Doelstelling	Reservering van ontvangen grafrechten t.b.v. ruimen graven.
Voeding- en onttrekking	Eenmalige dotatie in 2012 van € 120.000. Daarna jaarlijkse dotatie van € 20.000. In 2018 heeft er geen storting plaatsgevonden omdat de voorziening voldoende middelen bevat om te kunnen ruimen.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Voorziening onderhoud grafrechten	Stand 31-12-2018: € 95.000
Functie	Onderhoudsvoorziening met egalisatiefunctie
Doelstelling	Reservering van ontvangen grafrechten t.b.v. onderhoud graven.
Voeding- en onttrekking	Eenmalige dotatie in 2007 van € 95.000. In 2018 is er niks gestort dan wel onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2. Ruimtelijk

Voorziening juridische procedure	Stand 31-12-2018: € 80.000
Functie	Voorziening dekking risico's
Doelstelling	Dekking kosten juridische procedures
Voeding- en onttrekking	Eenmalige dotatie in 2018 van € 80.000.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	5. Financiën

Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen

Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen	Saldo 1-1-2018	Vermeerde-ringen	Verminde-ringen	Sald o 31-12-18
ISV * middelen	249.028	-	-	249.028
Geluidsmaatregelen N348	6.750	-	-	6.750
Totaal	**255.777**	**-**	**-**	**255.777**

* ISV (= Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) wordt Uitvoeringsmaatregelen Structuurvisies

Verloopzicht vooruit ontvangen subsidies

	Sald o 1-1-2018	Vermeerde-ringen	Verminde-ringen	Saldo 31-12-18
Onderhoud natuurgebieden	38.471	-	38.471	0
Stadsregio tlv Volkshuisvesting	67.094	-	67.094	0
Sportieve bewegingsruimte	51.805	41.600	51.805	41.600
Subsidie JOGG	-	5.000	-	5.000
Subsidie gecombineerde leefstijl	-	24.088	-	24.088
Subsidie Dreamjobs	-	99.999	-	99.999
Subsidie duurzame inzetbaarheid	97.256	273.446	253.777	116.925
Subsidie Calisthenicspark	-	24.958	-	24.958
Subsidie Kwaliteitsimpuls landgoederenzone Rheden	-	400.000	-	400.000
Natuur en landschap	62.856	-	-	62.856
Subsidie zwerfafval	20.500	68.572	51.281	37.791
Prov. GLD/Gevelfonds	-	134.920	-	134.920
Prov. GLD/modern.bushalte	192.790	215.702	238.394	170.098
Prov. GLD/Fietspad Badhuislaan	-	46.080	-	46.080
Prov. GLD/Revitalisering de Beemd	-	269.142	-	269.142
Prov. GLD/talking traffic	-	41.921	-	41.921
Totaal	**530.772**	**1.645.428**	**700.822**	**1.475.378**

Overzicht investeringskredieten

Omschrijving	Krediet	Besteding	Bijdrage derden	Restant krediet	nr.
ACTIEVE KREDIETEN					
Nieuwbouw zwembad Velp	7.800.000	569.050		7.230.950	
Uitvoeringsplan de Bundel	931.700	322.073		609.627	
Rotonde Arnh./Daalhuizerweg Vp	2.900.000	1.763.689		1.136.311	*1
30 KM zone Dieren Noord-Oost	110.000	18.715		91.285	
Renovatie Groen 2017	150.000	151.885		-1.885	
Renovatie Groen 2018	150.000	129.344		20.656	
Uitwerking winkelgebied Calluna	1.140.000	-20.375		1.160.375	
Beiltjeshof Velp Zuid		423.194	180.000	-243.194	*2
Herinr. Admiraal Helfrichlaan	982.000	868.964		113.036	
Stationsomgeving Dieren	5.023.129	9.474.446	4.166.250	-285.067	*5
Aanleg SFR Arnhem - Dieren	1.000.000	214		999.786	
Fietspad Han - Larenstein		54.558		-54.558	*4
Fietspad Schapenberweg Dieren		11.840		-11.840	*4
Aanp. Kruising v.Zwietenlaan LS	40.000	13.910		26.090	
Verv. VRA kruisingen Harderwijkerweg	298.000	144.366		153.634	
VRI Larensteinseln-Waterstraat	107.000	20.106		86.894	
Muziektent	150.000	-35.045		185.045	
Inventaris huisvesting Velp	127.096	66.328		60.768	
Inventaris huisvesting Dieren	185.496	34.382		151.115	
Renovatie De Pinkenberg	300.000	19.260		280.740	
4 auto's proj.sociaal&ruimte		40.975		-40.975	
Schaftwagen proj.sociaal&ruimte		21.928		-21.928	
Onkruidkoker proj.sociaal&ruimte		17.688		-17.688	
TOTAAL NOG ACTIEVE KREDIETEN	**21.394.421**	**14.111.494**	**4.346.250**	**11.629.177**	
IN 2018 AFGEWIKKELDE KREDIETEN					
Camera's raadszaal	20.000			20.000	
Fietspad Havikerwaard	298.000	252.361		45.639	*3
Van Kolplein Velp Zuid	991.000	693.115		297.885	*2
NBd bewegwijzering	57.000	53.763		3.237	
Electrische reinigingsauto's	48.000	59.197		-11.197	
Speeltoestel Buitenbad	36.000	35.949		51	
Vervanging kassa en leerlingvolgsysteem	50.000	35.365		14.635	
Schrobmachine zwembad	4.500	4.134		366	
Schrobmachine sporthal Dumpel	4.500	4.361		139	
Grasmaaimachine	15.730	23.541		-7.811	
Electrische auto	24.200	26.648		-2.448	
TOTAAL IN 2018 AFGEWIKKELDE KREDIETEN	**1.548.930**	**1.188.436**		**360.494**	
NAGEKOMEN LASTEN					
Parkeervrz. Hockeyclub		37.878		-37.878	
Aanleg Hockeyvelden Dieren		6.455		-6.455	
Reconstr. Kennedylaan/Tuinstraat		57.004		-57.004	
TOTAAL NAGEKOMEN LASTEN		**101.337**		**-101.337**	
TOTAAL	**22.943.351**	**15.401.266**	**4.346.250**	**11.888.335**	

BESCHRIJVING INVESTERINGSKREDIETEN

Onderstaande toelichting op de kredieten geeft een beschrijving van de afgeronde kredieten. Ook wordt een beschrijving opgenomen op nog lopende kredieten indien daar grote afwijkingen worden verwacht voor wat betreft de uitgaven ten opzichte van het krediet. Kleine afwijkingen worden niet toegelicht.

Ad.1 Het project is in 2018 opgeleverd. De financiële afronding (afwikkeling te ontvangen bijdragen) vindt plaats in 2019.

Ad. 2 Het project is uitgevoerd i.s.m. Vivare. Het maakt deel uit van het totale project wijkvernieuwing Velp Zuid. Ook het project Beiltjeshof maakt onderdeel uit van het totale project.
De financiële afwikkeling vindt plaats aan het eind van het project.

Ad. 3 Van het project fietspad Havikerwaard is de 1e fase afgerond. Voor de 2E fase wordt nog onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van een vrij liggend fietspad.

Ad. 4. Projecten maken deel uit van het fietspadenplan uit 2016.

Ad. 5 Het project wordt in juni 2019 afgerond. De financiële afwikkeling zal plaatsvinden in 2019.
De verwachting is dat het begrote bedrag ruim voldoende is.

Wet normering topinkomens (WNT)

Het kabinet Rutte-Asscher heeft de wetgeving inzake topinkomens aangescherpt. Het kabinet wil dat topinkomens in de (semi)publieke sector maximaal 100% van het ministersalaris zijn. De strengere normen gelden voor alle medewerkers van (semi)publieke organisaties. Dit betekent dat niemand in de (semi)publieke sector meer kan verdienen dan een minister. Voor de gemeente Rheden betekent dit de verplichting om met ingang van de jaarstukken 2013 VOOR topfunctionarissen inzage te geven in het geheel van de bezoldiging. Binnen de definitie van de wet worden bij gemeenten zowel de gemeentesecretaris als griffier als topfunctionaris aangemerkt. Onderstaand wordt conform de wet in de wet gespecificeerde uiteenzetting de bezoldiging getoond.

bedragen x € 1	M. Kateman	H. Kettelerij
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	86.647	115.291
Beloningen betaalbaar op termijn	10.817	15.179
Subtotaal	*97.464*	*130.470*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	97.464	130.470
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017	M. Kateman	P. Kettelerij
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	84.578	118.303
Beloningen betaalbaar op termijn	9.723	13.209
Subtotaal	*94.301*	*131.512*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000
Totale bezoldiging 2017	94.301	131.512

gemeente Rheden

SISA-staat

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

OCW	**D9**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9/04*		
			€ 231.531	€ 30.700	€ 38.506	€ 0		
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicatornummer: E3/04*	Correctie over besteding t/m jaar T *Aard controle R* *Indicatornummer: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3/06*
			1 IenM/BSK-2013/16978	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T *Aard controle R* *Indicatornummer: E3/11*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3/12*
			1 IenM/BSK-2013/16978	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen enkele of alle taken**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/06*
			SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019					
		heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	*Indicatornummer: G2/01*	*Indicatornummer: G2/02*	*Indicatornummer: G2/03*	*Indicatornummer: G2/04*	*Indicatornummer: G2/05*	*Indicatornummer: G2/06*
			€ 13.266.587	€ 225.597	€ 982.994	€ 13.045	€ 63.224	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2/12*
			€ 85.252	€ 24.769	€ 0	€ 267.783	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3/01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3/02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3/03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3/04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3/05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3/06*
			€ 49.234	€ 32.300	€ 40.787	€ 86.565	€ 56.294	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3/07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3/08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3/09*			
			€ 0	€ 0	Ja			

Taakvelden - Realisatie

Pr.	Taakv.	Omschrijving	Begroting Lasten	Begroting Baten	Realisatie Lasten	Realisatie Baten
1			**69.082.047**	**-18.302.201**	**71.100.952**	**-19.818.013**
	0.10	Mutaties reserves	244.325	-669.046	411.709	-1.676.506
	4.2	Onderwijshuisvesting	2.450.594	0	2.365.120	-5.050
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.200.633	-404.983	2.214.423	-424.097
	5.1	Sportbeleid en activering	379.091	-10.018	373.758	-17.572
	5.2	Sportaccommodaties	3.125.902	-909.272	3.329.275	-1.032.063
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	694.768	0	703.111	0
	5.6	Media	957.250	0	969.418	0
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.252.149	0	2.854.745	0
	6.2	Wijkteams	531.828	0	511.618	0
	6.3	Inkomensregelingen	19.068.879	-15.545.432	18.883.923	-15.743.876
	6.4	Begeleide participatie	10.023.244	-177.750	9.870.566	-309.868
	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	2.119.771	-563.700	2.042.191	-104.935
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	13.006.686	0	13.195.895	-460.897
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	5.442.395	-22.000	12.062.100	-43.149
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	4.358.807	0	180.512	0
	7.1	Volksgezondheid	1.225.725	0	1.132.588	0
2			**22.564.933**	**-12.357.770**	**25.726.487**	**-14.685.424**
	0.10	Mutaties reserves	136.000	-104.672	1.167.746	-730.971
	0.2	Burgerzaken	27.038	0	15.632	0
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	669.447	-785.873	670.534	-377.326
	1.2	Openbare orde en veiligheid	171.932	0	172.586	0
	2.1	Verkeer en vervoer	5.215.458	-193.905	5.804.260	-555.105
	2.2	Parkeren	111.672	0	98.249	0
	2.5	Openbaar vervoer	128.143	-97.465	210.040	-145.491
	3.1	Economische ontwikkeling	257.728	0	150.956	-3.280
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	49.802	-44.133	38.242	-17.442
	3.4	Economische promotie	97.995	0	98.703	0
	4.2	Onderwijshuisvesting	293.389	-379.450	620.314	-630.800
	5.5	Cultureel erfgoed	51.838	0	50.816	0
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.362.932	-115.071	3.579.786	-241.307
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	163.662	-137.000	247.712	-144.412
	7.2	Riolering	3.286.515	-4.347.133	3.442.526	-4.490.412
	7.3	Afval	3.741.243	-4.185.213	3.925.564	-4.142.542
	7.4	Milieubeheer	1.635.154	-8.000	1.766.056	-66.830
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	807.396	-813.635	771.686	-783.786
	8.1	Ruimtelijke ordening	1.312.556	-10.000	1.271.105	-12.114
	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	82.204	-129.220	671.004	-1.223.214
	8.3	Wonen en bouwen	962.829	-1.007.000	952.970	-1.120.392
3			**5.622.952**	**-27.474**	**5.753.606**	**-233.830**
	0.1	Bestuur	2.027.291	0	2.312.009	-186.265
	0.10	Mutaties reserves	0	-4.274	13.718	-274
	0.2	Burgerzaken	95.522	0	113.534	0
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	125.550	0	113.169	0
	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.556.948	-12.700	2.565.355	-10.408
	1.2	Openbare orde en veiligheid	817.641	-10.500	635.821	-36.883
4			**2.332.229**	**-24.000**	**2.377.681**	**-39.393**
	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	-37.400
	0.2	Burgerzaken	1.761.187	0	1.800.195	1.031
	8.3	Wonen en bouwen	571.042	-24.000	577.486	-3.024
5			**1.609.331**	**-3.459.143**	**980.339**	**-4.117.929**
	0.10	Mutaties reserves	0	-2.320.202	397.500	-2.295.202
	0.2	Burgerzaken	310.000	-815.000	309.272	-818.903
	0.5	Treasury	-830.330	-17.000	-839.941	-15.229
	0.61	OZB woningen	445.573		417.284	0
	0.62	OZB NIET-WONINGEN	72.155		67.930	0
	0.63	Parkeerbelasting	0	-70.000	0	-66.497
	0.8	Overige baten en lasten	967.000	0	53.468	-681.394
	6.3	Inkomensregelingen	373.153	0	343.847	0
	7.2	Riolering	168.314	-146.713	143.207	-149.237
	7.3	Afval	103.466	-90.228	87.772	-91.468
6			**13.876.394**	**-149.299**	**14.833.870**	**-844.658**
	0.10	Mutaties reserves	0	-48.180	605.250	-750.740
	0.4	Overhead	13.876.394	-101.119	14.228.620	-93.918
7			**0**	**-78.126.014**	**0**	**-77.557.426**
	0.5	Treasury	0	-714.353	0	-709.572
	0.61	OZB woningen	0	-5.811.406	0	-7.199.969
	0.62	OZB niet-woningen	0	-2.336.656	0	-902.160
	0.64	Belastingen overig	0	-220.934	0	-214.567
	0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-68.853.961	0	-68.304.897
	3.4	Economische promotie	0	-188.704	0	-226.261
Totaal			**115.087.886**	**-112.445.901**	**120.772.935**	**-117.296.673**
Resultaat				**2.641.985**		**3.476.262**

Bijlagen (niet behorende tot de gecontroleerde jaarrekening)

Kerngegevens

Kerngegevens		31-12-2017	31-12-2018
SOCIALE STRUCTUUR			
Inwoners per 31-12-2018	0-4 jaar	1.538	1.812
(ingevuld in kolom 2018)	5-19 jaar	6.886	6.857
	20-64 jaar	23.594	23.681
	> 65 jaar	11.571	11.397
	Totaal	43.589	43.747
Uitkeringsgerechtigden	WWB < 65 jaar	944	901
	IOAW	74	57
	IOAZ	6	5
	Bbz	6	9
FYSIEKE STRUCTUUR			
Oppervlakte	Land (in ha)	8.173	8.173
	Binnenwater (in ha)	266	266
	Openbaar groen (in ha)	150	151
	Wegen: asfalt (in m)	1.213.233	1.213.233
	Elementen (in m)	1.243.788	1.243.788
Lengte	Riolering (in km)	244	262
Aantal	Woningen	20.737	20.855
	Lantaarnpalen	6.800	7.700
	Bomen	16.857	16.455
	Speelplaatsen	89	89
	Speeltoestellen	404	407
Voorzieningen: aantallen op teldatum 1-10-2018			
Openbaar basisonderwijs	Aantal scholen	10	10
	Aantal leerlingen	1.406	1.448
Bijzonder basisonderwijs	Aantal scholen	10	10
	Aantal leerlingen	1.886	1.839
Voortgezet onderwijs	Aantal scholen	3	3
	Aantal leerlingen	2.230	2.367

Monitor Sociaal Domein

MONITOR t.b.v. verantwoording uitvoering — *2018*

Nr:	Indicator:	Begroot A	Realisatie B	Resultaat D	Toelichting F
1	**PARTICIPATIE**				
1.1	Financieel				
1.1.1	uitgave BUIG (I-deel Alg. Bijstand, IOAW/Z LO BBZ)	€ 14.421.500	€ 14.430.164	€ -8.664	2017: € 14.875.733
1..1.2	uitgave Re-integratiebudget	€ 1.668.110	€ 1.718.584	€ -50.474	2017: € 1.033.795
1.2	Inhoudelijk/beleidsmatig				
1.2.1	aantal verstrekte uitkeringen		972		2017: 1030, 2016: 1035, 2015: 964
1.2.2	aantal instroom (nieuwe uitkeringsdossiers)		310		Grootste reden instroom is verhuizing andere gemeente (67), 2017 : 351
1.2.3	aantal uitstroom (beëindigde uitkeringsdossiers)		368		Grootste reden uitstroom is arbeid in dienstbetrekking (138), 2017 : 356
2	**WMO**				
2.1	Financieel				
2.1.1	uitgave voorzieningen WMO	€ 2.020.800	€ 1.791.058	€ 229.742	2017: € 1.791.058
2.1.2.a	uitgave HHT - Voucher	€ 1.874.500	€ 1.852.821	€ 21.679	2017: € 1.852.821
2.1.2.b	uitgave DO	€ 1.300.000	€ 1.096.308	€ 203.692	2017: € 1.096.308
2.1.3	uitgave begeleiding PGB + ZIN	€ 4.630.477	€ 5.275.160	€ -644.683	2017: € 5.277.081
2.2	Inhoudelijk/beleidsmatig (actuele, lopende voorzieningen)				
2.2.1	vervoersvoorziening		1568		2017: 1504, 2016: 1755, 2015: 2271
2.2.2	parkeerkaart		588		2017: 609, 2016 : 623, 2015: 607
2.2.3	woonvoorziening		698		2017: 630, 2016 : 611, 2015: 627
2.2.4	rolstoelvoorziening		451		2017: 474, 2016 : 492, 2015: 505
2.2.5	Dagelijkse Ondersteuning		270		2017: 271, 2016: 299, 2015: 1029
2.2.5	hht vouchers		1060		2017: 982, 2016 : 986, 2015: 166
2.2.2	voorziening begeleiding		973		2017: 897, 2016 : 831, 2015: 830
3	**JEUGD**				
3.1	Financieel				
3.1.1	uitgave jeugdzorg PGB + ZIN	€ 9.209.895	€ 11.765.163	€ -2.555.268	2017: € 9.298.758
3.1	Inhoudelijk/beleidsmatig (actuele, lopende voorzieningen)				
3.2.1	Unieke cliënten met zorgtoewijzing		1393		2017: 1218, 2016: 1223, 2015: 1162
3.2.2	Uitstroom		431		2017: NTB, 2016 : 651, 2015: 640
3.2.3	Instroom		631		2017: NTB, 2016 : 545, 2015: 852
4	**KLANT**				
4.1	Inhoudelijk/beleidsmatig				
4.1.1	vragen aan sociaal meldpunt (inclusief intern)		6360		2017: 6537, 2016 : 5571, 2015: 4312
4.1.2	klachten		16		2017: 19, 2016 : 26
4.1.3	bezwaren		122		2017: 94, 2016 : 110
4.1.4	beroep		11		2017: 10, 2016 : 19
4.1.5	klanttevredenheid algemeen		Wmo : 7,8 ; Jeugd : 7,7		KTO 2017 Wmo : 7,4 ;Jeugd : 7,2
4.1.6	klanttevredeheid dienstverlening specifiek		Wmo : 7,8 ; Jeugd : 7,9		KTO 2017 Wmo : 7,7 ;Jeugd : 7,4